

เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ “นิวกลม”

นางสาวกันยารัตน์ ผ่องสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๕๓

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONTENT AND LANGUAGE TECHNIQUES IN NIW KLOM'S TRAVELOGUES

Miss Kanyarat Phongsuk

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ
"นิวกลม"

โดย

นางสาวกันยารัตน์ ผ่องสุข

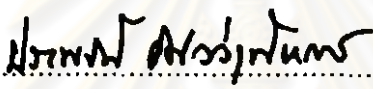
สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

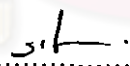
อาจารย์ ดร.วิภาส โพธิแพทย์

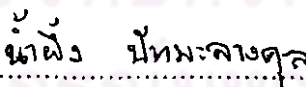
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

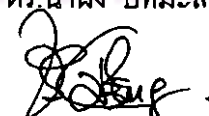

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬห์การ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.วิภาส โพธิแพทย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.น้ำผึ้ง ปัทมะกลางคูล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา)

กันยารัตน์ ผ่องสุข : เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ "นิวกลม". (CONTENT AND LANGUAGE TECHNIQUES IN NIW KLOM'S TRAVELOGUES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร.วิภาส โภธิแพทย์, ๒๐๘ หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม จากงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น ๖ เล่ม

ผลการศึกษารูปได้ว่า ด้านเนื้อหา นิวกลมเสนอข้อมูลหลัก ๒ ประการคือ ๑) ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและ ๒) ทัศนคติของผู้เขียน ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประกอบด้วย ๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ๒) คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง ๓) เกร็ดเสริม ส่วนทัศนคติของผู้เขียนประกอบด้วย ๑) ทัศนคติเกี่ยวกับโลก และ ๒) ทัศนคติเกี่ยวกับชีวิต นิวกลมได้เน้นการนำเสนอทัศนคติของผู้เขียนมากกว่าเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และแม้แต่การเสนอข้อมูลท่องเที่ยว บางครั้ง นิวกลมก็ยังสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ประเด็นทัศนคติเกี่ยวกับโลกและชีวิต

ทัศนคติเกี่ยวกับโลก ได้แก่ ๑) โลกคือแหล่งเรียนรู้ ๒) โลกและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน ๓) โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์ และ ๔) โลกเป็นของสิ่งมีชีวิตในวัยหนุ่มสาว ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นทัศนคติที่นิวกลมเน้นมากที่สุดประกอบด้วย ๑) มนุษย์ควรเข้าใจชีวิตในด้านต่างๆ คือ มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น, มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว, มนุษย์มีความฝันและความหวัง, มนุษย์ต้องพบอุปสรรค และมนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ ๒) มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข นิวกลมเสนอว่าความสุขเกิดจากสิ่งต่างๆ ได้แก่ การยอมรับความแตกต่าง, การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน, การเห็นคุณค่าของตนเอง, การมีมิตรภาพต่อกัน, ความพอใจในสิ่งที่ตนมี, การมีความหวังและศรัทธา, การต่อสู้กับอุปสรรค และความสุขอยู่รอบตัวเรา

ด้านกลวิธีทางภาษาพบว่า นิวกลมใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจในการเสนอทัศนคติ ได้แก่ ๑) การเน้น ๒) การเล่นคำ ๓) การละเมิดการเกิดคู่กัน ๔) การใช้ความเปรียบ ๕) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ๖) การสรุปด้วยคำคม ๗) การกล่าวอ้างข้อความ ๘) การใช้บทสนทนา

กลวิธีทางภาษาต่างๆ มักไม่ค่อยปรากฏอยู่อย่างโดดเดี่ยว หากแต่มีปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่นๆ ในการเสนอทัศนคติแต่ละครั้ง

ภาควิชา.....ภาษาไทย..... ลายมือชื่อนิสิต..... กทม. ๒/๕
สาขาวิชา.....ภาษาไทย..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... ๖๓
ปีการศึกษา.....2553.....

5080104122 : MAJOR THAI

KEYWORDS : TRAVELOGUES/CONTENT/LANGUAGE TECHNIQUES/ NIW KLOM

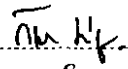
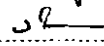
KANYARAT PHONGSUK: CONTENT AND LANGUAGE TECHNIQUES
IN NIW KLOM'S TRAVELOGUES. ADVISOR: VIPAS POTHIPATH, Ph.D.,
208 pp.

This thesis aims at analyzing the content and language techniques or linguistic strategies in NIW KLOM's travelogues. The analysis is based on the data taken from his 6 travelogues.

In terms of the content, it is found that Niw Klom's travelogues mainly present 1) the travel information and 2) the writer's world-life views. The travel information includes 1) the information about the tourist attractions 2) suggestions for travelers 3) travel anecdotes. The writer's world-life views include philosophical views on the physical and social world, as well as on life. Unlike many other Thai travelogues, the content of Niw Klom's travelogues is focused on the writer's world-life views rather than travel information. In fact, even the information about the tourist attractions is sometimes linked to the writer's world-life views.

In terms of the writer's views on physical and social world, Niw Klom has some thoughts about the world as follows: 1) the world is a great place for learning 2) the world and living creatures depend on each other 3) the world and the environment have been destroyed by human beings 4) the world is owned by the young living things. Niw Klom expresses his views on life that 1) humans should understand many aspects of life. In other words, they should understand that humans must rely on each other, that life is short, that humans have dreams and hopes, that there are always obstacles in life, and that humans live to learn. 2) humans should live happily by accepting others' differences, being generous, raising self-worth, establishing friendships with others, building self-esteem, having hope and faith, overcoming obstacles, and realizing that happiness is all around us.

The language techniques include using 1) emphasis 2) pun 3) incongruity 4) comparison 5) rhetorical questions 6) epigram 7) quotation 8) dialogue. Each linguistic strategy mostly occurs together with others rather than occur alone.

Department : Thai Student's Signature
Field of Study : Thai Advisor's Signature
Academic Year : 2010

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถของอาจารย์ ดร.วิภาส โภธิแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้เป็นยิ่งกว่าอาจารย์ที่ปรึกษา หากแต่เป็นครูที่ให้คำแนะนำด้านต่างๆ ด้วยความเมตตาและใส่ใจยิ่ง ครูไม่เพียงแต่กรุณาช่วยเหลือศิษย์ในด้านวิชาการเท่านั้น หากแต่ยังให้ข้อคิดด้านการใช้ชีวิต คอยตักเตือนเมื่อศิษย์ทำผิดพลาด ตลอดจนให้โอกาสและกำลังใจเมื่อศิษย์ท้อถอย ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์ุณิษ ผู้ชี้ทางให้แก่ศิษย์ ด้วยคำแนะนำอันมีค่ายิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่อหัวข้อ วิธีการเก็บข้อมูล การใช้ภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ครูคือผู้ที่กรุณาสละเวลาสั่งสอน ให้ความใส่ใจ ใต้อตามความก้าวหน้าของงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ศิษย์รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของครูอย่างยิ่งและจะขอจดจำคำสอนเหล่านี้ตลอดไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรุงเกียรติ, อาจารย์ ดร.น้ำผึ้ง ปัทมะกลางคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา ที่กรุณาสละเวลาตรวจแก้และให้คำแนะนำอันมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ตลอดจนครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ศิษย์ ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณจิรนนท์ จันชัยชิต ผู้จุดประกายให้ผู้วิจัยศึกษาหัวข้อนี้ ขอขอบคุณคุณคุณวันสนันท์ สุขทนต์ มิตรผู้มีน้ำใจ ตลอดจนเพื่อนๆ และพี่ๆ ทุกคนที่คอยแนะนำช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณน้องสาวและน้องชายที่คอยช่วยเหลือด้านการพิมพ์และด้านอื่นๆ อย่างขยันขันแข็ง และขอขอบคุณคุณคุณสรารุช เอ็งสวัสดิ์ (นิวกลม) นักเขียนที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยศึกษาหัวข้อเรื่องนี้และยังให้คำสัมภาษณ์อันมีประโยชน์

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดาและมารดาผู้มีพระคุณสูงสุดที่ให้โอกาสลูกได้ศึกษาสิ่งที่ลูกรัก อีกทั้งยังให้ความรัก และความห่วงใยกับลูกตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๘
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๙
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๙
๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย	๙
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๐
๑.๗ ข้อตกลงเบื้องต้น	๑๐
๒ ทบทวนวรรณกรรม	๑๑
๒.๑ การศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของผู้เขียนรายบุคคล.....	๑๑
๒.๒ การศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวโดยภาพรวม.....	๑๖
๓ เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม.....	๑๙
๓.๑ องค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวทั่วไป.....	๒๐
๓.๒ องค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม.....	๒๓
๓.๓ เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม.....	๒๗
๓.๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	๒๘
๓.๓.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว.....	๒๘

๓.๓.๑.๒	คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง.....	๓๑
๓.๓.๑.๓	เกิร์ตเสริม.....	๓๙
๓.๓.๒	ทรรศนะ.....	๔๒
๓.๓.๒.๑	ทรรศนะเกี่ยวกับโลก.....	๔๖
	๑) โลกคือแหล่งเรียนรู้.....	๔๖
	๒) โลกและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน.....	๕๕
	๓) โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์.....	๕๘
	๔) โลกเป็นของหนุ่มสาว.....	๕๙
๓.๓.๒.๒	ทรรศนะเกี่ยวกับชีวิต.....	๖๑
	๑) มนุษย์ควรเข้าใจชีวิต.....	๖๒
	๑.๑) มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น.....	๖๓
	๑.๒) มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว.....	๖๗
	๑.๓) มนุษย์มีความฝันและความหวัง.....	๖๙
	๑.๔) มนุษย์ต้องพบอุปสรรค.....	๗๓
	๑.๕) มนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ.....	๗๖
	๒) มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข.....	๗๗
	๒.๑) ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง.....	๗๘
	๒.๒) ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน.....	๘๓
	๒.๓) ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง.....	๘๗
	๒.๔) ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน.....	๙๑
	๒.๕) ความสุขเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี.....	๙๔
	๒.๖) ความสุขเกิดจากการมีความหวังและศรัทธา.....	๙๗
	๒.๗) ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค.....	๙๙
	๒.๘) ความสุขอยู่รอบตัวเรา.....	๑๐๒
๓.๔	สรุป.....	๑๐๔
๔	กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงทรรศนะ.....	๑๐๗
๔.๑	ประเภทของกลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงทรรศนะ.....	๑๐๘

บทที่	หน้า
๔.๑.๑ การเน้น (emphasis).....	๑๐๘
๔.๑.๒ การเล่นคำ.....	๑๒๔
๔.๑.๓ การละเมิดการเกิดคู่กัน.....	๑๓๐
๔.๑.๔ การใช้ความเปรียบ.....	๑๓๒
๔.๑.๕ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์.....	๑๔๙
๔.๑.๖ การสรุปด้วยคำคม.....	๑๕๖
๔.๑.๗ การกล่าวอ้างข้อความ (quotation).....	๑๖๐
๔.๑.๘ การใช้บทสนทนา.....	๑๖๒
๔.๒ สรุปกลวิธีทางภาษากับวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร.....	๑๗๒
๔.๓ สรุป.....	๑๗๖
๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๗๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๗๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย.....	๑๘๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๘๗
รายการอ้างอิง.....	๑๘๘
ภาคผนวก.....	๑๙๑
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๒๐๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงปริมาณหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยจำแนกตามสาระของเนื้อหา	๒๔
๒	แสดงผลการวิเคราะห์หรือรายละเอียดของเนื้อหาในสารคดีของนิวกลม	๒๖
๓	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางและการดำเนินชีวิตตามทฤษฎีของนิวกลม	๑๔๗
๔	สรุปกลวิธีทางภาษากับวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร	๑๗๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
๑	แสดงเนื้อหาทั้งหมดในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม	๒๘
๒	แสดงหัวข้อทรรศนะเกี่ยวกับโลกและชีวิต	๔๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารคดีท่องเที่ยว เป็นสารคดีประเภทหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากเป็นสารคดีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบอกเล่าประสบการณ์ของมนุษย์ที่ได้รับในการเดินทางจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง ประสบการณ์ดังกล่าวอาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้ไปเยือน ผู้คนที่ได้พบ หรือเหตุการณ์ที่ผู้เขียนประทับใจ และต้องการถ่ายทอดไปให้ผู้อ่านได้รับรู้ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (๒๕๒๓ : ๓๔) กล่าวถึงสารคดีท่องเที่ยวว่าเป็นสารคดีอีกประเภทหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน สาเหตุอาจเกิดจากเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวนั้นสอดคล้องกับลักษณะนิสัย และความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ อีกทั้งผู้อ่านจะได้รับความสนุกสนาน ความตื่นเต้น ความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีโอกาสได้เดินทางไปสถานที่ที่ตนเองอยากไปเมื่อได้อ่านสารคดีท่องเที่ยวจึงเป็นเสมือนได้รับประสบการณ์รอง (second hand experience) นอกจากนี้ สารคดีท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นสัญชาตญาณการแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ให้กับชีวิต และยังเป็นคู่มือสำหรับนักเดินทางได้เป็นอย่างดี

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของสารคดีท่องเที่ยว อันทำให้เห็นลักษณะเฉพาะที่ทำให้สารคดีประเภทนี้แตกต่างจากสารคดีประเภทอื่นๆ ดังนี้

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (๒๕๓๒ : ๗๕๓) กล่าวถึงนิยามของสารคดีท่องเที่ยวว่า “สารคดีท่องเที่ยว หมายถึง สารคดีที่มุ่งเสนอประสบการณ์หรือชีวิตของผู้เขียน เกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้เขียนได้เดินทางไปท่องเที่ยวหรือเคยไปอยู่ที่นั่น เพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่านเรื่องสภาพท้องถิ่น ลักษณะที่ตั้ง ความน่าสนใจของสถานที่แห่งนั้น ความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสถานที่ดังกล่าว ภูมิอากาศ วิธีการเดินทางไป ความเป็นอยู่ของคน วัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย เหตุการณ์ที่ได้พบ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผู้เขียนประสบขณะเดินทาง รวมทั้งอาจจะสอดแทรกทรรศนะบางประการเกี่ยวกับชีวิต สังคม และอื่นๆ ที่ผู้เขียนต้องการเสนอแก่ผู้อ่าน สารคดีท่องเที่ยวจึงเป็นสารคดีที่น่าสนใจยิ่ง ด้วยมีความหลากหลายอารมณ์ผสมกัน”

บุญยงค์ เกศเทศ (๒๕๓๖ : ๘๒) กล่าวว่า “สารคดีท่องเที่ยวเป็นข้อเขียนบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็นจากการท่องเที่ยว โดยประสงค์ให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของสถานที่ ความเป็นอยู่ของผู้คน สภาพภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ซึ่งผู้เขียนมักมีลีลาในการเสนอข้อมูลในทำนองเป็นเรื่องเล่า โดยมุ่งเน้นศิลปะการใช้ภาษาและปรุงแต่งเพื่อให้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน ซึ่งอาจมีการกล่าวถึงเกร็ดหรือตำนานของสถานที่ดังกล่าวด้วย สารคดีท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ น่าจะมีเรื่องราวของชีวิตการทำมาหากินของคนในท้องถิ่น และควรมีภาพประกอบด้วย”

ถวัลย์ มาศจรัส (๒๕๓๘ : ๒๕) กล่าวถึงนิยามของสารคดีท่องเที่ยวว่า “สารคดีท่องเที่ยว เป็นการนำเรื่องราวที่พบเห็นจากการท่องเที่ยวมาเขียนถึงในแง่มุมต่างๆ ตามแต่ทรรศนะของแต่ละคน “

สายทิพย์ นุกุลกิจ (๒๕๓๙ : ๒๖๗) กล่าวว่า “สารคดีท่องเที่ยวคือวรรณกรรมร้อยแก้วที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้แต่ง โดยมีลีลาการเขียนที่กอบปรไปด้วยศิลปะ เพื่อให้อ่านเกิดความเพลิดเพลินไปพร้อมกับได้ความรู้ด้วย”

จากความเห็นของนักวิชาการต่างๆ ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปนิยามของสารคดีท่องเที่ยวในงานวิจัยนี้ได้ว่า สารคดีท่องเที่ยว หมายถึง งานเขียนร้อยแก้วที่เป็นบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวหรือเคยไปอยู่สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านเกี่ยวกับสภาพของสถานที่ ความเป็นอยู่ของผู้คน วัฒนธรรม ประเพณี เหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้ประสบ รวมไปถึงความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งต่างๆ ดังกล่าว ตลอดจนข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับชีวิต สังคม และอื่นๆ ด้วยภาษาที่ทำให้ผู้อ่านสนุกสนานเพลิดเพลิน และอาจมีภาพประกอบด้วย

สารคดีท่องเที่ยวจึงเป็นสารคดีประเภทหนึ่งที่สามารถให้ความรู้แก่ผู้อ่านหลายด้าน เนื่องจากผู้เขียนสามารถเขียนได้หลากหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของสถานที่ หรือผู้คน รวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้เขียนประสบ ทั้งผู้เขียนยังสามารถสอดแทรกความรู้สึกหรือข้อคิดเห็นที่มีประโยชน์ลงไปได้อีกด้วย ผู้อ่านจะรับรู้เรื่องราวเหล่านั้นผ่านภาษาที่สร้างความบันเทิง และแม้ว่าจะเป็นการเขียนถึงสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกัน แต่ผู้เขียนแต่ละคนก็ใช้ภาษาสื่อความรู้และความคิดของตนออกมาสู่ผู้อ่านได้แตกต่างกัน การศึกษาวิธีการใช้ภาษาของนักเขียนสารคดีจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่ง

สารคดีท่องเที่ยวยังเป็นสารคดีที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เห็นได้จากนิตยสารหรือวารสารส่วนมากต้องมีสารคดีประเภทนี้ตีพิมพ์เป็นประจำ และมีสารคดีท่องเที่ยวที่ตีพิมพ์ออกมาเป็นเล่มอีกจำนวนมาก (ธัญญา สังขพันธานนท์, ๒๕๔๘) บรรดาสารคดีท่องเที่ยวที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ผลงานของนักเขียนนามปากกา *นิ้วกลม* นับว่าเป็นผลงานหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากผู้อ่าน สังเกตได้จากจำนวนครั้งที่พิมพ์ของหนังสือประเภทบันทึกการเดินทางของ *นิ้วกลม* เช่น *โตเกียวไม่มีขา* ซึ่ง ณ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๔) ตีพิมพ์ถึง ๑๐ ครั้ง (ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ๒๕๔๗)

นิ้วกลม เป็นนามปากกาของนายสรวิศ เอ็งสวัสดิ์ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๔) อายุ ๓๓ ปี จบการศึกษาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันทำงานเป็นผู้กำกับโฆษณาของบริษัทแห่งหนึ่งและเป็นผู้เขียนหนังสือและคอลัมน์ต่างๆ ลงในนิตยสาร *มติชนสุดสัปดาห์*, *a day*, *GM* และ *สุดสัปดาห์* เขาเริ่มต้นเขียนหนังสือด้วยการเขียนคอลัมน์ $E = iq^2$ ในนิตยสาร *a day* และมีผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เล่มแรกในปี ๒๕๔๗ คือบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวเรื่อง *โตเกียวไม่มีขา* ซึ่งเป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับเขามากและได้รับความนิยมในหมู่นักอ่านวัยรุ่น นับจากนั้นเขาก็ได้เขียนงานประเภทนี้ออกมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้เขายังมีงานเขียนในลักษณะอื่นๆ อีก เช่น ความเรียง, บทความ, ถม - ตอบปัญหา เป็นต้น *นิ้วกลม* เป็นนักเขียนที่กำลังได้รับความนิยมคนหนึ่งในปัจจุบัน สังเกตจากยอดขายหนังสือของเขาในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ ๓๙ และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ ๙ ผลงานรวมเล่มบทความจำนวน ๕ เล่มของ *นิ้วกลม* ที่ตีพิมพ์กับสำนักพิมพ์มติชนล้วนแล้วแต่ติดอันดับหนึ่งในสิบหนังสือขายดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องล่าสุดคือ *ความสุขโดยสังเกต* (พิมพ์ครั้งที่ ๒) เป็นหนังสือขายดีอันดับ ๑, เรื่อง *สิ่งมหัศจรรย์ธรรมดา* (พิมพ์ครั้งที่ ๗) ขายดีเป็นอันดับ ๔, *เรื่องอาจารย์ในร้านคุกกี้* (พิมพ์ครั้งที่ ๑๑) ขายดีเป็นอันดับ ๕, *เรื่องบุกคนสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ ๕) ขายดีเป็นอันดับ ๖ และเรื่อง *ณ* (พิมพ์ครั้งที่ ๘) ขายดีติดอันดับ ๙ แต่อาจกล่าวได้ว่างานเขียนในรูปแบบบันทึกการเดินทางท่องเที่ยว เป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับเขามากและเรื่อง *โตเกียวไม่มีขา* เป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านหลายคนได้รู้จักนามปากกา “*นิ้วกลม*”

หนังสือบันทึกการเดินทางของ *นิ้วกลม* มีลักษณะที่สอดคล้องกับนิยามของสารคดีท่องเที่ยวทุกประการ กล่าวคือ มีการให้สาระความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ผู้คน วัฒนธรรม ประเพณีของสถานที่ท่องเที่ยว และประสบการณ์ต่างๆ ในการเดินทาง รวมไปถึงความรู้สึกและข้อคิดเห็นที่เขามีต่อสิ่งต่างๆ ที่พบระหว่างเดินทาง มีการใช้ภาษาที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน และสิ่งที่

ทำให้สารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลมมีความโดดเด่นน่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง ก็คือ การที่ผู้เขียนมุ่งเน้นไปที่การเสนอพรรณานะต่างๆ อันเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการเดินทางมากกว่า การเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับสถานที่ นอกจากนี้ นั้วกลมยังใช้ภาษาถ่ายทอดเรื่องราวที่พบเห็นได้อย่างสนุกสนาน สามารถเร้าความสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาษาที่เขาใช้ในการเสนอพรรณานะนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านั้วกลมใช้วิธีการทางภาษาหลากหลายเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของเขาชัดเจนและเห็นภาพคล้ายกับได้ร่วมเดินทางไปกับเขาด้วย

สุวพงศ์ จันผั่งเพชร (เจ้าของคอลัมน์ร่มรื่นในเงาคิด ในหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์) กล่าวถึง **โตเกียวไม่มีขา** ผลงานเรื่องแรกของนั้วกลม ว่า

“เนื้อหาในเล่มสามารถตรึงให้อ่านจนจบรวดเดียว

ต้องถือว่าเสน่ห์แรงพอควร

ความที่เคยเป็นเด็กสถาปัตย์และเป็นนักโฆษณาของคนที่เขียนหรือแปล่าไม่ทราบ ทำให้หนังสือท่องเที่ยวเล่มหนึ่ง มีแง่มุมอะไรบางอย่างที่เราสัมผัสได้ เป็นสัมผัสอันลึกซึ้งของการมองและการใช้ชีวิต ...

เพียงแค่นี้รอยยิ้มที่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นความ

“ทรงจำ” ไม่รู้ลืม

นี่แหละคือเสน่ห์ และคือแง่มุมที่ทำให้ “โตเกียวไม่มีขา” น่าอ่าน”

(โตเกียวไม่มีขา หน้าปกหลัง)

สารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม นอกจากจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แล้ว ยังมุ่งเสนอพรรณานะหลากหลายที่ผู้เขียนมีต่อสิ่งที่พบเห็นระหว่างการเดินทาง ไม่ว่าจะ เป็นสถานที่ ผู้คน เหตุการณ์ หรือแม้แต่สิ่งของ นั้วกลมก็สามารถเชื่อมโยงให้เข้ากับประสบการณ์ชีวิต และความรู้สึกภายในใจ กลายเป็นมุมมองต่อโลกและชีวิตที่ลึกซึ้งและน่าสนใจ กล่าวได้ว่าเขาใช้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจโลกและชีวิตมากขึ้น

เขาเสนอต่อผู้อ่านดังนี้ (ข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นส่วนที่ผู้วิจัยเน้นให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นความคิด
สำคัญที่ผู้เขียนต้องการเสนอ)

“ผมก็ไม่รู้หรอกว่า คนเราจำเป็นจะต้องเห็นโลกให้เยอะ
หรือไม่ แต่สำหรับผมแล้วมันมีประโยชน์ ไม่ต้องพูดถึงประโยชน์
ทางด้านรูปธรรมอย่างการเสริมสร้างแรงบันดาลใจใหม่ๆ เมื่อได้เห็น
อะไรที่แตกต่าง แต่ผมว่าประโยชน์ที่ได้จากการเห็นโลกกว้างนั้นมัน
ใหญ่กว่าแค่เหตุผลด้านกรงาน แต่มันส่งผลโดยตรงกับมุมมอง
ความคิด และความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งสุดท้ายแล้วจะนำมาซึ่งความเข้าใจ
ตัวเอง

สำหรับผมแล้ว ตากับใจมีสายใยเชื่อมถึงกัน

คนที่ตากว้างจะใจกว้างตามไปด้วย

ใครที่เดินทางไปเห็นโลกมาจนครบทุกทวีป ท้าวยุโรปเจ็ดคืน
แปดวัน แต่ยังทำหน้าอึ้งและตวาดใส่เด็กๆ ที่วิ่งเข้ามาของเงินที่เดลี ก็
ต้องนับว่าตายังตีอยู่เหมือนเดิม

หากการเดินทางไม่ได้นำมาซึ่งความเข้าใจ ก็ไม่ต่างอะไรกับ
การนั่งอยู่กับที่”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๓๕ - ๒๓๖)

ทรรศนะข้างต้นนี้เป็นทรรศนะที่แสดงให้เห็นว่านี่वलมมของการเดินทางเป็น
เครื่องมือหนึ่งที่น่ามาสู่ความเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยร่วมโลกกับเรา โดยเฉพาะใน
ด้านที่ว่า การเดินทางคือการที่นักเดินทางพาตนเองไปพบเห็นพื้นที่ใหม่ๆ ของโลก และพบเจอกับ
ผู้คนที่เราไม่เคยได้เจอ ชีวิตของบุคคลต่างๆ ที่นักเดินทางได้พบนี้เองที่ช่วย สอน ให้นักเดินทาง
เข้าใจว่า จริงๆ แล้วโลกของเรานั้นเต็มไปด้วยความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็ความแตกต่างของสภาพ
ทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่หรือความแตกต่างของคนในพื้นที่นั้นๆ แต่ในความแตกต่างนี้เองที่รวมกัน
กลายเป็นโลกที่เราอาศัยอยู่ เราก็จะยอมรับในความจริงนี้และมองโลกด้วยใจกว้าง นับเป็นการ
พัฒนาความคิดและจิตใจได้ทางหนึ่ง ดังที่นี่वलมกล่าวไว้ว่า “ สำหรับผมแล้ว ตากับใจมีสายใย
เชื่อมถึงกัน คนที่ตากว้างจะใจกว้างตามไปด้วย”

ผู้วิจัยพบว่า ทรรศนะในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมมีปริมาณมากและหลากหลาย แต่ทรรศนะที่เขามักจะกล่าวถึงคือ *ทรรศนะเกี่ยวกับโลกและชีวิต* ตัวอย่างทรรศนะเกี่ยวกับโลกประการหนึ่งที่นิวกลมเสนอไว้อย่างน่าสนใจ คือ ทรรศนะที่เสนอว่า โลกคือแหล่งเรียนรู้อันยิ่งใหญ่ การเดินทางท่องเที่ยวทำให้เราได้รับประสบการณ์และความรู้ต่างๆ ผู้ที่ท่องโลกมากก็จะได้รับความรู้และประสบการณ์มากตามไปด้วย ส่วนทรรศนะเกี่ยวกับชีวิต เช่น การเสนอว่า การเดินทางสอนให้เขาเข้าใจว่าปัญหาและอุปสรรคเป็นสิ่งที่เราไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ชีวิตของทุกคนจะต้องพบกับอุปสรรคมากบ้างน้อยบ้างเป็นเรื่องธรรมดาและเมื่อเราเอาชนะอุปสรรคเหล่านั้นมาได้แล้วเราจะเข้มแข็งขึ้น

ในด้านกลวิธีทางภาษา ผู้วิจัยพบว่า ภาษาที่นิวกลมใช้บอกเล่าเรื่องราวของเขาต่อผู้อ่านมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะกลวิธีทางภาษาที่นิวกลมใช้เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจทรรศนะและเห็นภาพได้ชัดเจน เช่น กลวิธีการใช้ความเปรียบ หรือการกล่าวเปรียบเทียบกับสิ่งหนึ่งมีคุณสมบัติบางประการเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง ในข้อความต่อไปนี้

“ผมว่า เมืองก็เหมือนคน

หากอยากสนิทชิดเชื้อ ต้องคบให้ถ้วนถี่ คุยให้รอบ
ครบคลุม ไม่มองแต่มุมที่งดงาม ด้านที่เรีอรอง หากยังต้อง
แอบชะเง้อเหลือบแลไปมองส่วนที่ยังไม่มีใครมีใครรู้ใครเห็น เรา
ถึงจะได้ชื่อว่าเป็นเพื่อนซี้กันจริงๆ ได้

อยากสนิทกับกาฐมาณฑุ อย่ารีบนอน!”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๑๐๑)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ นิวกลมได้กล่าวเปรียบเทียบกับคุณสมบัติของเมืองที่เขาเดินทางไปกับคนที่เราต้องการจะเป็นเพื่อนสนิทว่า หากนักเดินทางต้องการรู้จักเมืองที่ตนเดินทางไปท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ควรใช้เวลาท่องเที่ยวเมืองนั้นทั้งสถานที่ที่สวยงามและสถานที่ที่ถูกปิดบังไว้ เช่นเดียวกับการที่เราต้องการสนิทสนมกับเพื่อนคนใด เราก็ควรรู้จักทั้งด้านดีและด้านไม่ดีของเพื่อนคนนั้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่านิวกลมยังมีศิลปะการใช้ภาษาที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง นั่นคือ การตั้งชื่อหนังสือที่สร้างความสงสัยและสะดุดตาสะดุดใจผู้อ่าน *บินหลา สันกาลาคีรี* ได้

กล่าวถึงความน่าสนใจของการตั้งชื่อหนังสือบันทึกการเดินทางของนักกลมไว้ในคำนิยมของเรื่อง
เนปาลประมาณสะตือ ว่า

“จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งในงานเขียนของนักกลมคือการใช้
ภาษา โดยเฉพาะการตั้งชื่อเล่ม ที่ทำหน้าที่ทั้งฉีกแนวและสร้าง
แนวในเวลาเดียวกัน

เมื่อหลายปีมาแล้ว ชื่อของหนังสือสารคดีท่องเที่ยวจะมี
ศัพท์เทคนิคเฉพาะอยู่ชุดหนึ่งซึ่งขาดไม่ได้คือ พิษิต บุก ตะลุย ย่ำ
แหวกฯ ประมาณว่า ตะลุยแดนจังกี้, บุกถิ่นเอสกิโม, ท่องอินโด,
ย่ำไซโฮ, เขี่ยบหางจิ้งจี้, แหวกที่ฟ้าโมร็อกโก (?) เป็นอาทิ จน
นักอ่านอย่าง พี่ไพบูลย์ วงศ์เทศ เคยอ่านอย่างครั้นเครงมาแล้ว
นักเขียนในยุคหลังๆ จึงเลี่ยงและหาทางไปเฉพาะตัว กระทั่งการ
มาถึงของ โตเกียวไม่มีซา ของนักกลม

โตเกียวไม่มีซา - อะไรของมันวะ?

สำนวนนี้โดนใจ และทำให้การตั้งชื่อหนังสือเปลี่ยนยุคไป
อีกครั้งหนึ่ง ลองสังเกตบนแผงหนังสือดูเถอะครับ”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้าคำนิยม)

นักกลมไม่เพียงแต่จะตั้งชื่อหนังสือได้อย่างน่าสนใจเท่านั้น เพราะผู้วิจัยยังค้นพบ
อีกประการหนึ่งว่าชื่อหนังสือหลายเล่มของเขาไม่เพียงแต่ทำหน้าที่สร้างความน่าสนใจเท่านั้นแต่
ยังช่วยบอกใบ้สาระสำคัญที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ ได้อย่างแยบยลอีกด้วย

สารคดีท่องเที่ยวของนักกลมยังมีลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง นั่นคือ การเรียบ
เรียงหนังสือแต่ละเล่มให้มีแก่นเรื่องที่ที่น่าสนใจจนกลายเป็นเอกลักษณ์ กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัย
วิเคราะห์เนื้อหาแยกตามชื่อหนังสือแต่ละเล่มแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า สารคดีท่องเที่ยวของนักกลมยัง
มีความน่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ในหนังสือทุกเล่มของเขาจะมี แก่นเรื่อง (theme) ปากฎอยู่
ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจแก่นเรื่องของหนังสือแต่ละเล่มได้จากการสังเกตคำโปรยหนังสือ หรือ
ทรรศนะที่นักกลมกล่าวถึงมากเป็นพิเศษหรือข้อคิดที่สำคัญที่นักกลมกล่าวถึงในตอนท้ายของ
หนังสือแต่ละเล่ม แก่นเรื่องเหล่านี้ในหนังสือหลายเล่มมักจะสอดคล้องกับทรรศนะ คำโปรย และ

ชื่อหนังสือ เช่น *เรื่องโตเกียวไม่มีขา* ชื่อหนังสือเล่มนี้เป็นงานที่ผู้เขียนเปรียบเทียบคุณสมบัติของ ความฝันกับเมืองโตเกียวว่าทั้งสองสิ่งล้วนไม่มีขา ถ้าเราอยากเดินทางไปเที่ยวโตเกียวหรืออยาก พิชิตฝัน เราก็ต้องเดินทางไปหามันเองเพราะมันไม่มีขา ไม่สามารถเดินทางมาหาเราได้ สอดคล้อง กับแก่นเรื่องของเรื่องนี้คือ *ความฝันเป็นสิ่งที่เราต้องทำให้เป็นจริงได้ด้วยตัวเอง* และยัง สอดคล้องกับคำโปรยของหนังสือนี้ที่เป็นคำกล่าวของ George Moore ซึ่งผู้วิจัยถอดความได้ว่า *ในเมื่อความจริงสามารถทำลายความฝันได้ แล้วเหตุใดความฝันจึงจะทำลายความจริงบ้างไม่ได้*

จะเห็นได้ว่า สารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมนอกจากมีการเสนอเนื้อหาในมุมแปลก ใหม่แล้ว ยังมีการเรียบเรียงที่น่าสนใจ กล่าวคือ หนังสือแต่ละเล่มมักจะมีแก่นเรื่องที่สอดคล้อง กับคำโปรยตอนต้นหนังสือ และหนังสือบางเล่มยังมีชื่อที่สื่อถึงแก่นเรื่องของหนังสือเล่มนั้นทำให้ หนังสือแต่ละเล่มมีเอกลักษณ์เฉพาะอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า สารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมมีลักษณะเด่นที่ น่าสนใจศึกษาทั้งด้านเนื้อหาและภาษา กล่าวคือ ทางด้านเนื้อหานั้น ผู้เขียนมุ่งเสนอความรู้อัน เกิดจากทรรศนะที่ตนเองได้รับจากประสบการณ์ในการเดินทาง มากกว่าการเสนอความรู้เกี่ยวกับ สารคดีท่องเที่ยว ทรรศนะเหล่านั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับโลกและชีวิต ทำให้ผู้อ่านเห็นว่า การเดินทาง ท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำให้เราพบความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เท่านั้น แต่ยังช่วยให้ เราเรียนรู้และเข้าใจความเป็นไปของโลกและชีวิตได้อีกด้วย หรือจะกล่าวในอีกแง่หนึ่ง สารคดี ท่องเที่ยวของนิวกลมแสดงให้เห็นการเดินทางภายนอกที่เขาเห็น คือภาพของสิ่งต่างๆ รวมถึงชีวิตของผู้คน และการเดินทางภายใน คือ ความรู้สึกที่เขามีต่อสิ่งเหล่านั้น ส่วนด้าน ภาษา นิวกลมใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจเพื่อเสนอทรรศนะเหล่านั้นให้ผู้อ่าน เข้าใจและได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน อย่างไรก็ตามยังไม่มีผู้ใดศึกษาอย่างชัดเจนว่า นักเขียนผู้นี้มีวิธีการเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเนื้อหา และกลวิธีการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเด่นในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีทางภาษา ในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

สารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมนี้อาจมีลักษณะเด่นด้านเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจ กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ใช้เพื่อแสดงทรรศนะเกี่ยวกับโลกและชีวิตซึ่งผู้เขียนได้รับจากการเดินทาง

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะผลงานสารคดีท่องเที่ยวที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ๖ เรื่องคือ

๑. ไตเกี้ยวไม่มีขา (๒๕๔๗)
๒. กัมพูชาปริบตาเดียว (๒๕๔๘)
๓. เนปาลประมาณสะตือ (๒๕๔๙)
๔. สมองไหวในฮ่องกง (๒๕๕๐)
๕. นั่งรถไฟไปตุ๋น (๒๕๕๑)
๖. ลอนดอนไดอารี่ ๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม” (๒๕๕๑)

ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บ คือ ปีที่พิมพ์ของหนังสือนั้นๆ ครั้งทีหนึ่ง

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการเขียนสารคดี , การเขียนสารคดีท่องเที่ยว และการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

๒. ศึกษาสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมโดยละเอียด โดยมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

๓. สัมภาษณ์นิวกลมเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ
๔. นำผลการศึกษามาจัดหมวดหมู่ เรียบเรียง และสรุปผล
๕. เขียนรายงานการวิจัยและนำเสนอผลการศึกษา

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบลักษณะเด่นด้านเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม
๒. เป็นแนวทางการศึกษาคำการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนักเขียนคนอื่นๆ ต่อไป
๓. ทำให้เห็นพัฒนาการของการเขียนสารคดีท่องเที่ยวอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้เขียนเน้นการเสนอพรรณนามากกว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแก่ผู้อ่าน

๑.๗ ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะเนื้อหาส่วนที่เป็นภาษา ไม่วิเคราะห์ส่วนที่เป็นภาพประกอบ

สารคดีท่องเที่ยว ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยหมายถึง งานเขียนร้อยแก้วที่เป็นบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวหรือเคยไปอยู่สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านเกี่ยวกับสภาพของสถานที่ ความเป็นอยู่ของผู้คน วัฒนธรรม ประเพณี เหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้เขียนประสบ รวมไปถึงความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งต่างๆ ดังกล่าว ตลอดจนข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับชีวิต สังคม และอื่นๆ ด้วยภาษาที่ทำให้ผู้อ่านสนุกสนานเพลิดเพลิน และอาจมีภาพประกอบด้วย

กลวิธีทางภาษา ในที่นี้ผู้วิจัยใช้ในความหมายว่าเป็น “วิธีการทางภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ” (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง , ๒๕๔๙)

ผู้วิจัยรักษารูปแบบการพิมพ์ข้อความตามที่นิวกลมใช้ในการเขียนหนังสือสารคดีท่องเที่ยวของเขา หากมีข้อความใดที่ผู้วิจัยใช้การขีดเส้นใต้ข้อความนั้น หมายความว่า ข้อความเหล่านั้นเป็นข้อความที่ผู้วิจัยต้องการเน้นให้ผู้อ่านเห็นว่าข้อความดังกล่าวมีความสำคัญเป็นพิเศษ

ผู้วิจัยจะใช้ข้อความว่า **ลอนดอนไดอารี่** แทนชื่อเต็มของหนังสือ **ลอนดอนไดอารี่ ๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม”** เพื่อให้สะดวกแก่การพิมพ์

บทที่ ๒

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสารคดีท่องเที่ยวซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่ามีการศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวใน ๒ ลักษณะคือ การศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของผู้เขียนรายบุคคล และการศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวโดยภาพรวม (ศึกษาสารคดีท่องเที่ยวหลายเล่มโดยไม่เจาะจงผู้เขียน) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ การศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของผู้เขียนรายบุคคล

ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของผู้เขียนรายบุคคล ส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ผลงานของผู้เขียนอย่างละเอียด ทั้งด้านวัตถุประสงค์ในการเขียน รูปแบบ เนื้อหา การใช้ภาษา กลวิธีการนำเสนอเรื่อง ประวัติผู้เขียน และคุณค่าที่ผู้อ่านได้รับ มีเพียงงานวิจัยของวรรณพร พงษ์เพ็ง (๒๕๔๗) ที่ศึกษาเฉพาะการใช้ภาษาจินตภาพหรือการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพที่เป็นรูปธรรม นามธรรมและเกิดอารมณ์คล้อยตาม ดังต่อไปนี้

สรตี ใจสอาด (๒๕๔๒) ศึกษา จดหมายเหตุรายวัน พระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : ต้นเค้าการเขียนสารคดีท่องเที่ยวยุคแรกของไทย พบว่าเมื่อนำเอาเกณฑ์การกำหนดประเภทของสารคดีท่องเที่ยวสมัยปัจจุบันที่สรุปจากนักวิชาการท่านต่างๆ มาวิเคราะห์จดหมายเหตุรายวัน พระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเสนอว่าพระราชานิพนธ์ของพระองค์มีคุณสมบัติชัดเจนเพียงพอที่จะถือได้ว่าเป็นต้นเค้าการเขียนสารคดีท่องเที่ยวยุคแรกของไทย เนื่องจากคุณสมบัติต่างๆ ได้แก่ การที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชานิพนธ์จดหมายเหตุรายวันด้วยข้อมูลจริงจากประสบการณ์ของพระองค์เองในการเสด็จประพาสไปยังสถานที่ต่างๆ อีกทั้งเนื้อหาของจดหมายเหตุยังให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นภูมิประเทศ สภาพบ้านเมือง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิถีชีวิตของผู้คน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และยังทรงแทรกเกร็ดต่างๆ เกี่ยวกับสถานที่เหล่านั้นด้วย

นอกจากนี้ พระองค์ยังใช้กลการประพันธ์ต่างๆ ได้แก่ การใช้สำนวน การใช้โวหารการเขียนอันประกอบด้วย อธิบายโวหาร บรรยายโวหาร และพรรณนาโวหาร การใช้โวหารภาพพจน์ต่างๆ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ ปุคลาธิษฐาน สัทพจน์ และการอ้างถึง

ทรงใช้การเรียบเรียงข้อความที่มีดุลแห่งความหมายและน้ำหนักของเสียง ลักษณะภาษาในจดหมายเหตุรายวันจึงเข้าใจง่าย ชัดเจน ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน อีกทั้งพระองค์ยังแทรกอารมณ์ขันและคำประพันธ์ต่างๆ ทั้งยังมีภาพประกอบ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจน และเป็นหลักฐานยืนยันว่าพระองค์ได้เสด็จไปยังสถานที่นั้นๆ จริง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์และกำหนดประเภทสารคดีท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้ศึกษาได้รวบรวมหลักเกณฑ์การกำหนดประเภทสารคดีท่องเที่ยวจากนักวิชาการต่างๆ แล้วนำมาสรุปและนำเกณฑ์นั้นมาพิจารณาจดหมายเหตุรายวัน โดยวิเคราะห์ให้เห็นหลักฐานที่สนับสนุนเกณฑ์นั้นอย่างเป็นระบบและชัดเจนทั้งทางด้านเนื้อหาและการใช้ภาษาซึ่งสามารถสรุปให้สั้นๆ ได้ว่าสารคดีท่องเที่ยว นั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยว และผู้เขียนใช้ภาษาอธิบาย บรรยาย พรรณนาเรื่องราว ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เห็นภาพชัดเจน อ่านแล้วเพลิดเพลิน

วรรณศิริ ตั้งพงษ์ศิริ (๒๕๔๔) ศึกษาเรื่อง พระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ในด้านรูปแบบ เนื้อหา การใช้ภาษา และพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยว จากพระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของพระองค์จำนวน ๑๔ เรื่อง

ด้านรูปแบบ พระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ สามารถแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบคือ บันทึกประจำวัน จดหมาย และบทความ

ด้านเนื้อหา พบว่าเนื้อหาในพระนิพนธ์แบ่งออกได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ ๑) ลักษณะของการเดินทางและสภาพของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างละเอียด ๒) ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีของสถานที่ต่างๆ ๓) เกร็ดเรื่องต่างๆ จากการเดินทางตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และ ๔) คู่มือหรือหนังสือแนะนำเที่ยวสถานที่บางแห่ง

ด้านภาษา ทรงใช้ภาษาง่ายๆ อันทำให้ผู้อ่านเข้าใจภาพและเห็นภาพสถานที่ได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังทรงใช้สำนวนและภาพพจน์ อันทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ได้ง่าย ลีลาภาษาที่โดดเด่นมากของพระองค์คือการซ้อนคำและการใช้กลุ่มคำเรียงกัน ช่วยสร้างภาพและสื่อความหมายต่อผู้อ่านได้ชัดเจน ตลอดจนเน้นย้ำความคิดของพระองค์ที่มีต่อสถานที่หรือสิ่งของที่ทรงพบเห็น และยังเป็นภาษาพูดซึ่งสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน พระองค์ทรงมีวิธีการเรียบเรียงข้อความอย่างมีระเบียบ ชัดเจน เป็นขั้นตอน พระนิพนธ์ของ

พระองค์มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และสังคม อีกทั้งพระองค์ทรงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ อย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ เนื้อหา การใช้ภาษา วิธีการเรียบเรียงข้อความ รวมไปถึงคุณค่าต่อสังคมและประวัติของผู้ทรงพระนิพนธ์

รัตน์ดา อาจวิชัย (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์สารคดีของธีรภาพ โฉมิตกุล (พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๔๕) ในด้านเนื้อหา กลวิธีการนำเสนอ และความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ชีวิตกับงานเขียนสารคดี จากสารคดีที่ได้รับการตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๕ จำนวน ๓๖๐ เรื่อง จากหนังสือจำนวน ๒๗ เล่ม

สำหรับสารคดีที่จัดเป็นสารคดีท่องเที่ยว นั้น รัตนดาพบว่า ธีรภาพ เขียนสารคดีท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ ๓ สามารถแบ่งเนื้อหาออกได้เป็น ๔ ลักษณะ ประกอบด้วย ๑) กลุ่มเนื้อหาเกี่ยวกับเส้นทางในการสัญจร ๒) กลุ่มเนื้อหาเกี่ยวกับอุปสรรคในความด้อยพัฒนาทางเทคโนโลยี ๓) กลุ่มเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ๔) กลุ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบย้อนยุคเข้าไปในอดีต โดยเสนอในเชิงเชิงชวนให้ผู้อ่านเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ อย่างเห็นคุณค่าหรือความงามของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และโน้มน้าวให้ช่วยกันอนุรักษ์สถานที่เหล่านั้นด้วย

ด้านการใช้ภาษา ธีรภาพนำเสนอสารคดีด้วย ๓ กระบวนการความจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ๑) กระบวนการบรรยาย ด้วยภาษาเชิงวิชาการที่ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย ๒) กระบวนการอธิบาย ใช้ร่วมกับการบรรยาย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหามากขึ้น ๓) กระบวนการพรรณนา ใช้เมื่อผู้เขียนต้องการให้รายละเอียดของสิ่งต่างๆ โดยใช้คำที่สร้างภาพหรือจินตนาการให้กับผู้อ่าน

นอกจากนี้ ยังมีกลวิธีอื่นๆ อีกที่ธีรภาพใช้เพื่อให้งานเขียนน่าอ่าน เช่น

๑. การใช้ถ้อยคำ สำนวน ภาษา ของคนในพื้นที่นั้นออกมาโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นคำพูด คำสนทนา คำบรรยาย

๒. การใช้ภาษาทั้ง ๓ กระบวนการจะสอดแทรกด้วยการใช้โวหารต่างๆ ได้แก่ อุปมาโวหาร สาธกโวหาร และเทศนาโวหาร ได้อย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างมีเอกภาพ

๓. การใช้คำให้สมญาที่ช่วยให้มองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน เช่น “มังกรน้อย” หมายถึง ประเทศเวียดนาม “เจ้าชายกึ่งหันลม” และ “แมวก้าวชีวิต” หมายถึง สมเด็จพระโสดมสีหนุ

งานวิจัยนี้เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์งานสารคดีโดยรวมของนักเขียน ในด้านเนื้อหา กลวิธีการนำเสนอ และประวัติที่สัมพันธ์กับงานเขียนของธีรภาพ โลหิตกุล อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่ารัตนดา ไม่ได้วิเคราะห์ด้านภาษาละเอียดไปถึงการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้ภาพพจน์ ว่ามีลักษณะอย่างไร แต่เน้นไปที่การวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอ ซึ่งอาจเกิดจากรัตนดาเห็นว่า จุดเด่นของงานเขียนของธีรภาพอยู่ที่เนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอสารคดีของเขา มากกว่าภาษา อีกทั้งยังเป็นการวิเคราะห์สารคดีจำนวนถึง ๓๖๐ เรื่อง ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ด้านใดด้านหนึ่งโดยละเอียดได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า วิทยานิพนธ์นี้เป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์ในแง่มุมที่ต่างออกไป ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจคือการวิเคราะห์การตั้งชื่อเรื่อง การดำเนินเรื่อง การนำเสนอข้อมูลประกอบ เนื่องจากการวิเคราะห์กลวิธีเหล่านี้ อาจทำให้เห็นลีลาเฉพาะของนักเขียนคนใดคนหนึ่งได้นอกเหนือจากการวิเคราะห์การใช้ภาษา

เกศราพร มากจันทร์ (๒๕๔๘) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยว สาธารณรัฐประชาชนจีน พระราชานิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยนำสารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน ๙ เรื่อง พระราชานิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาวิเคราะห์ความเป็นมาของการเสด็จเยือน วัดถูกประสงค์ของการพระราชานิพนธ์ รูปแบบ เนื้อหา กลวิธีการพระราชานิพนธ์ ลักษณะการใช้ภาษา และคุณค่าที่ได้รับจากพระราชานิพนธ์

ผลการวิจัย พบว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลจีนและเพื่อปฏิบัติพระราชกิจตามวัตถุประสงค์พระองค์ทรงพระราชานิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนและเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ในการเสด็จเยือนเป็นหลัก รูปแบบของพระราชานิพนธ์มี ๒ ลักษณะคือ บันทึกและจดหมาย เนื้อหาในพระราชานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นความรู้เกี่ยวกับเส้นทางเสด็จพระราชดำเนิน สถานที่ และอื่นๆ รวมทั้งพระราชหรรศนะ กลวิธีการทรงพระราชานิพนธ์มี ๕ ประการ ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง และศิลปะการจัดรูปเล่ม

ส่วนลักษณะการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำที่น่าสนใจ การใช้สำนวนไทยและจีน ด้านการใช้โวหาร ทรงใช้บรรยายโวหารเป็นหลักเพื่อเล่าเรื่อง ทรงใช้ภาพพจน์ ๔ ลักษณะ คือ อุปมา อุปมาธิฐาน อติพจน์ และการกล่าวอ้างถึง ระดับภาษาที่ปรากฏมี ๓ ลักษณะ คือ

ระดับทางการ ระดับกึ่งทางการ และระดับสนทนา ทรงใช้ภาษาระดับกึ่งทางการและภาษาระดับสนทนา มาก คุณค่าที่ผู้อ่านได้รับจากพระราชนิพนธ์มี ๓ ประการ คือ คุณค่าด้านการเสนอความรู้ คุณค่าด้านการให้ความบันเทิง และคุณค่าด้านการให้แง่คิด

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยหนึ่งที่ศึกษาศาสตร์ที่ท่องเที่ยวโดยละเอียดนับตั้งแต่วิธีการเขียน เนื้อหา กลวิธีการเขียน ลักษณะการใช้ภาษา และคุณค่าที่ผู้อ่านได้รับจากการอ่าน โดยเฉพาะการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา ซึ่งเกศราภรณ์จัดแยกประเภทของเนื้อหาและสรุปไว้ได้อย่างครบถ้วน

วรรณพร พงษ์เพ็ง (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่อง ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วรรณพร ศึกษาพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในฐานะที่เป็นสารคดีท่องเที่ยวยุคแรกของไทยที่โดดเด่นด้านการใช้ภาษาจินตภาพ ใน ๓ ลักษณะ คือ การใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์เพื่อบรรยายหรือพรรณนาให้ผู้อ่านเห็นภาพที่เป็นรูปธรรม นามธรรมและเกิดอารมณ์คล้อยตาม

ในด้านการใช้คำ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเรียบเรียงคำสร้างคำขึ้นใช้ใหม่ และสรรคำมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบท ซึ่งวิธีการที่พระองค์ใช้ในการเรียบเรียงคำ ได้แก่ การนำคำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือสระมาวางเรียงติดกันหรือวางเรียงใกล้กัน และการนำคำเดียวกันมาวางเรียงใกล้กัน ส่วนวิธีที่พระองค์ใช้เพื่อสร้างคำขึ้นมานั้น ได้แก่ การประกอบคำขึ้นใหม่ และการคิดคำเพื่อเรียกสิ่งแปลกใหม่ และในการสรรคำหรือเลือกคำนั้น พระองค์เลือกใช้คำที่แสดงสี แสง เสียง กลิ่น รส สัมผัส คำแสดงรูปร่างสัดส่วน คำแสดงอาการ และการนำเอาคำมาใช้ในบริบทใหม่

ในด้านการใช้ประโยค พบว่า พระองค์ใช้ประโยคเพื่อลำดับภาพและขยายภาพให้ผู้อ่านเข้าใจด้วยโครงสร้างประโยค ๓ แบบ คือ ประโยคที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ประโยคที่มีโครงสร้างขยายความแบบพิเศษ และประโยคที่มีการซ้ำโครงสร้าง

ส่วนในด้านการใช้ภาพพจน์ พระองค์ใช้ภาพพจน์แบบอุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และสัทพจน์ ภาพพจน์ที่ทรงใช้มากที่สุดคือภาพพจน์แบบอุปมา เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของสิ่งต่างๆ ที่ทรงพบเห็นกับสิ่งที่ผู้อ่านคุ้นเคย ผู้อ่านจึงสามารถเข้าใจสิ่งที่พระองค์ต้องการถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเห็นความเป็นนักปราชญ์ กวีและนักวิจารณ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะทรงสามารถใช้ภาษาถ่ายทอดสิ่งที่ทรงพบเห็นได้อย่างแจ่มชัดและทรงเรียบเรียงภาพเหล่านั้นออกมาสู่ผู้อ่านได้อย่างเป็นระบบ

งานของวรรณคดีให้ผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวในด้านกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดภาพที่ผู้เขียนพบเห็นไปสู่ผู้อ่านนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากผู้อ่านไม่สามารถเข้าไปร่วมในเหตุการณ์ที่ผู้เขียนประสบในขณะนั้นๆ ได้ ผู้เขียนจึงต้องมีวิธีการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านอ่านเข้าใจง่าย ทั้งยังเกิดภาพและอารมณ์คล้ายตามผู้เขียน วิธีการเหล่านั้นอาจเป็นการใช้คำ ประโยค การเรียบเรียงประโยค หรือการใช้โวหารภาพพจน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวนั้น ผู้เขียนควรให้ความสำคัญกับทั้งเนื้อหาและกลวิธีที่ผู้เขียนใช้นำเสนอเนื้อหานั้นๆ ไปสู่ผู้อ่าน

๒.๒ การศึกษาการเขียนสารคดีท่องเที่ยวโดยภาพรวม

การศึกษาศาสตร์การเขียนสารคดีท่องเที่ยวโดยภาพรวม ในที่นี้เป็นการศึกษาสารคดีท่องเที่ยวหลายเล่มโดยไม่เจาะจงว่าเป็นผู้แต่งคนใด ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาศาสตร์คดีท่องเที่ยวโดยภาพรวม ๒ ลักษณะ คือ การศึกษาพัฒนาการของสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศในงานวิจัยของดวงเนตร มีแย้ม (๒๕๔๔) ทำให้เห็นว่าพัฒนาการของสารคดีท่องเที่ยวโดยภาพรวมเป็นอย่างไร และการศึกษาสารคดีท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นปริศนาเรื่องเล่า ของมัณฑุสา อังคะนาวิน (๒๕๔๗) ศึกษาว่าสารคดีท่องเที่ยวมีองค์ประกอบหลัก ตลอดจนกลวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร ดังนี้

ดวงเนตร มีแย้ม (๒๕๔๔) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพัฒนาการของการเขียนสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๗๕ ถึงพุทธศักราช ๒๕๔๐ จากสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน ๗๒ เรื่อง ในด้านวัตถุประสงค์ของผู้เขียน รูปแบบการเขียน เนื้อหา กลวิธีการเขียนและการใช้ภาษา

ดวงเนตรได้แบ่งช่วงเวลาในการศึกษาศาสตร์คดีออกเป็น ๓ ช่วงคือช่วงแรก พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๐๐ ช่วงที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๑๙ และช่วงที่ ๓ คือ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๔๐ การศึกษาวัตถุประสงค์ของการเขียนทำให้ทราบว่า ช่วงแรกผู้เขียนต้องการนำเสนอสาระความรู้ของประเทศต่างๆ ช่วงที่ ๒ เป็นการเขียนเพื่อแนะนำวิธีการเดินทางท่องเที่ยว ส่วนช่วงที่ ๓ ผู้เขียนเขียนสารคดีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความนิยมของผู้อ่านสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ รูปแบบในการเขียนปรากฏ ๔ รูปแบบคือ รูปแบบเล่าเรื่อง, จดหมาย, บันทึกและรูปแบบผสม

ด้านเนื้อหา ดวงเนตรพบว่าสารคดีท่องเที่ยวทุกเรื่องมีเนื้อหากล่าวถึงเส้นทางทางท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับประเทศนั้น ประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการเดินทางและทรรศนะ

ของผู้เขียนในสัดส่วนที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงปี ส่วนกลวิธีการเขียนได้แก่การเปิดเรื่อง การปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง และพบความโดดเด่นในการเสนอเรื่องและการตั้งชื่อเรื่อง ส่วนการใช้ภาษา พบว่าผู้เขียนใช้โวหารต่างๆ คือ การบรรยาย พรรณนาและอธิบาย ใช้ภาพพจน์ แบบอุปมาและการอ้างถึงเป็นส่วนใหญ่

เป็นที่น่าสังเกตว่า ดวงเนตรไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเหตุใดจึงเลือกวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวโดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนที่ผู้วิจัยสนใจจากงานวิจัยนี้คือ ผลการศึกษาภาพรวมของสารคดีท่องเที่ยวตั้งแต่ในพ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปี ๒๕๔๐ โดยเฉพาะการศึกษาเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยว ดวงเนตรพบว่าในช่วงยุคแรกผู้เขียนจะเน้นไปที่การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องประเทศที่เดินทาง ส่วนยุคต่อมาจะเน้นไปที่การบอกเล่าประสบการณ์การเดินทาง ยุคที่สามเป็นยุคที่สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศได้รับความนิยม รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายไปตามลีลาของผู้เขียน แต่มีสารคดีท่องเที่ยวบางส่วนที่ดวงเนตรเห็นว่า มีเนื้อหาที่แปลกใหม่และน่าสนใจ เช่น การให้รายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวประกอบกับการเล่าเรื่องราวการถ่ายทำสารคดีในเรื่อง *สี่สัปดาห์บนรอยทาง* และการบอกเล่าวิถีชีวิตของชาวนิวยอร์คประกอบการเดินทางท่องเที่ยวในเรื่อง *นิวยอร์ค-นิวยอร์ค* เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าข้อสังเกตของดวงเนตรอาจเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการของสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่สารคดีท่องเที่ยวไม่ได้เน้นการให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวแต่เน้นไปที่การเล่าเรื่องการท่องเที่ยวตามมุมมองของตนดังเช่นงานเขียนของนิวกลมก็เป็นได้

มัณฑุสา อังคะนาวิน (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่อง *ปริชเนตสารคดีท่องเที่ยวในอนุสาร อ.ส.ท.* จากอนุสาร อ.ส.ท. ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๗ จำนวน ๓๐ ปริชเนต ในฐานะที่เป็นปริชเนตเรื่องเล่าประเภทหนึ่ง ตามแนวคิดของลองเอเคอร์ กล่าวคือสารคดีท่องเที่ยวมีการเล่าเรื่องไปตามลำดับเวลาและมีการอ้างถึงตัวผู้กระทำ(ผู้เขียน) โดยวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวใน ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑) องค์ประกอบและกลวิธีการเล่าเรื่องในปริชเนตสารคดีท่องเที่ยว ๒) การเชื่อมโยงความในปริชเนตสารคดีท่องเที่ยว

มัณฑุสาพบว่า สารคดีท่องเที่ยวในอนุสาร อ.ส.ท. ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๔ ประการ ที่เรียงต่อกันเป็นลำดับที่แน่นอน นั่นคือ ๑) *บทนำ* เขียนเล่าถึงวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ๒) *เนื้อเรื่อง* เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวและการแสดงความคิดเห็นต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวและต่อสังคมของผู้เขียน ๓) *บทสรุป* โดยใช้รูปภาพที่แสดงให้เห็นว่าการเดินทางท่องเที่ยวได้สิ้นสุดลงแล้วและ ๔) *บทส่งท้าย* ซึ่งเขียนให้สอดคล้องกับส่วนที่เป็นบท

นำ เพื่อแฝงความคิดบางประการให้กับผู้อ่าน ซึ่งมีปริศนารสชาติที่องเทียวบางปริศนาที่มีองค์ประกอบครบทั้ง ๔ ประการ ส่วนกลวิธีการเล่าเรื่องนั้นพบว่า สวรรคิตที่องเทียวมีการเล่าเรื่องไปตามลำดับเวลาที่เกิดเหตุการณ์ โดยใช้คำบอกเวลาประเภทต่างๆ และมีผู้เขียนเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านมุมมองของตนเอง ส่วนการเชื่อมโยงความ ประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ การเชื่อมโยงความด้วยการอ้างถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อม และการเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำศัพท์ ทั้งนี้ ในสวรรคิตที่องเทียวมีการใช้คำเชื่อมบอกแสดงลำดับเวลามากกว่าคำเชื่อมชนิดอื่นๆ และใช้คำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์แบบเพิ่มข้อมูลใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนจะเล่าเรื่องไปตามลำดับเวลา และให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียด ความคิดเห็น การอ้างอิงแทรกอยู่ในเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแนะนำ ชักจูงผู้อ่านให้อยากเดินทางมาที่องเทียว

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นองค์ประกอบหลักและกลวิธีการเล่าเรื่องที่ปรากฏในสวรรคิตที่องเทียวอย่างกว้างๆ แต่ไม่ได้เป็นการศึกษาในแนวเดียวกับผู้วิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสวรรคิตที่องเทียว ผู้วิจัยได้รับความรู้เกี่ยวกับลักษณะของสวรรคิตที่องเทียวและแนวทางการศึกษาวิเคราะห์ และพบว่างานวิจัยเหล่านี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้ภาษาในสวรรคิตที่องเทียวเป็นหลัก และส่วนใหญ่เป็นการศึกษางานของนักเขียนรายบุคคล

ด้านเนื้อหา ผู้เขียนสวรรคิตที่องเทียวส่วนใหญ่มุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่องเทียวแก่ผู้อ่าน แม้จะมีเนื้อหาที่เป็นทรรศนะของผู้เขียนปรากฏอยู่ด้วยแต่มักจะเป็นการแสดงทรรศนะเกี่ยวกับสถานที่และการเดินทาง ไม่ได้มุ่งเน้นการแสดงทรรศนะเกี่ยวกับโลกและชีวิตดังเช่นเนื้อหาในสวรรคิตที่องเทียวของนิวกลม

ส่วนด้านการวิเคราะห์ภาษานั้นพบว่า ในการเขียนสวรรคิตที่องเทียวนั้น ผู้เขียนมักจะใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ให้ภาพแก่ผู้อ่านชัดเจน ผู้เขียนแต่ละคนมีศิลปะการใช้ภาษาที่โดดเด่นแตกต่างกันไป แต่ยังไม่ได้มีผู้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษา ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ของกลวิธีทางภาษากับผลต่อผู้อ่าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากนำการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษามาวิเคราะห์การเสนอทรรศนะในงานเขียนสวรรคิตที่องเทียวของนิวกลม จะทำให้การศึกษาสวรรคิตที่องเทียวมีความน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาที่นิวกลมใช้ในการเขียนสวรรคิตที่องเทียวต่อไป

บทที่ ๓

เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนักร้อง

ข้อมูลหรือเนื้อหาสาระ นับเป็นส่วนสำคัญของงานเขียนประเภทสารคดี เนื่องจากเป็นส่วนที่ผู้เขียนใช้บอกเล่าเรื่องราวของสารคดีนั้นๆ หม่อมหลวงเสริมแสง พันธุมสุต (๒๕๓๓ : ๗๑๑) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของสารคดีคือการเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาสาระ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว เหตุการณ์ ตัวบุคคล หรือสถานที่ จะต้องเป็นข้อเท็จจริง (fact) ทั้งสิ้น ข้อมูลเหล่านี้จะต้องเป็นข้อมูลที่ผู้เขียนได้ศึกษา สังเกต สัมผัส วิเคราะห์หรือตีความมาเป็นอย่างดีแล้ว ฉะนั้น การเสนอข้อเท็จจริงจึงเป็นการให้รายละเอียดและความกระจ่างชัดในเหตุและผล พร้อมทั้งเสนอทรรศนะและข้อคิดเห็นประกอบการเสนอข้อมูลด้วย

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาของสารคดีแต่ละประเภทรูปแบบนั้นประกอบด้วยเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้เขียนสารคดีแต่ละเรื่องนำเสนอและความคิดเห็นของผู้เขียน เนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน นั่นคือเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวประกอบด้วยข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่างๆ ที่ผู้เขียนได้ค้นคว้ามานำเสนอ และความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่ตนพบเห็นขณะเดินทางท่องเที่ยวสถานที่แห่งนั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตจากการอ่านหนังสือสารคดีท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งว่า ผู้เขียนสารคดีท่องเที่ยวมักจะเน้นการให้ข้อมูลที่เป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ประวัติความเป็นมาและที่ตั้งของสถานที่นั้นๆ มากกว่าการแสดงความคิดเห็นของตนต่อสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ หรือต่อเหตุการณ์ที่ตนประสบ แต่สารคดีท่องเที่ยวของนักร้องนับว่ามีความแตกต่างออกไป เพราะนักร้องเน้นไปที่การนำเสนอทรรศนะของตนเกี่ยวกับประสบการณ์การเดินทางมากกว่าการให้ข้อมูลของสถานที่ที่ตนเดินทางไปเยือน โดยเฉพาะการเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจว่า การเดินทางท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นการนำพานักเดินทางไปพบกับสภาพความสวยงามของสถานที่ต่างๆ แล้ว ยังอาจนำพาเราไปพบกับข้อคิดที่มีประโยชน์ในการพัฒนาความคิดและจิตใจของนักเดินทางได้ด้วย จนอาจกล่าวได้ว่า การเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่เน้นการแสดงทรรศนะของผู้เขียนเช่นนี้เป็นความโดดเด่นของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนักร้องที่อาจแตกต่างจากสารคดีท่องเที่ยวหรือหนังสือบันทึกการเดินทางทั่วไป

ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวถึงผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวทั่วไป จากนั้นจะกล่าวถึงองค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนักร้อง และกล่าวถึงรายละเอียดของเนื้อหาในด้านต่างๆ ที่ปรากฏในสารคดีท่องเที่ยวของนักร้องตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะนำเสนอข้อมูลที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจองค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวโดยทั่วไปก่อน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนักร้อง จึงจะทำให้ผู้อ่านเห็นว่าสารคดีท่องเที่ยวของนักร้องมีความโดดเด่นที่แตกต่างไปจากสารคดีท่องเที่ยวทั่วไปอย่างไร ดังต่อไปนี้

๓.๑ องค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวทั่วไป

การพิจารณาองค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวอาจพิจารณาได้จากนิยามของนักวิชาการ ท่านต่างๆ ที่ผู้วิจัยสรุปไว้ในบทนำว่า

สารคดีท่องเที่ยว หมายถึง งานเขียนร้อยแก้วที่เป็นบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวหรือเคยไปอยู่สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านเกี่ยวกับสภาพของสถานที่ ความเป็นอยู่ของผู้คน วัฒนธรรม ประเพณี เหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้ประสบ รวมไปถึงความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งต่างๆ ดังกล่าว ตลอดจนข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับชีวิต สังคม และอื่นๆ ด้วยภาษาที่ทำให้ผู้อ่านสนุกสนาน เพลิดเพลินและอาจมีภาพประกอบด้วย

เมื่อผู้วิจัยพิจารณานิยามข้างต้นแล้วเห็นว่า ผู้เขียนสารคดีท่องเที่ยวสามารถบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวลงไปได้หลากหลาย แต่สามารถสรุปได้ว่าสารคดีท่องเที่ยว มักจะประกอบด้วยข้อมูล ๓ ประเภท คือ

- ๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ที่ตั้ง สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของสถานที่เหล่านั้น
- ๒) ความรู้อื่นๆ เช่น ความเป็นอยู่ของผู้คน วัฒนธรรมประเพณี
- ๓) ความรู้สึกและข้อคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนพบเห็น

อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปจากนิยามต่างๆ นี้ อาจไม่ชัดเจนนัก ผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสารคดีท่องเที่ยวเพื่อให้อ่านเห็นชัดเจนขึ้นว่า องค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวโดยทั่วไปเป็นอย่างไร

อันดับแรก ผู้วิจัยขอกล่าวถึงงานวิจัยที่ศึกษาลักษณะและองค์ประกอบต่างๆ ของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย เช่น งานของชลดา สุจริตจันทร์ (๒๕๔๔) ที่ศึกษาลักษณะ ประเภท และองค์ประกอบต่างๆ ของหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๔๒

ชลดาแบ่งหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยออกเป็น ๕ ประเภท คือ ๑) บรรณานุกรมหนังสือท่องเที่ยว ๒) หนังสือวิชาการการท่องเที่ยว ๓) หนังสือภาพส่งเสริมการท่องเที่ยว ๔) คู่มือนำเที่ยว และ ๕) สารคดีท่องเที่ยว ชลดาพบว่าหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยที่มีปริมาณมากที่สุดคือ สารคดีท่องเที่ยว รองลงมาคือคู่มือนำเที่ยว หนังสือภาพส่งเสริมการท่องเที่ยว หนังสือวิชาการ และน้อยที่สุดคือบรรณานุกรมหนังสือท่องเที่ยว

ในด้านเนื้อหาสาระของหนังสือ ชลดาใช้เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ๕ หัวข้อใหญ่ คือ

- ๑) ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์
- ๒) ข้อมูลเชิงประวัติ
- ๓) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด
- ๔) ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว
- ๕) คำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ชลดาพบว่า หนังสือท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลต่างๆ ของสถานที่ โดยเฉพาะด้านภูมิศาสตร์

นอกจากนี้ เมื่อผู้วิจัยศึกษางานวิจัยของผู้ที่วิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า เนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ เช่น วิทยานิพนธ์ของเกศราพร มากจันทร์ (๒๕๔๘) ที่ศึกษาสารคดีท่องเที่ยวพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระบุว่าเนื้อหาในพระราชนิพนธ์ดังกล่าวของพระองค์นั้นประกอบด้วย ข้อมูล ๓ ประเภท คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ความรู้อื่นๆ และพระราชทรรศนะของพระองค์

- ๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่
 - ๑.๑) สภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่
 - ๑.๒) วิธีการเดินทางและระยะเวลาการเดินทาง
 - ๑.๓) สถานที่พักและความสะดวกสบายต่างๆ
 - ๑.๔) สถานที่ท่องเที่ยว
 - ๑.๕) การเตรียมตัวในการเดินทาง

- ๑.๖) เอกลักษณ์และสิ่งที่มีชื่อเสียงของสถานที่
- ๑.๗) สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก
- ๑.๘) ข้อเสนอแนะ ข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติในการเดินทาง
- ๑.๙) ข้อสังเกตเกี่ยวกับสถานที่และการเดินทาง

๒) ความรู้อื่นๆ ประกอบด้วย ๑๒ ประการ คือ ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกษตรกรรม ศิลปหัตถกรรม การศึกษา การเมืองการปกครอง ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ และศิลปะการแสดง เกศราพรพบว่าสมเด็จพระเทพฯ ทรงให้ความสำคัญและเอาพระราชหฤทัยใส่ในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีมากเป็นพิเศษ

๓) พระราชทรงสนะ ได้แก่ พระราชทรงสนะเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว พระราชทรงสนะเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และพระราชทรงสนะอื่นๆ

ส่วนงานวิจัยของ รัตน์ดา อัจฉวิชัย (๒๕๔๗) ที่ศึกษางานเขียนสารคดีของ ธีรภาพ โลหิตกุล ทั้งหมด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๔๕ ซึ่งสารคดีดังกล่าวรวมงานเขียนที่เป็นสารคดีท่องเที่ยวด้วย ผลการศึกษาของรัตน์ดาพบว่า กลุ่มเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของธีรภาพสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภทคือ

๑) เส้นทางในการสัญจร

๒) อุปสรรคในความด้อยพัฒนาทางเทคโนโลยี

๓) สถานที่ท่องเที่ยว เป็นการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณีของคนในท้องถิ่น

๔) การท่องเที่ยวแบบเดินทางย้อนยุคเข้าไปในอดีต นำเสนอให้เห็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนที่ยากลำบากในปัจจุบัน

อีกทั้งในงานวิจัยของดวงเนตร์ มีแย้ม (๒๕๔๔: ๒๔๙) ที่ศึกษาพัฒนาการของการเขียนสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๐ พบว่าโดยภาพรวมแล้วสารคดีท่องเที่ยวทุกเรื่องมีเนื้อหากล่าวถึงข้อมูลดังต่อไปนี้

๑) เส้นทางการท่องเที่ยว

๒) ความรู้เกี่ยวกับประเทศที่เดินทาง

๓) ประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้เขียน

๔) ทรรศนะของผู้เขียน

ดวงเนตร์ยังพบว่า สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศมีสัดส่วนของเนื้อหาแต่ละประเภทแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ ช่วง พ.ศ. ๒๔๗๕ – ๒๕๐๐ สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่มีเนื้อหาให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้และข้อเท็จจริงของประเทศที่เดินทางเป็นหลัก และมีสัดส่วนน้อยลงในระยะต่อมา ส่วนสารคดีท่องเที่ยวที่ผู้เขียนบอกเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ กลับมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ (ในช่วง พ.ศ. ๒๔๗๕ – ๒๕๐๐ พบ ๒ เรื่อง ต่อมาช่วง พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๑๙ พบ ๑๖ เรื่อง และช่วง พ.ศ. ๒๕๒๐ – ๒๕๔๐ พบ ๓๗ เรื่อง)

ผลการศึกษาที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สารคดีท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะนำเสนอความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ไปสู่ผู้อ่านเป็นหลัก ส่วนความคิดเห็นของผู้เขียนจะเป็นส่วนที่เสริมให้ผู้อ่านมองเห็นความรู้ลึกซึ้งที่คิดที่ผู้เขียนมีต่อสถานที่นั้นๆ ซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคลและส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวนั่นเอง

๓.๒ องค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

ผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมด้วยวิธีการหาค่าร้อยละจะทำให้ผู้อ่านทราบว่า เนื้อหาสาระในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง แต่ละเรื่องมีปริมาณมากน้อยเท่าใด ผู้วิจัยจึงนำเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาสารคดีท่องเที่ยวของ ชลดา สุจริตจันทร์ มาวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

ชลดาใช้แบบวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยที่สร้างขึ้นมาวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยจำนวน ๔๐๘ ชื่อเรื่อง โดยการอ่านหนังสือทั้งหมดแล้วบันทึกข้อมูลตามประเด็นต่างๆในแบบวิเคราะห์ ด้วยการขีดรอยคะแนนลงไปในแบบวิเคราะห์นั้น ทั้งนี้ บางชื่อเรื่องบันทึกข้อมูลได้มากกว่า ๑ คำตอบ จากนั้นจึงรวมคะแนนจากประเด็นต่างๆ ในแบบวิเคราะห์เป็นความถี่แล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ ด้วยการหาค่าร้อยละจากสูตร

$$P = f/n \times 100$$

เมื่อ $P =$ อัตราส่วนร้อยละ

$f =$ ค่าความถี่ของข้อมูล

$N =$ จำนวนหนังสือทั้งหมด

ชลดตาได้ใช้เกณฑ์การแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อต่างๆ ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ได้ตั้งข้อมูลในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงปริมาณหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยจำแนกตามสาระของเนื้อหา^๑

สาระของเนื้อหา	จำนวน N ^๒ = ๔๐๘	ร้อยละ
๑. ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ (N = ๓๑๘)		๗๗.๙๔
๑.๑) ที่ตั้ง อาณาเขต	๓๑๓	๙๘.๔๓
๑.๒) เขตการปกครอง	๒๖๑	๘๒.๐๘
๑.๓) ภูมิประเทศ	๓๑๘	๑๐๐.๐๐
๑.๔) ภูมิอากาศ	๒๔๘	๗๗.๙๙
๑.๕) สภาพเศรษฐกิจ	๒๓๗	๗๔.๕๓
๑.๖) ทรัพยากร	๒๖๒	๘๒.๓๙
๒. ข้อมูลเชิงประวัติ (N = ๓๑๑)		๗๖.๒๓
๒.๑) ประวัติสถานที่ (ตำนาน)	๓๑๑	๑๐๐.๐๐
๒.๒) ประวัติบุคคล	๑๐๘	๓๔.๗๓
๓. ข้อมูลทั่วไป (N = ๓๑๓)		๗๖.๗๒
๓.๑) การคมนาคม	๒๘๕	๙๑.๐๕
๓.๒) ประชากร	๒๕๓	๘๐.๘๓
๓.๓) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี	๓๑๓	๑๐๐.๐๐
๓.๔) อาชีพ	๒๕๗	๘๓.๑๑
๔. สถานที่ท่องเที่ยว (N = ๓๑๓)		๗๖.๗๒
๔.๑) โบราณวัตถุสถาน, สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	๓๑๓	๑๐๐.๐๐
๔.๒) สถานที่ราชการ	๒๖๘	๘๕.๖๒
๔.๓) สถานที่เอกชน	๔๐	๑๒.๗๘
๔.๔) สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	๒๗๕	๘๗.๘๖
๔.๕) สถานเริงรมย์	๕	๑.๖๐
๔.๖) แหล่งซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าและของฝาก	๑๐๙	๓๔.๘๒

^๑ ตารางนี้ผู้วิจัยปรับมาจากตารางที่ ๒๐ แสดงหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยจำแนกตามสาระของเนื้อหา (ชลดตา, ๒๕๔๔ : ๘๐-๘๑)

^๒ N = จำนวนหนังสือทั้งหมด

เนื้อหา : สาร	จำนวน N = ๔๐๘	ร้อยละ
๕. คำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยว (N = ๘๖)		๒๑.๐๘
๕.๑) ระเบียบพิธีการและการปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว	๗๒	๘๓.๗๒
๕.๒) ที่พักและร้านอาหาร	๘๖	๑๐๐.๐๐
๕.๓) สินค้าพื้นเมือง	๘๔	๙๗.๖๗
๕.๔) การเตรียมตัว	๗๓	๘๔.๘๘

ตาราง ๑ นี้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาของหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๘ เล่ม ชลดาพบว่า ข้อมูลที่หนังสือท่องเที่ยวกล่าวถึงมากที่สุด คือ ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ ปรากฏในหนังสือท่องเที่ยวจำนวน ๓๑๘ เล่ม หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๗.๙๔ ของหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมด ข้อมูลที่กล่าวถึงมากเป็นอันดับ ๒ มี ๒ ประเภท ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลทั้งสองนี้ปรากฏในหนังสือท่องเที่ยวประเภทละ ๓๑๓ เล่ม เท่ากัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๖.๗๒ ส่วนข้อมูลที่ปรากฏมากเป็นอันดับ ๓ คือ ข้อมูลเชิงประวัติ หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมีเนื้อหาส่วนนี้ ๓๑๑ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๓ ส่วนข้อมูลที่ปรากฏน้อยที่สุดคือข้อมูลประเภทคำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยว ปรากฏในหนังสือท่องเที่ยวเพียง ๘๖ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๘

นอกจากนี้ ชลดา ยังจำแนกรายละเอียดของเนื้อหาทั้ง ๕ ประเภท ออกเป็นหัวข้อต่างๆ และหาค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละหัวข้อย่อยดังกล่าวด้วย เช่น ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ในหนังสือจำนวน ๓๑๘ เล่มนั้น ชลดาได้แบ่งข้อมูลออกเป็น ๖ หัวข้อย่อย แล้วหาค่าว่าแต่ละหัวข้อย่อยนั้นกล่าวถึงข้อมูลด้านต่างๆ เป็นปริมาณเท่าใดจากหนังสือทั้ง ๓๑๘ เล่ม ผลการวิเคราะห์ส่วนนี้แสดงให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า หนังสือที่กล่าวถึงข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์นั้นกล่าวถึงข้อมูลเรื่องภูมิประเทศมากที่สุด คือกล่าวถึงทั้ง ๓๑๘ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนข้อมูลที่กล่าวถึงเป็นปริมาณมากรองลงมาคือ ข้อมูลที่ตั้ง อาณาเขต มีจำนวน ๓๑๓ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๔๓ ข้อมูลที่กล่าวถึงมากเป็นอันดับสามคือ ข้อมูลทรัพยากร กล่าวถึงเป็นจำนวน ๒๖๒ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๙ ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ กล่าวถึงเพียง ๒๓๗ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕๓

ทั้งนี้ ชลดาได้ให้ข้อสังเกตว่า ข้อมูลที่เป็นคำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย สาเหตุมาจากหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยที่วิเคราะห์จำนวนสูงสุดคือประเภทสาร

คดีท่องเที่ยว ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ โดยมุ่งให้ความรู้และข้อมูลต่างๆ เป็นสำคัญ จึงไม่ค่อยนำเสนอข้อมูลที่เป็นคำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาของชลดานี้มาวิเคราะห์เนื้อหาสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงผลการวิเคราะห์ร้อยละของเนื้อหาในสารคดีของนิวกลม

สาระของเนื้อหา	จำนวน N = ๑๓๗	ร้อยละ
๑) ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์		
๑.๑) ที่ตั้ง อาณาเขต	-	-
๑.๒) เขตการปกครอง	-	-
๑.๓) ภูมิประเทศ	-	-
๑.๔) ภูมิอากาศ	-	-
๑.๕) สภาพเศรษฐกิจ	-	-
๑.๖) ทรัพยากร	-	-
๒) ข้อมูลเชิงประวัติ		
๒.๑) ประวัติสถานที่ (ตำนาน)	-	-
๒.๒) ประวัติบุคคล	๔	๓.๑๕
๓) ข้อมูลทั่วไป		
๓.๑) การคมนาคม	-	-
๓.๒) ประชากร	๒	๑.๕๗
๓.๓) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี	-	-
๓.๔) อาชีพ	-	-
๔) สถานที่ท่องเที่ยว	๔๕	๓๓.๐๗
๔.๑) โบราณวัตถุสถาน,สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	๑๗	๑๒.๖๐
๔.๒) สถานที่ราชการ	๑๓	๙.๔๕
๔.๓) สถานที่เอกชน	๑๐	๗.๐๙
๔.๔) สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	๒	๑.๕๗
๔.๕) สถานเริงรมย์	-	-
๔.๖) แหล่งซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าและของฝาก	๓	๒.๓๖
๕) คำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยว	๑๑	๗.๘๗

สาระของเนื้อหา	จำนวน N = ๑๑๗	ร้อยละ
๕.๑) ระเบียบพิธีการและการปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว	-	-
๕.๒) ที่พักและร้านอาหาร	-	-
๕.๓) สินค้าพื้นเมือง	๒	๑.๕๗
๕.๔) การเตรียมตัว	๙	๖.๓๐
๖) ^{๑)} ทรรศนะของผู้เขียน	๗๕	๕๔.๓๔
รวมทั้งสิ้น	๑๗๖.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางข้างต้นนี้เป็นหลักฐานเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นว่านิวกลมได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาส่วนที่เป็นสาระความรู้กับทรรศนะของผู้เขียน อันเป็นความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่เขาได้พบระหว่างที่เดินทางท่องเที่ยวในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ข้อมูลสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมจัดเป็นทรรศนะมากถึงร้อยละ ๕๔ ของเนื้อหาทั้งหมด ในขณะที่งานวิจัยของชลดาชี้ให้เห็นว่าหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นไปที่การให้ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ ถึงร้อยละ ๗๗

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงเนื้อหาต่างๆ ในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมโดยละเอียด

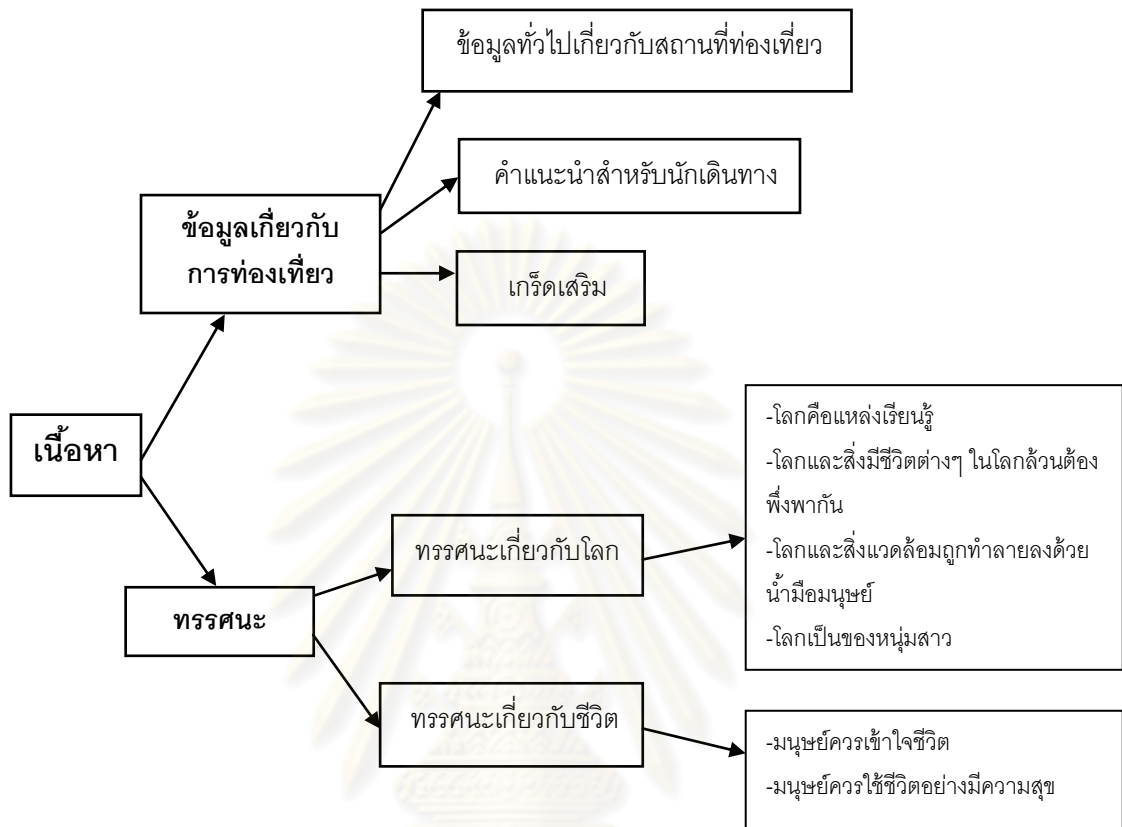
๓.๓ เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมแล้วพบว่า เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมสามารถแบ่งออกได้ดังในแผนภูมิที่ ๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๑)} เนื้อหาในส่วนทรรศนะนี้ ชลดาไม่ได้วิเคราะห์เอาไว้ ส่วนเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ของข้อมูลบางข้อมูล หมายถึง สารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมไม่มีข้อมูลในส่วนนั้น

แผนภูมิที่ ๑ แสดงเนื้อหาทั้งหมดในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงเนื้อหาในแต่ละประเภท ดังนี้

๓.๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๓.๓.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

๓.๓.๑.๒ คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง

๓.๓.๑.๓ เกร็ดเสริม

ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

๓.๓.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ นับเป็นข้อมูลที่ขาดไม่ได้ของสารคดีท่องเที่ยว โดยมักจะเป็นข้อมูลที่กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่สภาพทั่วไปของสถานที่นั้นๆ รวมไปถึงความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสถานที่นั้นๆ ด้วย ผู้เขียนแต่ละคนก็จะกล่าวถึงข้อมูลส่วนนี้ไว้มากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับการค้นคว้าข้อมูลของนักเขียนแต่ละ

คน นีวกลมเองก็ได้ให้ข้อมูลส่วนนี้กับผู้อ่านเช่นกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการที่นิวกลมให้ข้อมูล ความรู้กับผู้อ่านในเรื่องปราสาทพนมบาเค็ง ที่ประเทศกัมพูชา และสถูปโบตะนาถ ที่ประเทศ เนปาล ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ปราสาทพนมบาเค็ง

“พนมบาเค็ง คือปราสาทหินที่ถูกสร้างขึ้นในประมาณปี พ.ศ.๑๔๔๐ ก่อขึ้นบนยอดเขาจริง ๆ ซึ่งถูกตัดแปลงให้มีรูปร่าง เป็นขั้นๆ ห้าชั้น ยอดบนสุดเป็นปราสาทห้าหลัง ตามหลักภูมิ จักรวาลของขอม ปราสาทองค์กลางที่ใหญ่ที่สุดนั้นแทนเขาพระ สุเมรุและศูนย์กลางของจักรวาล ล้อมด้วยทิวป่าทึบ ซึ่งตอนนี้นำ ปราสาททั้งสี่พังทลายไปหมดแล้ว

ความอึ้ง ทึ่ง ตะลึงตึงตึง อีกอย่างหนึ่งคือปราสาทเล็กๆ ที่รายล้อมอยู่รอบๆ นั้นมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๐๘ ปราสาท ซึ่ง เมื่อนำตัวเลขมาบวกกัน ๑+๐+๘ จะได้ ๙ ซึ่งถือเป็นตัวเลข มงคลของฮินดูพอดิบพอดิ

ใจกลางปราสาทพระประธาน เคยเป็นที่ประดิษฐานศิว ลึงค์บนยอดฐานโยนีตามคติฮินดูนิกายไศวะ (บูชาพระศิวะ) แต่ ตอนนี้อยู่ไม่มีแล้ว

โดยส่วนมาก ปราสาทขอมมักสร้างกันตามหลักความ เชื่อ ‘แนว’ นี้ คือเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางจักรวาลและออกแบบ ตามตำนานเขาพระสุเมรุ ซึ่งตอนนี้อยู่เองก็ยังไม่รู้ซึ่ง แต่หลังจาก ได้ผ่านพบไปสักสิบปราสาทก็เริ่มซึ่งถึงปรัชญาการออกแบบของ ขอมมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะมันเหมือนกันเกือบทั้งหมด!

จุดน่าสังเกตเอาสนุกอีกจุดหนึ่งคือ ผ้าถุงของนางอัปสรฯ หรือนางฟ้าที่คอยปกป้องรักษาเทวสถานซึ่งมีอยู่ตามปราสาทต่างๆ ทุกหลัง แต่ที่พนมบาเค็งนั้นมีลักษณะพิเศษ คือผ้าถุงที่ว่าจะมีจีบ รอบตัว ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระเทพฯ ทรงเรียกว่า ‘นางอัปสรนุ่ง กระโปรงพลีต’ ก็แลดูน่ารักไปอีกแบบ”

(กัมพูชาพริบตาเดียว หน้า ๙๖ – ๙๗)

ตัวอย่างที่ ๒ สถูปโบตะนาถ

**“โบตะนาถ เป็นสถูปทรงโอคว่ำที่ใหญ่ที่สุดของ
เนปาล**

หมีน้าเอ่ยตรงกันว่า “ไม่ใหญ่เท่าที่คิด”

ผมล้อเล่นตอบกลับไปว่า “เฮ้ย! ไม่ใช่สิ่งมหัศจรรย์ของโลกนะเว้ย มันเป็นวัด”

ความยิ่งใหญ่ของโบตะนาถไม่ควรถูกเอาไปเปรียบไปเทียบกับกำแพงเมืองจีน หรือปิรามิด เพราะมันใหญ่ในมวลหมู่เจดีย์ด้วยกัน หากใครได้มายืนอยู่ตรงนี้จะค่อยๆ ซึมซับความใหญ่ของมันเข้าไปในหัวใจ เมื่อค่อยๆ สังเกตเห็นคนตัวเล็กๆ เดินวนรอบเจดีย์ขนาดใหญ่เพื่อหมุนวัตถุทรงกระบอกจารึกคานันท์ พร้อมกับเปล่งบทสวดจึงนำไปตลอดทาง

ลამะทิเบตหลายรูปเดินไปเดินมาในบริเวณวัดแห่งนี้ แต่มีหนึ่งรูปที่ทำให้เราสะดุดหยุดมอง ท่านน่าจะอาวูโธราวเจ็ดสิบปี ท่านค่อยๆ โค้งหัวไหวองค์เจดีย์ คุกเข่าลง แล้วยืดแขนขาออก วางลำตัวแนบกับพื้น แล้วยืนขึ้น โค้งหัวไหวองค์เจดีย์ คุกเข่าลง แล้วยืดแขนขาออก วางลำตัวแนบกับพื้น แล้วยืนขึ้น โค้งหัวไหวองค์เจดีย์ คุกเข่าลง แล้วยืดแขนขาออก วางลำตัวแนบกับพื้น แล้วยืนขึ้น ทำอยู่อย่างนี้ไม่รู้กี่รอบต่อที่รอบ

นั่นคือการแสดงความเคารพศรัทธาแบบทิเบต โดยใช้อวัยวะทุกส่วนแนบลงกับพื้น วางร่างกายให้ลดลงต่ำที่สุดแสดงความเคารพสูงสุด

ไม่แปลก - ที่เราเห็นคนทิเบตมากมายที่นี่ เพราะโบตะนาถเป็นศูนย์กลางศาสนาพุทธทิเบตที่เจริญที่สุดแห่งหนึ่งในโลก และยังเป็นที่ตั้งชุมชนชาวทิเบตที่ใหญ่ที่สุดในเนปาล

ทุกปีช่วงเทศกาลปีใหม่ตามปฏิทินทิเบตในเดือน

กุมภาพันธ์ - มีนาคม ธงภาวนาที่แขวนไว้รอบสถูปจะได้รับการปลุกเสกใหม่ด้วยธูปที่ทำจากต้นหุเสื่อ ชาวทิเบตนับร้อยจะมาชุมนุมกันในเรื่องแต่งกายและเครื่องประดับที่งดงาม โดยมีองค์ดาไลลามะทรงเป็นองค์ประธาน ซึ่งจะมีการรำน้้าากากอันตื่นตาตื่นใจปิดท้ายพิธีเฉลิมฉลอง

คนที่เคยเห็นมากล่าวว่า เป็นเทศกาลที่หฤหรรษ์ที่สุด เทศกาลหนึ่งของหุบเขานี้”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๑๑๕ - ๑๑๖)

๓.๓.๑.๒ คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง

นักกลมนักท่องเที่ยวสะพายเป้ (backpacker) ท่องเที่ยวไปยังที่ต่างๆ เขาจึงจะต้องศึกษาข้อมูลของสถานที่ที่จะไปเยือน และเตรียมตัว เตรียมสัมภาระสำหรับออกเดินทางเป็นอย่างดี แต่แม้ว่าเขาจะเตรียมการดีเพียงใด ในการเดินทางแต่ละครั้งของนักกลมนักเดินทางก็มักต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นักกลมนักเดินทางประสบกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เขาได้รับในการออกเดินทางแต่ละครั้งกับผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติตามในกรณีที่พบกับสถานการณ์เดียวกัน ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยจัดให้อยู่ในหมวดหมู่คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง อันเป็นเนื้อหาที่นักกลมนักเดินทางกล่าวถึงข้อมูลต่างๆ ที่นักเดินทางควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้การเดินทางเป็นไปโดยราบรื่น ทั้งการเตรียมตัวก่อนออกเดินทางและการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง ผู้วิจัยจึงขอแบ่งเนื้อหาในส่วนนี้ออกเป็น ๓ หัวข้อย่อย ได้แก่

- ๑) การเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง
- ๒) การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง
- ๓) สิ่งที่นักเดินทางควรคำนึงถึง

รายละเอียดของข้อมูลทั้งสองประเภทเป็นดังนี้

๑) การเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง

การเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง นับเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่นักเดินทางทุกคนต้องรู้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสะพายเป้ (backpacker) เช่นนี้่วกลม เขาได้กล่าวถึงข้อมูลส่วนนี้ไว้มาก ในงานเขียนเล่มแรกของเขา คือ **โตเกียวไม่มีขา** ซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวสะพายเป้ครั้งแรกของเขากับเพื่อนอีกหนึ่งคน ด้วยงบประมาณที่จำกัดอย่างยิ่ง ทำให้เขากับเพื่อนต้องวางแผนเตรียมตัวเป็นอย่างดี การเตรียมตัวประการแรกที่สำคัญมากสำหรับนี้่วกลมคือการขอวีซ่าเพื่อไปเที่ยวประเทศญี่ปุ่น เขาได้กล่าวถึงเนื้อหาส่วนนี้ไว้ ทำให้ผู้อ่านงานของนี้่วกลมได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการเตรียมเอกสารเพื่อขอวีซ่า ดังนี้

“น้ำ – ผู้มีประสบการณ์ได้ไปโตเกียวมาเมื่อไม่กี่เดือนมานี้ แนะนำผมเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ เท่าที่จำความได้ แต่เพื่อความแน่ใจว่าครบถ้วนถูกต้อง ผมเลยเข้าไปในเว็บไซต์สถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ได้ความว่าสิ่งที่ต้องเตรียมไปมีอยู่เจ็ดอย่างด้วยกัน

๑. หนังสือเดินทาง ที่มีอายุเหลืออย่างน้อยหกเดือน มีหน้าที่ยังไม่ประทับตรามากกว่าสองหน้าขึ้นไป
๒. ใบคำร้องขอวีซ่า ซึ่งผมไปดาวน์โหลดมาจากโฮมเพจเดียวกัน
๓. รูปถ่ายสองคุณสมบัติ ไม่มีลวดลาย ไม่มีการตกแต่ง ไม่เกินหกเดือน และไม่ใช้กล้องดิจิทัล
๔. ทะเบียนบ้านจริง พร้อมสำเนา
๕. สมุดบัญชีเงินฝาก ทั้งตัวจริงแล้วก็สำเนาทุกหน้า
๖. ใบรับรองจากองค์กรที่สังกัด
๗. หากเปลี่ยนชื่อ - สกุล ต้องเอาใบเปลี่ยนชื่อไปแสดงทั้งตัวจริงและสำเนา

ในนั้นเขาเขียนว่า รับคำร้องขอวีซ่า ๘.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. และจะคืนหนังสือเดินทางอีกสองวันถัดไป เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. โดยมีค่าธรรมเนียม ๑,๐๘๐ บาท ถ้าสงสัยอะไรเขาให้ถามที่ ๐ – ๒๒๕๘- ๙๙๑๕”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๓๓ – ๓๔)

นอกจากการขอวีซ่าแล้ว นีวกลมก็ได้กล่าวถึงการหาที่พักในแบบของเขา ซึ่งผู้อ่านที่สนใจการเดินทางแบบสะพายเป้ราคาประหยัดเช่นเดียวกับนีวกลมน่าจะได้รับข้อมูลวิธีการหาที่พักที่น่าสนใจของเขา และเห็นตัวอย่างวิธีการจัดบันทึกรายละเอียดของที่พักแต่ละแห่งว่าควรจดข้อมูลเรื่องใดไว้บ้าง ดังนี้

“ผมเลือกเข้าไปหาในিয়েแมงมุมโลก

ที่พักมาก่อนที่เที่ยว - นับว่าผมยังคงมีสติครบถ้วนดีที่ยังเห็นความสำคัญของที่พักหัวนอนมากกว่าสถานบันเทิงใจใจ ผมเริ่มออกเดินทางจาก www.google.co.th โดยใส่คำว่า Cheap Hotel / Budget Hotel / Backpacker Hotel พ่วงด้วยคำว่า Tokyo เข้าไป ผลที่ออกมาเป็นที่น่าพอใจ ผมได้ไล่ตามเส้นสายที่ถักทอในিয়েล่องหนนั้นไปโผล่ที่โน่นบ้างที่นี่บ้าง ก่อนที่จะกอบโกยข้อมูลติดกระเป๋าไปมาพอสมควร

ผมเลือกจองชื่อและเบอร์โทรศัพท์ของที่พักที่อยู่ในงบถูกสุดๆ ของเรา คือประมาณ ๒,๕๐๐ – ๓,๕๐๐ เยนต่อคืน และผมกำลังจะคลี่สมุดบันทึกของผมให้คุณชมเป็นขวัญตา

New Koyo: ๒,๕๐๐ เยน โทร. ๓๔๗๓ - ๐๓๔๓

www.Newkoyo.com ใกล้สถานีมีโนะวาระ ทางออกที่สาม

Tokyo yoyogi: ๓,๐๐๐ เยน โทร. ๓๔๖๗- ๙๑๖๓
www.jyh.or.jp ใกล้ชินจูกุ

Tokyo Sumidagawa: ๓,๐๔๕ เยน โทร. ๓๔๕๑ – ๑๑๒๑ ห้า
นาที่จากสถานีอะซะคุสะบาชิ

Tokyo Apartment: ๒,๐๐๐ เยน โทร. ๓๓๖๗ – ๗๑๑๗
www.tokyoapt.com สีนาคิจากสถานีชิชิ - มาโกเมะ”

(โตเกียวไม่มีซา หน้า ๓๔)

เมื่อเตรียมวีซ่าและหาข้อมูลที่พักแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเตรียมสิ่งของและสัมภาระที่จะนำไปบรรจุลงกระเป๋า นีวกลมได้ให้ข้อมูลในส่วนนี้ไว้ ๒ ประการด้วยกันคือ สิ่งของที่ห้ามลืมนำไปด้วยเด็ดขาด และสิ่งของอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น เสื้อผ้า ที่นักเดินทางแต่ละคนต้องพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนที่จะนำติดตัวไปด้วย เพราะการท่องเที่ยวแบบนี้ นักท่องเที่ยวจำเป็นจะต้องสะพายเป้ไว้บนหลังเกือบตลอดเวลา หากนำของไปปริมาณหนักมาก ผู้สะพายเป้ก็จะได้รับความลำบากมากเช่นกัน ซึ่งนีวกลมได้กล่าวถึงการเตรียมสัมภาระต่างๆ ด้วยอารมณ์ขัน ไว้ดังนี้

“ก่อนออกเดินทาง ผมกับน่ายกหูคุยกันว่าเราจะเอาอะไรไปบ้าง และอะไรที่ไม่ต้องเอาไป และนี่คือผลสรุปสุดท้ายของทั้งคู่

สิ่งที่ต้องเอาไปด้วย ห้ามลืม!

๑. พาสปอร์ต
๒. เงินติดตัว ๒๐๐๐๐ บาท
๓. เสื้อกันหนาว
๔. ตัวเครื่องบิน ห้ามหาย!
๕. ถุงนอน
๖. หนังสือไลน์ลิฟเลนเน็ต ฉบับโตเกียว
๗. ยา (โรคกระเพาะ แก้ปวด ท้องเสีย)
๘. รองเท้าแตะ
๙. บัตรนักเรียน / บัตรยูนิไฮสเทิลส์

นอกเหนือจากนี้คงเป็นสิ่งพื้นฐานที่แต่ละคนรู้ และพิจารณากันเอาเองตามดุลยพินิจและจิตสำนึกของแต่ละบุคคล อาทิ จะเอากางเกงในไปกี่ตัว คงต้องคำนวณเอาเองว่าจะกลับหน้าใสได้กี่ครั้ง จะว่าไปกางเกงในก็ไม่ต่างกับเทปเพลง กลับหน้าเอหน้าปีได้ แต่พอเราฟังเพลงหน้าเอสักรอบสองรอบสาม เพลงที่เคยดีก็จะเริ่มเน่า กางเกงในรอบสองก็เป็นเช่นนั้น

แต่ถ้าพูดถึงกางเกงนอก เราทั้งคู่ตัดสินใจตรงกัน คือใส่
ยีนส์ไปตัวเดียวอยู่! ยีนส์เป็นวัสดุประหลาดยิ่งสกปรกยิ่งสวย ยิ่ง
หมองยิ่งงาม เราเริ่มเข้าถึงปรัชญาความงามแบบวะบิ - ชะบิ
ตั้งแต่ยังไม่ขึ้นเครื่อง ”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๔๒ - ๔๓)

๒) การแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง

ข้อมูลในส่วนนี้แม้จะมีเป็นปริมาณไม่มากนัก แต่ผู้วิจัยก็นำมากล่าวถึงไว้ เพราะ
เห็นว่า การที่นี้วกมกล่าวถึงข้อมูลส่วนนี้กับผู้อ่านนั้น เนื่องจากเขาต้องการเสนอประสบการณ์ที่
เกิดขึ้นจริงและประสบการณ์เหล่านี้อาจเกิดขึ้นกับผู้อ่านในอนาคตเมื่อต้องเดินทางก็ได้ โดยเฉพาะ
กับผู้ที่เดินทางแบบประหยัดเช่นเขา ดังนั้นข้อมูลในส่วนนี้จึงมีประโยชน์ต่อการเตรียมตัวรับมือกับ
ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง ๒ เรื่องคือ การหาน้ำดื่ม ซึ่ง
เป็นประสบการณ์ในการเดินทางเที่ยวโตเกียว และเรื่องการจัดการกับปัญหาถูกคนขับรถรับจ้าง
มารุมล้อมเพื่อชักชวนให้ไปกับตน จากประสบการณ์ที่ด้านตรวจคนเข้าเมืองที่ชายแดนไทย -
กัมพูชา ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างจากสถานการณ์เหล่านี้เนื่องจากเห็นว่า การจัดหาเครื่องดื่มและพาหนะ
ในการเดินทางเป็นเรื่องที่นักเดินทางท่องเที่ยวทุกคนต้องคำนึงถึง ตัวอย่างทั้งสองมีรายละเอียด
ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ การหาน้ำดื่ม

“คุณควรจะมีลิ้มรสน้ำเปล่าในบ้านเรา ก่อนที่จะหยิบ
น้ำเปล่าหรือหยอดเหรียญกดน้ำขวดในโตเกียวเพราะน้ำเปล่าที่
ถูกที่สุดคือหนึ่งร้อยห้าเยน (ประมาณสามสิบบาท) เราเลือก
หยิบขวดเหมาะเมื่อมาคนละขวด เป็นน้ำเปล่าขวดแรกและขวด
สุดท้ายในการเดินทางครั้งนี้

เราอาศัยน้ำจากก๊อกของห้องน้ารถไฟใต้ดินที่สะอาด
บริสุทธิ์ ดื่มได้ตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลกเพื่อต่ออายุความ
สดชื่น และต่ออายุกระเป๋าที่ยังคงตุงอยู่ของเราออกไปให้นานที่สุด
เท่าที่จะทำได้

ใครจะไปรู้ อีกแปดวันที่เหลือ อะไรจะเกิดขึ้นบ้าง?”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๘๐ – ๘๑)

ตัวอย่างที่ ๒ การเอาตัวรอดจากถูกคนขับรถมัลลัม

เมื่อครั้งที่นี้วกลมออกเดินทางเที่ยวกับพูซาเพียงคนเดียว เขาพยายามหาทางหลีกเลี่ยงการถูกรถคนขับรถและนายหน้าที่มารุมล้อมเพื่อชักชวนให้ไปด้วยให้ได้ โดยการปฏิบัติตามคำแนะนำของเพื่อนว่าให้เข้าไปหาชาวต่างชาติที่เป็นนักท่องเที่ยวซะพายไป เช่นเดียวกันมาร่วมจ่ายค่าแท็กซี่ด้วย ดังนี้

“ผมเริ่มหันรีหันขวางมองหาทางหนีทีไล่ คนไทยรอบๆ มีแต่อาเจี อาเฮีย อากิมี อากู อาซ้อ ยืนรอผ่านเมืองเข้าบ่อนกันทั้งนั้น ผมพยายามกวาดตามองหาแบ็กแพ็กเกอร์ชาวไทย – แต่ไม่เจอ!

หากจะมีคนรุ่นราวคราวเดียวกันที่ฝืนยังไม่เข้าสิ่งก็ดูเหมือนว่าจะมากับครอบครัว กับทัวร์เป็นหมู่คณะกันทั้งนั้น โน่นสิ! แถวฝรั่งยาวเหยียดโน่น แบ็กแพ็กเกอร์ทั้งนั้น

“แกต้องไปหาพวกฝรั่งมาแชร์ค่าแท็กซี่”

คำแนะนำของเพื่อนสาวตาหยีดังขึ้นมาในหัว”

(กัมพูซาปริบตาเดียว หน้า ๕๕)

การที่นี้วกลมทำตามคำแนะนำของเพื่อนในครั้งนั้นทำให้เขารอดจากการถูกนายหน้าและชายแปลกหน้าที่ไม่น่าไว้ใจหลอกลวง การนำประสบการณ์นี้มาถ่ายทอดให้ผู้อ่านทราบย่อมมีประโยชน์ โดยเฉพาะกับผู้ที่อาจจะประสบเหตุการณ์เช่นเดียวกับนี้วกลม

๓) สิ่งที่นักเดินทางควรคำนึงถึง

สิ่งที่นักเดินทางควรคำนึงถึง นี้ เป็นส่วนที่ผู้วิจัยหมายถึง สิ่งที่นักวิ่งกลมเสนอต่อผู้อ่านว่า เป็นสิ่งที่นักเดินทางท่องเที่ยวควรนำมาพิจารณาเพื่อนำไปปฏิบัติให้การเดินทางครั้งนั้นๆ ราบรื่นมากขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่นักวิ่งกลมเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อตัวนักเดินทางโดยตรง เช่น การที่นักวิ่งกลมเสนอว่า ในระหว่างที่เราเดินทางไปไหนไกลๆ นั้นเป็นช่วงเวลาที่เรามักจะมีความคิดดีๆ เกิดขึ้น เราควรบันทึกเก็บเอาไว้ หรือการที่นักวิ่งกลมเสนอว่า การท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องเร่งรีบเพื่อให้ได้ไปหลายแห่ง แต่ควรเที่ยวให้เต็มที่กับทุกที่ที่เราได้ไป และการเสนอว่า เราควรมีเพื่อนร่วมเดินทางเพื่อช่วยเหลือกันและกัน เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า นักวิ่งกลมมักจะเน้นว่าในบางครั้ง สิ่งต่างๆที่เราพบเจอระหว่างทางมีความสำคัญกับเรามากกว่าจุดหมายปลายทาง โดยเฉพาะบรรดาผู้คนที่นักเดินทางได้พบเจอ

พรรณนะเหล่านี้มีหลายประการ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเพิ่มเติมดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ การจัดการกระเป๋าและจัดระเบียบความคิด

การจัดการกระเป๋านับเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่นักเดินทางจะต้องทำให้ดี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสะพายเป้เช่นนักวิ่งกลม หากสะพายสิ่งที่ไม่จำเป็นไว้บนบ่าย่อมสร้างความลำบากให้กับเขาเอง นักวิ่งกลมก็ตระหนักถึงความจริงข้อนี้ และเสนอให้ผู้อ่านพิจารณาด้วยตนเองว่าการจัดการกระเป๋ามีความสำคัญอย่างไร ดังนี้คือ

“การเดินทางพาเราไปพบสิ่งใหม่ๆ เสมอ บ่อยครั้งที่เรา
 เผลอนำมันใส่กระเป๋า ทั้งกระเป๋าสะพายหลังและกระเป๋าบรรจุ
 ความทรงจำ แต่แล้ววันหนึ่งซึ่งเราจะต้องเดินทางต่อไป ก็ถึง
 หน้าที่ที่ต้องตัดสินใจว่าอะไรที่เรานำมันติดตัวไป และอะไรที่เรา
 จะทิ้งมันไว้ที่นี่

เก็บสิ่งใด ทิ้งสิ่งไหน

เราไม่มีแรงแบกทุกอย่างติดตัวไปตลอด

ของไม่จำเป็นมากมายที่เราเสียดายไม่อยากจะทิ้ง บางสิ่ง
 นั้นหนักทำให้กล้ามเนื้อปวดร้าว แต่เราก็ไม่อยากจะทิ้ง แบกมัน
 ขึ้นหลังอยู่เนิ่นนาน กว่าที่จะวางมันลงก็ระบมไปหมด

มิใช่แค่หลัง แต่ยังหมายถึงสมอง

มิใช่แค่หัวไหล่ แต่ยังครอบคลุมไปถึงหัวใจด้วย”

(ลอนดอนไดอารี่ หน้า ๑๑๗ – ๑๑๘)

จะเห็นได้ว่าการจัดกระเป๋าในที่นี้ แต่นิวกอลไม่ได้หมายถึงเฉพาะสิ่งของเท่านั้น เขายังหมายรวมถึงความทรงจำ ของนักเดินทางแต่ละคนด้วย

ตัวอย่างที่ ๒ การเดินทางตามรอยเท้าผู้อื่น

เมื่อนิวกอลกับเพื่อนเดินทางปีนเนินที่เต็มไปด้วยหิมะที่หมู่บ้านเหนือสุดของจีนกับเพื่อนคนอื่นๆ ที่เขารู้จักโดยบังเอิญ การเดินทางของเขาครั้งนี้ เขาต้องเดินทางหลังเพื่อนที่เดินไปก่อนหน้าเขาเพื่อไม่ให้ตนเองล้มหรือพลัด เขาได้เรียนรู้ว่าในภูมิภาคที่เราไม่คุ้นเคย การเดินทางตามคนอื่นไม่ใช่เรื่องน่าอาย แต่มันเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหาเส้นทางของตัวเองเพื่อให้ผู้อื่นได้ก้าวตามบ้าง เขากำลังเสนอต่อผู้อ่าน ดังนี้

“สำหรับภูมิภาคที่เราไม่ถนัดและไม่คุ้นเคย บางทีการเป็นผู้ตามก็ดีกว่าการเป็นผู้บุกเบิก ผมว่ากรที่เราก้าวเท้าตามเขาไปในเส้นทางที่เรายังไม่รู้จักมันดีนั้นไม่ใช่เรื่องน่าอายอะไร ตรงกันข้าม หากถือดีเดินนำแต่ล้มคว่ำลงมาไม่เป็นท่า นั่นต่างหากที่น่าอาย แถมยังจะเจ็บตัวอีกด้วย

เวลาก้าวเท้าไปในภูมิภาคแบบใหม่ ผมว่าเราน่าจะให้เวลาตัวเองหยั่งเชิงกับมันก่อนที่จะบุกเบิกหาเส้นทางของตัวเอง ถึงเวลานั้นเราค่อยฝากรอยเท้าไว้ให้คนอื่นก้าวตามบ้าง”

(นั่งรถไฟไปตุ๋ยีน หน้า ๒๘๓ , ๒๘๖)

ตัวอย่างที่ ๓ เดือนที่สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งสวยงามน่าไปเยือนที่สุด

การไปเที่ยวจีนของนิวกอลทำให้เขาได้ค้นพบความคิดที่ยืนยันตัวตนของเขาเองได้หลายประการ หนึ่งในนั้นคือ ความคิดที่มีต่อความเชื่อที่ว่าสถานที่ทุกแห่งย่อมมีเดือนที่ดีที่สุดที่เราควรไปเยี่ยมชมสถานที่นั้น นิวกอลกล่าวแย้งว่า สำหรับเขาแล้ว ไม่มีใครกำหนดได้ว่าโลกสวย

แบบไหน โลกจะสวยเมื่อไหร่ ความสวยหรือไม่สวยนั้นขึ้นอยู่กับความคิดของเรา ดังนั้น เดือนที่ดีที่สุดก็คือเดือนที่เราได้ไปเที่ยวที่นั่นต่างหาก ดังนี้

“ผมไม่คิดว่า ‘เดือนที่ดีที่สุด’ ที่บรรดานิตยสารหรือเว็บไซต์ชอบบอกกันว่า ‘น่าไป’ จะ ‘ดีที่สุด’ จริงๆ และผมก็ไม่ได้มีเวลาว่างตรงกับ ‘เดือนที่ดีที่สุด’ เหล่านั้นตลอดเวลา เสียเมื่อไหร่ ยังไม่ต้องนับการไปแออัดยัดเยียดกับฝูงมนุษย์ที่นิยมชมชอบการมองวิวทิวทัศน์ดีที่สุดในเดือนเดียวกันอีกแล้ว

สำหรับผมแล้ว โลกสวยงามทุกฤดู เพียงแค่เรารับรู้การมีอยู่ของมัน

ผมจึงคิดเสมอว่า ‘เดือนที่ดีที่สุด’ ก็คือเดือนที่เราได้ไปเยือน ณ ที่แห่งนั้น

มันดีที่สุดก็เพราะว่าที่แห่งนั้นมีเรา”

(นั่งรถไฟไปดูเย็น หน้า ๖๑)

ผู้วิจัยสังเกตว่า นีวกลมไม่ได้เขียนในลักษณะที่มุ่งหวังให้ผู้อ่านเห็นด้วยกับเขาทุกประการ แต่มุ่งให้ผู้อ่านนำข้อคิดเห็นของเขาไปพิจารณา และผู้วิจัยยังเห็นว่าเนื้อหาในส่วนนี้แสดงให้เห็นความเป็นคนช่างสังเกต ความเป็นคนที่ใส่ใจสิ่งต่างๆ รอบตัว ทั้งที่เป็นสิ่งของและความคิดของนีวกลม อาจกล่าวได้ว่านีวกลมได้นำผู้อ่านไปพบกับมุมมองความคิดใหม่ๆ ที่คนที่เป็นนักเดินทางไม่ค่อยคำนึงถึงเท่าใดนัก

๓.๓.๑.๓ เกร็ดเสริม

เกร็ดเสริม เป็นส่วนที่ผู้วิจัยใช้เรียกข้อมูลที่เป็นเรื่องจริงจากประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวของนีวกลม แต่มีได้เกี่ยวข้องกับการให้รายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างในหัวข้อที่ ๒ แต่เป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดปลีกย่อยต่างๆ ที่นีวกลมกล่าวถึงไว้ในสารคดีท่องเที่ยวและอาจมีประโยชน์กับผู้อ่าน ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง ๒ เรื่อง คือ เรื่องการเลือกร้านราเมนในญี่ปุ่นและเรื่องประเภทของโยคีที่เนปาล ดังนี้คือ

ตัวอย่างที่ ๑ การเลือกร้านราเมนในญี่ปุ่น

“เราสั่งเวคความอยากของตัวเองด้วยราเมนอุ่นๆ ที่มีเส้นโซบะ+น้ำ+เต้าหู้บางๆ หนึ่งแผ่น ราคาสามร้อยหกสิบเยนในร้านยืนกินซึ่งราคาจะถูกกว่าร้านนั่งกิน ได้บรรยากาศคนโตเกียวดีไม่หยอก เพราะทุกคนจะหยอดเหรียญใส่ตู้ด้านหน้าแล้วถือใบรายการเข้ามายื่นให้คนขาย แล้วก็ยกชามไปยืนชด ยืนใช้ย กันชู้ดชู้ด อย่างรวดเร็ว ก่อนเดินออกจากร้านอย่างเร่งรีบ

เสียงชู้ดชู้ดที่ว่าจะดังลั่นทุกร้าน ยิงร้านไหนดังมาก แสดงว่ายิ่งอร่อยเป็นพิเศษ”

(โตเกียวไม่มีซา หน้า ๘๘)

ในตอนนี ผู้อ่านจะได้รับรู้ว่าลักษณะคร่าวๆ ของร้านราเมนในญี่ปุ่นมี ๒ แบบ คือ แบบยืนรับประทาน และนั่งรับประทาน ซึ่งแบบหลังนั้นจะมีราคาแพงกว่า และจะทราบถึงข้อสังเกตด้วยว่า ร้านใดที่มีเสียงสุดบะหมี่ร้อนๆ ดังมาก ร้านนั้นจะมีรสชาติอร่อยกว่าร้านอื่นๆ ซึ่งเกร็ดนี้ก็อาจมีประโยชน์ต่อการเลือกร้านราเมนของผู้อ่านหากได้ไปเยือนโตเกียวเช่นเดียวกันบ้าง

ตัวอย่างที่ ๒ ประเภทของโยคี

ครั้งที่นี้वलมและเพื่อนเที่ยวประเทศเนปาล นี้वलมสงสัยเรื่องลักษณะของโยคี จึงถามไกด์ชาวเนปาลที่พาพวกเขาเดินเที่ยว นี้वलมจึงนำสิ่งที่ไกด์กล่าวถึงมาเรียบเรียงและเสนอเป็นความรู้แก่ผู้อ่าน ดังนี้

“ผมถามפקกาดถึงเรื่องโยคีที่เราเห็นชอบนั่งขอเงินกันอยู่ทั่วไปในเมือง หรือบริเวณใกล้วัด

“โยคีไม่ขอเงิน ถ้าขอเงินไม่ใช่โยคี” פקกาดพูดกลัว

ข้า

“ ถ้าพวกโยคีห่มเหลืองนั่งกับพื้นแล้วทำหัวทง

เดร์ว็อก very cool นะ เป็นตัวปลอม เป็นขอทาน!”

“โยคีหรือเรียกอีกอย่างว่า บาบ่า ของจริงมีสี่ประเภท **หนึ่ง** กินแต่นม นักปฏิบัติธรรมพวกนี้จะกินนมตลอดชีวิตโดยไม่กินอะไรอื่นอีกเลย **สอง** กินข้าวบนหัวศพ พวกนี้จะกินข้าวต้องกินบนหัวศพเท่านั้น **สาม** ไม่ฆ่าสัตว์ ฟังดูง่ายกว่าสองพวกแรก แต่ที่จริงซีเรียสมาก เพราะห้ามเดินเหยียบมดเลยสักตัวเดียว เวลาเดินต้องฟุ้งพื้นตลอด ฉะนั้นจะนอนต้องตรวจดูว่าจะลงไปทับกับสัตว์อะไรเข้าหรือเปล่า และ **สี่** เปลือย พวกนี้ไม่ใส่เสื้อผ้า สละแล้วซึ่งทุกอย่าง”

“ดูเหมือนอย่างสุดท้ายจะง่ายสุดนะ” ผมบอกกับ ผักกาด ก่อนทั้งหมดจะระเบิดเสียงหัวเราะออกมา”

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้า ๑๗๕ – ๑๗๖)

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า การแสดงทหรศนะต่อสิ่งที่ผู้เขียนพบเห็นนับเป็นเอกลักษณ์ของนิวกลมอย่างแท้จริง เพราะว่าในตัวอย่งการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่นิวกลมก็ยังได้สอดแทรกทหรศนะของตนเอาไว้ด้วย โดยเฉพาะในหัวข้อ *สิ่งที่นักเดินทางควรคำนึงถึง* เป็นตัวอย่งที่เห็นชัดเจนที่สุดเพราะเป็นการเสนอการกระทำที่นิวกลมเห็นว่าน่าจะมีประโยชน์ต่อการเดินทาง แต่ถึงกระนั้นในการเสนอข้อมูลอื่นๆ ก็มักจะมีทหรศนะของผู้เขียนสอดแทรกอยู่ด้วย เช่นตัวอย่งเรื่องการเตรียมเสื้อผ้าที่นิวกลมกล่าวถึงการใส่กางเกงในกลับหน้าซ้ำๆ กันว่าย่อมจะทำให้สกปรกเน่าเหม็นไป และนิวกลมได้กล่าวไปถึงการใส่กางเกงยีนส์ซ้ำๆ กัน แต่น่าแปลกที่กลับกลายเป็นความสกปรกที่ดูสวยงาม เขาเชื่อมโยงไปถึงปรัชญาความงามแบบวะบิ – สะบิของญี่ปุ่นที่มองว่าความสวยงามไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่และมีสภาพสมบูรณ์แบบ เพราะในความเป็นจริงแล้วสิ่งต่างๆ ย่อมเสื่อมถอยไปตามกาลเวลา ดังนั้นสิ่งของที่มนุษย์เราใช้ไปเรื่อยๆ จึงสกปรกและเสื่อมไปทั้งสิ้น ไม่เว้นแม้แต่ชีวิตของเราเอง หรือในตัวอย่งเรื่องการหาน้ำดื่มให้พร้อมสำหรับการเดินทางที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วนั้น นิวกลมได้กล่าวกับผู้อ่านว่า “ใครจะป้รู้ อีกแปดวันที่เหลืออะไรจะเกิดขึ้นบ้าง?” ซึ่งให้เห็นว่านิวกลมมองว่าชีวิตมนุษย์เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน จึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งดีหรือร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่า ในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม นอกจากผู้เขียนจะเสนอสาระและเกร็ดความรู้ต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวแล้วยังได้เสนอสารคดีท่องเที่ยวในแง่มุมที่ต่างออกไป กล่าวคือ นิวกลมให้ความสำคัญกับการเล่าให้ผู้อ่านทราบว่สิ่งที่เขาพบเจอระหว่างทางมีอะไรบ้างแล้วเชื่อมโยงสิ่งที่ตาเขามองเห็นเข้ากับมุมมองและความคิดที่มีต่อโลกและชีวิต มากกว่าการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ ข้อเท็จจริงหรือเกร็ดความรู้ของสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ผู้อ่านเห็นว่า โลกใบนี้ยังเต็มไปด้วยความสวยงามและสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางแต่ละครั้งเป็นสิ่งที่เราสามารถนำมาคิดให้เชื่อมโยงเข้ากับการดำเนินชีวิตของคนเราได้ด้วย มุมมองเหล่านี้กลายเป็น *ทรรศนะ* ที่น่าสนใจและน่าติดตาม สิ่งเหล่านี้ทำให้งานเขียนของนิวกลมโดดเด่น แตกต่างจากสารคดีท่องเที่ยวทั่วไป

ในหัวข้อต่อไปผู้วิจัยจะเสนอให้เห็นรายละเอียดของการเสนอ *ทรรศนะ* ในสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม

๓.๓.๒ ทรรศนะ

ทรรศนะ ของผู้เขียน นับเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่ช่วยให้สารคดีท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ สายทิพย์ นุกุลกิจ (๒๕๓๙ : ๒๗๔) กล่าวถึงทัศนคติของผู้แต่งว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลวิธีการเสนอเรื่อง ทัศนคติที่เที่ยงธรรมของผู้แต่งเป็นสิ่งที่ทำให้หนังสือที่น่าอ่าน ผู้แต่งที่ดีจึงมักจะเป็นคนใจกว้าง ช่างสังเกต สิ่งสำคัญคือการนำข้อมูลที่ตนเองได้รับมาวินิจฉัยให้เป็นธรรมด้วย

ผู้วิจัยพบว่าในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม การเสนอ *ทรรศนะ* ของผู้เขียนไม่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลวิธีการเสนอเรื่อง แต่กลับเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาที่มีความสำคัญและมีความโดดเด่นมากกว่าการเสนอข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว เพราะเขาไม่เพียงแต่บรรยายให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็สถานที่ที่ได้เดินทางผ่าน เหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนผู้คนที่ได้พบระหว่างทางเท่านั้น เขายังบรรยายถึงความคิดเห็นหรือ *ทรรศนะ* ที่เขามีต่อภาพเหล่านั้นด้วยว่าสิ่งเหล่านั้นบอกหรือสอนอะไรกับเขาบ้าง *ทรรศนะ* เหล่านี้เองที่ได้กลายมาเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสำเร็จให้กับงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของเขา นิวกลมได้กล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาที่เน้นการเสนอ *ทรรศนะ* นี้ในการให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า

“เราเชื่อว่ากรบอกความคิดจะทำให้ความคิดของคนทีฟังเกิดขึ้นเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าต้องคิดเหมือนกันแต่

เขาก็จะคิดว่าแล้วเขาจะคิดยังไง ซึ่งตรงนี้เราว่าอาจจะเป็นข้อแตกต่างเมื่อเทียบกับงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวเล่มอื่น เพราะเราว่ามันไม่ได้ไปเที่ยวสถานที่นั้น มันเที่ยวข้างในหัวเรา ซึ่งตรงนี้แหละเป็นเหตุผลที่เราเขียนหนังสือ เราไม่ได้เขียนหนังสือเพื่อพรรณนาว่าโตเที่ยวมีดียังไง สวยงามยังไง เราอยากเขียนเพื่อบอกความคิดเรามากกว่า

เคยมีที่คนนึงบอกว่า เวลาเขาอ่านหนังสือเรา เหมือนกับว่าเขียนถึงเรื่องข้างในมากกว่าเรื่องข้างนอกที่ไปเจอ เหมือนว่าเดินทางก็เจอตัวเอง เจอสิ่งที่อยู่กับตัวเอง เจอความคิดที่มันอยู่ในตัวอยู่แล้ว เพียงแต่ว่ามีเหตุการณ์ มีสถานที่ ผู้คน มาสะกิดให้มันพุ่งขึ้นมา เราฟังก็ว่าก็จริงนะว่าทุกคนมีความคิดแต่มันยังไม่ตกตะกอนดีซะทีเดียว ถ้ามีเวลาได้นิ่งๆ เวลาที่มีเหตุการณ์บางอย่างมากระทบ มันก็ทำให้ความคิดตกตะกอน แล้วก็สรุปความคิดออกมาได้

[...]

คือเราอยากเขียนให้เป็นงานเขียนเชิงความคิดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นฉากหลัง ตอนที่เขียนแรกๆ ไม่ได้มีความคิดขนาดนี้หรอกนะ แต่พอเขียนไปก็เริ่มเข้าใจตัวเองมากขึ้นว่าจริงๆ แล้วสิ่งที่เขียนอยากจะทำอะไรกันแน่”

(นวักลม, สัมภาษณ์, ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒)

จะเห็นว่า ในทรรศนะของนวักลม การเดินทางทำให้เขาได้ค้นพบความคิดบางอย่างของตนเอง ซึ่งความคิดเหล่านั้นจะไม่เกิดขึ้นมาเลยหากเขาไม่ได้ออกเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ดังนั้น สารคดีท่องเที่ยวของเขาจึงเป็นงานเขียนที่เน้นการเสนอทรรศนะของผู้เขียนมากกว่าการให้รายละเอียดของสถานที่ดังที่นวักลมกล่าวว่า “เราอยากเขียนให้เป็นงานเขียนเชิงความคิดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นฉากหลัง”

หนุ่มเมืองจันท์ (นามปากกาของสรกมล อดุลยานนท์ เจ้าของคอลัมน์ ฟาสต์ฟู้ด-ธุรกิจ ในหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์) ได้แสดงความเห็นต่องานเขียนของนวักลมไว้ว่า

“ไม่แปลกที่ผมจะชอบการเดินทางผ่านตัวอักษรของ
นี้วกกลมมาก

เพราะนอกจากไม่เหนื่อยกายแล้วยังสนุก
ผมได้มุมมองใหม่ๆ ทุกครั้งที่เขาก้าวเดิน
จาก ‘โตเกียว’ ไป ‘กัมพูชา’
และ ‘เนปาล’

งานเขียนของเขาให้ความหมายและความรู้สึกของ
‘การเดินทาง’ ไว้อย่างเต็มเปี่ยม”

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้าคำนิยม)

ผู้วิจัยพบว่านี้วกกลมเสนอพรรณนาหลากหลาย แต่พรรณนาที่เขามักจะเสนอต่อ
ผู้อ่านเสมอคือพรรณนาเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่ผู้เขียนได้รับจากการเดินทาง อาจกล่าวได้ว่านี้
วกกลมได้เน้นให้ผู้อ่านเห็นประโยชน์ของการเดินทางว่า การเดินทางเป็นมากกว่าการที่นักเดินทาง
พาตนเองไปพบความสวยงามของสถานที่ต่างๆ เพราะหากนักเดินทางมองให้ลึกซึ้งแล้วจะพบว่า
ประสบการณ์ในการเดินทางที่นักเดินทางได้รับมักจะทำให้พวกเขาได้เรียนรู้โลกและชีวิตอีกด้วย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของพรรณนาเกี่ยวกับโลกและชีวิต โดยจะ
สรุปหัวข้อพรรณนาแต่ละประเภทออกเป็นแผนภูมิเพื่อให้ติดตามอ่านได้ง่าย ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ ๒ แสดงหัวข้อทฤษฎีเกี่ยวกับโลกและชีวิต

ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดของทฤษฎีแต่ละหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

๓.๓.๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับโลก

ทฤษฎีเกี่ยวกับโลก ในที่นี้หมายถึงทฤษฎีที่ผู้เขียนมีต่อโลกกายภาพ นั่นคือ ลักษณะตามธรรมชาติของโลก เช่น ธรรมชาติของดิน บรรยากาศ พืชและสัตว์ รวมไปถึงสภาพ บ้านเรือน สถานที่และสิ่งของต่างๆ ที่ผู้เขียนพบเห็นระหว่างที่เดินทางผ่านไป เป็นการมอง ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตมนุษย์กับโลกกายภาพนั่นเอง ผู้วิจัยพบว่า ทฤษฎีส่วนใหญ่กล่าวถึงความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กันระหว่างโลกกับชีวิตมนุษย์ นั่นคือ โลกมีความสำคัญมากกว่าเป็น สถานที่ที่มนุษย์มาอาศัยอยู่ นักเดินทางเช่นนี้มักมองว่าโลกคือแหล่งเรียนรู้ สิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ต่างก็มีคุณค่าในตัวเองและต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน แต่มนุษย์นั้นกลับเป็นตัวการสำคัญที่บั่นทอนและทำลายธรรมชาติที่เกื้อกูลพวกเขาอยู่ และนักเดินทางยังเห็นว่า สิ่งมีชีวิตในวัยหนุ่มสาวนั้นเป็นเจ้าของโลก เพราะวัยนี้เป็นวัยที่มีพลังในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ อย่างไม่รู้แก่ตามทฤษฎีเหล่านี้มีปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิต

ทฤษฎีเกี่ยวกับโลก แบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภทย่อยคือ

- ๑) โลกคือแหล่งเรียนรู้
- ๒) โลกและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน
- ๓) โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์
- ๔) โลกเป็นของหนุ่มสาว

ทฤษฎีแต่ละประเภทข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) **โลกคือแหล่งเรียนรู้** การออกเดินทางท่องเที่ยวทำให้ผู้วิจัยมองโลกในแง่บวกที่น่าสนใจ หนึ่งในนั้นคือการมองว่าโลกคือแหล่งเรียนรู้อันกว้างใหญ่ ความรู้ในโลกใบนี้มีอยู่หลากหลาย เมื่อนักเดินทางออกเดินทางไปในแต่ละที่ก็จะทำให้เขาได้รับประสบการณ์และความรู้ที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงเสนอต่อผู้อ่านว่าโลกเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอนให้เขาเข้าใจสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑.๑) การเดินทางทำให้มีความรู้หลากหลาย

ผู้วิจัยได้เสนอมุมมองที่เขามีต่อโลกว่า การเดินทางทำให้เขาเข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เขาได้เสนอต่อผู้อ่านว่าโลกเป็นมากกว่าสถานที่ที่มนุษย์อาศัยอยู่ การเป็นนักเดินทางท่องเที่ยวทำให้เขาได้รับประสบการณ์ที่ดีและได้รู้จักโลกในแง่มุมใหม่ๆ นั่นคือได้รู้จักโลก

ในฐานะที่เป็นแหล่งความรู้ที่กว้างใหญ่ ความรู้ที่นักเดินทางได้รับจึงมีหลากหลายไม่จำกัดว่าเป็นวิชาใดวิชาหนึ่ง

นี่กลมกล่าวดึงพรรณานี้ไว้ในหนังสือ **ลอนดอนไดอารี่ ๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม”** ในตอนที่เขาต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการทำงานที่เซี่ยงไฮ้ดั้งเดิมกับการออกจากงานเพื่อมาท่องเที่ยวและศึกษาภาษาอังกฤษต่อที่ลอนดอน หากเขาเลือกทำงานที่เดิม เขาจะได้เงินเดือนเพิ่มเป็นสองเท่าแต่ไม่ได้หยุดท่องเที่ยวพักผ่อน แต่ถ้าเขาออกมาจากงานเขาจะได้ท่องเที่ยวแต่ก็จะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากด้วย ในที่สุดเขาก็เลือกทางที่สองเนื่องจากเขาเห็นว่าสิ่งที่เขาปรารถนามากที่สุดคือการได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากการศึกษาโลกใบนี้ผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เขากล่าวถึงโลกในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า

“หากชีวิตคือการเดินทางผ่านทางแยกนับพันนับหมื่น โลกนี้ก็ไม่ต้องอะไรจากตำราหมื่นหน้า

ต่างคนเราต่างมีตำราคนละเล่ม ไม่มีตำราของใครเลยสักคนที่จะเหมือนกัน เราต่างแยกย้ายกันไปเรียนรู้และจดบันทึก

โลกเขavnกระดานดำไว้เต็มไปหมด อยู่ที่ใครจะจดสิ่งใดเก็บไว้ในตำรา

บ้างเลือกสิ่งดี บ้างเลือกสิ่งแย

แต่ตำราเรียนกับตำราโลกนั้นมีข้อแตกต่างกันอยู่ประการหนึ่ง ตำราเรียนมีผู้เขียนมาให้เราศึกษา มีกรอบวิชาให้นำมาปฏิบัติ ทว่าตำราโลกนั้นเริ่มต้นด้วยหน้ากระดาษเปล่า เราต้องหาเรื่องราวมาเติมให้มันเต็ม กระจกที่กำลังอ่าน เราก็เขียนไปด้วยพร้อมๆกัน

โลกคือตำรา ชาติคือปากกาที่ก้าวไปเขียนไป

ทุกอย่างก้าวมีเรื่องราวและบทเรียน

ยิ่งก้าว ตำราก็ยิ่งหนา

ตำราของใครจะหนากว่า อยู่ที่ขาของใครจะขยันกว่ากัน”

(ลอนดอนไดอารี่ฯ หน้า ๔๐ - ๔๑)

จากทรศนะข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า นีวกลมมองว่าหากชีวิตคือการเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ในโลก พวกเขาไม่เพียงแต่จะได้เห็นโลกในแง่มุมต่างๆ จากทุกเส้นทางที่พวกเขาเลือกเดินไป แต่ทุกๆ ก้าวที่นักเดินทางผ่านไปเต็มไปด้วยประสบการณ์ที่นำมาเป็นบทเรียนและความรู้สำหรับชีวิตมนุษย์ได้ แท้จริงแล้วการเดินทางจึงมาพร้อมกับการเรียนรู้โลกสำหรับนักเดินทางแล้วโลกเปรียบได้กับแหล่งเรียนรู้หรือตำราขนาดใหญ่ และมีความรู้ที่หลากหลายตามแต่นักเดินทางจะเลือกเรียนรู้ อีกทั้งการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในโลกจะทำให้เรามีประสบการณ์ที่เราไม่ได้รับจากการเรียนหนังสืออยู่ในห้องเรียน ทั้งนี้ประสบการณ์ชีวิตที่ได้มาจึงเปรียบได้กับตำราส่วนตัวของแต่ละคน คนที่เดินทางมากจะมีตำราที่หนาเหมือนกัน ดังที่นีวกลมกล่าวสรุปในตอนท้ายของทรศนะนี้ไว้ว่า “โลกคือตำรา ชาติคือปากกาที่ก้าวไปเขียนไป ทุกย่างก้าวมีเรื่องราวและบทเรียน ยิ่งก้าว ตำราก็ยิ่งหนา ตำราของใครจะหนากว่า อยู่ที่ขาของใครจะขยันกว่ากัน”

นอกจากนีวกลมจะมองโลกเป็นแหล่งความรู้แล้ว เขายังเสนอต่อผู้อ่านว่า เมื่อนักเดินทางได้พบกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ จะทำให้เขาได้มองโลกกว้างขึ้น เพราะประสบการณ์ที่ได้รับมาจะทำให้เขามีมุมมองใหม่ จึงทำให้เขามองสิ่งเดิมด้วยมุมมองที่ต่างออกไปด้วยเช่นกัน ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวต่อไป

๑.๒) การเดินทางทำให้เห็นโลกในแง่มุมที่ต่างออกไป

ทรศนะนี้ผู้วิจัยนำมาจากตอนมหาวิทยาลัยชีวิต ในหนังสือลอนดอนไดอารี่

๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม” ในตอนนี้นีวกลมได้เขียนถึงเหตุผลที่เขาตอบเพื่อนชื่อซุนว่าเหตุใดเขาจึงเลือกที่จะเดินทางมาเรียนภาษาและท่องเที่ยวที่ลอนดอน เหตุผลของนีวกลมมีเพียงว่า ตนเองอยากมีชีวิตที่แตกต่างไปจากชีวิตที่กรุงเทพฯ และเห็นว่าลอนดอนเป็นเมืองที่มีสีสันและเขาน่าจะได้เจออะไรใหม่ๆ คำตอบนี้ตรงกันกับซุน นีวกลมจึงกล่าวกับผู้อ่านว่าการเดินทางมาลอนดอนทำให้เขารู้สึกว่าตนเองได้เป็นนักเรียนอีกครั้ง แต่เป็นการเรียนในมหาวิทยาลัยชีวิต โลกใบนี้คือห้องเรียนของเขา ดังนี้

“ห้าปีภายในมหาวิทยาลัยผ่านไป โลกข้างนอกรั้วมหาวิทยาลัยไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ผมก้าวกลับออกมาพบเห็นสิ่งเดิมๆ ที่ต่างออกไปคือสายตาที่เราใช้ดูโลกใบนั้น

ต่างหาก สายตาที่ถูกปรับเปลี่ยนไปตามความคิดที่ได้เรียนรู้
จากสิ่งที่อยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสิ่งใหม่สำหรับเด็กมัธยม
เรามักจะได้เรียนรู้เมื่อเอาตัวเข้าไปอยู่ใน
สภาพแวดล้อมใหม่

โลกภายนอกไม่ได้เปลี่ยนไป แต่ข้างในตัวเรา
เปลี่ยนแปลง

ผมชอบความรู้สึกเวลาไปไหนไกลๆ แล้วได้กลับบ้าน
กลับไปสู่ความคุ้นเคย ในขณะที่เดียวกันก็เห็นสิ่งเดิมใน
แง่มุมใหม่จากการปะทะกันของโลกใบใหม่กับโลกใบเดิม”

(ลอนดอนไดอารี่ หน้า ๒๓๘)

ทหรณะข้างต้นนี้วิวกลมได้ยกในตัวอย่างจากประสบการณ์การเรียนหนังสือของ
เขาว่า การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยทำให้เขาได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่
กว้างกว่าในระดับมัธยมศึกษา ประสบการณ์ที่เขาได้รับส่งผลโดยตรงกับความคิดและมุมมองของ
เขา เขาจึงจบการศึกษาออกมามองโลกใบเดิมที่คุ้นเคยด้วยความคิดใหม่ๆ เช่นเดียวกับก้าวที่
เขาออกเดินทางไปในสถานที่ต่างๆ เขาก็จะได้รับผลเช่นเดียวกัน วิวกลมจึงชื่นชมการเดินทาง
เพราะการเดินทางทำให้เราได้รับประสบการณ์ใหม่ อันทำให้เราเห็นโลกในแง่มุมที่ต่างออกไปจาก
เดิมเพราะเรามีมุมมองที่กว้างขวางขึ้น

นอกจากนี้วิวกลมจะเสนอว่าโลกคือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การเดินทางทำให้นักเดินทางได้รับประสบการณ์และมุมมองใหม่ๆ เพิ่มขึ้น อันเป็นการมองคุณค่าของโลกโดยรวมแล้ว การเดินทางไปในที่ต่างๆ ในโลกยังทำให้นักเดินทางได้เรียนรู้สัจธรรมจากสิ่งของและสถานที่ต่างๆ ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวต่อไป

๑.๓) การเดินทางทำให้เห็นความเป็นอนิจจัง

การเดินทางท่องโลกกว้างทำให้พบกับสถานที่ ผู้คนและสิ่งของต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้สอนให้นักเดินทางเรียนรู้สัจธรรมเรื่องความเป็นอนิจจังด้วย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างจากทหรณะในหนังสือเรื่องโตเกียวไม่มีขาและกัมพูชาพริบตาเดียว ดังนี้

ตัวอย่างแรก ผู้วิจัยนำมาจากโตเกียวไม่มีขา วิวกลมพบสัจธรรมเรื่องความเป็นอนิจจังในชีวิตจากการพบเห็นภาชนะที่มีตำหนิหรือเก่าลงไปตามกาลเวลา เมื่อครั้งที่ไปร้านเหล้า

ของสองสามีภรรยาชาวญี่ปุ่นผู้ใจดี ทำให้นึกกลมสังเกตุเห็นความงามจากรอยตำหนิต่างๆ ที่มีอยู่ในสิ่งของของร้านนี้ เขากล่าวว่า

“ความที่ทั้งหลายๆ อย่างในร้านอาหารที่แสนจะธรรมดาแห่งนี้ค่อยๆ ปรากฏตัวออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มันไม่วางตัวโฉบฉ่างสง่าเด่นให้ตะลึงเห็นตั้งแต่วินาทีแรก หากแต่ซ่อนตัวอย่างสงบรอการค้นพบอย่างเข้มข้นจากเรา

ผมนึกถึงข้อความในหนังสือ วะบิ - ชะบิ โดย เลนนาร์ด โครเน จากสำนักพิมพ์สวนเงินมีมา ที่กล่าวว่า

“สิ่งของวะบิ - ชะบิ ไม่เสแสร้ง และแลดูกลมกลืนกับองค์รวม พวกมันไม่ป่าวร้องว่า ‘ข้านี้สำคัญ’ มันดำรงอยู่ร่วมกับส่วนที่เหลือของสภาพแวดล้อมของพวกมันได้โดยง่าย”

อาจเพราะมาจากประเทศที่ผู้คนนิยมใช้จานเหมือนกันทั้งร้าน บางร้านพยายามสกรีนโลโก้ให้เหมือนกันเข้าไปอีก ผมจึงปลาบปลื้มกับความงามของเคลือบมัน-ด้าน สีสันต่างๆ ที่ไหลตัวไปตามรูปทรงของภาชนะมีอายุของโอโต ซึ่งเป็นพิเศษ

ความงามจากความไม่สมบูรณ์แบบ (วะบิ - ชะบิ) มีเสน่ห์อย่างประหลาด

หรือแท้จริงแล้ว หากเราใส่ใจมองสิ่งต่างๆ อย่างใกล้ชิดแล้ว เราจะเห็นร่องรอยตำหนิต่างๆ

และร่องรอยของความไม่สมบูรณ์แบบ หรือตำหนิแห่งกาลเวลานี้เอง ที่กระซิบบอกความลับของชีวิต มันค่อยๆ เอ่ยปากเล่าถึงความชั่วคราว ไม่เที่ยงแท้และแน่นอนของสรรพสิ่งทั้งปวง มันค่อยๆ คลี่คลายปริศนาแห่งความเปราะบางของชีวิตที่ไม่อาจมองเห็นได้ด้วยดวงตาที่หยาบช้า

และยิ่งสิ่งใดเข้าใกล้ภาวะแห่งการสูญสลาย สิ่งนั้น
ยิ่งมีค่าความงามและปลุกการตอบสนองทางอารมณ์
ความรู้สึกได้มากยิ่งขึ้น

ปลุกอารมณ์ความรู้สึกในแบบเดียวกับที่...
ใบไม้สีน้ำตาลแห้งที่ปลิดตัวเองจากกิ่งก้านกระทำ
กับหัวใจของเรา มากกว่าใบไม้สีเขียวเข้มที่สมบูรณ์เต็มที่”

(โตเกียวไม่มีซา หน้า ๓๒๘ – ๓๓๐)

ทรรคนะนี้แสดงให้เห็นว่านิวกลมให้ความสำคัญกับสิ่งของต่างๆ ที่เขาได้พบเห็น
ระหว่างเดินทาง เขามองว่าสิ่งต่างๆ มีความสวยงามและมีคุณค่าในตัวเอง โดยเฉพาะสิ่งของที่
ไม่ได้ผลิตจากระบบอุตสาหกรรม เพราะไม่ได้มีรูปร่างสวยงามสมบูรณ์แบบ นิวกลมกล่าวถึงถ้วย
ชาที่โอโตซังปั้นเองนั่นที่มีความงามในแบบ วะบิ – ซะบิ พจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น – ไทย (จุฬา
รัตน์ เตชะโชควิวัฒน์ และคนอื่นๆ, ๒๕๔๘ : ๑,๑๐๑) ให้ความหมายว่าวะบิ (wabi) หมายถึง
ความวังเวง ความเงิบเหงา ความสงบนิ่งซึ่งเป็นจิตวิญญาณของไฮกุและการชงชา ส่วนซะบิ
(sabi) หมายถึง ลักษณะแบบโบราณ ลักษณะดูเก่าแก่ ความสง่างามแบบโบราณ ความสงบ
นิ่ง (เรื่องเดียวกัน หน้า ๑,๑๐๑) ทรรคนะนี้ชี้ให้เห็นว่า นิวกลมมองว่าสิ่งของที่มีความไม่สมบูรณ์
แบบนี้ต่างหากที่มีความสวยงาม เป็นความสวยงามที่สงบนิ่ง เรียบง่ายและไม่ได้ตั้งอยู่ในที่ที่โดดเด่น
แต่กลับมีคุณค่าต่อจิตใจของเรา เขาเสนอว่าเราจะต้องใช้สายตาที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่งเพื่อ
พิจารณาสิ่งเหล่านี้ และพบว่าความไม่สมบูรณ์แบบเช่นนี้อาจเป็นความรู้สำคัญที่สิ่งของเหล่านั้น
พยายามบอกกับเราว่า ทุกสิ่งในโลกใบนี้ล้วนมีตำหนิและเสื่อมสลายไปตามกาลเวลาเช่นเดียวกับ
ชีวิตของเรา

ตัวอย่างต่อมาเป็นอีกทรรคนะหนึ่งที่ชี้ให้เห็นชีวิตมนุษย์เป็นอนิจจัง นิวกลม
กล่าวถึงทรรคนะนี้หลังจากการคิดเปรียบเทียบสถานที่ท่องเที่ยวในกัมพูชาสองแห่ง คือ ปราสาท
หินต่างๆ กับทะเลสาบที่ชื่อว่า *โตนเลสาบ* เขาเห็นว่าแม้ปราสาทหินยิ่งใหญ่แต่ก็เต็มไปด้วยความ
เสื่อมถอย ปักหักพัง ส่วนหมู่บ้านโตนเลสาบอันแสนธรรมดากลับเต็มไปด้วยชีวิตชีวาของผู้คนที่
มีรอยยิ้มงดงาม ชีวิตของชาวบ้านที่นั่นทำให้นิวกลมตั้งคำถามกับตัวเองใหม่ว่าโลกในความรับรู้
ของเขานั้นเป็นอย่างไร และมีสิ่งใดกันแน่ที่ยั่งยืนถาวร ดังนี้

“ผมนี่ก็ตั้งคำถามกับตัวเองตอนที่กำลังล่องเรืออยู่ในทะเลสาบกว้าง มองฟ้า มองน้ำ มองบ้านหลังเล็กเหล่านั้น ผมรู้สึกทันใดว่า เราทั้งหลายล้วนกระจัดย่อยกระจัดเหวี่ยงเมื่อเทียบกับธรรมชาติ ยังไม่ต้องเปรียบกับจักรวาลอันกว้างใหญ่ไพศาลไม่มีที่สิ้นสุดในขอบเขตการรับรู้ของมนุษย์

ไม่เพียงกระจัดย่อย, เรายังอ่อนแอ และเปราะบางเหวี่ยง เมื่อเทียบกับสิ่งที่คิดว่าน่าจะถาวรอย่างท้องฟ้าและแผ่นดิน

ใช่! ท้องฟ้าและแผ่นดิน

ไม่ใช่ นครวัด นครธม!

หรือแท้จริงแล้ว,

โลกเป็นเพียงสถานที่แห่งหนึ่ง ที่เราได้เดินทางมาเที่ยว มาเห็น มาใช้ชีวิต และมาพักอาศัยเพียงชั่วคราว

เราก็เป็นแค่ผู้เดินทางที่มาอยู่ที่นี่เพียงชั่วคราวเท่านั้น

แต่เหตุใด? เรา - มนุษย์ - จึงต้องใช้เวลา ‘ชั่วคราว’ นั้น พยายามสร้างความยิ่งใหญ่ เพื่อป่าวประกาศให้โลกรู้ว่า ข้านี้จะอยู่ตลอดไป จนกว่าจักรวาลจะแตกดับทั้งที่โลกไม่มีหู โลกไม่ได้ยินคำโอ้อ่างจากมนุษย์ผู้ใดทั้งสิ้น บางผู้ บางคน ถึงขนาดพยายามสร้างหลุมศพให้เป็นศูนย์กลางจักรวาล โดยต้องใช้ชีวิตและแรงงานจากผู้คนที่มาร่วมแสนร่วมล้านมาช่วยสร้างสิ่งมหัศจรรย์พันลึกนั้นให้เกิดขึ้น

แต่สิ่งมหัศจรรย์ที่ว่า ใช่จะคงอยู่ตลอดไป”

จากตัวอย่างพรรณนะข้างต้นนี้จะเห็นว่า เมื่อครั้งที่นิวกลมท่องเที่ยวกับพู่ซาและ นิกเปรียบเทียบภาพของปราสาทหินกับภาพธรรมชาติที่รอบตัวเขาอยู่นั้น ทำให้เขาตระหนักว่า แท้จริงแล้วสิ่งที่ยิ่งใหญ่คือจักรวาล โลกและธรรมชาติบนโลก ไม่ใช่ปราสาทหิน ไม่ใช่ชีวิตมนุษย์ ดังที่เขาเข้าใจในตอนแรก เขาจึงเสนอต่อผู้อ่านว่าชีวิตมนุษย์นั้นอ่อนแอ เปราะบาง และไม่ได้ ยั่งยืน และเขามองความสัมพันธ์ระหว่างโลกกับมนุษย์ว่า โลกใบนี้เปรียบได้กับสถานที่แห่งหนึ่ง ส่วนมนุษย์นั้นเปรียบได้กับเป็นนักเดินทางที่มาพักอาศัยที่โลกเพียงชั่วคราวเท่านั้น การที่มนุษย์ พยายามสร้างมหาปราสาทอันยิ่งใหญ่โดยต้องแลกมาด้วยชีวิตผู้คนมากมาย เพื่อหวังจะให้ ปราสาทนี้ตั้งอยู่ได้ตลอดไปเช่นจักรวาลและโลกนั้นเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย เพราะแท้จริง แล้วทุกสรรพสิ่งบนโลกนี้ไม่มีสิ่งใดยั่งยืนตลอดกาล

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงสิ่งที่นิวกลมได้เรียนรู้จากการพบเห็นสถานที่ที่เป็น โบราณสถานและโบราณวัตถุ

๑.๔) การเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของโบราณสถานและ โบราณวัตถุ

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านิวกลมมักจะแสดงพรรณนะเกี่ยวกับความสวยงามของสถานที่ ต่างๆ ที่เขาเดินทางไปพบเห็น ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือสถานที่ท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ ในด้านสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเหล่านั้นมีทั้งที่เป็นสถานที่ที่ทันสมัย และที่เป็น โบราณสถาน – โบราณวัตถุ แต่อย่างไรก็ตาม นิวกลมมักจะชื่นชมความงามของสถานที่ที่เป็น โบราณสถาน – โบราณวัตถุมากกว่าเนื่องจากเขาเห็นว่าสถานที่และสิ่งของเหล่านี้ยังเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่ดีที่ดียิ่ง เปรียบดังผู้อาวุโสที่คอยถ่ายทอดเรื่องราวทั้งดีและร้ายในอดีตให้คนรุ่นหลังได้ เรียนรู้ ดังนั้นหากเมืองใดที่ผู้คนไม่อนุรักษ์สิ่งของเก่าๆเอาไว้ย่อมน่าเสียดาย เพราะเท่ากับเขาได้ ละเลยที่จะเรียนรู้ความเป็นมาของตน

นิวกลมมีมุมมองเช่นนี้จากการเดินทางชมเมืองลอนดอน เขาสังเกตเห็นว่า ชาวเมืองนี้ชอบอนุรักษ์ของเก่าเอาไว้ เช่น การสร้างเรือ The Golden Hinde ของ Sir Francis Drake ขึ้นมาใหม่ให้เหมือนของเดิมทั้งขนาดและรูปร่าง เขาแสดงความคิดเห็นว่า

“ดูเหมือนจะเป็นลักษณะนิสัยของคนอังกฤษจริงๆ
ที่ชอบเก็บรักษาของเก่าเอาไว้ เหมือนสภาพเมืองลอนดอน
ทุกวันนี้

ซึ่งบางส่วนของเมืองนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกับเมื่อร้อยปีก่อนอาจแทบไม่แตกต่างกันเลย

การที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมเก่าๆ แถมยังมีเรื่องราวดีบอกประวัติสถานที่และสิ่งต่างๆ ให้ได้รู้ นั้นเป็นเรื่องดี เพราะสภาพแวดล้อมเก่าๆ ก็เหมือนผู้อาวุโสที่ผ่านเรื่องราวอันหนาวมา มาก เมื่อได้ฟังเรื่องราวต่างๆ จากท่าน เราก็ได้เรียนรู้ทั้งจากเรื่องดีและข้อผิดพลาด

เมื่อรู้เรื่องของเมือง เราก็เข้าใจ และรักมัน

เมืองที่ไม่เก็บสิ่งเก่าๆเอาไว้ นั้นน่าเสียดาย เพราะคนรุ่นใหม่จะเติบโตขึ้นคล้ายต้นไม้ไร้ราก ไม่มีประวัติศาสตร์ให้เรียนรู้ น่าเสียดายประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนานเหล่านั้น ซึ่งถูกฝังจมดินไปหมดแล้ว”

(ลอนดอนไดอารี่ฯ หน้า ๑๓๙)

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้นิวกอลมจะกล่าวชื่นชมลักษณะนิสัยของชาวอังกฤษ แต่ทพรรณานี้ก็นำมาใช้กับประเทศอื่นๆ ได้ เนื่องจากนิวกอลมเสนอให้ผู้อ่านเห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุไว้น่าสนใจ ด้วยการกล่าวว่าหากเราได้อยู่ในเมืองที่มีการอนุรักษ์สิ่งของเก่าๆ และมีป้ายอธิบายเรื่องราวต่างๆ ไวนั้นเป็นสิ่งที่ดี คล้ายกับเราได้ฟังเรื่องราวต่างๆ จากผู้อาวุโส เราย่อมจะได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์และบทเรียนทั้งดีและไม่ดีจากท่าน เมื่อได้รับรู้เรื่องราวความเป็นมาของตน เราจะเกิดความรักและความภาคภูมิใจในชาติของเรา จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายหากเราไม่เก็บรักษาสิ่งเหล่านั้นเอาไว้ นับเป็นการมองเห็นโบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นแหล่งความรู้อันมีค่า

นอกจากนิวกอลมจะแสดงพรรณานะที่มีต่อโลกและสถานที่รวมไปถึงสิ่งของต่างๆ บนโลกแล้ว เขายังแสดงพรรณานะเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลกใบนี้ด้วย นิวกอลมมองว่าทั้งสองส่วนล้วนต้องอาศัยและพึ่งพากัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒) โลกและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน

สิ่งที่นิวกลมได้เรียนรู้อีกประการหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกคือ เขาได้ทราบว่าแท้จริงแล้วมนุษย์ไม่ได้เป็นศูนย์กลางของโลก ไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตที่ยิ่งใหญ่หรือประเสริฐที่สุด หากมองออกไปรอบตัวแล้วจะเห็นว่าโลกและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน ในเมื่อเราตระหนักถึงความจริงข้อนี้เราจึงน่าจะดูแลและให้ความสำคัญกับสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะสัตว์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่บนโลกใบเดียวกันกับเรานี้

นิวกลมได้เสนอกับผู้อ่านว่าสัตว์ต่างๆ นั้นล้วนมีคุณค่าในตัวเอง มีความสามารถในแบบของมัน มนุษย์ไม่ควรเอามาตรฐานของตนเองไปใช้กับสัตว์เหล่านี้แต่ควรชื่นชมความสามารถเฉพาะที่สัตว์แต่ละชนิดมี และยิ่งหากเป็นสัตว์ที่มนุษย์เลี้ยงไว้เพื่อใช้งานหรือนำไปขายด้วยนั้น นิวกลมเสนอว่ามนุษย์ควรตระหนักว่าพวกเขาและสัตว์เหล่านั้นต่างต้องพึ่งพากันมิใช่เห็นชีวิตพวกมันเป็นเพียงสิ่งทำเงินให้กับตน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑) สัตว์ต่างๆ ล้วนมีคุณค่าในตัวเอง

ครั้งนี้นิวกลมไปเที่ยวเมืองเป่ย์จี้ซัวน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ระหว่างที่เดินทางเขาได้พบกับภาพที่ชวนให้หดหู่ใจเกี่ยวกับสัตว์หลายภาพ หนึ่งในนั้นคือ ภาพที่มนุษย์ชื่นชมสัตว์ที่ทำการต่างๆ เลียนแบบพวกตนได้ นิวกลมจึงเสนอทรรศนะที่ขัดแย้งต่อความคิดของมนุษย์ที่เห็นว่าสัตว์ที่เก่งกาจคือสัตว์ที่สามารถทำการต่างๆ เลียนแบบคนได้ ทรรศนะที่ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างนี้นำมาจากเหตุการณ์ที่นิวกลมและเพื่อนได้แวะรับประทานอาหารที่ร้านแห่งหนึ่ง ช่วงที่รออาหารอยู่นั้นพวกเขาได้ชมละครสัตว์ แต่ภาพสัตว์แสดงความสามารถและผู้ชมปรบมือชื่นชมกลับทำให้นิวกลมรู้สึกหดหู่ใจ เขากล่าวว่า

““เก่งจังเลย”

หลายคนชม ยิ้ม และปรบมือให้กับเจ้าหนูตัวหนึ่งที่ค่อยๆเดินเอาปากไปคาบป้ายตัวเลขสี่มาให้ครูฝึก แน่นอนว่ามันบวกลบไม่เป็น และครูฝึกหน้าโหดที่คอยลากคอมันให้ไปคาบเบอร์สี่ขึ้นมานั้นก็คงมีเทคนิคพิเศษ ไม่ว่าจะด้วยกลิ่นอาหารหรืออะไรก็ตามแต่ที่จะทำให้มันบวกลบเป็นในสายตาของคนดู ให้คนรู้สึกว่ามันเก่ง

ผมว่าคนเรานี้บางทีก็แปลก วัดความเก่งกาจจาก
มาตรฐานของตนเอง

สัตว์จะเก่งได้ต้องทำอะไรเหมือนคน

ราวกับว่าเราเป็นสิ่งมีชีวิตที่ประเสริฐที่สุด หากสัตว์ชนิดไหนเลียนแบบคนได้เหมือนที่สุด นั่นแปลว่าสัตว์ตัวนั้นฉลาด ทั้งที่จริงๆ แล้วสัตว์แต่ละชนิดก็มีความสามารถต่างกัน ไป เก่งกันไปตามธรรมชาติที่สร้างมาให้มันมีชีวิตรอดจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง

หมาหูดีกว่าคน ควาก็แรงเยอะกว่า แต่พอบอกว่าหูดีเหมือนหมา ล้ออย่างกับควาย กลับกลายเป็นคำด่าไป”

(นั่งรถไฟไปตู้เย็น หน้า ๒๑๑)

ทหรศนะข้างต้นนี้ นึกกลมพยายามเสนอต่อผู้อ่านว่าสัตว์ทุกชนิดมีความสามารถเฉพาะตัวของมันตามธรรมชาติ มนุษย์ไม่ควรใช้มาตรฐานของตนไปวัดว่าสัตว์ชนิดนั้นเก่งหรือไม่อย่างไร โดยการจับสัตว์เหล่านั้นมาฝึกให้ทำสิ่งต่างๆ เลียนแบบมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าเขามองว่ามนุษย์และสัตว์ต่างๆ ล้วนมีความเท่าเทียม ไม่มีใครดีเด่นหรือฉลาดไปกว่าใคร

๒.๒) มนุษย์และสัตว์ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน

นอกจากภาพละครสัตว์ดังที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นนั้น ยังมีภาพของการเลี้ยงกวางของชาวจีน นึกกลมเสนอทหรศนะต่อภาพนั้นว่า

“ผมว่ามันเป็นวิธีทำมาหากินของเขา เราไม่ควรไปพิพากษา แต่ผมก็ออกจะหงุดหงิดนิดหน่อยที่เกิดมาซ้ำหลายพันกว่าปี เวลาฟังคำพูดที่ดีคำสิ่งของทั้งหลาย โดยเฉพาะสิ่งมีชีวิตเป็น ‘เงิน’ ผมว่ามันชวนให้หดหู่ใจ แถมยังชวนให้คิดว่า ในบางขณะในสายตาของผู้ว่าจ้าง เราจะเป็น ‘กวาง’ สำหรับเขาหรือเปล่า

เลี้ยงไว้เพื่อผลิต ‘ผลิตภัณฑ์’ นำไปสู่เงิน

หากประสิทธิภาพในการผลิตไม่ดีนัก ก็ได้เวลาลงดาบ หากแก่ตัวไปก็ได้เวลาฆ่าเอาเลือด ความหมายและ

คุณค่าของเรา หากมันเท่ากับเงินล้นๆ มันจะดูแห้งแล้ง
เกินไปไหม

ผมเคยอ่านเรื่องของชานากับควายที่ทั้งสองรู้สึกว่าเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ชาดกันไม่ได้ นั่นชวนให้ผมอยากรู้ว่า ภาพกว้างในหัวของคุณลุงจะเป็นเพื่อนร่วมโลกชนิดหนึ่งที่มีลมหายใจ มีเนื้อหนังมังสา มีความรู้สึก เจ็บตักใจ เป็นเพื่อนกันที่ช่วยทำให้อีกฝ่ายมีชีวิตต่อไป ต่างพึ่งพากันในสิ่งที่ตัวเองทำได้ หรือคุณลุงจะมองเห็นมันเป็นกระดาษสีแดงๆ ที่มีตัวเลขหนึ่งร้อยหยวนมาบั้นรวมกันเป็นรูปกว้างกันแน่ กระทั่งสีแดงของเลือด นั่นยังเป็นสีของแบงก์หนึ่งร้อยหยวน!

ไม่รู้สิ ะหว่างของสองสิ่ง ะหว่างสิ่งมีชีวิตสองฝ่าย ผมชอบความสัมพันธ์แบบพึ่งพามากกว่าการเอาเปรียบ เราต่างต้องการอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อมีชีวิตอยู่ต่อไป

ใครบ้างที่อยู่อย่างอ้างว้างได้โดยไม่ต้องสัมพันธ์กับใครและสิ่งใดเลย

กระทั่งสัตว์อย่างวัว ควาย หรือควาง ผมก็ยังรู้สึกว่า มันมีความรู้สึกนึกคิด มันรู้ว่าเราเลี้ยงมัน ความเชื่องก็คือความผูกพันชนิดหนึ่ง

ว่าแต่เรา – มนุษย์ที่มีขนาดสมองใหญ่กว่าสัตว์เหล่านั้น เคยคิดกันบ้างไหมว่า

ไม่ใช่ลำพังแต่เราที่เลี้ยงมัน ในทางกลับกัน มันก็เลี้ยงเรา”

(นั่งรถไฟไปตู้เย็น หน้า ๒๗๓ – ๒๗๔)

ทหรคนะข้างต้นนี้เป็นการชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่ามนุษย์และสัตว์ต้องพึ่งพากันเพื่อให้มีชีวิตรอด โดยเฉพาะมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง นี่ยกถามเชื่อว่าความเชื่องของสัตว์เหล่านั้นแสดงให้เห็นว่า มันมีความผูกพันกับเจ้าของ ดังนั้นเจ้าของสัตว์ก็น่าจะให้ความรักและความสำคัญกับมันและไม่

มองมันเป็นเพียงสิ่งที่ทำรายได้ให้กับตน อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้นิวกลมเป็นห่วงไม่เพียงแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงเท่านั้น แต่ยังหมายรวมไปถึงมนุษย์ที่เป็นผู้ว่าจ้างกับแรงงานอีกด้วย การมองเห็นความสำคัญของกันและกันเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงให้มนุษย์ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ทหรศนะในหัวข้อต่อไปจะเป็นการที่นิวกลมมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลกและสิ่งแวดล้อม

๓) โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างประกอบการเสนอทหรศนะนี้จากหนังสือ **นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน** ทหรศนะนี้เกิดจากตอนที่นิวกลมและเพื่อนเดินทางเที่ยวเมืองจีนและพวกเขาพบว่า ตามข้างทางที่ผ่านไปมีท่อนซุงที่ถูกโค่นมากมายกองอยู่ นิวกลมกล่าวกับผู้อ่านดังนี้

“ผมคิดว่าเป็นเพียงภาคแรกของการเติบโตของประเทศจีนเท่านั้น ยังมีอีกหลายก้าวที่จีนจะก้าวไปข้างหน้าอย่างฉับไว ซึ่งผมก็ไม่แน่ใจว่าในเวลาเดียวกันจะเป็นการก้าวถอยหลังด้วยหรือไม่ แต่คิดในแง่ดีว่า ไม่เฉพาะจีน แต่โลกทั้งโลกจะเริ่มสังเกตเห็นความแปรปรวนของบ้านหลังใหญ่ของพวกเราที่ยิ่งนับวันก็ยิ่งจะรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้น แคมยังชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ เหมือนว่าอีกไม่นานเรื่องราวต่างๆ ในหนังสือลี้วู้ดอย่างเหตุการณ์น้ำท่วมโลกหรือทั้งโลกกลายเป็นน้ำแข็ง จะกลายเป็นเรื่องจริง ไม่ต้องรอให้ถึงรุ่นลูกหลาน หากยังเป็นเช่นนี้ต่อไป พวกเราเองก็น่าจะทันได้เห็นวิกฤตการณ์นั้น

ใช่ – ผมอยากหวังว่าเราจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ หรือน้อยที่สุดก็ยืดเวลาให้ความวิनाศและวันอวสานของโลกเดินทางมาถึงช้าลง แต่เมื่อหันไปมองต้นไม้ผอมๆ เตี้ยๆ อายุยี่สิบปีที่เรียงรายอยู่สองข้างทางแล้วนึกถึงทะเลท่อนซุงที่เรานั่งรถไฟผ่านมาก็ได้แต่ถอนหายใจ

มองไปข้างหน้ามีแต่ความมืด”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๖๘ - ๒๖๙)

ในตอนแรกของวรรณคดีนี้ นวกลมได้แสดงความเป็นห่วงต่อความแปรปรวนของสิ่งแวดล้อมที่สวนทางกับการพัฒนาของประเทศจีนและกล่าวว่าเขาไม่แน่ใจนักว่านี่คือการเดินทางไปข้างหน้าหรือการเดินถอยหลัง หากเป็นเช่นนี้ต่อไปมนุษย์อาจต้องประสบกับวิกฤตการณ์ร้ายแรงที่ปรากฏเป็นตัวอย่างเป็นหนังสือลี้ลับ นวกลมกล่าวกับผู้อ่านว่า “ใช่ - ผมอยากจะหวังว่าเราจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ยึดเวลาให้ความวิनाศและวันอวสานของโลกเดินทางมาถึงช้าลง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนบนโลกมองเห็นปัญหานี้และช่วยกันแก้ไข แต่ผู้อ่านก็จะเข้าใจได้ว่า นวกลมรู้สึกว่าการที่ตนปรารถนาเป็นไปได้ยากจากการที่เขากล่าวในตอนท้ายว่า “มองไปข้างหน้าเห็นแต่ความมืด”

วรรณคดีในหัวข้อต่อไปเป็นวรรณคดีที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวรรณคดีเกี่ยวกับโลกที่น่าสนใจและสมควรนำมากล่าวถึง วรรณคดีดังกล่าวนี้เป็นวรรณคดีที่ นวกลมเสนอว่าใครคือเจ้าของโลกใบนี้

๔) โลกเป็นของหนุ่มสาว

ครั้งที่ นวกลมโดยสารรถไฟไปเที่ยวส่วนเหนือสุดของจีนนั้นเป็นช่วงวันตรุษจีน เขาพบว่าผู้คนส่วนใหญ่บนรถไฟคือคนหนุ่มสาวที่เดินทางออกจากบ้านเพื่อไปทำงานหรือค้นหาความฝันของตนเองและกำลังเดินทางกลับ ภาพที่เขาได้เห็นทำให้เขาเกิดความคิดบางประการ เขาจึงเสนอกับผู้อ่านว่า

“บางครั้งผมอดคิดไม่ได้ว่า เจ้าของโลกใบนี้คือหนุ่มสาว
ไม่เฉพาะมนุษย์ แต่หมายรวมถึงสัตว์และพืช รวมไปถึงสิ่งของใน
วัยหนุ่มสาวด้วย ในวันวัยเหล่านั้นเป็นวันที่คุณไปด้วยพลังแห่ง
การเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนสภาพแวดล้อมรอบตัว เปลี่ยนโลก
เปลี่ยนชีวิต เปลี่ยนตัวเอง

เป็นวันวัยแห่งการปรับเปลี่ยน วันวัยแห่งความเป็นไปได้
ความเป็นไปได้นับหมื่นแสนวางตัวอยู่เบื้องหน้า เหมือน
หนุ่มสาวเหล่านั้นถูกทิ้งไว้กลางทุ่งหญ้ารกชัฏ ยังไม่มีใครทาง
ยังไม่มีเส้นทางให้ก้าวไป มองมุมหนึ่งคือทุกเส้นทางล้วนรอให้ถาก

ถาง ทุกเส้นทางล้วนเป็นไปได้ มองอีกมุมย่อมเป็นสถานการณ์
แห่งความสับสนยิ่ง เพราะไม่มีทางที่แน่ชัดให้ก้าวเดิน ต้องยื่นมือ
ออกไปหักกิ่งไม้ถางทางด้วยตัวเอง

ความเป็นไปได้ กับ ความสับสน เป็นสิ่งเดียวกัน ต่างก็
แค่ชื่อเรียก

แต่ทั้งสองสิ่งนั้นต่างต้องการหนึ่งสิ่งเหมือนกัน สิ่งนั้นคือ
การแสวงหา

นานมาแล้วที่มีคำพูดว่า “วัยสาววัยหนุ่มเป็นวันวัยแห่ง
การแสวงหา” นั่นเป็นประโยคปลายเปิด เปิดให้เสาะแสวงหา
เส้นทางที่แตกต่างกันไปของใครของมัน”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๔๐ - ๔๑)

พรรณานี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งมีชีวิตในวัยหนุ่มสาวเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อโลก
เนื่องจากพวกเขามีพลังในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆรอบตัวรวมไปถึงเปลี่ยนแปลงตัวเอง ธรรมชาติ
ของคนวัยนี้คือการมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะทำสิ่งต่างๆ แม้ว่าในเบื้องต้นจะสับสนว่าจะเลือก
เดินทางใดและจะทำอย่างไรต่อไป ทั้งนี้ก็มักมองว่าทั้งความเป็นไปได้และความสับสนเป็นสิ่ง
เดียวกัน และหนุ่มสาวต่างต้องการแสวงหาเส้นทางชีวิตของตนเอง

กล่าวโดยสรุป พรรณนี้เกี่ยวกับโลกเป็นพรรณที่เกี่ยวข้อกับมุมมองที่นี้วกลม
มีต่อโลกกายภาพ เป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลกกายภาพทั้งหมด และการมอง
ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลก รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบนโลก นี้วกลมเสนอว่าโลกคือแหล่งเรียนรู้อันกว้างใหญ่และ
หลากหลาย การเดินทางทำให้เรามองเห็นโลกในแง่มุมต่างๆ ส่งผลให้เรามีสายตาและมุมมองที่
กว้างขวางขึ้น การเดินทางยังทำให้นักเดินทางเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลก
โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ นี้วกลมเสนอว่าทั้งมนุษย์และสัตว์ต่างมีคุณค่าใน
ตนเอง มนุษย์ไม่ควรดูถูกความสามารถสัตว์ และแท้จริงแล้วทั้งมนุษย์และสัตว์ต่างต้องพึ่งพา
อาศัยกันเพื่อให้แต่ละฝ่ายมีชีวิตอยู่รอดต่อไป

นอกจากนี้ นีวกลมยังเสนอพรรณษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติว่า ในปัจจุบันมนุษย์คือตัวการสำคัญที่ทำลายสมดุลแห่งธรรมชาติเพียงเพื่อจะสนองความฟุ้งเฟ้อของตนเอง สิ่งนี้ทำให้เกิดปัญหากระทบต่อมนุษย์เป็นอย่างมากและเขาหวังว่าทุกคนจะร่วมกันแก้ไขปัญหานี้

พรรณษาประการสุดท้ายคือพรรณษาเกี่ยวกับผู้ที่เป็นเจ้าของโลก นีวกลมเสนอว่าหนุ่มสาวคือเจ้าของโลกใบนี้ เพราะวัยนี้เป็นวัยที่มีพลัง และมีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงโลกใบนี้ได้

หัวข้อต่อไป ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึง *พรรณษาเกี่ยวกับชีวิต* ซึ่งเป็นพรรณษาที่นีวกลมเสนอไว้มากที่สุด

๓.๓.๒.๒ พรรณษาเกี่ยวกับชีวิต

พรรณษาเกี่ยวกับชีวิต เป็นพรรณษาที่นีวกลมกล่าวถึงชีวิตมนุษย์ในด้านต่างๆ ว่าการเดินทางทำให้เขาเกิดความเข้าใจในชีวิตของเขาเองและชีวิตของบุคคลอื่นๆ อย่างไรบ้าง เช่นการมองว่าชีวิตมนุษย์มีความเป็นไปอย่างไร ต้องพบเจอกับสิ่งใดบ้าง หรือการมองว่าชีวิตมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เมื่อเข้าใจชีวิตในด้านต่างๆ แล้วเราจะปรับตัวหรือกระทำเช่นไรจึงจะพบกับความสุข หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการเสนอว่าการเดินทางมีประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ในด้านใด ผู้วิจัยพบว่า พรรณษานี้เป็นพรรณษาที่นีวกลมกล่าวถึงมากที่สุด

พรรณษาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นีวกลมมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเห็นว่าการดำเนินชีวิตและการเดินทางมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น นักเดินทางจึงสามารถนำประสบการณ์ในการเดินทางบางแง่มุมมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตของตนได้ พรรณษาเกี่ยวกับชีวิตแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือพรรณษาที่เกี่ยวกับความเข้าใจชีวิตและพรรณษาที่กล่าวถึงการปฏิบัติตนให้มีความสุข ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทย่อยๆ ของพรรณษาเกี่ยวกับชีวิตออกเป็น ๒ ประการคือ

- ๑) มนุษย์ควรเข้าใจชีวิต
- ๒) มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

พรรณษาเกี่ยวกับชีวิต มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) มนุษย์ควรเข้าใจชีวิต

ผู้วิจัยพบว่าในบรรดาพรรณานี้เกี่ยวกับชีวิตนั้น นีวกอลมมักจะกล่าวว่ประโยชน์ ประการสำคัญที่นักเดินทางจะได้รับจากการท่องเที่ยวคือ *ความเข้าใจตนเองและบุคคลอื่น* ด้วยเหตุนี้สารคดีท่องเที่ยวของเขาจึงเต็มไปด้วยเรื่องราวของบุคคลต่างๆ ที่นีวกอลมได้พบในระหว่างที่เดินทางไปในสถานที่ต่างๆ ทั้งที่เขารู้จักและไม่รู้จัก เมื่อสายตาของเขาพบกับภาพชีวิตผู้คน หรือได้สนทนากับบุคคลเหล่านั้น เขาจึงได้รับรู้มุมมอง ความคิด อารมณ์ความรู้สึกกลับมาเป็นจำนวนไม่น้อย นีวกอลมไม่ได้ปล่อยให้เรื่องราวเหล่านั้นผ่านไป เขาได้แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ที่เขาได้รับรู้มานั้น และได้กลายมาเป็นพรรณานี้ที่เขาได้ต่อชีวิต ซึ่งชีวิตในที่นี้ ผู้วิจัยหมายถึงชีวิตมนุษย์ ทั้งชีวิตของนีวกอลมเองและชีวิตของบุคคลอื่นในโลก

พรรณานี้ส่วนนี้ชี้ชัดว่าการที่นีวกอลมได้ออกเดินทางไปพบกับชีวิตของบุคคลอื่น ๆ ได้ช่วยเปิดสายตาของเขาให้กว้างเพราะเขาได้พบกับชีวิตบุคคลที่หลากหลายและส่วนใหญ่ก็มีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากเขา อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านจะเห็นว่านีวกอลมไม่ได้เพียงมองว่าใครมีความแตกต่างกับเราและแตกต่างอย่างไร แต่นีวกอลมกลับชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างนี้ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เขาพยายามทำความเข้าใจชีวิตของบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยร่วมโลกกับเรามากขึ้น และในขณะเดียวกันความเข้าใจผู้อื่นนั้นก็นำมาสู่ความเข้าใจชีวิตของตัวเองในที่สุด ดังพรรณานี้ตอนหนึ่งจากหนังสือ *เนปาลประมาณสะดิ* ที่นีวกอลมกล่าวว่า การเดินทางทำให้เราเข้าใจบุคคลอื่น ๆ มากขึ้นก็จริง แต่ทำที่สุดแล้ว เราจะได้เข้าใจตัวเราเอง ดังนี้

“ไม่มากนักน้อย , ทุกคนเมื่อได้มาเยือนอยู่ในถิ่นแดนที่ต่างไปจากชีวิตทุกวัน ย่อมชวนให้คิดครวญกับสิ่งที่พบเห็นมากเป็นพิเศษ ยิ่งเป็นเวลาระหว่างเดินทางด้วยแล้ว ยิ่งทำให้เราได้พูดคุยถกเถียงและได้เงี่ยหูฟังเสียงตัวเองมากขึ้น บางครั้งเราจึงพบว่าเราได้ค้นเจอความคิดที่ซ่อนอยู่ลึกๆ ในตัวเราเองระหว่างเดินทางต่างแดน

บ้านเมืองที่ไม่เหมือนบ้านเรา อาจทำให้เราเข้าใจบ้านของตัวเองดีขึ้น

ผู้คนที่วิถีชีวิตที่แตกต่าง อาจทำให้เรากระจ่างในชีวิตของตัวเอง

และนั่นอาจเป็นเหตุผลเล็กๆ ของบางคน ที่ไม่ได้
ออกเดินทางไกลเพียงเพื่อเข้าใจผู้อื่นแต่ถ่ายเดียว”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๑๓๖)

ความเข้าใจนั้นจึงเป็นเสมือนเป็นบันไดไปสู่ การยอมรับในความแตกต่าง และเราก็จะมองเห็นว่าในความต่างนั้นเราจะดำรงชีวิตร่วมกับพวกเขาอย่างมีความสุขได้อย่างไร ดังนั้นมนุษย์จึงควรเข้าใจชีวิต ทั้งชีวิตตนเองและชีวิตบุคคลอื่น

ผู้วิจัยพบว่า การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ทำให้นิวกลมพบว่าเราควรเข้าใจชีวิตในแง่มุมต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ๑.๑) มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- ๑.๒) มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว
- ๑.๓) มนุษย์มีความฝันและความหวัง
- ๑.๔) มนุษย์ต้องพบอุปสรรค
- ๑.๕) มนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ

พรรณณะต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วว่านิวกลมมักเขียนถึงบุคคลต่างๆ ที่เขาพบเจอระหว่างการเดินทาง สิ่งนี้อาจแสดงว่านิวกลมให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่านิวกลมจะแสดงพรรณณะเพื่อชี้ให้อ่านว่าชีวิตของเราล้วนต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน หรือกระทั่งเพื่อนร่วมโลกกับเรา อาจเป็นไปได้ว่าการเดินทางทำให้เขาพบกับมิตรภาพอันสวยงามจากบุคคลต่างๆ ระหว่างทาง นั่นคือความสวยงามในชีวิต ดังในตัวอย่างที่ผู้วิจัยจะกล่าวต่อไป

ตัวอย่างนี้เป็นพรรณณะที่ผู้วิจัยนำมาจากรื่อง **กัมพูชาปริศนาเดียว** ตอนที่นิวกลมนั่งรถมอเตอร์ไซด์ไปเที่ยวโตนเลสาบ ระหว่างทางเขาสังเกตเห็นว่าหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ระหว่างทางล้วนเป็นหมู่บ้านที่มีรั้วเตี้ย ทำขึ้นง่ายๆ จากไม้ ภาพที่เขามองเห็นดูเหมือนว่ารั้วเหล่านั้นเป็นเพียงหลักบอกอาณาเขตของบ้านแต่ละหลังเท่านั้น เพราะเขาเห็นเด็กๆ แต่ละบ้านต่างมาเล่นด้วยกัน

บ้างก็นั่งกินข้าวร่วมกันบนโต๊ะไม้ยาวของบ้านหลังหนึ่งในนั้น ภาพเหล่านี้ทำให้นึกถึงถึงหน้าที่ที่แท้จริงของรั้ว และเปรียบเทียบกับวิถีชีวิตของตน เขากล่าวว่า

“เพียงไม่กี่นาทีที่รถมอเตอร์ไซด์ของเราวิ่งผ่าน คงไม่สามารถมองให้ลึกหรือให้กว้างขวางครอบคลุมว่าพวกเขาพอใจชีวิตแบบที่เป็นอยู่หรือไม่ แต่สำหรับผม, ผู้สังเกตการณ์ซึ่งเคลื่อนตัวไปด้วยความไวประมาณหกสิบกิโลเมตรต่อชั่วโมง ผมจินตนาการ

เพราะบ้านเมืองที่จากมาไม่ได้เป็นเช่นนี้

และตัวผมเอง ก็มีได้เป็นเช่นนั้น

ผมอดตั้งคำถามกับตัวเองไม่ได้ว่า ทำไมเวลาขึ้นรถไฟฟ้าเราต้องควักโทรศัพท์ออกมาดู หรือไม่ก็เสียบหูฟังซาวนด์อะเบาต์ตัดตัวเองออกจากคนรอบข้าง?, ทำไมผมถึงรู้สึกไม่สบายเมื่อช่วงบ่ายต้องนั่งกินข้าวร่วมโต๊ะกับคนอื่นที่ไม่ได้มาด้วยกัน?, ทำไมผมถึงไม่รู้จักระทั่งชื่อเล่นของคนที่อยู่บ้านหลังติดกัน? เอ่อ...ผมไม่กล้าเรียกพวกเขาว่า ‘เพื่อนบ้าน’, ทำไมเด็กๆในหมู่บ้านของผมถึงหมกตัวเล่นเกมคอมพิวเตอร์อยู่กับบ้าน แทนที่จะออกมากกระโดดยางเตะบอลกับเพื่อนๆ?, ทำไมนับวันความสัมพันธ์ยิ่งห่างเหิน?, ทำไมเราถึงต้องการความเป็นส่วนตัวกันมากขึ้น?, ทำไมเราจึงยอมให้กันน้อยลง?

แล้วทำไม

เราต้อง กั้นรั้วบ้านให้สูง หนา และใหญ่ขนาดนั้น?

ถ้าหน้าที่ของมันมีไว้แค่บอกอาณาเขต”

(กัมพูชาปริบทาเดียว หน้า ๒๓๐ – ๒๓๑)

นักรถมอเตอร์ไซด์กล่าวว่าสังคมที่เขาอยู่นั้นผู้คนมีวิถีชีวิตตรงกันข้ามกับหมู่บ้านเหล่านี้ทั้งในด้านรูปธรรมคือการสร้างรั้วสูงใหญ่ และด้านนามธรรมคือการสร้างรั้วในใจปิดกั้นตนเองออกจากคนอื่น ๆ เนื่องจากต้องการความเป็นส่วนตัวทุกอย่างที่เราควรทำความรู้จักกับเพื่อนบ้านและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ให้มาก ดังที่เขาตั้งคำถามกับผู้อ่านในตอนท้ายของทรรคนะนี้ว่า

“แล้วทำไมเราต้องกันรั้วบ้านให้สูง หนา และใหญ่ขนาดนั้น? ถ้าหน้าที่ของมันมีไว้แค่บอกอาณาเขต” นั่นเป็นการเสียดสีกับผู้อ่านว่าเราควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง

ตัวอย่างต่อมาผู้วิจัยนำมาจากหนังสือ **นั่งรถไฟไปตุ๋น** หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประสบการณ์การเดินทางของนิวกลมและเพื่อนร่วมเดินทางหญิงชื่อชูชี่เพื่อไปเมืองเป่ย์จี้ซ้วน เมืองที่หนาวที่สุดของจีนโดยรถไฟ

ในระหว่างที่นั่งอยู่บนรถไฟ พวกเขาได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องต่างๆ รวมไปถึงเรื่องของคนที่ใช้ชีวิตอยู่แบบอิสระหรือ “อินดี้” หลังจากจับพั้งชูชี่ เพื่อนร่วมเดินทางของเขาเล่าถึงควินนี่เพื่อนหญิงของเธอที่ไปเที่ยวประเทศคิวบาหนึ่งเดือนเต็มว่าเพื่อนของเธอคืออินดี้ คือดูแข็งแรงและน่าชื่นชมมากที่ทำเช่นนั้นได้ แต่นิวกลมก็ไม่ได้เห็นด้วยกับความคิดของชูชี่เท่าใดนัก นิวกลมแสดงความเห็นว่า

“ดูเหมือนชีวิตจะมีช่วงเวลาให้เราอินดี้อยู่ไม่นานนัก ในวันวัยที่ปีกเริ่มกล้าหาเริ่มแข็ง นกน้อยทั้งหลายก็อยากขยับแข้งขยับขาขยายปีกบินออกจากรวงรังไปท่องโลก ไม่นานนักหลังจากนั้น เมื่อนกน้อยเติบโตใหญ่และต้องสร้างรังของตัวเอง พอเริ่มวางไข่ก็ต้องประคบประหงมดูแลลูกและรังให้ดี ซึ่งคงต้องใช้ระยะเวลาอีกช่วงหนึ่งทีเดียว

อิสระจากพันธะต่างๆ ก็ดูเหมือนจะเป็นความต้องการลำดับต้นๆ ของหนุ่มสาว แต่ผมก็ไม่เห็นด้วยกับน้องสาวผมม้าตาตีของผมเสียทั้งหมดหรอกว่าชาวอินดี้แข็งแรงและสมบูรณ์ เพราะผมเชื่อว่านกที่บินโดดเดี่ยวอยู่บนฟ้า มองไปข้างหน้าไม่มีใคร มองกลับหลังก็ไกลรวงรังที่บินจากมา ย่อมต้องมีช่วงเวลาที่อยู่สักเหวว่าบ้างไม่มากก็น้อย

อิสระกับความโดดเดี่ยว บางทีก็เป็นเรื่องเดียวกัน”

(นั่งรถไฟไปตุ๋น หน้า ๔๕ – ๔๖)

ทรรศนะเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า นิวกลมเชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถอยู่โดยลำพังได้โดยมี ชีวิตที่สมบูรณ์ แม้กระทั่งคนในวัยหนุ่มสาวที่ต่างต้องการมีชีวิตแบบอิสระจากพันธะใดๆ และ

พยายามออกมาใช้ชีวิตเพียงลำพังแต่สุดท้ายแล้วมันก็ทำให้พวกเขาจะรู้สึกโดดเดี่ยว เพราะแท้จริงแล้วมนุษย์ไม่ได้อาศัยอยู่ในโลกใบนี้เพียงคนเดียว เรามีบุคคลต่างๆ รอบข้างที่เรามีความเกี่ยวข้องและต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน

นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยกันแล้ว ชีวิตมนุษย์ยังเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสิ่งของ สถานที่ ฯลฯ อีกด้วย ดังในตัวอย่างตอนหนึ่งจากเรื่อง **สมองไหวในฮ่องกง** เขาได้กล่าวว่าเมื่อเราพบเจอกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ผู้คน สิ่งของ สถานที่ ฯลฯ แล้ว ทั้งเราและสิ่งเหล่านั้นจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันตลอดไป เพราะสิ่งเหล่านั้นจะกลายเป็นภาพความทรงจำหนึ่งในชีวิตเรา ดังนี้

“รถไฟด่วนจากสถานีชิงยีกำลังวิ่งไปยังสนามบิน เรานั่งในตำแหน่งที่หันไปคนละทางกับทิศที่รถไฟวิ่ง ทำให้วิวทิวทัศน์และทุกสิ่งทุกอย่างสองข้างทางวิ่งย้อนกลับหลัง

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเคยเคลื่อนตัวเข้ามา ขณะนี้มันกลับวิ่งถอยหลังห่างจากตัวเรามากขึ้นเรื่อยๆ

ฮ่องกงกำลังถอยห่างออกไป

หรืออันที่จริงฮ่องกงอยู่กับที่ เราต่างหากที่เคลื่อนที่เข้ามาและเคลื่อนออกไปจากมัน

กลับไปยังตำแหน่งเดิมที่เป็นจุดเริ่มต้น

ความรู้สึกเท่านั้นที่ต่างไป ความรู้สึก ... จากที่เคยมองดูอยู่ไกลๆ จนกระทั่งได้มาทำความรู้จักกันใกล้ๆ และต้องห่างจากกันอีกครั้ง

ถนนเส้นเดิม, ภูเขาลูกเดิม, ต้นไม้ต้นเดิม, บิลบอร์ดป้ายเดิม จากที่เคยตื่นเต้น ความรู้สึกเปลี่ยนเป็นอารมณ์

ถนน, ภูเขา, ต้นไม้, บิลบอร์ด อยู่ของมันดังเดิม เราต่างหากที่เพิ่มเติมความรู้สึกให้พวกมัน

Mark Rothko อาจพูดถูก

“ทุกอย่างที่แล่นผ่านเข้ามาในชีวิตประกอบสร้างขึ้นเป็นตัวเรา”

ไม่ว่าฮ่องกงหรือเราจะรู้ตัวหรือไม่ ฮ่องกงเป็นส่วนหนึ่งของเราไปแล้ว

ไม่ต่างจากคนที่เดินผ่านเข้ามาในชีวิต ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งเราเป็นฝ่ายก้าวเข้าหา และเขาเป็นฝ่ายเดินเข้ามา หรือทั้งสองฝ่ายอาจเปิดประตูสู่กัน

เมื่อได้ผ่านเข้ามาในชีวิต เราต่างเป็นส่วนหนึ่งของมันและกันตลอดไป”

(**สมองไหวในฮ่องกง** หน้า ๓๐๑ – ๓๐๒)

ทหรคนะนี้จึงช่วยเน้นให้ผู้อ่านเห็นชัดเจนว่ามนุษย์ไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่มนุษย์มีบุคคล สิ่งของ สถานที่ ฯลฯ รอบตัวที่รวมอยู่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและอยู่ในความทรงจำของมนุษย์นั่นเอง ทั้งที่พวกเขาู้ตัวและไม่รู้ตัว

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงความเข้าใจชีวิตประการที่สอง นั่นคือ ความเข้าใจว่าชีวิตมนุษย์นั้นไม่ยืนยาว

๑.๒) มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว

ผู้วิจัยพบว่านิวกลมกล่าวถึงทหรคนะนี้อย่างเด่นชัดในหนังสือ **กัมพูชาพริบตาเดียว** เบื้องต้น นิวกลมเกิดความประทับใจกับความสวยงามและความยิ่งใหญ่ของปราสาทหินต่างๆ ต่อมาเขากลับพบว่า หากพิจารณาให้ดีแล้วปราสาทหินที่ยิ่งใหญ่เพียงใดก็ย่อมเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ดังนี้

“หินสีแดงก้อนใหม่กำลังถูกลำเลียงขึ้นไปปะผุซ่อมแซม ส่วนที่สึกหรอ แต่ไม่มีวันที่จะเหมือนเดิม

หากใครสักคนอยากมาเห็นนครวัด – สิ่งมหัศจรรย์ของโลกสักครั้งก่อนตาย ก็น่าจะรีบหาเวลามาเยี่ยมชม เพราะทุกอย่างล้วนเปราะบางทั้งสิ้น

ไม่ว่า ปราสาทหิน หรือชีวิตของเรา ก็ไม่ได้ต่างอะไรกับ
ยางลบ

ยิ่งใช้ ยิ่งหมด

และสุดท้าย, ก็สลายหายไป
เหมือนไม่เคยมีอยู่”

(กัมพูชาปริบตาเดียว หน้า ๒๐๓)

นี่วกลมกล่าวว่าภาพการซ่อมแซมปราสาทหินนั้นทำให้เขาเข้าใจว่า แม้กระทั่งปราสาทหินที่แข็งแกร่งและยิ่งใหญ่ก็ต้องเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ถึงแม้จะมีคนพยายามซ่อมแซมสักเท่าใดปราสาทหินนั้นก็ไม่มีทางกลับไปสวยงามเช่นเดิมอีก ปราสาทแม้จะทำด้วยหิน แต่ก็เปราะบาง เพราะไม่ได้แข็งแกร่งจนต้านทานเวลาได้ เช่นเดียวกับยางลบที่เราจะเห็นเหลื่อมมุมอันคมกริบของมันเฉพาะในตอนแรกเท่านั้น เมื่อเราแกะพลาสติกที่ห่อหุ้มมันออกและใช้ไปเรื่อยๆ ยางลบนั่นก็ย่อมจะหมดเหลื่อมคมและสลายไปจนหมดก้อน นั่นทำให้นี่วกลมตระหนักถึงความ เป็นอนิจจังในชีวิต เขาจึงกล่าวว่าธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ก็เป็นเช่นเดียวกับปราสาทหินและยางลบ นั่นคือ ชีวิตไม่ได้ยืนยาวแต่ค่อยๆ หดสั้นลงตามกาลเวลาจนหมดลมหายใจและร่างกายเราก็สลายไปในที่สุด

นี่วกลมไม่เพียงแต่พบความไม่จีรังยั่งยืนในสิ่งของเท่านั้น เขายังพบความไม่จีรังยั่งยืนในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วย ดังในตัวอย่างอีกตอนจากเรื่อง **กัมพูชาปริบตาเดียว** เมื่อนี่วกลมกับฝรั่งสามคนโดยสารรถแท็กซี่ไปเมืองเสียมเรียบด้วยกัน และได้ร่วมกันสร้างมิตรภาพที่ดีขึ้นโดยไม่รู้ตัว แต่เมื่อถึงเมืองเสียมเรียบแล้ว นี่วกลมกลับไม่พักกับเพื่อนใหม่ทั้งสาม และได้ชี้แจงต่อผู้อ่านให้เข้าใจความคิดของเขาว่า

“พูดตามตรง, ผมเกรงใจ และไม่คิดว่าพวกเราควร
กระเตงกันไปแบบนี้ตลอดเวลาที่อยู่เสียมเรียบ เส้นทางชีวิต
ของเราแค่ว่าตัดกันในหนึ่งช่วงเวลาเท่านั้น ไม่ใช่ตลอดไป

ชีวิตเป็นเช่นนี้, เจอกันเพื่อลากจาก และอาจมีหลาย
คนที่เราทำหล่นหาย รวากับว่าไม่ได้ทำความรู้จักกัน บางคน
ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตไม่ได้อยู่กับเรานาน และบางคน ก็อาจไม่
ควรอยู่ด้วยนาน”

(กัมพูชาปริบตาเดียว หน้า ๘๓)

ทหรศนะข้างต้นนี้แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่า ความเป็นอนิจจังไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับสิ่ง
ที่มนุษย์สามารถจับต้องได้เท่านั้น แต่ยังสามารถเกิดได้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่นเรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนอื่นด้วย จึงเป็นเรื่องธรรมดาหากมนุษย์ได้เจอกับบุคคลต่างๆ แล้ว
จะต้องจากพวกเขาไป ไม่ว่าจะเป็บุคคลที่เข้ามาหาเราหรือเราเข้าไปหาเขา มนุษย์จึงควรเข้า
ใจความจริงนี้

อย่างไรก็ตาม การเดินทางไม่เพียงแต่ทำให้นั้วกลมมองเห็นสังขรรณในชีวิตมนุษย์
เท่านั้น แต่เขายังเห็นว่าชีวิตมนุษย์ยังมีด้านที่งดงาม เพราะนั้วกลมได้เสนออีกด้วว่า ชีวิตมนุษย์
มีความฝันและความหวัง ดังที่ผู้วิจัจะกล่าวต่อไป

๑.๓) มนุษย์มีความฝันและความหวัง

แม้ว่านั้วกลมจะได้เสนอทหรศนะที่แสดงให้เห็นว่าชีวิตมนุษย์ไม่ยั้งยืน แต่เขาก็ไม่
เห็นว่าชีวิตมนุษย์นั้นแห้งแล้งหรือไร้ความหวัง ตรงกันข้าม ในระหว่างที่เขาเดินทางไปยังสถานที่
ต่างๆ และได้สนทนากับผู้คนหลากหลาย เขากลับได้รับมิตรภาพที่งดงามและได้รับรู้เรื่องราว
หลากหลายแง่มุมของบุคคลเหล่านั้น หนึ่งในนั้นคือเรื่องความฝันและความหวัง เขาตระหนักว่า
มนุษย์ทุกคนล้วนมีความฝันและความหวังที่เปรียบดั่งน้ำหล่อเลี้ยงให้พวกเขาดำเนินชีวิตต่อไป
อย่างมีเป้าหมาย ดังในทหรศนะจากหนังสือ **นั่งรถไฟไปตุ้เยิน**ที่ผู้วิจัยกมาเป็นตัวอย่าง

ในตอนนี้ นั้วกลมและเพื่อนได้สนทนากับเหล่าป่่น (เจ้าของร้าน) ของร้านอาหาร
เล็กๆในเมืองฮาร์บีน เหล่าป่่นได้เล่าให้พวกเขาฟังถึงความใฝ่ฝันที่จะเก็บร้านแล้วไปเปิดร้านอาหาร
ใหม่ในเซียงไฮ้และได้ซักถามซุ้ที่เพื่อนของนั้วกลมหลายเรื่องเกี่ยวกับเมืองดังกล่าว นั้วกลมจึงได้
แสดงทหรศนะเกี่ยวกับลักษณะของความฝัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

“ผมนี้ภาพว่าวันหนึ่งเหล่าป่่นอาจโยนตะหลิวใส่กระเป่า
แล้วจูงมืออำมาขึ้นรถไฟไปเสาะแสวงหาคำตอบของความฝันอันคา
ใจที่เซียงไฮ้ดูสักหน หรือเขาอาจจะนั่งถามไถ่และใฝ่ฝันถึง
ร้านอาหารสวยๆ ที่เซียงไฮ้มาเป็นเวลาหลายปีแต่ก็ยั้งนั่งยิ้มตา
หยื่ออยู่ในร้านเล็กๆ แห่งนี้ และก็ยังจะนั่งคิดถึงมันตลอดไป

บางครั้ง สำหรับบางคน ความฝันก็มีไว้เพื่อทำหน้าทีนั้น
มีไว้เพื่อหล่อเลี้ยงทุกวันให้มีความหวัง ทั้งที่เจ้าของความฝันผู้นั้น

อาจไม่ได้เริ่มเดินทางจริงๆ แม้สักครั้งในชีวิต แต่การมียอดเขา
เอาไว้มองจากกระท่อมในระยะไกล แล้วบอกกับตัวเองว่า รอวัน
ไหนว่างๆ ปราศจากภาระห่วงหวั่น วันที่ฉันมีอิสระมากพอ ฉัน
จะเก็บของมุ่งหน้าสู่อยอดเขา

แค่คิดก็เป็นสุข

ในวันที่เบื่อหน่ายกับความจำเจตรงหน้าในร้านเล็กๆ แห่ง
นี้ เหล่าป้าคงนั่งคิดถึงร้านที่เซียงไฮ้ในความฝันของเขา
ความฝันที่มักจะสวยงามเสมอ ตราบที่เรายังเดินทางไป
ไม่ถึง”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๒๑ – ๒๒๒)

จากทรศนะนี้ ผู้อ่านจะเห็นว่านิวกลมมองว่าความฝันเปรียบดั่งน้ำที่หล่อเลี้ยงให้
ชีวิตมีความหวัง ในบางครั้งความฝันอาจเป็นเป้าหมายที่ชัดเจนในชีวิตเช่นเดียวกับยอดเขาอันแสน
ไกลที่เราเฝ้าบอกกับตนเองว่าสักวันเราจะเดินทางไปพิชิต ความฝันจึงเป็นความคิดที่สวยงาม
เสมอสำหรับมนุษย์ตราบที่เขายังไม่ได้ทำความฝันให้เป็นจริง

ทรศนะเกี่ยวกับความฝันอีกประการหนึ่งที่นิวกลมเสนอต่อผู้อ่านคือ ความฝันมัก
ไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้เป็นจริงได้โดยง่าย แต่ต้องอาศัยความพยายาม นิวกลมเชื่อว่าในวัยหนึ่งทุกคน
ต่างต้องได้ฝ่าฟันกับอุปสรรคนานา ก่อนจะทำให้ฝันเป็นจริง และนั่นย่อมเป็นเรื่องดีเพราะแสดงให้เห็น
เห็นว่าเรามีจุดมุ่งหมายในชีวิต

นิวกลมกล่าวถึงทรศนะนี้ในตอนที่เขาและเพื่อนๆ ปีนเขาอยู่ที่เนปาล เขาพบว่า
ภูเขากว่าที่เขากำลังปีนป่ายเพื่อไปให้ถึงจุดหมายอย่างยากลำบากกันอยู่นั้นไม่ต่างอะไรกับการ
พิชิตความฝันของพวกเขาแต่ละคนเลย เพราะต่างก็ต้องอาศัยความตั้งใจและเรี่ยวแรงไม่น้อยกว่า
จะพิชิตทั้งสองสิ่งนั้นได้ จึงต้องรีบพิชิตตอนที่ยังมีพลังกำลังเพียงพอ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับ
บางคนอาจนำเศร้าที่ท้อแท้ไม่กล้าเดินตามฝัน และสำหรับบางคนก็อาจยังไม่มีความฝันที่ว่ามี แต่
พวกเขาก็แค่เดินทางไปตามทางที่ตนเห็นว่าดีก็สามารถไปถึงจุดหมายได้เช่นกัน ดังนี้

“ผมนั่งฟังเพื่อน แล้วเบือนหน้าหันไปมองภูเขา คนเรา
จะต้องข้ามเขาสักก็ลูกกัน ?

ผมนึกในใจถึงภูเขาความฝันที่ตั้งตระหง่านอยู่ในจินตนาการของตัวเอง แม้มันมีรูปพรรณสัณฐานคนละอย่างกับเพื่อน ๆ แต่ก็จำเป็นต้องใช้ความตั้งใจและอาศัยเรี่ยวแรงไม่น้อยเพื่อปีนป่ายขึ้นไปพิชิต

ผมเชื่อว่าในวัยหนึ่งเราต้องปีนป่าย และอาจจะดีเสียอีกที่มีภูเขาให้เราปีน

คนที่น่าเศร้าอาจเป็นคนที่ไม่รู้ว่าจะทางขึ้นเขาลูกนั้นอยู่ตรงไหน

แต่คนที่น่าเศร้าใจยิ่งกว่าคือคนที่เห็น ‘มันอยู่ตรงนั้น’ แต่ถอดใจไม่ก้าวเท้าออกเดิน

ใช่ – น่าเสียดาย เพราะสุดท้ายเราจะไม่มีความรู้เลยว่าถ้าวันนั้นเราเริ่มไต่ขึ้นไป เหตุการณ์จะเป็นเช่นไรบ้าง

และถ้าขึ้นชื่อว่า ‘ภูเขา’ เราต้องรีบไต่ตอนที่ยังมีแรง

ส่วนคนที่ยังไม่มีภูเขา ผมคิดว่าไม่น่าจะใช้สิ่งผิดแปลกอะไร หลายต่อหลายคนก็แค่เดินตามเส้นทางที่ชีวิตนำไปแล้วก็ได้พบจุดหมายโดยไม่ต้องปีนป่าย”

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้า ๓๘๓)

ทหรคนนั้นนอกจากจะกล่าวถึงความสำคัญของการทุ่มเททำสิ่งต่างๆ เพื่อให้ความฝันเป็นจริงแล้วยังแสดงให้เห็นว่านิวกลมเป็นคนที่ไม่เชื่อว่าเป็นไปได้ที่บางคนอาจยังไม่ค้นพบความฝันของตัวเอง แต่เขาก็เพียงดำเนินชีวิตต่อไปตามทางก็อาจไปถึงจุดหมายได้เช่นกัน

นอกจากที่ผู้วิจัยกล่าวมาข้างต้นแล้ว นิวกลมได้เสนอให้ผู้อ่านเห็นว่ามนุษย์นอกจากจะมีความฝัน มนุษย์ต้องใช้ความพยายามในการทำฝันให้เป็นจริงแล้ว มนุษย์ยังต้องพบกับอุปสรรคที่เราอาจคาดไม่ถึง มนุษย์จึงมี *ความหวัง* ไว้ต่อสู้กับปัญหาอันแรงต่างๆ ที่อาจเข้ามา เพราะหากชีวิตไร้ความหวัง แม้จะมีลมหายใจอยู่ ก็เหมือนกับตายไปแล้ว

นิวกลมเสนอทหรคนนี้ในตอนที่เขาไปชมพิพิธภัณฑ์สวนแสดงเรื่องไดโนเสาร์ใน Natural History Museum เมืองลอนดอน นิวกลมรู้สึกทึ่งกับอาวุธประจำตัวของไดโนเสาร์แต่ละพันธุ์และเขายังได้รับรู้ถึงสาเหตุการสูญพันธุ์ของพวกมัน กล่าวคือ นักวิทยาศาสตร์ให้

ความเห็นว่ไดโนเสาร์สูญพันธุ์เนื่องจากอุกกาบาตชนโลก แต่ในความหายณะครั้งใหญ่่นั้นก็ยังมีสิ่งมีชีวิตบางอย่างที่รอดตายมาได้ ข้อมูลเหล่านี้ทำให้นึกลมพบข้อคิดบางอย่างที่ทำให้เขาเข้าใจชีวิตมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชีวิต ความหวัง ช่วยให้เราม่กำล้งใจที่จะต่อสู้กับมัน และนั่นเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าเรายังมีชีวิต ดังนี้

“ชีวิตในบางช่วงก็คล้ายกับอุกกาบาตพุ่งเข้าใส่ ภูเขาไฟระเบิดยาวนาน คลื่นถล่ม ฝุ่นบ้งแสงสว่างจากท้องฟ้า ทั้งที่เราดูแลตัวเองอย่างดี ทั้งที่ทำทุกอย่างด้วยความรอบคอบ

แต่ชีวิตมีตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้เสมอ ไม่ผลอเป็นดี

มิได้หมายความว่าจ้ตั้งรับอุกกาบาตทัน แต่มันคือการตระหนักรู้ว่ามีอุกกาบาตอยู่บนท้องฟ้านั้นต่างหาก

ไดโนเสาร์ที่ตายจากเหตุการณ์ครั้งนั้นมันได้ทำในสิ่งที่อยากทำแล้วหรือยังนะ

จริงอยู่ที่ไดโนเสาร์สูญพันธุ์หมดสิ้น แต่ใช่่ว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะไม่เหลือรอดจากเหตุการณ์ครั้งนั้น ป้ายข้างล่างถัดมาบอกกับผมว่า ยังมีเต่า, สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม, สัตว์เลี้ยงคลานและงู, จระเข้ รวมไปถึงสัตว์จำพวกนก ยังรอดชีวิตมาได้จากมหันตภัยครั้งนั้น

ขนาดอุกกาบาตชนโลก!

สามเดือนที่ท้องฟ้ามืดมิดก็ยังมีสิ่งมีชีวิตที่ไ้รอรอวันที่ฟ้าจะกลับมาสว่างอีกครั้ง

บนฟ้ามีอุกกาบาต บนดินมีความหวัง

และตราบที่ยังมีความหวัง เราก็ยังมีชีวิต”

(ลอนดอนไดอารี่ฯ หน้า ๑๐๖ – ๑๐๗)

ภาพการรอดชีวิตของสิ่งมีชีวิตบางชนิดหลังจากผ่านเหตุการณ์อุกกาบาตชนโลกอันเลวร้ายมาได้นี้เป็นภาพที่นึกลมนำมาเชื่อมโยงเข้ากับการดำเนินชีวิตมนุษย์ได้เป็นอย่างดี ทรรศนะนี้ของนึกลมทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจว่าในชีวิตของเราอาจจะต้องพบกับปัญหาเลวร้ายที่เรา

ไม่อาจรับมือได้เลย ดังที่นักรวมกล่าววว่า “ชีวิตมีตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้เสมอ” เมื่อเกิดปัญหาที่เราไม่อาจแก้ไขได้เราจึงไม่ควรโศกเศร้าพุ่มพวย สิ่งที่เราควรตระหนักคือการมีความหวังว่าเราจะผ่านพ้นภาวะนี้ไปได้ โดยมีความหวังอันแข็งแกร่งเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงให้เราเข้มแข็งและมีเรี่ยวแรงที่จะดำเนินชีวิตต่อไป

ทหรศนะต่อไปที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงคือการที่นักรวมเสนอว่าชีวิตมนุษย์จะต้องพบเจอกับอุปสรรคต่างๆ เป็นดั่งบททดสอบความแข็งแกร่งของแต่ละคน

๑.๔) มนุษย์ต้องพบอุปสรรค

นักรวมเป็นนักท่องเที่ยวยุโรป ซึ่งทำให้เขาต้องเตรียมตัวสำหรับการเดินทางมากกว่าการเดินทางไปกับทัวร์ต่างๆ แต่ถึงจะเตรียมตัวพร้อมเพียงใดเขาก็ยังต้องพบกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทางอยู่เสมอ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้สอนให้นักรวมเข้าใจว่าชีวิตของมนุษย์ไม่ต่างจากการเดินทางคือ แม้เราจะหาทางป้องกันไม่ให้เกิดสิ่งเลวร้ายอย่างสุดกำลัง แต่ในบางครั้งเราก็หลีกเลี่ยงมันไม่ได้ ดังนั้น ปัญหาที่นักเดินทางต้องพบเจอจึงสอนเขาว่ามนุษย์ย่อมต้องพบกับปัญหาและอุปสรรค ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแรก ผู้วิจัยนำมาจากหนังสือ **นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน** ในตอนนี้ นักรวมได้สนทนากับซู่ซีเพื่อนร่วมเดินทาง เธอกกล่าวว่า เมื่อเธอได้เป็นคนจัดการเรื่องต่างๆ ในการเดินทางที่ไม่มีแผนการตายตัวครั้งนี้ ทำให้เธอได้พบกับปัญหาที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อนและได้หาวิธีแก้ไขปัญหาเหล่านั้นจนสำเร็จ เธอจึงรู้สึกภูมิใจที่ตนเองทำได้เช่นนั้นและรู้สึกที่ตนเองเติบโตขึ้น นักรวมได้แสดงทหรศนะต่อคำพูดของเพื่อน ดังนี้

“ผมหัวเราะกับคำพูดของเธอ แต่จริงๆ แล้วก็คิดถึงตัวเองเหมือนกัน ทุกครั้งที่ได้ออกเดินทางโดยไร้แผนการที่รัดกุม สิ่งหนึ่งที่ได้กลับไปทุกครั้งคือความมั่นใจที่เพิ่มพูน และผมว่าหากมองกันให้ลึกแล้ว สิ่งนั้นมันคือสัญญาตญาณดั้งเดิมของมนุษย์ สัญญาตญาณการมีชีวิตรอด ไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์เลวร้ายแบบไหน เราจะหาทางออกและวิธีแก้ปัญหให้กับมันจนได้ และแบบฝึกหัดที่ดีก็คือการที่รู้ว่าปัญหาคืออะไร และจะมาเมื่อไหร่ เมื่อเจอแล้วแก้ไขได้ ความมั่นใจก็เพิ่มขึ้น

นั่นทำให้เราไม่ตื่นตกใจกับปัญหาครั้งหน้าที่จะผ่านเข้ามาอีก เมื่อรู้อยู่แล้วว่าการเดินทางย่อมมีปัญหา – เช่นกันกับชีวิต”

(นั่งรถไฟไปตู้เย็น หน้า ๒๒๕)

ทหรคนะนี่ชี้ให้เห็นว่า การเดินทางกับการดำเนินชีวิตมนุษย์นั้นมีความคล้ายคลึงกัน ในบางประการ เช่น ความคล้ายคลึงกันระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นในการเดินทางกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยเฉพาะการเดินทางที่ไม่ได้วางแผนหรือกำหนดตารางไว้ตายตัวเช่นในตัวอย่างนี้ ทำให้นึกกลมพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างที่เดินทางนั้นเช่นนี้เป็นแบบฝึกหัดที่ดีที่ช่วยให้เราฝึกฝนวิธีการแก้ปัญหา เพราะมักจะเป็นสิ่งที่เราไม่อาจคาดเดาได้ว่าเป็นปัญหาอะไรและจะเกิดขึ้นกับเราเมื่อไหร่ สัญชาตญาณการเอาตัวรอดซึ่งเป็นสัญชาตญาณดั้งเดิมของเรานี้เองที่จะทำให้เราพยายามหาทางออก เมื่อเราผ่านมันไปได้เราก็จะเกิดความมั่นใจที่จะต่อสู้กับปัญหาต่อไป ดังนั้น นึกกลมจึงเห็นว่าชีวิตมนุษย์ต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรคแต่มันไม่ใช่สิ่งเลวร้าย ตรงกันข้าม ปัญหาคือแบบทดสอบชีวิตที่ทำให้เราเข้มแข็งขึ้น

ทหรคนะในตัวอย่างต่อมาเป็นการกล่าวถึงธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ว่า บางครั้งเราอาจพบกับปัญหาที่ยากจะแก้ไขและเราไม่อาจคาดเดาได้ว่ามันจะเกิดขึ้นเมื่อใด นึกกลมเสนอว่ามนุษย์ต้องยอมรับความจริงข้อนี้และเข้าใจว่า ปัญหาบางอย่างเราไม่สามารถแก้ไขได้เพราะเราเป็นเพียงมนุษย์ตัวเล็กๆ ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงโลกใบนี้ได้ตามใจ ดังนี้

“เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่นอกเหนือความเข้าใจโผล่ขึ้นมาในชีวิต บางครั้งเราก็คิดไม่ตก ตั้งตัวไม่ทัน นี่ฉันควรจะทำอย่างไรกับกรณีเช่นนี้ดี ซึ่งผมว่าบางทีเมื่อเราจำได้ว่าแท้ที่จริงเราเป็นหนอนน้อยไร้พลังอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงผลไม่ลูกใหญ่ใบนี้ เราอาจจะพุ่มพ่ายกับสิ่งที่ไม่เป็นไปอย่างใจน้อยลง เอ๊ย มนุษย์ตัวเล็กๆ ไม่ใช่ว่าจะเก่งกาจขนาดแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง แฝวถางอุปสรรคและขวากหนามได้ทุกเส้นทาง

บางครั้งเมื่อออกแรงเต็มที่แล้วไม่มีอะไรดีขึ้น นั่นอาจไม่ใช่เรื่องน่าเศร้า แต่เป็นเรื่องที่ต้องยอมรับและเก็บเรี่ยวแรงไว้ใช้

โลกต่อไป ปัญหาที่เกิดขึ้นตรงหน้า มันอาจจะดูใหญ่สำหรับเรา
แต่มันก็เป็นเพียงจุดเล็กๆ บนผลไม้ลูกแอปเปิ้ล”

(นั่งรถไฟไปดูเย็น หน้า ๒๔๔)

ทหรคนะที่กล่าวถึงอุปสรรคในชีวิตมนุษย์อีกตัวอย่างหนึ่งนี้ผู้วิจัยนำมาจาก
หนังสือ*โตเกียวไม่มีขา* ครั้งที่นิวกลมและเพื่อนเที่ยวโตเกียว พวกเขาได้มีโอกาสไปชมคอนเสิร์ต
กลางแจ้งที่ฮิโรชิมาโคเอ็ง ขณะที่ทุกคนสนุกสนานกันอยู่กลับมีฝนตกลงมาอย่างหนัก แต่กลับไม่มี
ใครวิ่งหลบฝน หรือล้มเลิกงานไป นิวกลมเกิดความประทับใจกับเหตุการณ์ดังกล่าวและเสนอกับ
ผู้อ่านว่า

“ผมนึกดีใจที่พวกเราไม่ลุกหนีไปตอนที่ฝนลงเม็ด คนดู
รอบๆ ตัวที่ปักหลักดูต่อไม่ไปไหน บอกกับเราว่าฝนไม่ได้น่ากลัว
อะไร เป็นแค่น้ำที่หล่นมาจากฟ้า ผมชื่นชมคนจัดงานและนัก
ดนตรีทุกคนที่ไม่ล้มเลิกง่ายๆ แต่ยืนหยัดอยู่จนจบ

ในหนึ่งชีวิต เมฆสีเทาเคลื่อนผ่านเข้ามาโดยที่เราไม่เคย
รู้ตัว บางครั้งในภาวะที่เราสุขสุดขีด ฝนลงเม็ดทั้งหนักบ้าง เบา
บ้าง แต่สุดท้ายฟ้าจะสว่าง ฝนจะผ่านไป ณ ชั่วโมงนั้นเอง เรา
จะได้ชื่นใจกับผลลัพธ์ของการหยัดยืน

แม้ผมจะฟังเนื้อเพลงทั้งหมดไม่ออกเลยสักคำ แต่ทุกคน
ในงาน Music Day 2004 ที่ฮิโรชิมาโคเอ็ง วันนี้สื่อสารบาง
ข้อความกับผมกลางสายฝนและผมคิดว่าผมแปลความหมายไม่
คลาดเคลื่อน

“ในช่วงเวลาที่ฟ้าเป็นสีเทา เราไม่ควรยอมแพ้”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๑๖๑ - ๑๖๒)

ทหรคนะนี้เป็นอีกทหรคนะหนึ่งที่เราเห็นว่าปัญหาเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องพบ
เจอ นิวกลมได้เปรียบเทียบปัญหากับฝน เพราะว่าเราต่างรู้ว่าในชีวิตเราจะต้องเจอกับฝนตกหนัก

บ้างเบาบ้าง เราอาจเผชิญกับฝนทั้งที่เราไม่รู้ตัวและเตรียมป้องกันไว้ หรือพบกับฝนที่ตกโดยที่เราไม่รู้ตัวและตั้งรับไม่ทันเช่นกันกับปัญหาในชีวิต มีทั้งที่เรารู้ว่าเราจะต้องพบกับมันและมีทั้งปัญหาที่เราไม่เคยคาดคิดมาก่อน แต่สิ่งสำคัญไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเรารู้ว่ามีปัญหาเป็นของคู่กับชีวิตเท่านั้น นีวกลมได้เสนอว่า เมื่อเราพบกับปัญหาเราควรอดทนไม่ควรยอมแพ้ เมื่อเราผ่านมันไปได้เราจะภาคภูมิใจกับความพยายามของเราเอง

ทหรคนจะต่อไปที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเป็นทหรคนที่เสนอว่า มนุษย์อาจเกิดมาเพื่อนเรียนรู้และทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัว

๑.๕) มนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ

นีวกลมเป็นผู้ที่มักจะคิดพิจารณาความเชื่อมโยงกันระหว่างข้อคิดจากประสบการณ์ในการเดินทางกับการดำเนินชีวิต เขาจึงเสนอมุมมองเกี่ยวกับชีวิตไว้หลากหลายดังที่ผู้วิจัยนำเสนอก่อนหน้านี้ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าทหรคนนีวกลมมักจะเน้นไปที่การเดินทางคือ *การเรียนรู้โลกและชีวิต* เมื่อนักเดินทางเรียนรู้ว่าโลกเป็นอย่างไร ชีวิตเป็นอย่างไรก็จะเกิดความเข้าใจและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข จึงอาจเป็นไปได้ว่ามนุษย์เรามีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังที่นีวกลมกล่าวถึงในตอนหนึ่งของหนังสือ **นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน** ดังนี้

“เดินไปได้อีกหน่อย ผมปล่อยคำพูดออกมาว่า “เราเพิ่งรู้ว่าตัวเครื่องบินไปเมืองอื่นราคาแค่เก้าสิบบาทเก้าหยวน ถ้ารู้ก่อนนะจะไปเที่ยวทุกเดือนเลย” เธอบอกกับผมว่า “มันเป็นกฎของมนุษย์ เราจะรู้ก็ต่อเมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว เรามักจะทำสิ่งนั้นไปแล้ว เวลาผ่านไปแล้วถึงจะรู้เสมอ นั่นแหละคือมนุษย์ ถ้ารู้ทุกอย่างล่วงหน้าก็ไม่ต้องทำอะไรแล้ว”

ผมยิ้ม “ก็เพราะแบบนี้ไง เราถึงชอบพูดกันว่า ถ้ารู้อย่างนี้นะ ฉันจะทำโน่นทำนี่”

“เห็นไหม งั้นอย่ามาว่าฉันว่าไม่บอกเธอเรื่องไอพอด เพราะเรามักจะรู้เมื่อมันผ่านไปแล้ว”

ก็จริงของเธอ เรามักจะโวยวายและอยากกลับไปแก้ไขสิ่งที่ผ่านไปแล้วเสมอ

เราอาจจะมีชีวิตอยู่เพื่อรอรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน”

(นั่งรถไฟไปดูเย็น หน้า ๓๐)

ผู้วิจัยเห็นว่า ทรรศนะนี้เป็นอีกทรรศนะหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นการเสนอคำตอบให้กับคำถามสำคัญในชีวิตมนุษย์คำถามหนึ่งที่ว่า *เรามีชีวิตอยู่ไปเพื่ออะไร* การที่นวกกลมกล่าวว่า “ก็จริงของเธอ เรายังจะโวยวายและอยากกลับไปแก้ไขสิ่งที่ผ่านไปแล้วเสมอ ” นั้นเป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมที่แท้จริงของมนุษย์ว่าเรายังจะนึกเสียใจสิ่งที่เราทำพลาดไปด้วยความไม่รู้ ตัวนวกกลมเองก็เช่นกัน บทเรียนและข้อคิดจากเพื่อนที่นวกกลมได้รับนี้ทำให้เขาเข้าใจว่ามนุษย์อาจมีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ผู้วิจัยเห็นว่า การที่เราเข้าใจเช่นนี้จะทำให้มนุษย์ตระหนักว่าข้อผิดพลาดต่างๆ คือบทเรียนที่ดีที่สุดที่ทำให้มนุษย์เข้าใจชีวิตในแง่มุมต่างๆ มากขึ้นและจะเห็นว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิต เราจึงไม่ควรพุ่มพวยหรือเศร้าโศกกับสิ่งที่ผ่านไปแล้ว

กล่าวโดยสรุป ประสบการณ์การเดินทางของนวกกลมทำให้เขาเข้าใจชีวิตมนุษย์ในหลายแง่มุม นักเดินทางได้ไปพบกับผู้คนหลากหลายรูปแบบ นักเดินทางจึงได้รู้จักชีวิตในมุมที่กว้างขวางมากขึ้นส่งผลให้เขาเข้าใจบุคคลอื่นๆ อย่างไรก็ตาม นวกกลมเชื่อว่า ความเข้าใจบุคคลอื่นนั้นทำยที่สุดแล้วจะทำให้ให้นักเดินทางเข้าใจตนเอง นวกกลมได้เสนอทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่องมนุษย์ควรเข้าใจชีวิตไว้ว่า ชีวิตมนุษย์ไม่ได้อยู่โดดเดี่ยวลำพังแต่มนุษย์ต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชีวิตมนุษย์ไม่ได้ยืนยาว แต่มนุษย์ก็มีความฝันและความหวังที่คอยหล่อเลี้ยงให้ชีวิตมีเป้าหมาย แต่อย่างไรก็ตาม ชีวิตมนุษย์กลับเต็มไปด้วยอุปสรรคใหญ่ๆ น้อยๆ ที่มาทดสอบความแข็งแกร่งของแต่ละคน และประการสุดท้ายนวกกลมได้เสนอว่า การที่เราอยากกลับไปแก้ไขความผิดพลาดที่ผ่านไปแล้วนั้นอาจจะเป็นไปได้ว่ามนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยมีข้อผิดพลาดเหล่านั้นเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้พวกเขาเข้าใจว่าชีวิตมีความเป็นไปได้ไปอย่างไร

ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อมนุษย์มีความเข้าใจชีวิตในด้านต่างๆ แล้วเขาจะมองเห็นวิธีการปฏิบัติตนให้ชีวิตมีความสุข ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตในอีกประเด็นหนึ่งนั่นคือทรรศนะที่เกี่ยวกับความสุขในชีวิตมนุษย์

๒) มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนต่างรู้ว่าตนควรมีชีวิตที่มีความสุข แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่ทุกคนที่จะใช้ชีวิตได้ตามที่ตนปรารถนา ดังนั้น การเรียนรู้วิธีที่จะทำให้

ชีวิตตนมีความสุขจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ นีวกลมเป็นนักเขียนอีกคนหนึ่งที่มีมักจะกล่าวถึงความสุขในชีวิต แม้กระทั่งในสารคดีท่องเที่ยวของเขาก็ยังสอดแทรกทรรศนะที่กล่าวถึงประโยชน์ของการเดินทางในด้านที่ทำให้นักเดินทางมองเห็นวิธีการทำให้ชีวิตมีความสุข

ผู้วิจัยเห็นว่าทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตในส่วนนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากส่วนที่กล่าวถึง**การเข้าใจชีวิต** นั่นคือ เมื่อเราเข้าใจความเป็นไปของชีวิตเรา ชีวิตคนอื่นและโลกใบนี้แล้ว เราจะเกิดการเรียนรู้ที่จะปรับตัว หรือดำเนินชีวิตให้มีแต่ความสุข ดังนั้น ทรรศนะในส่วนนี้ชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่า การเดินทางไม่ได้นำมาเพียงความเข้าใจและเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เราได้พบเจอเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เราได้เรียนรู้และมองเห็นวิธีการปฏิบัติตนให้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างมีความสุขด้วย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทรรศนะที่กล่าวถึงวิธีการปฏิบัติตนให้เกิดความสุขตามที่นีวกลมได้เสนอไว้และพบว่าทรรศนะเหล่านี้ประกอบด้วยหัวข้อย่อยต่างๆ ๘ ประการ ดังนี้

- ๒.๑) ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง
- ๒.๒) ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน
- ๒.๓) ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง
- ๒.๔) ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน
- ๒.๕) ความสุขเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี
- ๒.๖) ความสุขเกิดจากการมีความหวังและศรัทธา
- ๒.๗) ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค
- ๒.๘) ความสุขอยู่รอบตัวเรา

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของทรรศนะแต่ละหัวข้อ

๒.๑) ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง

การยอมรับความแตกต่าง เป็นทรรศนะที่นีวกลมกล่าวถึงเป็นปริมาณมากที่สุด เมื่อเทียบกับทรรศนะหัวข้ออื่นในหมวดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าที่เป็นเช่นนี้น่าจะเกิดจากการเดินทางทำให้นีวกลมได้เข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม หลายครั้งเขาพบกับพฤติกรรมของคนบางกลุ่มที่ขัดแย้งกับความคิดและความรู้สึกของเขา แต่นีวกลมกลับคิดว่านั่นคือมุมมองและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ในฐานะนักเดินทางไม่มีสิทธิไปตัดสินว่าสิ่งใดถูกหรือผิด แต่ควรจะยอมรับในความต่างต่างนั้น

ประการแรกคือ ความแตกต่างทางความคิดและมุมมองที่มีต่อสิ่งต่างๆ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างความแตกต่างทางความคิดเรื่อง “มุมมองต่อความสวยงาม” มาเสนอ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่านิวกลมได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความสวยงามไว้หลายประการ ทั้งนี้อาจเกิดจากการออกเดินทางท่องเที่ยวคือการออกไปค้นพบสิ่งสวยงามที่อยู่นอกเหนือการรับรู้ในชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งอาจเป็นสถานที่ใหม่ๆ ผู้คนใหม่ๆ หรือเรื่องราวใหม่ๆ นิวกลมได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุที่ตนกล่าวถึงความสำคัญของความงามกับผู้วิจัยว่า

“ถ้าเราเห็นโลกสวยได้ ชีวิตก็มีความสุขง่ายมาก ถ้า
เอาแต่วิพากษ์วิจารณ์ว่ามันไม่สวย มันก็ไม่มีความสุข”

(นิวกลม,สัมภาษณ์, ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓)

ผู้วิจัยพบว่า นิวกลมแสดงทรรศนะเกี่ยวกับความงามในแง่ที่ว่าความคิดของแต่ละคนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและในบางครั้งเราก็ไม่ควรใช้มุมมองของตนไปตัดสินความคิดของผู้อื่นว่าผิด เราจึงควรยอมรับว่ามนุษย์แต่ละคนย่อมมีมุมมองที่ต่างกัน ดังในทรรศนะจากหนังสือ **นั่งรถไฟไปดูเหียน** ที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปนี้

ระหว่างทางไปเมืองเป่ย์จี้ซ้วน นิวกลมและเพื่อนได้แวะเที่ยวเมืองน้ำแข็ง มีหลายคนที่บอกกับพวกเขาว่า ควรมาเที่ยวที่นั่นในตอนกลางคืน แต่นิวกลมกลับเห็นแตกต่างออกไป เขากล่าวว่า

“อย่างน้อยที่สุด โลกมีความงามสองแบบ

นั่นคืออย่างน้อยที่สุด ซึ่งหมายถึงกลางวันและกลางคืน

โลกน้ำแข็งก็มีความงามสองแบบเช่นกัน พี่ๆ แท็กซี่ และคนทั้งหลายในเมืองต่างบอกกับเราว่า ไม่มีใครเข้ามาเมืองน้ำแข็งกันตอนกลางวันหรอก เพราะตอนกลางคืนนั้นสวยกว่าหลายเท่า ชูชี้ทำท่าจะหลงเชื่อ แต่ผมเชื่อในความงามตามอย่างตน ผมว่าคนเรามองว่างามไม่เหมือนกัน ใครมาบอกว่าได้นี้สวยได้นั้นสวย ผมไม่ค่อยเชื่อเท่าไร หนึ่งเรื่อง

นี่นำดู หนังสือเรื่องนั้นอย่าไปดูเลยนะเธอ บางทีผมก็เจอ
ผลลัพธ์ตรงกันข้าม

ไม่ได้มีใครผิด แค่เรามองความงามต่างกัน

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๐๐)

นอกจากนี้วัลกลมเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่ามนุษย์มีความเห็นเรื่องความสวยงาม
แตกต่างกันแล้ว ทรรศนะยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เราไม่ควรตัดสินอะไรเพียงจากการได้ยินได้ฟังคน
อื่นพูด แต่เราควรพิสูจน์สิ่งนั้นด้วยตนเอง และถ้าเราพบว่าสิ่งที่คนอื่นพูดไม่ตรงกับสิ่งที่เราค้นพบ
เราก็ไม่ควรโทษเขาว่าผิด เพราะเรามีมุมมองแตกต่างกัน

นอกจากนี้แล้ว วัลกลมยังเสนอว่าการรับฟังความเห็นของคนอื่นเป็นสิ่งสำคัญ
และไม่จำเป็นว่าความเห็นนั้นต้องตรงกับเรา ตรงกันข้ามหากความเห็นนั้นเป็นความเห็นที่แตกต่าง
จากเราก็จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์กว่า เพราะเราจะได้มีมุมมองที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้นเช่นตัวอย่างใน
หนังสือ*โตเกียวไม่มีขา* ตอนที่เขาและเพื่อนได้ไปรับประทานอาหารที่ร้านเหล้าของสามีภรรยาชาว
ญี่ปุ่น ครั้งนั้นพวกวัลกลมได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องต่างๆ วัลกลมเห็นว่าความคิดของ
โอดิตซัง (ชายเจ้าของร้าน) นั้นคมคายลึกซึ้งจึงได้จดบันทึกเอาไว้และได้เสนอกับผู้อ่านให้เห็นว่า
การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นมีประโยชน์ เพราะว่าเราจะได้เห็นมุมมองที่แตกต่างไปจากเรา
เขากล่าวว่า

“ด้วยความที่ชอบฟังทัศนะของคนอื่น จะเชื่อหรือไม่
เชื่อไม่เป็นไร ผมว่าการได้รู้ว่าคนอื่นคิดยังไง สำคัญกว่าการ
ได้รู้ว่าเขาคิดเหมือนเราหรือไม่ เพราะมุมมองที่แตกต่างน่าจะ
มีประโยชน์กว่าการพยักหน้าเห็นด้วย”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๓๔๐)

ผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะนิสัยชอบฟังความคิดของบุคคลอื่นนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เนื้อหา
ในงานเขียนของวัลกลมเต็มไปด้วยการเสนอเรื่องราวของบุคคลต่างๆ ที่เขาได้พบระหว่างทาง
โดยเฉพาะการถ่ายทอดบทสนทนาระหว่างเขาและบุคคลเหล่านั้น บทสนทนาหลายบทเป็นข้อคิด

ที่มีประโยชน์และน่าสนใจ (ดังตัวอย่างจากบทสนทนาระหว่างนิวกลมและชูซึ่งเรื่องมนุษย์อาจมีชีวิต อยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ) การอ่านเรื่องของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากเรื่องของผู้เขียนเองจึงทำให้ ผู้อ่านได้รับมุมมองที่หลากหลาย อันเป็นเสน่ห์ของงานเขียนของนิวกลม

นอกจากความแตกต่างทางความคิดแล้ว ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นอีก สิ่งหนึ่งที่นิวกลมพบระหว่างการเดินทาง นิวกลมเสนอต่อผู้อ่านว่า สาเหตุที่ทำให้เราไม่ชอบใจวิถี ชีวิตของคนบางกลุ่มที่แตกต่างกับเราอาจเกิดจากการที่เรานำกรอบวัฒนธรรมของเราไปมองพวกเขา และการกระทำเช่นนั้นยังทำให้เราไม่เข้าใจวัฒนธรรมของสังคมนั้น ดังในตัวอย่างจากหนังสือ **กัมพูชาปริศนาเดียว**ตอนที่นิวกลมและเพื่อนหาแท็กซี่เข้าเมืองเสียมเรียบได้แล้วก็พบว่า มีชายที่เป็นนายหน้าเดินตามมาเก็บเงินกับเจ้าของแท็กซี่คันนั้น กระทั่งเจ้าของรถจ่ายเงินไปสองร้อยบาท ชายคนนั้นจึงหยุดตาม เพื่อนฝรั่งที่เป็นชายโกรธชายผู้นั้นมาก เขาจึงถามเจ้าของแท็กซี่ว่าทำไม ต้องจ่ายเงินให้เขาด้วยทั้งๆ ที่เขาไม่ได้เกี่ยวของอะไรด้วยแม้แต่น้อย ชายเจ้าของรถได้แต่ยิ้มแทน การตอบ นิวกลมจึงเสนอความคิดเห็นต่อเหตุการณ์นี้ว่า

“ผม – ที่ไม่ได้เป็นทั้งคนเขมรและฝรั่ง เห็นเหตุการณ์ ตรงหน้าแล้วพอเข้าใจได้ ในประเทศที่ตรงมาตรงไป หรือใน ความหมายที่ชอบอ้างว่า‘เจริญแล้ว’ คงรับไม่ได้กับพฤติกรรม หากินแบบนี้

แต่สำหรับคนที่นี่ – ซึ่งไม่ไกลจากพีไทยที่ชอบระบบ อุปถัมภ์ ผมคิดว่าเงินสองร้อยบาทนั้น เป็นข้อตกลงอะไร บางอย่าง

อะไรบางอย่างที่ต้องจ่าย

อะไรบางอย่างที่ จ่ายดีกว่าไม่จ่าย

ซึ่งฝรั่งรูปงามทั้งสามคนจะไม่มีวันเข้าใจวัฒนธรรม นี้เลย หากมองด้วยกรอบสายตาแบบฝรั่งๆ แบบนั้นแค่อย่าง เดียว

พวกเขาหันมาสายหัวกับผม แล้วถอนหายใจใส่ พฤติกรรมที่พบเห็น

ส่วนผม, ทำได้เท่ากับพีคนขับ

ผมยิ้ม”

(กัมพูชาปริบทาเดียว หน้า ๗๑)

ทหรคนะนี่จึงเป็นการแสดงให้เห็นให้อ่านเข้าใจว่าวัฒนธรรมของแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกัน จึงไม่ควรใช้กรอบวัฒนธรรมของเราไปตัดสินความถูก – ผิด ของวัฒนธรรมผู้อื่น

ผู้วิจัยพบว่านอกจากนี้วลมจะเสนอให้อ่านเห็นว่าเราไม่ควรใช้กรอบวัฒนธรรมของตนเองไปประเมินวัฒนธรรมอื่นแล้ว เขายังเสนอว่าเราควรใช้ความคิดที่เป็นกลางพิจารณาวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากเรา โดยพิจารณาว่าสังคมแต่ละสังคมล้วนมีวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับสภาพชีวิต สภาพภูมิประเทศของพวกเขาอยู่แล้วคนในแต่ละสังคมจะรู้ดีที่สุดว่าการประพฤติเช่นใดจะทำให้ชีวิตของพวกเขามีความสุข ดังตัวอย่างจากหนังสือเนปาลประมาณสะตือที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไป

ความคิดนี้เกิดขึ้นกับนักวลมในขณะที่เขาและเพื่อนเดินทางท่องเที่ยวในเมืองเนปาล เขาได้เห็นสภาพบ้านเมืองที่เต็มไปด้วยความรกรุงรัง ไม่มีระเบียบ ผู้คนไม่ใส่ใจกับการรักษาความสะอาดเรียบร้อย แต่นั่นกลับทำให้เขาได้คิดถึงสิ่งทีอาจจะจำเป็นกับชีวิตมากกว่าความสะอาดหรือความเป็นระเบียบ นักวลมกล่าวว่า

“อาคารเก่าแก่โบราณที่มีชาวบ้านอาศัยกินนอน, วัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เคยอยู่ตรงไหนก็อยู่ตรงนั้น ไม่รู้ทิ้ง ไม่บูรณะ, รถยนต์ จักรยาน มอเตอร์ไซค์วิ่งขวักไขว่ไปมาบีบแตรแสบหู, พ่อค้าแม่ขายวางของเรียงรายตามพื้นถนน, เทพเจ้าที่มีทั้งคนกราบไหว้ และกวาดขยะไปกองไว้ข้างๆ, ถนนที่ไม่มีทางเท้าหรือเส้นแบ่งเลน รถกับคนสวนกันหลีกกันเอาเอง ไม่มีเส้นสมมติ, เด็กเล็กวิ่งเล่น, คนแก่นอนข้างถนน, หนุ่มสาวจับจ่ายซื้อของ, ฝุ่น, ควัน, ขยะ, ออกซิเจน, คาร์บอนไดออกไซด์, น้ำลาย และชีวิต

อย่าถามไถ่ถึงความสะอาด การสูมามณจะหันมามองคุณด้วยหางตาแล้วพนาคำตอบว่า

“มันคืออะไร ไม่รู้จัก (โวย!)”

หรือแท้จริงแล้ว, ความสะอาด, ความเป็นระเบียบระบบ, กฎเกณฑ์ ล้วนเป็นเรื่องสมมติ

ชีวิตต่างหากเล่า ที่เป็นของจริง”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๘๒)

ส่วนแรกของทรรคนะ นีวกลมบรรยายสภาพความวุ่นวายและสกปรกของบ้านเมืองที่เขามองเห็น ต่อมาเขาได้กล่าวเปรียบเทียบเมืองเมืองนี้กับคนว่า หากเมืองนี้เป็นคนจริงๆ จะเป็นคนที่ไม่สนใจเรื่องความสะอาด สังเกตได้จากกิริยามองผู้ถามด้วยหางตาและกล่าวคำตอบอย่างไม่ค่อยพอใจเท่าใดนักว่า “มันคืออะไรไม่รู้จัก (โวย)” แต่นีวกลมกลับไม่ได้แสดงทรรคนะตำหนิหรือรังเกียจสภาพเช่นนี้ ตรงกันข้ามนีวกลมสังเกตเห็นว่า ชาวเมืองที่นี้ต่างใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข นั่นอาจเป็นไปได้ว่า ความสะอาด ความเป็นระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ อาจไม่สำคัญกับสังคมที่นี้ สิ่งสำคัญกว่าคือการทำที่ทุกคนในสังคมนั้นอยู่ด้วยกันได้อย่างสงบสุข ข้อคิดนี้ทำให้นีวกลมเข้าใจว่า เราไม่ควรนำบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ของเราไปตัดสินสังคมอื่น แต่เราควรมองสังคมเหล่านั้นด้วยใจที่เป็นกลาง และยอมรับความแตกต่างของกลุ่มคนอื่นๆ ในโลกทำให้เราใจกว้างขึ้น

ทรรคนะเหล่านี้กระตุ้นให้ผู้อ่านเข้าใจว่ามนุษย์แต่ละคนมีมุมมอง ความคิด และวัฒนธรรมแตกต่างกัน การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ไม่ใช่การบอวัฒนธรรมของตนเองไปประเมินค่าวัฒนธรรมอื่นล้วนเป็นสิ่งที่จะทำให้เราอยู่ในโลกได้อย่างสงบสุข ทรรคนะในหัวข้อต่อไปที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงคือการเอื้อเพื่อแบ่งปัน

๒.๒) ความสุขเกิดจากการเอื้อเพื่อแบ่งปัน

นีวกลมเชื่อว่าการที่มนุษย์เอื้อเพื่อแบ่งปัน จะทำให้พวกเขาเกิดความสุข การแบ่งปันกันนั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นการมอบสิ่งของให้กันเท่านั้นเพียงแต่รอยยิ้มจริงใจและบางคำพูดของบุคคลต่างๆ ที่นีวกลมพบเจอระหว่างทางก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากได้เช่นกัน นีวกลมจึงเสนอทรรคนะเกี่ยวกับการให้และการแบ่งปันไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึง ตัวอย่างจากหนังสือ **กัมพูชาปริบตาเดียว** เนื่องจากในเรื่องนี้ นีวกลมเดินทางท่องเที่ยวเพียงคนเดียวเขาจึงเกิดความเหงา และตระหนักได้ทันทีว่ามีมิตรภาพเพียงเล็กน้อยที่เขาได้รับในระหว่างที่เดินทางเพียงคนเดียวมันมีค่าเพียงใด

ที่ปราสาทฮีสต์ เมบอน นีวกลมได้พบกับเด็กชายชาวกัมพูชาที่เป็นใบ้คนหนึ่งโดยบังเอิญ ในตอนแรกที่พบกันนั้นนีวกลมเข้าใจว่าเด็กคนนี้นำมาขายของ เขาจึงไม่ได้สนใจมากนัก แต่แท้จริงแล้ว เด็กคนนั้นเดินเข้ามาหาเพราะต้องการมอบกระดาษแผ่นเล็กๆ ที่เป็นภาพวาดฝีมือ

ตนให้กับนิ้วกลม เมื่อนิ้วกลมรู้ความจริงเช่นนั้นจึงหันมาวาดรูปเด็กชายคนนั้นใส่สมุดบันทึกของตนเพื่อมอบให้บ้าง เด็กน้อยรู้สึกดีใจมากจึงขอเขาวาดภาพใส่สมุดเล่มเดิมอีก ๒ ภาพเป็นการแลกเปลี่ยนกัน นิ้วกลมรู้สึกประทับใจกับเหตุการณ์นี้มาก เขาจึงบอกกับผู้อ่านว่า

“ภาพวาดทั้งสามไม่เหมาะกับคำว่า ‘สวย’ ก็จริงอยู่
แต่สำหรับผม, มันควรได้คำชมว่า ‘งาม’ เป็นอย่าง
ยิ่ง
อะไรที่ให้กับด้วยใจบริสุทธิ์นั้นงดงามตามธรรมชาติ”

(กัมพูชาปริบตาเดียว หน้า ๒๔๔)

พรรณานี้แสดงให้เห็นว่านิ้วกลมเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับมิตรภาพและเห็นว่าคุณค่าของสิ่งของต่างๆ ที่คนมอบให้กันนั้นไม่สำคัญเท่ากับเจตนาอันบริสุทธิ์ที่ผู้ให้มีต่อผู้รับ เขาจึงกล่าวว่า ภาพที่เขาได้รับมานั้นไม่เหมาะกับคำว่า “สวย” แต่มันเหมาะสมกับคำว่า “งาม” อาจเป็นไปได้ว่านิ้วกลมเห็นว่าคำว่าสวยนั้นให้ความรู้สึกว่ามันเป็นความรู้สึกเฉพาะที่เกิดขึ้นกับสายตาผู้มอง แต่คำว่างามนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้มองมองสิ่งนั้นด้วยหัวใจ ซึ่งการมองความสวยงามของการให้ด้วยหัวใจจะทำให้ผู้มองเห็นว่าสิ่งนั้นมีความงามตามธรรมชาตินั่นเอง

จากนั้นเขาได้กล่าวถึงพรรณานี้ประการหนึ่งคือ เสนอว่า เราไม่สามารถรับรู้และเข้าใจมิตรภาพระหว่างสิ่งมีชีวิตใดๆ ด้วยตาผ่านการดูหรือด้วยหูผ่านการฟังและการพูดคุยกัน แต่เราสามารถรับรู้มันได้ด้วยหัวใจ โดยกล่าวเชื่อมโยงเรื่องรูปภาพดอกไม้กับผีเสื้อที่เขาได้รับจากเด็กชายที่เป็นใบ้เข้ากับดอกกุหลาบของเจ้าชายน้อย จากหนังสือเรื่อง **เจ้าชายน้อย** ในหนังสือตอนนั้นกล่าวถึง การที่สุนัขจิ้งจอกกล่าวเปรียบเทียบความผูกพันของมันกับเจ้าชายน้อยว่าเหมือนกันกับการที่เจ้าชายน้อยปลูกกุหลาบไว้ในสวนหลายดอก แต่มีเพียงดอกเดียวที่เจ้าชายน้อยให้ความสำคัญที่สุดเพราะมันเป็นกุหลาบที่เจ้าชายน้อยดูแลใส่ใจมากที่สุดนั่นเอง ความผูกพันนี้ก็เป็นสิ่งที่ต้องมองด้วยใจ มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

นิ้วกลมจึงกล่าวเสริมจากคำพูดของสุนัขจิ้งจอกว่า ไม่เพียงเฉพาะดวงตาเท่านั้นที่ไม่สามารถไข่มองมิตรภาพระหว่างคนสองคนได้ แต่รวมไปถึงการฟังด้วยหูด้วย เพราะมิตรภาพที่เขาได้รับมาทำให้เขาตระหนักถึงความจริงนี้ เขากล่าวว่า

“บอกตามตรงว่า, ที่ปราสาทอีสต์ เมบอน ผมจำ
อะไรไม่ได้เลย

และผมก็ไม่ได้ยินเสียงใดใดเลย

นอกจากเสียงผีเสื้อกระพือปีกบางๆ รอบดอกไม้ดอก
สำคัญ ดอกไม้ที่มีเพียงดอกเดียวในโลก ดอกไม้ที่ไม่เหมือน
ดอกไม้ดอกไหนไหนเพราะมีบางคนได้ ‘ผูกสัมพันธ์’ กับมันเสีย
แล้ว

สุนัขจึงจอบอกความลับกับเจ้าชายน้อยว่า

“นี่ไงล่ะ ความลับของฉัน มันเป็นเรื่องง่ายนิดเดียว เรา
จะมองเห็นอะไรได้ลึกซึ้งแจ่มแจ้งก็ด้วยหัวใจเท่านั้น แก่น
สาระสำคัญใดใดก็ตาม มองด้วยตาเปล่าไม่เห็นหรอก”

สุนัขจึงจอบอกอาจลืมบอกอะไรไปอีกอย่าง

“แก่นสาระสำคัญใดใด ฟังด้วยหู เอ็นอ่อนแอด้วยคำพูด
ก็ไม่ได้ยินหรอก”

ที่อีสต์ เมบอน อันเจียบสงบ

ผมพบดอกไม้ดอกหนึ่ง”

(กัมพูชาปริบทาเดียว หน้า ๒๔๔ - ๒๔๕)

จากพรรณานี้จะเห็นได้ว่า นีวกลมต้องการเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ในบางครั้ง
มิตรภาพที่เกิดขึ้นในระยะเวลานั้นๆ ก็สร้างความผูกพันและความประทับใจให้กับมนุษย์ได้
มิตรภาพที่เกิดขึ้นนั้นมีเพียงผู้ที่ใช้หัวใจสัมผัสมันเท่านั้นจึงจะเข้าใจ เช่นเดียวกับมิตรภาพระหว่าง
เขาและเด็กชายที่ไม่สามารถพูดได้คนนี้ นีวกลมพบว่าภาพดอกไม้และผีเสื้อที่เด็กชายวาดให้กับ
เขาชวนให้เขานึกถึงเรื่องดอกกุหลาบในสวนของเจ้าชายน้อย กุหลาบในสวนนั้นมีหลายดอกก็จริง
แต่มีเพียงดอกเดียวเท่านั้นที่เจ้าชายน้อยรักมากที่สุด เพราะเจ้าชายน้อยได้ดูแลกุหลาบดอกนี้เป็น
อย่างดีจนเกิดความผูกพัน และความผูกพันนี้เป็นสิ่งที่ต้องใช้หัวใจมอง ไม่สามารถใช้ตาเปล่า
มองได้ เช่นเดียวกับความรู้สึกที่นีวกลมมีต่อเด็กชายใบ้ เพียงแต่นีวกลมรู้สึกว่าคุณรู้สึกที่เขามี

ต่อเด็กชายนั้นนอกจากจะมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นแล้วยังไม่สามารถฟังและถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดได้ด้วยเพราะเด็กชายผู้นั้นเป็นใบ้ ดังนั้น การที่นิ้วกลมจึงบอกกับผู้อ่านว่าเขา “พบดอกไม้ดอกหนึ่ง” จึงเป็นการบอกโดยนัยว่าเขาได้พบกับมิตรภาพอันงดงามจากภพवादที่ต้องใช้หัวใจสัมผัสความงามนั้น

อย่างไรก็ตาม นิ้วกลมก็ได้เสนอว่า ในการมอบสิ่งใดให้กับใครนั้น เราควรมอบมันให้กับคนที่เห็นคุณค่าของสิ่งนั้นอย่างแท้จริงด้วย ดังเช่นในตอนที่เขาไปเที่ยวโตเกียว วรรณเพื่อนของเขาพาเขาและเพื่อนอีกคนหนึ่งไปเดินเที่ยวย่านจิมโบโซ เมื่อเข้าไปเลือกซีดีที่ร้านแห่งหนึ่ง นิ้วกลมได้รู้ว่าวรรณชอบเพลงเพลงหนึ่งที่เขาหยิบขึ้นมาถามเธอ จึงคิดจะซื้อให้เธอ แต่วรรณปฏิเสธอยู่นานมากก่อนจะรับไปที่สุดในที่สุด ทรรศนะนี้ชี้ให้เห็นว่า มนุษย์ควรเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ และหากเราเป็นผู้ให้ด้วยแล้วสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งของธรรมดาเช่นแผ่นซีดีหรือจะเป็นสิ่งที่มีค่าเช่นการมอบหัวใจหรือมอบความรัก เราก็ควรมอบมันให้กับคนที่เห็นคุณค่าของสิ่งของที่เรามอบให้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การเที่ยวเมืองโตเกียว ยังทำให้นิ้วกลมพบกับความแตกต่างสุดขั้วของชีวิตผู้คน กล่าวคือ แม้โตเกียวจะเป็นเมืองที่มีแต่เทคโนโลยีมีสิ่งสวยงาม ความหรูหรามากมาย แต่ก็มีคนอีกไม่น้อยที่เป็นคนไร้บ้านต้องนอนข้างถนน เช่นที่ย่านกินซ่า ที่เขากล่าวถึงในทรรศนะต่อไปนี่ว่า

“แค่สามวันที่ผ่านมา ญี่ปุ่นก็มีเรื่องให้น่าอัศจรรย์มากมาย
จนอีกจำไม่ไหว คนที่นี่มีกิจกรรมนานาชนิดให้เลือกทำเต็มไปหมด
ตามแต่ความชอบความสนใจ ไม่ใช่เอะอะ เข้าห้าง ดูหนัง

เด็กวัยรุ่นอาจไปโชว์เพื่อน โชว์ฟังก์ที่ฮาราจูกุ ขณะที่คุณ
แม่คุณป้าใส่กิโมโนมาดูคาบูกิ พวกเขาอาจจูงมือขึ้นรถไฟมา
ด้วยกัน

เราเดินกลับไปสถานีรถไฟกินซ่าอีกครั้ง เพื่อขึ้นรถไฟไป
พบกนกวรรณที่ฮิบิยะโคเอ็ง ขณะเดินผ่านคนไร้บ้านที่นอนหลับนิ่ง
อยู่ในสถานีใต้ดิน ผมคิดถึงคนที่เดินอยู่ข้างบน...ที่กินซ่าอันแสน
หรูหรา

ในความหลากหลาย ถ้าไม่มีใครเบียดเบียนใคร ดู
เหมือนเราน่าจะอยู่กันได้ในเมืองเดียวกัน

บนโลกใบเดียวกัน”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๑๔๕ - ๑๔๖)

ภาพความแตกต่างของวิถีชีวิตคนในโตเกียวไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่นแต่งตัวหลุดโลก
ผู้ใหญ่ที่ชื่นชมการแสดงคาบูกิที่อาจจะนั่งรถไฟมาด้วยกัน รวมไปถึงภาพคนใช้ชีวิตหรรษา
ฟุ่มเฟือยที่ย่านกินซ่า และคนไร่บ้านที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน ทำให้นึกถึงวลีความคิดว่า แม้ว่า
คนเหล่านี้จะมีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้วเพียงใด แต่พวกเขาก็มี *ความไม่เบียดเบียนกัน* เป็น
สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมเมืองโตเกียวนั้นดำรงอยู่ได้

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงทฤษฎีของนักสังคมที่เสนอว่าความสุขในชีวิตอีกประการ
หนึ่งเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง

๒.๓) ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง

นักสังคมเสนอว่าสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความสุขได้อีกประการหนึ่งคือ การตระหนักว่า
ตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง ดังตัวอย่างทฤษฎีที่นำมาจากตอนหนึ่งของ
หนังสือ *นั่งรถไฟไปตุ๋น* ในตอนนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงความคิดที่เกิดขึ้นในขณะที่นั่งโดยสารบน
รถไฟว่า

“วิธีคิดของคนกลับไปมาตามสถานการณืที่เรากำลัง
เผชิญ เมื่อมีปัญหาแล้วได้มองว่าปัญหานั้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับใน
สเกลโลก
มันก็ทำให้เราสบายใจขึ้น แต่การคิดแบบนี้บางทีก็ทำให้รู้สึกกว่า
ตัวเองตัวเล็กและไร้ความสำคัญกระทั่งไม่เห็นจำเป็นต้องหาใจ
อีกต่อไป

จริงๆ แล้ว เราคงตัวโตและตัวเล็กกลับไปมาตาม
เวลาและสถานการณื

ขณะที่เราเป็นแบคทีเรียของโลก ดูเหมือนไม่มี
ความสำคัญอะไรกับภูเขาใหญ่ท้องฟ้ากว้าง แต่อีกด้านเราก็มี
ความสำคัญมากมายกับคนที่เขาห่วงใยและมีสายสัมพันธ์เชื่อม
กันด้วยความหมายต่างๆ

สำหรับคนเหล่านั้น เราไม่ใช่แบคทีเรีย แต่เป็นโลก
ทั้งใบ

และนั่นอาจเป็นความหมายของการดำรงอยู่”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๔๕)

การที่นิ้วกลมกล่าวว่า“จริงๆ แล้ว เราคงตัวโตและตัวเล็กสลับไปตามเวลาและ
สถานการณ์” นั้น แสดงให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยนมุมมองของเราไปตามเวลาและสถานการณ์เป็น
สิ่งสำคัญ นั่นคือ ในยามที่เราพบกับปัญหาที่ยากเกินกว่าที่เราจะแก้ไขได้ เราควรคิดว่าเราเป็น
เพียงคนตัวเล็กๆ คนหนึ่งในโลกใบนี้ เราจึงไม่ได้มีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งทุกอย่าง
ส่วนในยามปกติเราย่อมจะมีความสำคัญและมีค่าต่อคนที่ห่วงใยเรา เราจึงเป็นเสมือนโลกทั้งใบ
ของคนเหล่านั้น และการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของเราต่อบุคคลอื่นๆ นี้เองอาจเป็นสาเหตุที่เรา
ควรมีชีวิตอยู่ต่อไป ดังที่นิ้วกลมกล่าวในตอนท้ายของทรศนะนี้ว่า “สำหรับคนเหล่านั้น เราไม่ใช่
แบคทีเรีย แต่เป็นโลกทั้งใบและนั่นอาจเป็นความหมายของการดำรงอยู่”

นอกจากการเห็นคุณค่าของตนเองนี้แล้ว การไม่ทำลายคุณค่าของตนเองก็เป็นอีก
สิ่งหนึ่งที่เราควรกระทำ ดังเช่นในทรศนะที่เกี่ยวกับผลเสียของการถือหรือการที่เราเข้าไปเสนอขาย
สินค้าที่รุกรานผู้ซื้อมากเกินไป จากเรื่อง**เนปาลประมาณสะตือ** นิ้วกลมกล่าวว่า

“ผมนั่งคิดดูหลังจากนั้น – เอาเข้าจริงราคาสองร้อยรูปี
หรือหนึ่งร้อยยี่สิบบาท มันไม่ได้มากมายอะไรสำหรับปีหนึ่งอัน ถึง
เราจะเป่าไม่เป็น แต่มันก็น่าจะพอกลายร่างเป็นของฝากได้ยิ่งถ้า
เราได้มีเวลาหายใจและหยุดยั้งมองทะเลลูนมข้างซ้ายเข้าไป ‘เห็น
ใจ’ พี่เค้า เพียงชั่วครู่ก็น่าจะทำให้เราตัดสินใจซื้อได้ง่ายๆ แต่
ด้วยพฤติกรรมกรถือแบบจงแวงจงกรรมจงล้างจงผลาญ
พานทำให้โปรแกรมในใจของเราตั้งไว้ที่การหนีและปฏิเสธ ใน

สมองพองโตไปด้วยคำว่า ‘โน’ จนไม่เหลือที่ว่างให้ใคร่ครวญ
คำนวณใดใด

บางครั้งการรู้เร็วก็ทำให้เราหมดคุณค่า ไม่ว่าจะ เป็น
เรื่องขายของ หรือกระทั่งการหยิบยื่นหัวใจให้ใครสักคน

ผิดละ – ที่ว่า “ดีต่อเท่านั้นที่ครองโลก”

ผมว่าการดีแบบไร้ขอบเขต

เป็นเหตุของ เดท ออฟ อะ เซลส์แมน
อย่างแท้จริง”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๘๘)

พรรคนะข้างต้นนี้เป็นอีกพรรคนะหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการตระหนักถึงคุณค่าของ
ตนเองเป็นสิ่งสำคัญ เหตุการณ์ในตัวอย่างนี้ หากขายผู้นั้นไม่รู้จักเวลานี้วกลมและเพื่อนมากเกินไป
จนทำให้พวกเขาารู้สึกอึดอัดเขาอาจจะเห็นใจและสนใจซื้อปิ่นไปเป็นของฝาก แต่ด้วยพฤติกรรมที่
นี้วกลมเรียกว่า “ดีแบบจงใจจงกรรมจงล้างจงผลาญ” จึงทำให้พวกเขาารู้สึกต่อต้าน ทั้งนี้
เหตุการณ์ดังกล่าวได้ทำให้นี้วกลมตระหนักไปอีกขั้นหนึ่งว่าการรู้จักใครมากเกินไปจะทำให้เราไร้
ค่าในสายตาผู้มองนั้นไม่ได้ใช้ได้แต่กับเพียงเรื่องการขายของเท่านั้น ยังใช้ได้กับเรื่องการเสนอ
ความรักอีกด้วย ดังนั้น นี้วกลมจึงนึกกล่าวในตอนท้ายว่าเขาไม่เห็นด้วยกับสำนวน “ดีต่อเท่านั้นที่
ครองโลก” และแสดงความเห็นว่าพฤติกรรมเช่นนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้ขายขายปีที่เขาพบและตัว
ละครที่เป็นเซลล์แมนในหนังสือเรื่อง เดท ออฟ อะ เซลส์แมน (Death of a Salesman) ได้รับจุด
จบอันเลวร้าย

ตัวอย่างอีกตอนหนึ่งจากเรื่อง กัมพูชาพริบตาเดียว ทำให้นี้วกลมตระหนักถึง
ความสุขที่เกิดจากการเห็นคุณค่าในชีวิต เขาค้นพบว่าชีวิตมนุษย์นั้นมีค่ายิ่งใหญ่ มีแง่มุมที่
ละเอียดอ่อนและงดงาม โดยเฉพาะรอยยิ้มจากผู้ที่เราได้พบเจอ นี้วกลมกล่าวว่า

“สำหรับผม, รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตมีคุณค่า
กว่ารายละเอียดในหินแกะสลักเหล่านั้นอยู่ในปริมาณที่
ค่อนข้างมาก

ผมเชื่อว่า, ในความเล็ก มีสิ่งที่ยิ่งใหญ่
หนังสือหลายเล่มพรรณายิ้มแบบบายนว่าเป็นยิ้มที่มี
เมตตา และยิ่งใหญ่
แต่สำหรับผม, ไม่ว่าจะยิ้มแบบไหน มันก็ยิ่งใหญ่และมี
คุณค่าเท่าเทียมกัน

หาก อาร์โนลด์ ทอยน์บี บอกว่า

“เห็นนครวัด นครธม แล้วตายได้!”

ผมก็อยากจะขออนุญาตเห็นวรั้งการตัดสินใจของคุณ
เอาไว้สักหน่อย เพราะการเดินทางมากัมพูชาในครั้งนี้ทำให้ผม
อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป อาจเพราะ ‘ระหว่างทาง’ ที่ผ่านมามากมาย
กับผมว่า ชีวิตยังมีอะไรละเอียดอ่อนและงดงามไม่แพ้นครวัด นคร
ธม

สำหรับการเดินทางบางครั้ง, ‘จุดหมาย’ จึงเป็นเพียง
ข้ออ้างเพื่อให้เราได้มาพบเจอ ‘ระหว่างทาง’ เท่านั้น”

(กัมพูชาปริบตาเดียว หน้า ๓๐๖ – ๓๐๗)

ในตัวอย่างนี้ นิ้วกลมต้องการเสนอว่า รอยยิ้ม และ การดำเนินชีวิตอันเรียบง่าย
ของผู้คนที่เขาพบเจอระหว่างทางทำให้เขาค้นพบว่าชีวิตของเขาและบุคคลอื่น ๆ นั้นยังมีด้านที่
สวยงาม เขาจึงไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวยกย่องความสวยงามของปราสาทหินนครวัด – นครธมของ
อาร์โนลด์ ทอยน์บี ที่กล่าวว่า “เห็นนครวัด – นครธมแล้วตายได้!” เพราะภาพชีวิตของผู้คนที่เขา
เห็นตลอดการเดินทางนั้นทำให้เขาอยากมีชีวิตอยู่ต่อไป เขาเสนอว่ารอยแกะสลักบนปราสาทหิน
นั้นแม้จะงดงามแต่ก็น้อยกว่าวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของชาวบ้านที่เขามองเห็น รอยยิ้มที่ปรากฏบน
ปราสาทหินบายนที่มีผู้ชื่นชมว่าเป็นศิลปะที่ยิ่งใหญ่และมีเมตตากลับไม่ได้ยิ่งใหญ่ไปกว่ารอยยิ้ม
เล็กๆ ที่มีผู้มอบให้เขา นิ้วกลมจึงกล่าวว่าเขาเชื่อว่า “ในความเล็กมีสิ่งที่ยิ่งใหญ่” นั่นคือ ชีวิต
มนุษย์คนหนึ่งอาจจะเล็กหากนำไปเทียบกับปราสาทหิน แต่รอยยิ้มและสิ่งดีๆ ที่มนุษย์มีให้กันนั้น
คือคุณค่าอันยิ่งใหญ่ที่ปราสาทหินมอบให้ไม่ได้

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขไว้แล้ว ๓ ประการว่าความสุขเกิดจาก
การยอมรับความแตกต่าง ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปันและเกิดจากการเห็นคุณค่าของ

ตนเอง ทรรศนะเกี่ยวกับความสุขประการต่อไป คือทรรศนะที่นี้วกกลมเสนอว่าความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน

๒.๔) ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน

นี้วกกลมเป็นนักเดินทางที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมทาง รวมไปถึงคนใกล้ชิด เขามักจะกล่าวถึงความสำคัญของเพื่อนร่วมทางเสมอ โดยเฉพาะในยามที่เขารู้สึกเปลี่ยวเหงาหรือได้รับความลำบาก เพื่อนคือผู้ที่คอยหยิบยื่นน้ำใจและมิตรภาพให้กับเขาเสมอ ดังนั้น เขาจึงได้เสนอทรรศนะที่ทำให้เห็นว่า การมีมิตรที่ดีมีความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแรก เป็นทรรศนะที่เสนอว่ามิตรภาพที่นักเดินทางได้รับจากบุคคลที่เขาทำความรู้จักคือสิ่งสวยงาม ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาจากเรื่อง **นั่งรถไฟไปตุ๋น** ตอนที่เขาเล่าถึงความใจดีของ **เหลาป๋น** เจ้าของร้านอาหารเมืองฮาร์บิ้นที่เขาและเพื่อนเคยไปรับประทาน นี้วกกลมกล่าวกับผู้อ่านว่า

“เหลาป๋นมาช่วยเรียกแท็กซี่ให้

อวยชัยให้พรขอให้สนุกสนานกับความหนาวเหน็บที่เป่ย์จี๋ซวน และบอกกับเราว่าถ้ากลับไปที่ฮาร์บิ้นก็ให้มากินที่ร้านของเขาอีก

แม้จะเป็นนักเดินทางสมัครเล่น แต่การเดินทางครั้งนี้ทำให้ผมได้สัมผัสความรู้สึกของนักเดินทางจริงๆ เพราะเรา ‘เดินทาง’ ตลอด วันนี้อยู่ที่นี่ พรุ่งนี้ก็จะไปอยู่ที่นั่นอีกแล้ว เมื่อเดินทางแบบนี้ เรามักจะพบมิตรภาพดีๆ ระหว่างทางเสมอ นั่นคือความสวยงามของการเดินทาง เราผ่านทางไปทำความรู้จักกับผู้คน ได้ปะทะสังสรรค์กับด้านดีของเขา และยังไม่ทันที่จะได้เห็นด้านร้าย เราก็ต้องลาจากมาเสียก่อน จริงอยู่ เราไม่ได้รู้จักกัน ‘จริงๆ’ แต่จำเป็นด้วยหรือที่เราต้องรู้จักทุกคนที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอย่าง ‘จริงๆ’ ในหนึ่งชีวิต เราคงจะรู้จักทุกคน ‘จริงๆ’ ไม่ได้หรอกละมัง และนั่นคือความสวยงามของคนผ่านทาง เหตุการณ์ดีๆ ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ บางครั้งก็ประทับอยู่ในใจเนิ่นนาน”

(นั่งรถไฟไปตุ๋น หน้า ๒๒๒ – ๒๒๓)

นี่วกลมเสนอกับผู้อ่านว่า เขามักจะได้รับมิตรภาพจากผู้คนต่างๆ ระหว่างที่เดินทางไปยังสถานที่ใดๆ อันเป็นความสวยงามของการเดินทางแต่ละครั้ง มิตรภาพนี้เกิดจากการได้ทำความรู้จักกับด้านดีของพวกเขาและจากมาก่อนที่จะพบกับด้านร้าย แม้การกระทำเช่นนี้จะเป็นการรู้จักเพียงผิวเผินแต่นั้นก็เพียงพอแล้ว และเขายังเสนอว่าเราไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักกับด้านดีและด้านร้ายของทุกคนเสมอไปเพราะชีวิตของเราไม่ได้ยืนยาว ดังนั้น การรู้จักแต่เพียงด้านดีของบุคคลอื่นๆ จึงเป็นความสวยงามและความประทับใจของนักเดินทาง แม้ว่าจะได้เจอกับพวกเขาเป็นระยะเวลาไม่นานก็เป็นไปได้ที่นักเดินทางจะเกิดความประทับใจยาวนาน

ตัวอย่างต่อมานำมาจากเรื่องเนपालประมาณสะตือ ผู้วิจัยพบว่าประสบการณ์การปีนเขาที่เนपालของนี่วกลมและเพื่อนให้ข้อคิดกับนี่วกลมและผู้อ่านมากมาย โดยเฉพาะเรื่องมิตรภาพระหว่างเพื่อน ทั้งเพื่อนร่วมเดินทางปีนเขา และเพื่อนร่วมเดินทางชีวิตหรือคนรัก ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างทรรศนะที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่นี่วกลมพบเห็นสามภรรยาประดับประคองกันไปดูพระอาทิตย์พร้อมกันกับกลุ่มของเขากับเพื่อน นี่วกลมกล่าวว่า

“พวกเราถูกแซง

ฝรั่งหลายกลุ่มที่ออกเดินหลังเราแซงหน้าเราขึ้นสู่ภูเขานิลล์ ขณะนั่งพัก ผมเหลือบไปเห็นคูรักชายแก่กับหญิงชราที่ประดับประคองกันสองคนเพื่อที่ขึ้นไปยอดโคมกำแพงโลกที่กำลังจะถูกฉาบทาด้วยสีแห่งแสงอาทิตย์ หญิงชราหนึ่งพักหอบหายใจตัวโยน ชายแก่คนนั้นไม่เร่ง ไม่ยี่นรอ ไม่สนใจพระอาทิตย์ เขาวางมือลงบนไหล่ของคูรักของเขา นั่งลงข้างๆ แล้วส่งยิ้มให้

จะมีประโยชน์อะไร หากเราได้ขึ้นไปถึงจุดหมาย แต่ไม่มีใครให้ออกอด”

(เนपालประมาณสะตือ หน้า ๓๓๕)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมชีวิตว่า จุดหมายที่เรา มุ่งมั่นว่าจะไปให้ถึงนั้นสำคัญน้อยกว่าคนที่เรารัก นั่นคือ หากเราจะได้เดินทางไปถึงจุดหมายที่ เราตั้งใจโดยทอดทิ้งคนรัก ความสำเร็จที่เราได้รับย่อมไร้ความหมาย เพราะแท้จริงแล้วความชื่น ใจจากความสำเร็จอยู่กับเราเพียงไม่นาน แต่คนรักต่างหากที่จะคอยอยู่เคียงข้างเราเสมอแม้ใน เวลาที่เราผิดหวัง

อย่างไรก็ตาม นีวกลมเห็นว่าเมื่อมนุษย์เห็นความสำคัญของมิตรภาพและใช้เวลา ของชีวิตมาดูแลกันและกันแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่าเราควรสร้างมิตรภาพให้กับทุกคนโดยหวัง เพื่อให้เขามาดูแลเรา แต่เราควรมีเพื่อนในปริมาณที่มากพอที่จะดูแลเขาได้ เขาเสนอทฤษฎีนี้ไว้ในตอนหนึ่งจากหนังสือ **กัมพูชาพริบตาเดียว** ว่า

“ในการเดินทางครั้งยาวที่เราเรียกมันว่า ‘ชีวิต’

หากจะขอลับก่อนก็ดูจะเป็นการไม่เหมาะสม เพราะ กำหนดการโดยประมาณนั้นคือสองหมื่นกว่าวันนั้นละมัง, มนุษย์ จึงต้องหา ‘คนระหว่างทาง’ เพื่อพูดคุยและแบ่งปัน ‘ชีวิต’ ไป ตลอดเส้นทาง

บ้างเข้ามาแล้วแยกจากไป

บ้างเข้าใจแล้วผูกพัน

จึงจูงมือ กอดคอกันเดินต่อไป

ใคร? จะจัดสรรเวลาที่มีอยู่จำกัดนี้ได้อย่างเหมาะสมต่อ ‘คนระหว่างทาง’ ทุกคนในชีวิต

[...]

จริงอยู่, เราอยู่คนเดียวบนโลกไม่ได้ แต่ก็ไม่ได้ หมายความว่าเราจำเป็นต้องผูกสัมพันธ์กับคนมากมายเพื่อดูซึม ความเหงา อังว้าง โดดเดี่ยว ออกจากหัวใจ แต่ไม่สามารถดูแล ใครได้ดีเลยสักคน

หรือสุดท้ายแล้ว, ความลับของมิตรภาพอยู่ตรงที่ว่า

‘คุณภาพ’ สำคัญกว่า ‘ปริมาณ’

ณ ตอนนี

คุณมี ‘คนระหว่างทาง’ กี่คน?”

(กัมพูชาพริบตาเดียว หน้า ๒๙๙ – ๓๐๐)

ในตอนแรกของทรวงศ์นะนี้ นีวกลมกล่าวเปรียบเทียบว่าหากชีวิตมนุษย์คือการเดินทาง เวลาของมนุษย์แต่ละคนนั้นมีประมาณสองหมื่นวัน ในระหว่างที่เดินทางไปนั้นเรา ย่อมจะได้รู้จักกับบุคคลต่างๆ พวกเขามีทั้งคนที่เข้ามาแล้วจากไป และคนที่เข้ามาผูกพันจนเดิน ไปพร้อมกับเรา นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าเราไม่อาจอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้ ในเวลาที่เรามีอยู่นี้เรา จะจัดสรรเวลาให้กับแต่ละคนอย่างไรจึงจะเหมาะสม นีวกลมเน้นว่าถึงแม้คนเหล่านั้นจะมี ประโยชน์กับชีวิตเรา แต่เราก็ไม่ควรคบหากับใครหลายคนเพียงเพื่อจะให้ตนเองคลายเหงาแต่ไม่ สามารถดูแลพวกเขาได้ทั่วถึง เขาจึงได้เสนอกับผู้อ่านเรื่อง “ความลับในการรักษามิตรภาพ” ว่า การสร้างมิตรภาพนั้นอาจอยู่ที่การ “รักษาคุณภาพมากกว่าปริมาณ” กล่าวคือ เราควรมีเพื่อนใน ปริมาณเราควรดูแลพวกเขาได้ดีและทั่วถึง ในตอนท้ายนีวกลมได้ถามผู้อ่านว่าผู้อ่านมีเพื่อนกี่คน ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการถามจำนวนเท่านั้น แต่นีวกลมต้องการให้ผู้อ่านสะดุดใจคิดทบทวนว่าตนเอง ดูแลเพื่อนได้ดีหรือไม่อีกด้วย

ทรวงศ์นะเกี่ยวกับความสุขประการต่อไปคือ ความสุขนั้นเกิดจากความพอใจในสิ่ง ที่ตนมี

๒.๕) ความสุขเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี

นีวกลมเสนอว่าความพอใจในสิ่งที่ตนมีเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีความสุข ทั้งนี้นีวกลมไม่ได้หมายความว่าความพอใจในอาชีพหรือวิถีชีวิตของตนเท่านั้น แต่เขายังหมาย รวมถึง ความพอใจในด้านความคิดของตนอีกด้วย ตัวอย่างแรกนี้เป็นทรวงศ์นะที่นีวกลมเสนอว่า ความสุขของชีวิตไม่ได้เกิดจากการมีฐานะร่ำรวย แต่เกิดจากความพอเพียง ดังในตัวอย่างจาก หนังสือกัมพูชาพริบตาเดียว

ครั้งนี้นีวกลมเที่ยวกัมพูชา เขาได้เดินทางไปที่โตนเลสาบ และได้เห็นภาพชีวิตอัน เรียบง่ายและสมถะของผู้คนริมโตนเลสาบ ภาพดังกล่าวทำให้เขาเกิดความคิดว่า หรือแท้จริงแล้ว ความสุขของคนเราอยู่ที่การมีชีวิตอย่างพอเพียงเช่นชีวิตของชาวบ้านแถบนี้ เขาจึงถ่ายทอด ความคิดนี้ต่อผู้อ่านโดยการสมมติว่าตนเองเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ที่ปรากฏในอีเมลล์ส่งต่อว่า

““หากชีวิตฉันอยู่ทะเล ตัวฉันนั้นก็คงเบิกบานและ
คงแจ่มใส
...หากทรัพย์สินที่มีคือเวลา ตัวฉันนั้นก็คงจะเป็น...
เศรษฐีผู้มั่งมี...”

เสียงร้องของ มหาสมุทร ปุณยรักษ์ คลอกับเสียง
กีตาร์โปร่งๆ ดังขึ้นในหัว

หนึ่ใจอดให้ผมลงที่ริมทะเลสาบ แล้วส่งเสียงเรียกคน
เรือเพื่อให้พาผมออกไปชมชีวิต ‘ใน’ โตนทะเลสาบ หลังจากที่ได้
เห็นชีวิต ‘ริม’ ทะเลมาช่วงเวลาหนึ่ง

ระหว่างทางที่เดินตามคนเรื่อนั้นไป ภาพจินตนาการ
จาก ‘อีเมลส่งต่อ’ (forward mail) ยอดฮิตก็ปรากฏขึ้นตรงหน้า
ชายหนุ่มใส่สูทผูกไทกำลังนั่งคุยอยู่กับคุณลุงผู้หาปลาคนหนึ่ง
ผมหยุดเท้า แอบฟังเขาคุยกัน

“ทำไมลุงไม่จับปลาเพิ่มอีกล่ะ” เขาขยับเลื่อนอกสีดำ
ตัวนั้น

“ก็ผมจับได้พอแล้วนี่ครับ” ลุงลูบเคราหรือมแห้ว

“แล้วทำไมไม่จับเพิ่มล่ะลุง”

“จะให้ผมเอาไปทำอะไร?” ลุงมองหน้าสงสัย

“ก็เอาไปขายให้ได้เงินมากๆ แล้วลุงก็จะได้ซื้อ
รถยนต์มาติดตั้งไว้ในเรือ จะได้ออกไปที่ลึกๆจับปลาได้ปลา
มากขึ้นไง แล้วลุงก็จะมีเงินไปซื้ออวนในล่อน จะได้จับปลา
เยอะขึ้นไปอีก ได้เงินเยอะขึ้น อีกไม่นานลุงก็จะมีเงินมากพอ
ซื้อเรือได้สองลำ หรือซื้อฝูงเรือเลยก็ได้ ลุงก็จะได้รวยไป
เหมือนผมเลย” นักธุรกิจพูดยาวด้วยแวตาทวิงดี

“แล้วต่อจากนั้นผมจะทำอะไรล่ะครับ?” ลุงย่นหน้า
สงสัย

“ลุงก็จะได้นั่งสบายๆ หาความสุขให้ชีวิตไงล่ะ”

“แล้วคุณคิดว่าตอนนี้ผมทำอะไรอยู่?”

(กัมพูชาพริบตาเดียว หน้า ๒๗๒ - ๒๗๔)

ภาพวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของชาวบ้านที่โตนเลสาบกระทบกับความคิดเรื่องความสุขในชีวิตของนิวกลมเป็นอย่างมากที่แท้จริงแล้วการที่เขาคิดว่าจะทำงานหนักเพื่อสะสมเงินให้ได้มากๆ เพื่อจะมาสุขสบายในตอนบั้นปลายชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วนิวกลมก็เข้าใจว่า แท้จริงแล้ว ความสุขไม่ได้เกิดจากการมีฐานะร่ำรวย แต่อยู่ที่การมีความพอใจต่อชีวิตที่เป็นอยู่และเป็นสุขกับทุกๆ วันเขาจึงเสนอทรยศนะนี้กับผู้อ่านโดยกล่าวถึงเพลงและอีเมลส่งต่อที่สอดคล้องกับทรยศนะของเขานั้นคือเรื่องนักธุรกิจกับชาวประมง

นิวกลมสมมติให้ตนเองเป็นผู้สังเกตการณ์และฟังสิ่งที่ชาวประมงกับนักธุรกิจสนทนากัน นักธุรกิจถามชาวประมงด้วยความสงสัยถึงสาเหตุที่ไม่จับปลาเพิ่ม และแนะนำด้วยความหวังดีว่าชาวประมงควรทำอย่างไรจึงจะร่ำรวยเช่นเดียวกับนักธุรกิจ แต่ชาวประมงก็ยังคงสงสัยว่าเหตุใดตนจึงจะต้องร่ำรวย นักธุรกิจจึงตอบว่าเมื่อร่ำรวยแล้วจึงจะได้หยุดพักผ่อนและใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบายเช่นเดียวกับเขา ชาวประมงจึงตอบว่าตอนนี้เขาก็มีความสุขดีอยู่แล้ว คำถามของชาวประมงในเหตุการณ์นี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนว่า ชีวิตของเราไม่จำเป็นต้องร่ำรวยแล้วจึงจะมีความสุข ผู้วิจัยเห็นว่าการกล่าวถึงอีเมลส่งต่อเรื่องนี้ทำให้การเสนอทรยศนะเรื่องนี้ น่าสนใจมากกว่าการเขียนบอกเล่าเรียบๆ ว่าเราควรใช้ชีวิตอย่างพอเพียง อีกทั้งคำถามที่ชาวประมงถามนักธุรกิจเป็นดังคำถามสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสะดุดใจคิดตามว่าตอนนี้ตนกำลังดำเนินชีวิตแบบนักธุรกิจหรือดำเนินชีวิตแบบชาวประมง

ส่วนในเรื่องความพอใจในด้านความคิดนั้น นิวกลมได้เสนอทรยศนะไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือ **เนปาลประมาณสะตือ** ในตอนนี้ นิวกลมได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับยอดเขาปุนฮิลล์ ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของพวกเขาครั้งนี้ เขากล่าวว่ามีนักท่องเที่ยวบางคนแย้งว่ามีสถานที่อื่นที่สวยงามกว่าปุนฮิลล์ แต่นิวกลมเห็นว่า การถกเถียงเรื่องความสวยงามนั้นไร้ประโยชน์ เพราะมันไม่มีที่สิ้นสุด มีเพียงความพอใจของมนุษย์เท่านั้นที่จะทำให้เกิดจุดสิ้นสุด เช่นเดียวกับที่พวกเขาพอใจปุนฮิลล์ ปุนฮิลล์ย่อมสวยที่สุด ดังนี้

“หากเราไม่หยุดพอใจ ยังจ้อยังงៃของที่มีอยู่ ที่เคยเห็น
อยู่ก็ไม่มีวันสวย

ผมว่า หากมันแต่่มองหาของที่สวยกว่าอยู่เรื่อยๆ มัน
เหนื่อยเปล่า

ความสวยไม่มีที่สิ้นสุด ความพอใจต่างหากแหละที่มี”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๒๔๑ – ๒๔๒)

พรรณานี้ช่วยเน้นย้ำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เรื่องความพอใจในสิ่งที่มีเป็นสิ่งสำคัญ
แก่นเรื่องนี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังนำมาใช้กับความคิดเห็นได้อีกด้วย
เช่นในตัวอย่างที่กล่าวถึงความพอใจเรื่องความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว นี้วกกลมเสนอว่า
มนุษย์มีความเห็นเรื่องความสวยงามแตกต่างกัน จึงไม่มีประโยชน์ที่จะถกเถียงกันและแสวงหาสิ่ง
ที่ตนคิดว่าสวยงามมากกว่าอยู่เรื่อยไป ดังที่เขาบอกว่า “ความสวยไม่มีที่สิ้นสุด ความพอใจ
ต่างหากแหละที่มี”

ในหัวข้อที่แล้วผู้วิจัยได้เสนอพรรณานี้ที่บอกว่าคุณสมบัติมีความฝันและ
ความหวัง เพราะความหวังนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เรามีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิต ไม่ยอมพ่ายแพ้ให้กับชะตา
กรรมอันโหดร้าย พรรณานี้จะเป็นการเน้นย้ำให้ ผู้อ่านเห็นว่าความหวังและศรัทธา
นอกจากจะสร้างกำลังใจแล้วยังทำให้เราเป็นสุขได้อีกด้วย มนุษย์จึงไม่ควรท้อแท้สิ้นหวัง

๒.๖) ความสุขเกิดจากการมีความหวังและศรัทธา

นี้วกกลมได้เสนอพรรณานี้ไว้ในหนังสือเนปาลประมาณสะตือตอนหนึ่งที่ชี้ให้เห็น
ว่าหากชีวิตมนุษย์มีความหวังและศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นและ
มีความสุข

พรรณานี้มาจากประสบการณ์ที่นี้วกกลมกับเพื่อนพยายามบังคับให้ตนเองตื่น
ขึ้นมาดูพระอาทิตย์ขึ้นที่เขาปุนฮิลล์ ประเทศเนปาล ประสบการณ์ในเช้าวันนั้นบอกกับนี้วกกลมว่า
การกระทำดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการทำเพื่อชมความงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่หากมองให้
ลึกซึ้งแล้วนั่นอาจเป็นการที่มนุษย์เข้าใจว่าชีวิตของพวกเขาเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน มนุษย์จึง
พยายามมองหาความมั่นใจและมั่นคงให้กับชีวิต เพราะมนุษย์ต่างก็รู้ว่า ไม่ว่าจะในวันนั้นจะเกิด
อะไรขึ้นกับชีวิตก็ตาม พวกเขาจะไม่ย่อท้อเพราะพวกเขาจะรู้ว่าทุกเช้าวันใหม่จะมีพระอาทิตย์ขึ้น
ให้เห็นเสมอ ดังที่นี้วกกลมกล่าวไว้ว่า

“เข้าดูนี่ ที่พวกเราหลายคนอุทิศสำหรับหลายกำแพงขึ้น
 ตื่นมารอชมพระอาทิตย์ขึ้นบนยอดเขา เพราะเรามั่นใจว่าพระ
 อาทิตย์จะขึ้น - ขึ้นเหมือนที่มันเคยขึ้นทุกวัน ขอแค่เราหันหน้าและ
 เหลือบตามองก็จะเห็น แม้แสงส่องสว่างนั้นจะต่างกันไปไม่เคยซ้ำ
 แต่มันจะรอเราอยู่ตรงนั้น ไม่ว่าจะมีคนหันไปมองหรือไม่

หากชีวิตของใครสักคนมี ‘พระอาทิตย์’ ที่รอส่องแสง
 สว่างอยู่ทุกเมื่อเชิ่วัน

คนคนนั้นคงมีความสุขทุกครั้งทีลิมตาตื่น”

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้า ๑๕๙)

จากทรรศนะนี้ผู้อ่านจะเห็นว่า นอกจากแสงอาทิตย์จะให้ความอบอุ่นแก่มนุษย์
 แล้วยังเปรียบเสมือนตัวแทนของความหวังและความมั่นคงได้อีกด้วย ดังเช่นในตัวอย่างนี้ นีว
 กลมกล่าวถึงความสำคัญของแสงอาทิตย์ยามเช้าที่มีต่อมนุษย์ว่ามันเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันว่าแม้ชีวิต
 มนุษย์จะเต็มไปด้วยความผันแปรไม่แน่นอนประการใดก็ตาม แต่ตราบดีที่มนุษย์ยังมีความหวัง
 และความเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วพวกเขาจะพบกับวันใหม่อันสวยงามได้เสมอ หากมองให้
 ลึกซึ้งขึ้นไปอีกโดยเปรียบเทียบกับชีวิตของคนเราก็จะได้ว่า ถ้าหากเรามีบุคคลที่ให้ความอบอุ่น
 และอยู่เคียงข้างเราดั่งแสงอาทิตย์ยามเช้า ชีวิตเราก็จะมีความสุข ดังนั้น ความสุขอีกประการ
 หนึ่งจึงเกิดจากการใช้ชีวิตอย่างมีความหวังและศรัทธา

๒.๗) ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค

อุปสรรคและปัญหา นับเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในชีวิต แต่ใน
 ความเป็นจริงแล้วมนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นีวกลมเป็นอีกผู้หนึ่งที่ตระหนักถึงความจริงข้อนี้
 เนื่องจากทุกครั้งที่เขาออกเดินทาง ก็จะได้พบกับปัญหาหลากหลายรูปแบบ ผู้อ่านจะเห็นวิธีการ
 แก้ปัญหาและการปรับเปลี่ยนมุมมองของนีวกลมจากลบเป็นบวก ด้วยการมองว่าปัญหาและ
 อุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถ ยิ่งเมื่อเราผ่านพ้นมันมาได้ เราจะแข็งแกร่งขึ้นและมีความสุข
 จากความภาคภูมิใจ ดังในตัวอย่างจากหนังสือ**เนปาลประมาณสะดีอ** นีวกลมและเพื่อนจะต้อง
 ปีนเขาและพบกับความเหน็ดเหนื่อยแสนสาหัส แต่เมื่อพวกเขามาถึงจุดหมาย ได้พักผ่อนและอาบ

น้ำอุ่นเขาก็เกิดความสุขอย่างประหลาด นีวกลมจึงตระหนักได้ว่า การผ่านความยากลำบากมากเท่าไร เราก็ยิ่งเกิดความสุขมากขึ้นเท่านั้น เขาจึงเสนอให้ผู้อ่านมองเห็นข้อดีของอุปสรรค ดังนี้

“ผมเพิ่งรู้ว่าสูตรเคมี H_2O นั้น มาจาก Happiness 2 โมเลกุล Oxygen 1 โมเลกุล

ควนสีขาวลอยคลุ้งในห้องน้ำสังกะสี ผมเปลือยผิวปาก ออกมาปนกับท่วงทำนองของหยดน้ำที่หล่นกระทบผนังสังกะสีเป็น จังหวะดนตรีอันเบิกบาน

หากใครรอห้องน้ำอยู่ด้านนอก เห็นควนโขมงกับเสียง ผิวปากอารมณ์ดีขนาดนี้ อาจนึกว่าในห้องน้ำมีใครป่วนกัญชาอยู่ก็เป็นได้-ผมสุขถึงเพียงนั้น

และอยากอยู่อย่างนั้นตลอดไป

เมื่ออยู่ในภาวะที่ยากลำบาก เราจะรู้สึกว่าการง่าย ๆ ก็กลายเป็นความสุขได้ ยิ่งลำบากมาก ยิ่งมีความสุขง่าย”

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้า ๓๐๖)

จะเห็นว่าทรรคนะนี้นีวกลมใช้เหตุการณ์ตอนที่เขาอาบน้ำอุ่นเป็นตัวแทนของการเสนอทรรคนะเกี่ยวกับความสุขได้อย่างน่าสนใจและสอดคล้องกับทรรคนะของเขาเป็นอย่างดี ความน่าสนใจคือการกล่าวดัดแปลงสูตรเคมีของน้ำ (H_2O) ว่าสำหรับนีวกลมแล้วสูตร H_2O นั้น สาร H ไม่ได้มาจาก Hydrogen 2 โมเลกุลแต่มาจาก Happiness (ความสุข) 2 โมเลกุลแทน ดังนั้นน้ำจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เขาเกิดความสุข แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้อ่านจะเข้าใจว่าน้ำอุ่นมีคุณสมบัติช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อและทำให้เลือดไหลเวียนดี การได้อาบน้ำอุ่นหลังจากที่เหน็ดเหนื่อยจากการปีนเขา จึงทำให้นีวกลมรู้สึกผ่อนคลายและมีความสุข แต่การกล่าวไปว่าน้ำมีโมเลกุลความสุขประกอบอยู่นั้นจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกขบขันและเห็นด้วยว่า การผ่านความยากลำบากอย่างหนักจะทำให้เรามีอารมณ์ขันและมีความสุขกับสิ่งธรรมดาๆ ในชีวิตได้ง่ายมากยิ่งขึ้นดังที่นีวกลมเสนอจริงๆ

การมองอุปสรรคในด้านบวกอีกตัวอย่างหนึ่งที่นิวกลมเสนอต่อผู้อ่านคือ การมองว่าอุปสรรคต่างๆ ให้บทเรียนและประสบการณ์อันมีค่าแก่มนุษย์ ผู้วิจัยนำตัวอย่างมาจากหนังสือหนึ่งในหนังสือ*โตเกียวไม่มีขา* ในตอนนี้นิวกลมกับเพื่อนต้องการหาที่พักที่พวกเขาจดที่อยู่เอาไว้ แต่ปรากฏว่าพวกเขาหลงทางเนื่องจากนิวกลมจดผิด พวกเขาต้องถามทางจากคนญี่ปุ่นที่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ต้องแบกกระเป๋าที่หนักอึ้ง จนกระทั่งพบกับสถานที่เป้าหมาย แต่กลับถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าพัก อย่างไรก็ตามพวกเขาไม่ย่อท้อและปรับเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ จนได้เข้าพักที่นิวโคโย ระหว่างที่เดินทางนั้นนิวกลมได้จดบันทึกข้อคิดที่เขาได้รับ ซึ่งเป็นประสบการณ์อันน่าจดจำออกมาเป็นคำคม นิวกลมเสนอกับผู้อ่านว่า

“การทบทวนเส้นทางที่เดินผ่านมาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ

นักเดินทาง

อย่างที่บอกไป วันนี้เป็นวันที่เราได้เที่ยวเหนื่อยที่สุด แต่เดินทางเยอะที่สุด ในการเดินทางที่เยอะที่สุดนั้น เราได้เจอเรื่องราวมากมาย ผู้คนหลายหน้า ประสบการณ์น่าจดจำ และบทเรียนให้คิดครวญ

นับเป็นจังหวะที่ดี ที่ได้หวนคิดถึงทางที่เราก้าวผ่านมา ภายในห้องพักขนาดน่ารัก มีทีวีให้ดู มีหน้าต่างไว้ปิดกั้นอากาศหนาวไม่ให้เข้ามาบุกรุกทำร้าย

ในภาวะแห่งความสบายใจ ผมนั่งอ่านข้อความเล็กๆ ที่ทอดเอาไว้ระหว่าง(หลง)ทาง

“ทุกการเดินทางควรมีเวลาให้มองข้างทางบ้าง เพราะมันเต็มไปด้วยเสน่ห์ของความต่างนานาชนิด”

ผมเขียนไว้ตอนเดินผ่านดงดอกไม้สีสวยข้างทาง

“ระหว่างทางที่โหดร้าย ทำให้จุดหมายมีค่า”

เขียนไว้ตอนที่เราหยุดนั่งดื่มน้ำ และเหนื่อยล้าเต็มที่

“เราควรตั้งจุดหมายสั้นๆ และภูมิใจกับมันเมื่อไปถึง”
ตอนที่หาสถานีนินิชิ- มาโกเมะเจอสักที

“เมื่อออกเดินทาง เราจะได้รู้ว่า เราไม่สามารถควบคุม
ทุกอย่างในโลกได้”

ฝนตกตลอดวัน ถูกปฏิเสธจากตาอ้วนคนนั้น

“อย่ารีบดีใจ อย่ารีบเสียใจ ทางยังอีกไกลนัก”
รู้แล้วว่าดีใจเกินไป ที่เจอโตเกียวพาร์ตเมนต์

“เมื่อผิดหวังกับจุดหมายที่ตั้งใจไว้ ไม่มีเวลามานั่งเสียใจ
ต้องรีบมองหาจุดหมายใหม่ให้เร็วที่สุด”

หลังจากโทรไปนิวโคโย

“ถ้าเราไม่หยุดเดิน เดี่ยวมันก็ต้องถึงจุดหมาย”
เมื่อมาถึงนิวโคโยแล้ว

“อย่ารอฟ้าหลังฝน ระหว่างฝนตก เราควรทำอะไรไป
ด้วย”

ฝนตกตลอดวัน โชคดีที่เราเดินต่อโดยไม่รอให้มันหยุด

“โชคร้ายมักมาเยี่ยมเยียนเราโดยไม่บอกล่วงหน้า... โชคดี
ก็เช่นกัน”
นึกถึงฝน นึกถึงตาอ้วนคนนั้น นึกถึงคุณลุงผู้ชี้ทาง”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๑๒๙ - ๑๓๑)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าอุปสรรคมีหลากหลาย แต่เราควรมีกำลังใจที่จะต่อสู้
กับมัน เช่นในตัวอย่างคำคมที่กล่าวว่า “ถ้าเราไม่หยุดเดิน เดี่ยวมันก็ต้องถึงจุดหมาย” ที่นี้กลม
เขียนขึ้นตอนที่เขาและเพื่อนเดินมาจนถึงโรงแรมนิวโคโยที่เป็นจุดหมาย ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้พวกเขา

เขาต่างหลงทาง เหน็ดเหนื่อยกับการแบกสัมภาระเดินไปเรื่อยๆ และต้องผิดหวังหลายครั้ง คำคมนี้แม้จะเรียบเรียงด้วยคำง่ายๆ แต่ก็ เป็นคำคมที่สื่อให้เห็นความจริงที่ว่า หากพวกเขาไม่ยอมแพ้ ให้ความเหน็ดเหนื่อยและอุปสรรคแล้วพวกเขาจะยอมเดินทางมาถึงจุดหมาย ข้อคิดที่ได้จากการเดินทางนี้ยังนำมาใช้กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้อีกด้วย นั่นคือ แม้ชีวิตเราจะพบกับอุปสรรค และปัญหาต่างๆ มากมายเพียงใด แต่ถ้าเราไม่ยอมแพ้ให้กับมันแล้ว สุดท้ายเราจะพบกับความสำเร็จอันงดงาม ดังในตอนท้ายของทวรรคนะนี้ นีวกลมและเพื่อนเจอกับชายวัยกลางคนคนหนึ่ง ที่พวกเขาไม่เคยรู้จักมาก่อน แล้วชายคนนี้ก็ได้อำนาจไปโรงแรมให้กับพวกเขาแล้วเดินจากไป เมื่อนำเหตุการณ์ดังกล่าวไปเทียบกับเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ที่พวกเขาถูกชายอ้วนเจ้าของโตเกียว อพาร์ทเมนท์ปฏิเสธอย่างไม่ดี นีวกลมจึงเข้าใจว่า ในชีวิตคนเรามีทั้งโชคร้ายและโชคดีอย่างไรที่เราคาดไม่ถึง นีวกลมรู้สึกประหลาดใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และได้สรุปออกมาเป็นคำคมว่า “โชคร้ายมักมาเยี่ยมเยียนเราโดยไม่บอกล่วงหน้า... โชคดีก็เช่นกัน” และในตอนท้ายที่สุด หลังจากนีวกลมและเพื่อนได้พักผ่อนและทบทวนเหตุการณ์ทั้งหมดแล้ว เขาก็ได้ข้อสรุปว่าชีวิตเราจะต้องพบกับปัญหามากมาย แต่มันไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป และเราจะรู้สึกเป็นสุขที่ผ่านพ้นภาวะนั้นมาได้ด้วยการกำลังของเราเอง

๒.๘) ความสุขอยู่รอบตัวเรา

ทวรรคนะในหัวข้อสุดท้ายนี้เป็นการเสนอมุมมองเกี่ยวกับสุขที่น่าสนใจ เพราะเป็นการมองว่าแท้จริงแล้วความสุขที่มนุษย์ใฝ่หานั้นไม่ได้อยู่ไกลตัว แต่อยู่รอบตัวเราโดยที่เราอาจไม่เคยสังเกตเห็นมาก่อน เช่น ความสุขที่เกิดจากการพินฝ้าอุปสรรคนั้น อาจไม่สำคัญเท่ากับการได้อยู่ใกล้ๆ คนที่เรารัก ความสุขจากการเห็นความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว อาจไม่สำคัญเท่ากับการเห็นความสวยงามของดอกไม้ที่อยู่ริมทางเดิน ความสุขที่แท้จริงจึงเรียบง่ายอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างทวรรคนะที่ชี้ให้เห็นว่าความสุขอยู่รอบตัวมนุษย์ ดังนี้

ตัวอย่างแรกนำมาจากเรื่อง **เนปาลประมาณสะตือ** เป็นการสรุปข้อคิดที่ได้รับหลังจากที่เขาและเพื่อนพิชิตยอดเขาปุนฮิลส์ได้ นีวกลมกล่าวต่อผู้อ่านว่า

“ผมนึกถึงคนระนักปีนเขาที่ขึ้นมาเสียชีวิตบนนี้คนแล้วคนเล่า พร้อมทั้งคิดถึงสิ่งที่ยอน คราเคาเออร์ เขียนไว้ในหน้าท้ายๆ ของหนังสือ Into Thin Air หลังจากที่เขารอดตายมาได้ จากพายุบนยอดเอเวอร์เรสต์

...ชีวิตอื่นๆ ที่บ้านไม่ว่าการนั่งรับประทานอาหารเช้า
กับภรรยา การนั่งดูพระอาทิตย์ตกเหนือภูเขาเกิดชาวน์ การ
สามารถเดินเท้าเปล่าไปเข้าห้องน้ำกลางดึก กลายเป็นความ
น่ายินดีของชีวิต...

หลายครั้ง- คนเราป็นขึ้นสู่ 'ที่สูง' เพื่อที่จะได้รู้ว่า
ความสุขอยู่ ณ พื้นดินที่เราพยายามก้าวออกห่างจากมัน

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้า ๓๑๙-๓๒)

ข้อเขียนของจอห์น คราเคาเออร์ ในทรรคนะนี้สอดคล้องกับความคิดที่นิวกลม
ต้องการเสนอต่อผู้อ่านเป็นอย่างดี เพราะในการป็นเขาครั้งนี้นิวกลมพบว่าความสุขของเขาไม่ได้
เกิดจากการพิชิตยอดเขาปุนฮิลล์ตามที่ตั้งเป้าหมายได้ แต่กลับเป็นการได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเพื่อน
และรับรู้ถึงความอบอุ่นจากบุคคลในครอบครัวหลังจากกลับมาถึงที่บ้านดังเช่นที่นิวกลมกล่าวใน
ตอนท้ายของทรรคนะนี้ว่า “หลายครั้ง - คนเราป็นขึ้นสู่ 'ที่สูง' เพื่อที่จะได้รู้ว่าความสุขอยู่ ณ
พื้นดินที่เราพยายามก้าวออกห่างจากมัน”

นอกจากนี้ นิวกลมได้เน้นให้เห็นความสำคัญของทรรคนะที่แสดงว่า ความสุขอยู่
รอบตัวเรา ในหนังสือลอนดอนไดอารี่ฯ อีกครั้งหนึ่ง เขาได้เสนอว่า

“...เมื่อนั้นก็นึกขึ้นมาได้ว่า ลอนดอนเองก็คล้ายดอกไม้
สถานที่และความงามอันหลากหลายในโลกก็เช่นกัน

หากเขาแต่เดินจ้ำๆ ไปข้างหน้า ไม่มีเวลาหยุดชื่นชม
ต่อให้ดอกไม้หอมแค่ไหนก็คงไม่ได้กลิ่น

ภาษิตจีนกล่าวไว้ว่า “ถ้ามีเงินสองตำลึง ให้ซื้อข้าวหนึ่ง
ตำลึง อีกหนึ่งตำลึงซื้อดอกไม้”

ความอิมทำให้มีพลัง ความงามทำให้อยากมีชีวิต

หากมีเวลาสองหมื่นวัน เราจะจัดสรรให้ดอกไม้สักแค่

ไหนและจะทำงานสะสมเงินแค่ไหนดี

ธนบัตร – ต่อให้นำมาพับเป็นรูปดอกไม้ก็ไร้กลิ่นหอม

ใช้เวลาแค่วันกับดอกไม้ ใช้เวลาแค่วันกับการนับ
 ธนบัตรในมือ
 กลิ่นเงินน่ากลัว ดมมากๆ แล้วเสพติด
 ไม่ใช่เพราะหอม แต่มันมัน!
 อากาศสะอาดๆ ลอยอยู่ทั่วไป ดอกไม้ไม่ซึ้งกส่งกลิ่น
 หอมๆ ลอยมาตามอากาศ
 ถ้าหยุดเดินบ้าง คงได้กลิ่น”

(ลอนดอนไดอารี่ฯ หน้า ๒๙๕ - ๒๙๖)

ทรรศนะข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่นักวลมพยายามจะบอกกับผู้อ่านว่า ความสุขในชีวิต
 ประการหนึ่งคือการได้มองเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ ในโลก เพราะความสวยงามของสิ่ง
 เหล่านั้นมีพลังต่อชีวิต และความสวยงามนั้นล้นมืออยู่รอบตัวเรา เปรียบได้กับดอกไม้ที่อยู่ริมทาง
 ส่งกลิ่นหอมให้กับเราโดยที่เราอาจจะไม่เคยรู้ตัวมาก่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายมากหากเวลาใน
 ชีวิตโดยเฉลี่ยสองหมื่นวันของเรามองข้ามความสุขเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ไป คำถามของนักวลมต่อ
 ผู้อ่านที่ว่า *หากมีเวลาสองหมื่นวัน เราจะจัดสรรให้ดอกไม้สักแค่วัน* จึงเป็นคำถามที่น่าสนใจ
 มากเพราะทำให้ผู้อ่านได้สะดุดใจติดตาม และช่วยให้ผู้อ่านตระหนักว่าความสุขนั้นไม่ได้เกิดขึ้น
 ยากอย่างที่คิดและตัวเรานั้นเองที่จะตอบคำถามนี้ได้ว่าเราได้ใช้ชีวิตที่มีอยู่นี้ไปกับการสร้างความสุข
 ให้กับตนเองได้มากเพียงใด

ตัวอย่างทรรศนะเหล่านี้แสดงให้เห็นว่านักวลมมองว่าแท้จริงแล้วมนุษย์สามารถมี
 ความสุขได้กับสิ่งต่างๆ รอบตัวและมีความสุขได้ทุกๆ วัน มิใช่มีความสุขเพียงแค่วันที่ตนเอง
 ประสบความสำเร็จดังที่วางเป้าหมายไว้เท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าทรรศนะเช่นนี้ยังสอดคล้องกันกับ
 การที่นักวลมเขียนเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวที่เสนอเรื่องราวของบุคคลและเหตุการณ์ต่างๆ ที่
 เขาพบเจอระหว่างเดินทางมากกว่ามุ่งเล่าถึงจุดหมายปลายทางอีกด้วย

๓.๔ สรุป

เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญที่ผู้เขียนใช้เสนอข้อมูลความรู้ บอก
 เล่าอารมณ์ความรู้สึกและทรรศนะที่เขามีต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นระหว่างเดินทาง ในสารคดี
 ท่องเที่ยวของนักวลม เขาได้เสนอข้อมูลของสารคดีท่องเที่ยวที่เน้นทรรศนะของผู้เขียน มากกว่า

การให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแก่ผู้อ่าน ทรรศนะเหล่านี้แสดงให้เห็นว่านั้วกลมสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวกับมุมมองที่ผู้เขียนมีต่อผู้คน โลก และการใช้ชีวิต

ผู้วิจัยสามารถแบ่งทรรศนะของนั้วกลมออกได้เป็น ๒ ประการคือ ทรรศนะเกี่ยวกับโลกและทรรศนะเกี่ยวกับชีวิต ทรรศนะเกี่ยวกับโลกเป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างโลกกายภาพกับมนุษย์ ส่วนทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตเป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และมองว่าชีวิตมนุษย์มีความเป็นไปอย่างไร เราควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะมีชีวิตที่เป็นสุข

นั้วกลมเสนอทรรศนะเกี่ยวกับโลกว่า สำหรับนักเดินทางแล้ว โลกคือแหล่งเรียนรู้อันกว้างใหญ่ ความรู้ที่วันนี้ได้แก่ มนุษย์จะได้เรียนรู้เมื่อได้เดินทางไปในที่ต่างๆ ทุกสิ่งในโลกล้วนเป็นอนิจจังและการเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุอีกด้วย

ส่วนทรรศนะเกี่ยวกับชีวิต ซึ่งเป็นทรรศนะที่นั้วกลมกล่าวถึงมากที่สุด เป็นการมองชีวิตในแง่มุมมองต่างๆ นั่นคือ มนุษย์ควรเข้าใจชีวิตว่าเป็นอย่างไรและเมื่อเข้าใจแล้ว มนุษย์ควรดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ความเข้าใจชีวิตประการแรกนั้นคือ มนุษย์ควรเข้าใจชีวิตว่า ชีวิตมนุษย์ต้องสัมพันธ์กับผู้อื่น มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว อีกทั้งมนุษย์มีความฝันและความหวังไว้หล่อเลี้ยงให้ชีวิตมีกำลังใจ แต่มนุษย์ต้องพบอุปสรรคเป็นบททดสอบเพื่อให้ตนแข็งแกร่ง และอาจเป็นไปได้ว่ามนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ไม่เคยรู้มาก่อน

ส่วนทรรศนะประการต่อมา เป็นทรรศนะที่ต่อเนื่องกับทรรศนะข้อแรก นั่นคือเมื่อเราเข้าใจชีวิตมนุษย์แล้วจะทำให้เราเข้าใจวิธีการปฏิบัติตนให้เกิดความสุข อันได้แก่ การการยอมรับความแตกต่าง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน การเห็นคุณค่าของตนเอง การมีมิตรภาพต่อบุคคลอื่น ความสุขยังเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี เกิดจากการมีความหวังและศรัทธา หรือจากการต่อสู้อุปสรรค อย่างไรก็ตามนั้วกลมก็ได้เสนอว่าแท้จริงแล้วความสุขอยู่รอบตัวเรา เราจึงควรมีความสุขกับทุกวันของชีวิต

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตประการหนึ่งจากการศึกษาการเสนอทรรศนะของนั้วกลม นั่นคือผู้วิจัยสังเกตเห็นกระบวนการคิดของเขาอันมีกระบวนการเริ่มต้นจากการที่เขาเดินทางท่องเที่ยวแล้วสายตาได้พบกับความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ตลอดจนมิตรภาพจากผู้คน และเหตุการณ์อันน่าประทับใจต่างๆ ระหว่างทาง สิ่งเหล่านี้กระทบกับความคิดและความรู้สึกของนั้วกลม ทำให้เขาเกิดความเข้าใจชีวิตตนเองมากขึ้นและเห็นคุณค่าของบุคคลอื่นๆ ตลอดจนโลกและสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจดังกล่าวนี้กลายเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาความคิดและจิตใจของเขาให้

ยอมรับความแตกต่างและมองโลกในแง่ดี ตลอดจนช่วยให้เขาเห็นวิธีการปฏิบัติที่ช่วยให้พบกับความสุข แล้วนี่วกมลจึงถ่ายทอดวรรณคดีอันน่าสนใจเหล่านี้มาสู่ผู้อ่าน

ด้วยเหตุนี้ ผู้อ่านย่อมจะเห็นความน่าสนใจและคุณค่าของเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนี่วกมลในด้านที่เสนอมุมมองใหม่ที่ว่ามนุษย์สามารถนำประสบการณ์การท่องเที่ยวมาพัฒนาความคิดและจิตใจของตนได้

วรรณคดีของนี่วกมลเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่าและน่าอ่าน วรรณคดีเหล่านี้นี่วกมลไม่ได้ถ่ายทอดออกมาโดยการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาเสมอไป หากแต่มีศิลปะหรือกลวิธีถ่ายทอดวรรณคดีหลากหลายที่ทำให้การเสนอวรรณคดีน่าสนใจ และทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของเขาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในบทต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงกลวิธีทางภาษาที่นี่วกมลใช้ในการถ่ายทอดวรรณคดีเหล่านี้มาสู่ผู้อ่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๔

กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงทรรศนะ

ดังที่ได้กล่าวไปในบทที่แล้วว่า เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลมนั้น มีทั้ง การเสนอความรู้และการเสนอทรรศนะ ทั้งนี้เนื้อหาที่ทำงานเขียนของนั้วกลมแตกต่างไปจาก งานเขียนสารคดีอื่นๆ ก็คือการมุ่งนำเสนอทรรศนะของผู้เขียนที่มีต่อโลกและชีวิตที่ได้จากการ เดินทาง ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีการทางภาษาที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอทรรศนะไปสู่ ผู้อ่าน โดยจะวิเคราะห์ให้เห็นว่า นั้วกลมใช้วิธีการทางภาษาอย่างไรบ้างในการเสนอทรรศนะ ดังกล่าวไปสู่ผู้อ่าน และแต่ละกลวิธีนั้นทำให้การสื่อสารในงานเขียนของเขาบรรลุวัตถุประสงค์ คือมีผลต่อผู้อ่านในทางใดบ้าง

คำว่า *กลวิธีทางภาษา* ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ความหมายตามฉฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๙: ๔๗) กล่าวคือ กลวิธีทางภาษาเป็น “วิธีการทางภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ” ฉฐพร ได้ศึกษาเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในการเขียนคอลัมน์คัทลียา จ๊ะจ๋า และแสดงให้เห็นว่าคัทลียา นุคูล ผู้เขียนคอลัมน์ดังกล่าวใช้กลวิธีทางภาษาในหลาย ลักษณะ กลวิธีดังกล่าวช่วยให้คัทลียาบรรลุเป้าหมายในการสื่อสารที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านคอลัมน์ซุบซิบสังคมได้เป็นอย่างดี เช่น กลวิธีการเล่นคำในลักษณะต่างๆ เป็นการหยอกล้อผู้ตกเป็นข่าว รวมทั้งสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน และทำให้การนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจอีกด้วย เป็นต้น

ในงานเขียนของนั้วกลม ผู้วิจัยพบว่า นั้วกลมใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงทรรศนะในงานเขียนของเขาหลายลักษณะ กลวิธีแต่ละกลวิธีต่างมีผลต่อผู้อ่านในด้านต่างๆ เนื้อหาในบทนี้ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ๓ ประการคือ

๔.๑ ประเภทของกลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงทรรศนะ

๔.๒ สรุปลักษณะของกลวิธีทางภาษากับวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

๔.๓ สรุป

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละหัวข้อ

๔.๑ ประเภทของกลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงทรรศนะ

ผู้วิจัยพบว่า นั้วกลมใช้กลวิธีในการเขียนแสดงทรรศนะหลากหลายและน่าสนใจ เพราะนอกจากนี้้วกลมจะเสนอทรรศนะผ่านทางเนื้อหาในแต่ละตอนแล้ว เขายังได้เสนอทรรศนะผ่านทาง ชื่อหนังสือและชื่อตอนบางตอน อีกด้วย

กลวิธีการแสดงทรรศนะในสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม ได้แก่

๔.๑.๑ การเน้น (emphasis)

๔.๑.๒ การเล่นคำ

๔.๑.๓ การละเมิดการเกิดคู่กัน

๔.๑.๔ การใช้ความเปรียบ

๔.๑.๕ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

๔.๑.๖ การสรุปด้วยคำคม

๔.๑.๗ การกล่าวอ้างข้อความ (quotation)

๔.๑.๘ การใช้บทสนทนา (dialogue)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีเด่นหรือกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เป็นจำนวนมากและหลากหลาย ในการเสนอทรรศนะคือกลวิธีการใช้ความเปรียบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑.๑ การเน้น (emphasis)

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวถึง ความหมายของการเน้นไว้ว่าเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้กับคำหรือข้อความ ด้วยวิธีการที่ทำให้ผู้อ่าน เห็นว่าคำหรือข้อความที่ต้องการเน้นมีความสำคัญกว่าส่วนอื่นๆ การเน้นมีหลายวิธีคือ การวาง คำหรือข้อความที่จะเน้นไว้ในตำแหน่งแรกหรือตำแหน่งสุดท้าย การกล่าวซ้ำ การใช้ข้อความ ขนาดยาว การเปรียบเทียบ การจัดลำดับให้มีความสำคัญทวีขึ้นเรื่อยๆ การสลับที่ รวมทั้งการใช้ เทคนิคในการพิมพ์ เช่น การเว้นระยะ การใช้อักษรตัวหนา การใช้อักษรตัวเอน การใช้อักษรตัว ใหญ่ และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕ : ๑๔๗)

ผู้วิจัยพบว่า นั้วกลมใช้การเน้นเป็นกลวิธีการเสริมให้ผู้อ่านเข้าใจทรรศนะของตน ได้ชัดเจนมากขึ้น ผ่านการเน้นย้ำความหมายของคำ โดยเฉพาะการเน้นความหมายของคำที่เขา ใช้ในการเสนอทรรศนะต่างๆ การเน้นดังกล่าวประกอบด้วย

๔.๑.๑.๑ การเน้นซ้ำคำ (anaphora)

- ๔.๑.๑.๒ การใช้เครื่องหมายบวก (+) คั่นระหว่างคำในคำซ้อนหรือคำประสม
- ๔.๑.๑.๓ การเปรียบเทียบความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
- ๔.๑.๑.๔ การใช้ดัชนีปริศนา “ใช่”

รายละเอียดของแต่ละกลวิธีเป็นดังนี้

๔.๑.๑.๑ การเน้นซ้ำคำ (anaphora)

การเน้นซ้ำคำ(anaphora) คือ การนำคำหรือกลุ่มคำเดียวกันมากล่าวซ้ำที่ตอนต้นของแต่ละบาทในร้อยกรองหรือต้นประโยคย่อยของข้อความในร้อยแก้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕ : ๒๔) งานวิจัยของนฤมล อินทรลักษณ์ (๒๕๔๕ : ๓๗) กล่าวถึงผลการวิเคราะห์การเล่นซ้ำคำในกวีนิพนธ์ของไพโรวรินทร์ ขาวงามไว้ว่ามีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการซ้ำคำเพื่อย้ำความเพื่อปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึก เพื่อสร้างความประทับใจ เพื่อแสดงให้เห็นปริมาณของสิ่งที่กล่าวถึงในบทกวีว่ามากหรือน้อยเพียงใด และเพื่อให้เกิดความไพเราะสละสลวยทางเสียง ส่วนงานวิจัยของสกาวรรตน์ หาญกาญจนสุวัฒน์ (๒๕๔๔ : ๘๕ - ๘๘) ที่ศึกษาการซ้ำคำในวรรณกรรมของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ กล่าวถึงผลของการซ้ำคำว่าเป็นการเน้นย้ำความและสื่อความหมายถึงสิ่งที่มีปริมาณมาก ซึ่งช่วยสร้างภาพและสื่อความหมายของคำให้แจ่มชัดยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยจำแนกแยกแยะรายละเอียดของคำนั้นๆ รวมถึงช่วยสร้างความแตกต่าง อันจะทำให้ผู้อ่านสะดุดและขบคิดถึงความหมายอันลึกซึ้งที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกมา

จะเห็นได้ว่าการซ้ำคำส่งผลต่อผู้อ่านหลายลักษณะ และไม่เพียงแต่ใช้ในงานเขียนร้อยกรองเท่านั้น ในงานเขียนของนิวกลมซึ่งเป็นร้อยแก้ว ผู้วิจัยพบว่านิวกลมใช้กลวิธีการเล่นซ้ำคำและวลี เพื่อเน้นกับผู้อ่านว่าเขาให้ความสำคัญต่อการอธิบายพรรณนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเป็นพิเศษและยังช่วยขยายรายละเอียดของคำที่นิวกลมเน้นให้แจ่มชัด ผู้อ่านจึงเข้าใจพรรณนาของเขาได้ชัดเจนขึ้น ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างพรรณนาเกี่ยวกับชีวิตเรื่องความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเองอีกประการหนึ่งจากเรื่อง **โตเกียวไม่มีขา** เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเน้นซ้ำคำเป็นกลวิธีที่ช่วยเน้นให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้เขียนต้องการเน้นย้ำในเรื่องใด ในตัวอย่างนี้ นิวกลมต้องการให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของตนเองว่าการกระทำในปัจจุบันของตนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่ออนาคต ซึ่ง

อนาคตเป็นช่วงเวลาที่เราไม่อาจคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดสิ่งใดขึ้นกับเรา นีวกลมกล่าวถึงคำว่า “อนาคต” ซ้ำๆ กัน ดังนี้

“บางการกระทำที่เราไม่คิดว่ามันสำคัญในช่วงเวลานั้น มันอาจมีความสำคัญมากๆ ในอนาคต อนาคตที่เราไม่เคยรู้ล่วงหน้า อนาคตที่เราไม่เคยควบคุมมันได้ อนาคตที่ไม่ได้อยู่ในอุ้งมือของเรา

อนาคต ที่เหมือนว่าอยู่ในอุ้งมือของใครบางคน บนนั้น”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๒๔๘)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ นีวกลมต้องการให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของตนเองด้วยการตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่ตนกระทำในปัจจุบัน เขาได้ใช้การกล่าวเน้นย้ำว่าการกระทำของเราส่งผลต่ออนาคตซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและเราไม่อาจควบคุมมันได้ เขาจึงใช้วิธีการกล่าวซ้ำคำ อนาคต ด้วยการนำคำว่าอนาคต มาวางไว้ที่ต้นข้อความแต่ละข้อความที่กล่าวถึงลักษณะต่างๆ ของอนาคตในทรรคนะของนีวกลม ได้แก่ “อนาคตที่เราไม่เคยรู้ล่วงหน้า อนาคตที่เราไม่เคยควบคุมมันได้ อนาคตที่ไม่ได้อยู่ในอุ้งมือของเรา” และ “อนาคต ที่เหมือนว่าอยู่ในอุ้งมือของใครบางคน บนนั้น” การกล่าวคำว่าอนาคตซ้ำๆ เช่นนี้จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนต้องการเน้นให้ผู้อ่านเห็นว่าอนาคตเป็นสิ่งสำคัญมากเพียงใด และคำว่าอนาคตที่อยู่ต้นข้อความย่อยๆ แต่ละข้อความนั้นยังได้ขยายคุณลักษณะของอนาคตให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนขึ้น การเน้นซ้ำคำในที่นี้จึงไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการเน้นย้ำเรื่องใด แต่ยังช่วยอธิบายลักษณะของคำสำคัญที่ผู้เขียนต้องการเน้น ซึ่งในที่นี้คือการอธิบายว่าคำ “อนาคต” มีความสำคัญอย่างไรขยายความคิดของผู้เขียนอีกด้วย ตัวอย่างต่อไปก็เป็นตัวอย่างการเน้นซ้ำคำอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนต้องการเน้นย้ำและต้องการขยายรายละเอียดของความคิดที่ปรากฏในทรรคนะนั้นๆ

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้กล่าวถึงพระศนะเกี่ยวกับโลกว่า **การเดินทางทำให้เห็นความเป็นอนิจจัง** ของสิ่งต่างๆ ผู้วิัจนำมาจากหนังสือ **กัมพูชาปริบทาเดียว** ในตอนที่นี้วกลมกำลังจะเดินกลับจากการชมนครวัด เขารู้สึกอาลัยอาวรณ์และเสียดายเมื่อพบเห็นความมั่งคั่งของปราสาทหินอันยิ่งใหญ่ในอดีต สิ่งที่เขาเสียดายมิใช่เพียงความสวยงาม แต่เขายังเสียดายเวลาแห่งความสุขที่ไพร่พลผู้สร้างปราสาทต้องเสียไป แทนที่พวกเขาเหล่านั้นจะเอาเวลาในชีวิตมาดูแลคนรอบข้าง และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ในตัวอย่างนี้วกลมจึงใช้การกล่าวซ้ำคำว่า **เสียดาย** เพื่อจะให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเขาเน้นความรู้สึกเสียดายที่ตนมีต่อความรู้สึกก่อนของปราสาทหิน และเสียดายเวลาที่ชาวกัมพูชาเสียไปกับการถูกเกณฑ์มาสร้างปราสาทแห่งนี้ ทำให้การเสนอพระศนะที่มีต่อความเป็นอนิจจังของสรรพสิ่งต่างๆ ชัดเจนมากขึ้น วกลมเสนอว่า

“ผมถอยห่างจากนครวัดมาด้วยความรู้สึกอาวรณ์ เหมือนกับที่รู้สึกกับทุกสิ่งทีหลงรัก และผูกพัน กลัวว่ามันจะไม่อยู่กับเราตลอดไป และเกรงว่ามันจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลา

ยามเมื่ออย่างลบเก่า เราจะใส่ใจมันน้อยกว่าเวลาแกะพลาสติกออก

แต่ก็นั่นเถอะ, พระเจ้าสุริยวรมันที่สอง อาจไม่ได้คิดสร้างนครวัดให้เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก และยิ่งไม่น่าจะคิดสร้างมันขึ้นเพื่อให้มีใครมานั่งเสียดายในความงามที่ลึกลับก่อน เหตุผลของท่านคงยิ่งใหญ่กว่านั้นมากนั้

แต่...สิ่งที่ผมอาลัย อาจไม่ใช่แค่เสียดายลวดลายบนแผ่นหิน แต่ผมเสียดายพลังกำลัง หยดเหงื่อ หยาดน้ำตา และเลือดเนื้อของไพร่พลนับแสนที่ถูกเกณฑ์มาเพื่อร่วมกันสร้างมหาปราสาทให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่พวกเขาอาจไม่เต็มใจเท่าไรนั้

น่าเสียดาย

เสียดายเวลาที่พวกเรา – มนุษย์ น่าจะได้มานั่งดูแล
พูดคุย และมีความสุขร่วมกัน แทนที่จะเอาเวลาในชีวิตอันน้อยนิด

ไปสร้างมหาปราสาทที่คิดว่าจะดำรงอยู่ตลอดไป เอาไว้ให้ลูกหลาน
ต้องมานั่งอวารถ

เพราะมันไม่สามารถอยู่ตลอดไปได้จริงหรอก”

(กัมพูชาปริบทาเดียว หน้า ๒๐๒ – ๒๐๓)

คำว่า เสียดาย ที่นี้วลมกล่าวซ้ำๆ ในทรรคนะข้างต้นนี้เน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นว่า นีวกลมมีความรู้สึกเสียดายต่อภาพปราสาทหินตรงหน้ามากเพียงใด อีกทั้งการกล่าวซ้ำคำ เสียดาย ตามด้วยประโยคที่มาขยายความ เช่น “เสียดายลวดลายบนแผ่นหิน” “เสียดาย พละกำลัง หยดเหงื่อ หยาดน้ำตา และเลือดเนื้อของไพร่พลนับแสน” เช่นนี้ยังช่วยขยาย รายละเอียดให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนขึ้นด้วยว่าทรรคนะนี้ของนีวกลมนั้นเขาเสียดายในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เสียดายความมั่งคั่งของปราสาทหินที่นับวันมีแต่จะกลายเป็นซากปรักหักพัง และ เสียดายเวลาที่ชาวกัมพูชาเหล่านั้นเสียไปกับการสร้างปราสาทหินโดยหวังว่าจะให้คงอยู่ตลอดไป แทนที่จะนำเวลาน้อยนิดที่ชีวิตมีมาใช้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ดังนั้น กลวิธีการกล่าวซ้ำคำที่นีวกลมใช้จึงเป็นการช่วยเน้นย้ำความคิดและช่วย ขยายความคิดของผู้เขียนให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดเห็นของเขาได้ชัดเจนขึ้นว่ามีความเสียดายใน เรื่องความฟุ้งของสิ่งก่อสร้างอันยิ่งใหญ่ รวมถึงเวลาที่คนในสมัยนั้นสูญเสียไปกับสิ่งก่อสร้างที่ ไม่อาจคงอยู่ได้ตลอดไป

๔.๑.๑.๒ การใช้เครื่องหมายบวก (+) คั่นระหว่างคำในคำซ้อนหรือคำประสม

นีวกลมใช้กลวิธีนี้กับคำซ้อน (คำที่เกิดจากการนำเอาคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือตรงกันข้ามกัน มาเข้าคู่กัน) หรือคำประสม (คำที่เกิดจากการนำคำ ๒ คำขึ้นไปมาประกอบกันและได้ความหมายใหม่ที่ยังคงเค้าความหมายเดิม) บางคำเพื่อต้องการจะ บอกกล่าวกับผู้อ่านว่า เขาได้ใช้คำเหล่านี้เพื่อสื่อและเน้นความหมายของคำแต่ละคำที่มา ประกอบกัน ไม่ได้สื่อความหมายใหม่ของคำที่มาประกอบกัน เช่น คำซ้อน ลึกซึ้ง และในคำ ประสม พระเจ้า ในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ลึก+ซึ้ง

ตัวอย่างนี้ นำมาจากเรื่อง **กัมพูชาพริบตาเดียว** ในตอนที่นี้วกลงไปได้ไปเห็น ปราสาทหินบันทายศรีซึ่งมีขนาดเล็กกว่าปราสาทนครวัด แต่กลับมีความสวยงามประณีตมากกว่า แม้ว่าจะสร้างก่อนนครวัดเป็นเวลานานถึงหนึ่งร้อยห้าสิบกว่าปี แสดงให้เห็นว่า **การเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ** ซึ่งการใช้คำซ้อน ลึก+ซึ่ง มาขยายความงามของปราสาทหินแสดงถึงความงามที่พิเศษกว่าคำซ้อน ลึกซึ่ง ตามปกติ ดังนี้

“เทวาลัยบันทายศรีนี้สร้างขึ้นก่อนนครวัดเป็นเวลากว่า หนึ่งร้อยห้าสิบปี สมัยนั้นช่างแกะยังว่างและละเมียดละไมกว่า ในสมัยนครวัดอยู่มากพอดู และหากเปรียบเทียบต่อมายังสมัย บายน หรือนครธม ก็จะทำให้เห็นว่าความหยาบเพิ่มขึ้นสวนทางกับ ความลึก + ซึ่ง ในลวดลายบนก้อนหิน”

(กัมพูชาพริบตาเดียว หน้า ๒๒๓)

ตัวอย่างนี้ นี้วกลงต้องการเสนอต่อผู้อ่านให้เห็นความสวยงามของลวดลายบน ปราสาทหินและความสามารถของช่างแกะสลักในความคิดและความรู้สึกของเข่ามีความพิเศษ มากเพียงใด นี้วกลงจึงใช้เครื่องหมายบวก (+) คั่นคำซ้อน ลึกซึ่ง ให้กลายเป็น “ลึกซึ่ง” เพื่อ เน้นความหมายของคำแต่ละคำที่มาประกอบกัน กลวิธีนี้ทำให้ความหมายของคำซ้อน ลึกซึ่ง เดิมหนักแน่นมากขึ้น

เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงความหมายของคำซ้อน ลึกซึ่ง เปรียบเทียบกับความหมายของคำว่า ลึก และ ซึ่ง จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ส่วนที่ขีดเส้นใต้คือส่วนที่ผู้วิจัยเน้นให้เห็นว่าเป็นความหมายส่วนที่ผู้วิจัยใช้ วิเคราะห์) ดังนี้

๑) ความหมายของคำซ้อน ลึกซึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๑๐๑๗)

“ลึกซึ่ง ว. ลึกมากจนยากที่จะหยั่งรู้ได้ เช่น ปัญหาลึกซึ่ง คิดลึกซึ่ง.”

หากนิวกลมใช้คำว่า “ลึกลับ” เพื่ออธิบายลักษณะของลวดลายบนก้อนหิน จะหมายความว่า เป็นความสวยงามที่ไม่อาจเข้าถึงได้ง่าย

๒) ความหมายของคำว่า ลึกลับ และคำว่า ซึ้ง

๒.๑) ลึกลับ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๑๐๑๗)

“ลึกลับ ว. ต่ำลงไปจากขอบมากกว่าปกติ เช่น ซามกันลึกลับ, ไกลต่ำลงไป จากผิวหน้าหรือขอบบน เช่น ทะเลลึก น้ำลึก เหวลึก, ไกลเข้าไป จากขอบเป็นต้น เช่น ป่าลึก ซอยลึก; หยั่งรู้ได้ยาก เช่น ความคิด ลึกลับ; ตรงข้ามกับ ตื้น.”

จะเห็นว่า คำว่า ลึกลับ จะมีความหมายใน ๒ ลักษณะ นั่นคือ ความหมายที่ แปลว่า ต่ำลงไปจากขอบมากกว่าปกติ และ หมายถึง ลักษณะความคิดที่ หยั่งรู้ได้ยาก เข้าไปด้วย

๒.๒) ซึ้ง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๓๔๑)

“ซึ้ง ๑น. ภาชนะสำหรับหนึ่งของ ทำด้วยโลหะมีลักษณะกลมคล้าย หม้อ ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ๒-๓ ชั้น ชั้นล่างใส่น้ำสำหรับต้มให้ความ ร้อน ชั้นที่ซ้อนที่กันเจาะเป็นรู ๆ เพื่อให้ไอน้ำร้อนผ่านให้ของในชั้นที่ ซ้อน สูง มีฝาครอบคล้ายฝาชี, ดังถึง ก็ว่า. (จ. เล่งซึ้ง). ซึ้ง ๒ว. ลึกลับมากจนยากที่จะหยั่งรู้ได้ เช่น ปัญหาลึกลับ ซึ้ง คืดลึกลับ; รู้สึก เิบออบ ซาบซ่านแผ่ไปทั่วร่างกายและจิตใจ เช่น ภาพนี้มองดูซึ้ง ฟังเขาพูด แล้วรู้สึกซึ้งมาก.”

จะเห็นได้ว่า ความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์ของ ซึ้ง นั้นเป็นไปในลักษณะเดียวกับ คำว่า ลึกลับ และคำซ้อน ลึกลับ นั่นเอง

เมื่อวิเคราะห์ความหมายของคำซ้อนก่อนแยกและหลังแยก จะเห็นได้ว่า ความหมายของคำซ้อน ลึกลับ นั้นแตกต่างกับความหมายของ “ลึกลับ+ซึ้ง” ในบางประเด็น กล่าวคือ หากนิวกลมใช้คำซ้อน ลึกลับ เพื่ออธิบายความสวยงามของลวดลายบนปราสาทหิน

ผู้อ่านจะเข้าใจว่าเขาหมายความว่าความสวยงามดังกล่าวมีลักษณะ “ลึกลับจนยากที่จะหยั่งรู้ได้” อันเป็นความสวยงามพิเศษ สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนเน้นเรื่องความสวยงามโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม ในข้อความนี้ผู้วิจารณ์ต้องการแสดงให้เห็นว่า เขาประทับใจทั้งความสวยงามของปราสาทและความสามารถของช่างแกะสลัก การใช้ “ลึกลับ+ซึ่ง” สามารถอธิบายความคิดของเขาได้ครอบคลุมมากกว่า เพราะคำว่า ลึกลับ เพียงคำเดียวนั้นสื่อความหมายได้ ๒ ลักษณะ คือความลึกลับที่ใช้อธิบายลักษณะสิ่งของที่มีบางส่วนต่ำลงจากขอบปกติ เป็นความหมายที่ใช้อธิบายสิ่งที่เป็นรูปธรรม (ความหมายนี้จึงนำมาใช้อธิบายเรื่องลวดลายได้) กับความหมายที่ใช้อธิบายความคิดของคนที่มีลักษณะหยั่งรู้ได้ยาก เป็นความหมายที่ใช้อธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม ส่วนคำว่า ซึ่ง ใช้อธิบายได้ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม (เช่นภาพวาด) และนามธรรม (เช่น ความรู้สึก) นั่นคือ หากผู้วิจารณ์ใช้ “ลึกลับ+ซึ่ง” เพื่ออธิบายลักษณะความสวยงาม จะหมายถึง ความสวยงามที่หยั่งรู้ได้ยาก เกิดจากความลึกลับของลวดลายที่คว้านลงไปเนื้อหินจนผู้ที่ได้ชมรู้สึกซึ่งใจ

หากใช้ “ลึกลับ+ซึ่ง” เพื่ออธิบายความสามารถของช่างแกะสลัก จะหมายถึงความสามารถในการคว้านหรือแกะสลักหินที่แข็งและหยาบจนได้ลวดลายลึกลับกับความซาบซึ้งในศิลปะของช่างแกะสลัก

ดังนั้น การที่ผู้วิจารณ์ใช้ “ลึกลับ+ซึ่ง” จึงเป็นการเน้นความหมายของคำซ้อน ลึกลับซึ่ง อันเดิมให้กว้างขึ้นจนสามารถสื่อถึงความคิดและความรู้สึกของเขาต่อสิ่งที่พบเห็นตรงหน้าได้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่างที่ ๒ พระ+เจ้า

ผู้วิจารณ์นำตัวอย่างนี้มาจากเรื่องเนปาลประมาณสะดีอ ในตอนที่ผู้วิจารณ์ได้ไปเที่ยวที่สถูปโบณะนาค ประเทศเนปาล เขาพบว่าชาวเนปาลยังคงมีความเคารพศรัทธาในศาสนาที่พวกเขานับถืออย่างมั่นคง ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายที่นับถือพุทธหรือฮินดู ภาพที่เขาเห็นบอกกับผู้วิจารณ์ว่าความสุขในชีวิตประการหนึ่งเกิดจากการมีความหวังและศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม นั่นคือศรัทธาในพระ+เจ้า นั่นเอง เขาจึงกล่าวเน้นถึงความคิดนี้ด้วยการใช้เครื่องหมายบวก (+) คั่นคำประสมพระเจ้า เป็น “พระ+ เจ้า” ในตัวอย่างต่อไปนี้

“อีกครั้ง ที่รู้สึกว่าคุณที่นี้อยู่ใกล้ชิดกับ ‘พระ’ และยังเชื่อว่า
ว่ามีอะไรที่ยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์ เหมือนว่ายังไม่ค่อยได้รับอิทธิพล
จากประโยค ‘พระเจ้าตายแล้ว’ ของ นิตเซ่ เท่าไรนัก
‘พระ+ เจ้า’ ของคุณที่นี่ยังมีลมหายใจ!”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๑๑๑)

ในตัวอย่างข้างต้นนี้ นีวกลมต้องการเน้นย้ำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เขาคิดว่าสิ่งที่ชาว
เนปาลเคารพไม่ได้หมายความเพียง ผู้ที่เป็นพระเจ้า แต่หมายความรวมถึงทั้งพระ ที่หมายถึง
นักบวชในศาสนา และเจ้า อันหมายถึงเทพองค์ต่างๆ ที่พวกเขาให้ความเคารพด้วย จะเห็นว่
การใช้เครื่องหมาย + คั่นระหว่างคำนั้นช่วยเน้นย้ำความคิดของนีวกลมให้ชัดเจนและหนักแน่น
ขึ้น

เพื่อให้เข้าใจชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงความหมายของคำซ้อน พระเจ้า
เปรียบเทียบกับความหมายของคำว่า พระ และ เจ้า อ้างอิงจากพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ส่วนที่ขีดเส้นใต้คือส่วนที่ผู้วิจัยเน้นให้เห็นว่าเป็นความหมาย
ส่วนที่ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์) ดังนี้

๑) ความหมายของคำประสม พระเจ้า (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๗๖๓)

พระเจ้า น. พระพุทธเจ้า เช่น พระเจ้าห้าพระองค์, พระพุทธรูป เช่น
ทุกแห่งห้อง พระเจ้า นั่งเนื่อง. (กำสรวล), เทพผู้เป็นใหญ่; คำ
นำหน้าพระเจ้าแผ่นดิน และเจ้านายเช่น พระเจ้ากรุงธนบุรี พระเจ้า
ลูกเธอ; พระเศียรหรือพระเกศา พระเจ้าแผ่นดิน.

๒) ความหมายของคำว่า พระ และคำว่า เจ้า

๒.๑) พระ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๗๖๒)

พระ[พระ] น. คำใช้แทนชื่อเรียกภิกษุสงฆ์ เช่น วัดนี้มีพระก่องคำ
พระลงโบสถ์, พระพุทธรูป เช่น ชักพระ ให้วพระในโบสถ์,
พระพุทธเจ้า หรือ เนื่องด้วย พระพุทธเจ้า เช่น เมืองพระ คำพระ
พระมาตรัส, ชื่อวันประชุมถือศีลฟังธรรม ในพระพุทธศาสนา เดือน

หนึ่งมี ๔ วัน คือ วันขึ้น ๘ ค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ แรม ๘ ค่ำ และแรม ๑๕ ค่ำ ถ้าเป็นเดือนขาดก็แรม ๑๔ ค่ำ เรียกว่า วันพระ; พระเจ้า, พระเยซู, (ตามที่คริสต์ศาสนิกชนในเมืองไทยใช้ชื่อนูโลมเรียก) เช่น พระลงโทษ แม่พระ; นักบวช, นักพรต, เช่น พระไทย พระแขก พระฝรั่ง พระจีน พระญวน; ตัวเอกในเรื่องละคร เช่น ตัวพระตัวนาง; ใช้ประกอบหน้าคำอื่นแสดงความ ยกย่อง ๑. เทพเจ้าหรือเทวดาผู้เป็นใหญ่ เช่น พระอิศวร พระนารายณ์ พระพิรุณ (...) ๕. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระภูมิ (.....)

๒.๒) เจ้า (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๓๒๒)

เจ้า ๑น. ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า, เช่น เจ้านคร; เชื้อสายของกษัตริย์นับตั้งแต่ ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป, บางแห่งหมายถึงพระเจ้าแผ่นดินก็มี เช่น เจ้ากรุงจีน; ผู้เป็นเจ้าของ เช่น เจ้าทรัพย์ เจ้าหนี้; ผู้ชำนาญ เช่น เจ้าปัญญา เจ้าความคิด เจ้าบทเจ้ากลอน; มักใช้เติมท้ายคำเรียกผู้ที่มีเกียรติ เช่น พระพุทธเจ้า เทพเจ้า; เทพารักษ์ เช่น เจ้าพ่อหลักเมือง.

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ความหมายของคำประสม พระเจ้า จะแคบกว่า “พระ+ เจ้า” เพราะความหมายของ พระเจ้า ในทางศาสนาแล้วหมายถึงเพียง พระพุทธเจ้า พระพุทธรูป และเทพผู้เป็นใหญ่ ต่างๆ แต่หากแยกเอาความหมายของ พระ แล้วนำมารวมกับความหมายของ เจ้า แล้ว จะทำให้ความครอบคลุมของความหมายกว้างขึ้น กล่าวคือนอกจากจะหมายถึงพระพุทธเจ้า พระเจ้าหรือพระเยซู นักบวชนักพรตในศาสนาต่างๆ แล้วยังครอบคลุมไปถึงเทวดาผู้เป็นใหญ่ กระทั่งเทพารักษ์ อีกด้วย ซึ่งความหมายในลักษณะนี้สอดคล้องกับความคิดของนิวกลม เพราะเขาต้องการสื่อถึงความเคารพในศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พบเห็นได้ทั่วไปของชาวเนปาล

๔.๑.๑.๓ การเปรียบเทียบความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน

การเปรียบเทียบความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ การที่นิวกลมอธิบายความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันบางคำที่เขาใช้ในการเขียนแสดง

พรรณณะเพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าคำคำใดที่จะเป็นตัวแทนความคิดของเขาได้เหมาะสมที่สุด ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ คำว่า สวย กับ งาม

การแสดงพรรณณะเกี่ยวกับชีวิตเรื่องความสุขเกิดจากการเอื้อเพื่อแบ่งปันที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่านักวลมได้ใช้กลวิธีการเปรียบเทียบความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “สวย” และ “งาม” ว่าแม้ทั้งสองคำจะมีความหมายใกล้เคียงกันมาก แต่สำหรับนักวลมแล้ว บางบริบทคำว่าสวย ไม่ได้มีน้ำหนักเท่ากับคำว่างาม และเขาเห็นว่าคำว่างามสามารถอธิบายความคิดของเขาได้ดีกว่า ดังเช่น ตอนนี้นักวลมต้องการอธิบายลักษณะพิเศษของภาพวาดที่เด็กชายเป็นไม้คนหนึ่งมอบให้กับเขาได้ ได้ใช้การกล่าวเปรียบเทียบความหมายระหว่างคำว่าสวยและงาม ทำให้ผู้อ่านทราบว่า สำหรับเขาแล้ว เขาเห็นว่าคำว่าสวย นั้นไม่สามารถอธิบายลักษณะอันพิเศษของภาพวาดที่เป็น สิ่งของที่คนสองคนมอบให้กันด้วยใจบริสุทธิ์ ได้เท่ากับคำว่างาม ดังนี้

“ภาพวาดทั้งสามไม่เหมาะกับคำว่า ‘สวย’ ก็จริงอยู่
แต่สำหรับผม, มันควรได้คำชมว่า ‘งาม’ เป็นอย่างยิ่ง
อะไรที่ให้กับด้วยใจบริสุทธิ์นั้นงดงามตามธรรมชาติ”

(กัมพูชาพริบตาเดียว หน้า ๒๔๔)

ตัวอย่างนี้ นักวลมต้องการเสนอต่อผู้อ่านว่า สิ่งของที่คนเรามอบให้กันด้วยใจนั้นมีความงดงามมาก โดยการใช้ข้อความ “ไม่เหมาะกับคำว่า ‘สวย’” มาระบุว่า ความหมายของคำว่าสวย ไม่อาจสื่อความหมายของภาพวาดนี้ได้ดีเท่ากับคือข้อความ “งาม เป็นอย่างยิ่ง” ซึ่งกลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนมากขึ้นว่าความงามดังกล่าวงามมากเพียงใดด้วย

ตัวอย่างที่ ๒ คำว่า เทียว กับ เดินทาง

นักวลมได้ใช้การนิยามความหมายของคำ เพื่ออธิบายความหมายของคำบางคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกันว่าในความเห็นของเขาแล้ว คำสองคำที่กล่าวถึงนั้นมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง ดังในตัวอย่างการนิยามความหมายของคำว่า

เที่ยว และคำว่า เดินทาง ในการเสนอพรรณณะเกี่ยวกับโลกว่าโลกคือแหล่งเรียนรู้ การเดินทาง
 ท่องโลกให้ประสบการณ์ที่นักเดินทางสามารถนำพัฒนาความคิดของตนได้ นีวกลมกล่าวว่า

“ทางเส้นนี้มักกลับไปสู่บรรยากาศ ‘มาเที่ยว’ อีกครั้ง

นักเดินทางบางคนไม่ยอมให้นำเอาความหมายของคำว่า
 ‘เดินทาง’ ไปวางไว้ข้างๆ คำว่า ‘เที่ยว’ ทั้งยังจัดจำแนกประเภท
 ของ ‘นักเดินทาง’ ให้ออกห่างจาก ‘นักท่องเที่ยว’ อีกด้วย

ถามผม (ถึงคุณไม่ถาม ผมก็อยากตอบ) ผมว่ามันเป็น
 เรื่องของ ‘คำ’ ใครอยากนิยามอย่างไรก็ตามใจกันไป แต่ในความ
 เข้าใจและความรู้สึกที่ถูกปลูก+ฝังมาตั้งแต่ครั้งยังเยาว์ คำว่า
 ‘เที่ยว’ นั้นมีความหมายไปในทางบันเทิงใจมากกว่า รู้สึกว่ามัน
 มีคำว่า ‘สนุก’ แทรกตัวอยู่ในนั้น ส่วนคำว่า ‘เดินทาง’ สนุก
 หรือไม่สนุก –ไม่รู้ แต่มันดูเหมือนจะมีความหมายถึงการเคลื่อน
 ตัวเองออกไปจากจุดเดิม ซึ่งอาจหมายความถึงการเคลื่อนตัวของ
 ‘บางอย่าง’ ข้างในความคิดและจิตใจไปด้วยพร้อมๆ กัน

**การเดินทางจึงมักทำให้คนเติบโต ส่วนการไปเที่ยว
 นั้นทำให้เราเยาว์วัย**

ซึ่งมันก็ดีทั้งคู่ มิใช่หรือ?”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๑๓๕)

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า แม้นีวกลมจะเสนอว่าทั้งคำว่า เที่ยว และ เดินทาง ต่างมี
 ประโยชน์ต่อนักเดินทาง แต่จุดนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นจุดยืนทางความคิดของนีว
 กลมเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคำสองคำนี้ และจะเข้าใจมากขึ้นว่า เหตุใดนีวกลมจึงมักจะใช้
 คำว่า การเดินทาง ในงานเขียนของเขา นั่นคือ นีวกลมมองว่าการเดินทางเป็นคำที่สื่อให้เห็นว่า
 ในระหว่างที่เราเดินทางจะมีการเคลื่อนที่ของความคิดไปพร้อมๆ กับร่างกาย เป็นการพัฒนา
 ความคิดไปพร้อมๆ กับการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับพรรณณะของนีวกลมเรื่องประโยชน์ของการ
 เดินทางในตอนท้ายที่ว่า การเดินทางจึงมักทำให้คนเติบโต ส่วนการไปเที่ยวนั้นทำให้เราเยาว์วัย
 และไม่ว่าจะเป็นการเที่ยว หรือเดินทาง ต่างก็มีประโยชน์กับชีวิตของเราทั้งสองประการ

๔.๑.๑.๔ การใช้ดัชนีปริจเฉท “ใช่”

ผู้วิจัยพบว่าในการเสนอทฤษฎีของนักวาทศาสตร์ เราจะบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ กับผู้อ่านก่อน แล้วจากนั้นจะกล่าวกับผู้อ่านว่า “ใช่” แล้วกล่าวถึงทฤษฎีที่เขาต้องการเสนอ การที่นักวาทศาสตร์ใช้การกล่าวคำว่า “ใช่” ประกอบกับการแสดงทฤษฎีนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการใช้คำว่า “ใช่” เป็นดัชนีปริจเฉท (discourse markers) เพื่อเน้นย้ำความคิดของผู้เขียน

ชิฟพรีน (๑๙๘๗ : ๓๑-๓๒) ศึกษาดัชนีปริจเฉท (discourse markers) ในภาษาอังกฤษเช่น oh, well, and, but, or, so, because, now เป็นต้น ชิฟพรีนได้กล่าวถึงลักษณะของดัชนีปริจเฉทว่า เป็นรูปภาษาที่ปรากฏในตำแหน่งต้นหรือตำแหน่งท้ายของหน่วยถ้อย (unit of talk) โดยไม่ได้ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยถ้อยที่ปรากฏร่วมดังนี้

I operationally define markers as **sequentially dependent** elements which bracket units of talk. ... Consider first, a syntactic unit. Although markers often precede sentences, i.e. syntactic configuration of an independent clause plus all clauses dependent on it, they are independent of sentential structure. Removal of a marker from its sentence initial position, in other words, leaves the sentence structure intact.

ชิฟพรีน (๑๙๘๗: ๓๒๖) กล่าวถึงหน้าที่ของดัชนีปริจเฉทว่ามีหน้าที่สำคัญคือ ทำให้ถ้อยคำที่เรากล่าวออกมามีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (contextual coordinate) และยังทำให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าบริบทของการสนทนาเป็นอย่างไร ควรตีความถ้อยคำที่ได้ยินอย่างไร ดังนี้

...markers function on different discourse planes provide us with clues to discourse context, i.e. markers locate utterances on particular planes of talk. ...markers provide contextual coordinates for utterances

: they index an utterance to the local context in which utterances produced and in which they are to be interpreted.

จะเห็นได้ว่า ดัชนีบริจเฉท เป็นรูปภาษาที่มักปรากฏในการสนทนา ซึ่งเป็น การสื่อสารที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ต่างกับการอ่านหนังสือเพราะการอ่านหนังสือผู้อ่านไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้เขียนได้โดยตรง แต่เมื่อดัชนีบริจเฉทมาปรากฏในการเขียนหนังสือ นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการสื่อสารในขณะนั้นเป็นการสนทนาระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน โดยผู้เขียนจะทราบว่ามีผู้อ่านอ่านข้อความแสดงทรรศนะของเขาแล้วคิดหรือรู้สึกอย่างไร แล้วเขาจะกล่าวคำว่า “ใช่” เพื่อย้ำทรรศนะที่เขา กล่าวถึงนั้น การเน้นย้ำนี้จะทำให้ผู้อ่านเห็นว่าความคิดดังกล่าวเป็นความคิดที่สำคัญ และทำให้ผู้อ่านทราบว่าผู้เขียนมีความคิดเห็นและมีความรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ที่กำลังจะบอกเล่ากับผู้อ่าน กลวิธีนี้ในตัวอย่างที่ ๑ ถึง ๓ เป็นตัวอย่างของการใช้ดัชนีบริจเฉท “ใช่” ในลักษณะต่างๆ ที่ผู้วิจัยพบในการแสดงทรรศนะของนิวกลม

ตัวอย่างที่ ๑

ตัวอย่างนี้ผู้วิจัยนำมาจากเรื่อง นั่งรถไฟไปตุ๋น ในตอนนี้นิวกลมต้องการเสนอทรรศนะเกี่ยวกับโลกเรื่อง โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยมือมนุษย์ หลังจากที่เขาเห็นภาพท่อนซุงขนาดใหญ่จำนวนมากถูกโค่นลงเพื่อร่อนนำไปขายขณะนั่งมองจากริมหน้าต่างรถไฟ นิวกลมเสนอกับผู้อ่านว่า

“เหมือนว่าอีกไม่นานเรื่องราวต่างๆ ในหนังฮอลลีวูดอย่างเหตุการณ์น้ำท่วมโลก หรือทั้งโลกกลายเป็นน้ำแข็ง จะกลายเป็นเรื่องจริง ไม่ต้องรอให้ถึงรุ่นลูกหลาน หากยังเป็นเช่นนี้ต่อไป พวกเราเองก็น่าจะทันได้เห็นวิกฤตการณ์นั้น

ใช่ – ผมอยากจะหวังว่าเราจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ยืดเวลาให้ความวิनाศและวันอวสานของโลกเดินทางมาถึงช้าลง แต่เมื่อหันไปมองต้นไม้ผอมๆ เตี้ยๆ อายุ

ยี่สิบปีที่เรียงรายอยู่สองข้างทางแล้วนี่ก็ถึงทะเลที่อนึ่งที่เรา นั่ง
รถไฟผ่านมาก็ได้แต่ถอนหายใจ
มองไปข้างหน้ามีแต่ความมืด”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๖๙)

จะเห็นว่าในตอนแรกของข้อความนี้ นีวกลมได้กล่าวถึงทรรคนะของนีวกลมที่มอง
ว่าวิกฤตการณ์หายนะของโลกเช่นในภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดนั้นได้ใกล้เข้ามาทุกที จากนั้นเขาได้
กล่าวกับผู้อ่านว่า “ใช่ – ผมอยากจะทำหวังว่าเราจะแก้ปัญหาล่าช้านี้ได้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็
ยืดเวลาให้ความวิเศษและวันอวสานของโลกเดินทางมาถึงช้าลง...” ซึ่งแสดงให้เห็นว่านีวกลม
ต้องการให้ผู้อ่านทราบว่าการแก้ไขปัญหาล่าช้าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัญหาที่ทุกคนควร
ร่วมมือกันแก้ไข จึงใช้ดัชนีปริศนา “ใช่” เพื่อเน้นย้ำความคิดนี้

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้นำมาจากตอนหนึ่งของเรื่อง **เนปาลประมาณสะตือ** ทรรคนะนี้
กล่าวถึงทรรคนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง **มนุษย์มีความฝันและความหวัง** นีวกลมได้ใช้ดัชนีปริศนาใช่
เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นว่าความฝันและความหวังเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต นีวกลมกล่าวว่า

“ผมเชื่อว่าในวัยหนึ่งเราต้องปีนป่าย และอาจจะดีเสียอีกที่
มีภูเขามาให้เราปีนป่าย
คนที่น่าเศร้าอาจเป็นคนที่ไม่รู้ว่าจะทางขึ้นเขาสูงนั้นอยู่
ตรงไหน
แต่คนที่น่าเศร้าใจยิ่งกว่า คือคนที่เห็น ‘มันอยู่ตรงนั้น’ แต่
ถอดใจไม่ก้าวเท้าออกเดิน
ใช่ – น่าเสียดาย เพราะสุดท้ายเราจะไม่มีวันได้รู้เลยว่า ถ้า
วันนั้นเราเริ่มไต่ขึ้นไป เหตุการณ์จะเป็นเช่นไรบ้าง
และถ้าขึ้นชื่อว่า ‘ภูเขามัน’ เราต้องรีบไต่ตอนที่ยังมีแรง”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๓๘๓)

จะเห็นได้ว่า นีวกลมได้เสนอทฤษฎีที่ตนมีต่อความสำคัญของการป็นเขาและความรู้สึกที่มีต่อคนที่ไม่รู้หนทางป็นเขา รวมถึงคนที่รู้หนทางแต่กลับท้อใจไม่กล้าป็นขึ้นไปว่าเป็นสิ่งที่น่าเศร้า อย่างไรก็ตาม การป็นเขานี้สามารถเทียบได้กับการทำความฝันให้เป็นจริง เนื่องจากทั้งสองสิ่งอาจทำให้นักเดินทางเหน็ดเหนื่อยและท้อแท้ได้ แต่ถ้าหากพวกเขาอมถอยให้กับความยากลำบากย่อมเป็นสิ่งที่น่าเสียดาย นีวกลมคาดว่าผู้อ่านที่อ่านมาถึงตอนนี้จะเห็นด้วยกับทฤษฎีของเขาและจะคิดว่า การท้อถอยเป็นสิ่งที่น่าเสียดายยิ่งนัก นีวกลมจึงกล่าวว่า “ใช่” ซึ่งเป็นการเน้นให้เห็นว่าการท้อถอย ไม่กล้าทำตามสิ่งที่ฝันไว้ นั้นเป็นสิ่งที่ “น่าเสียดาย” อย่างยิ่ง

ตัวอย่างที่ ๓

ตัวอย่างนี้มาจากตอนหนึ่งในเรื่อง **กัมพูชาปริศนาเดียว** เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตว่าความสุขประการหนึ่งเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปันกันดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๒) *ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน* เนื้อหาในตอนนี้อยู่เกี่ยวกับการที่นีวกลมได้แลกเปลี่ยนภาพวาดกับเด็กชายที่เป็นใบ้ที่เขาได้พบโดยบังเอิญระหว่างที่เที่ยวปราสาทอัสต์ เมบอน นีวกลมกล่าวว่า

ผมกล่าวขอบคุณสำหรับภาพวาดอีกสองภาพที่เขาวาด
ให้ในสมุดบันทึก ใช่! ผมกล่าวขอบคุณและผมคิดว่าเขาได้ยิน

(กัมพูชาปริศนาเดียว หน้า ๒๔๔)

จะเห็นว่า การที่นีวกลมกล่าวว่า “ใช่” นี้เป็นการย้ำกับผู้อ่านว่าเขาคิดและกระทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับความคิดของผู้อ่านที่คงจะประหลาดใจว่าเหตุใดนีวกลมจึงกล่าวขอบคุณเด็กคนนี้ทั้งๆ ที่รู้ว่าเขาหูหนวกและเป็นใบ้ การเสนอทฤษฎีในรูปแบบนี้ คำว่า “ใช่” จึงเป็นดัชนีปริศนาที่ชี้ให้ผู้อ่านเข้าใจว่า นีวกลมต้องการย้ำความคิดหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ก่อนหน้าคำนี้ ในกรณีนี้คือ การเน้นย้ำกับผู้อ่านว่าเขาได้กล่าวขอบคุณเด็กที่มอบภาพวาดให้กับนีวกลม ทั้งๆ ที่เขารู้ดีว่าเด็กคนนั้นเป็นใบ้และหูหนวกซึ่งจะไม่ได้ยินถ้อยคำที่เขากล่าวออกไปแต่นีวกลมก็ยืนยันที่จะทำเช่นนั้นและกล่าวกับผู้อ่านต่อว่า “ผมคิดว่าเขาได้ยิน” ซึ่งเป็นการเสนอความคิดอันลึกซึ้งและ

สอดคล้องกับบริบทก่อนหน้านี้ที่เขาบอกว่า มิตรภาพระหว่างเขาและเด็กชายคนนี้ไม่อาจสัมผัสได้ด้วยตาหรือได้ยินด้วยหู แต่สามารถรับรู้ได้ด้วยใจ

๔.๑.๒ การเล่นคำ

ผู้วิจัยพบว่านิวกลมมักเล่นกับภาษา โดยเฉพาะคำพ้องรูปพ้องเสียงซึ่งพบเห็นได้เป็นจำนวนมากในการเล่าเรื่องขบขันเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับงานเขียนของเขากลวิธีนี้นับว่าเป็นการเล่นคำลักษณะหนึ่ง พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย (๒๕๕๒ : ๗๓) กล่าวถึงการเล่นคำในลักษณะต่างๆ ๕ ประการ หนึ่งในนั้นคือการเล่นคำด้วยการใช้คำคำเดียวกัน เสียงเดียวกัน แต่มีหน้าที่ในข้อความและสื่อความหมายต่างกัน การเล่นคำแบบนี้แสดงให้เห็นความหลักแหลมของผู้เขียนที่สามารถใช้คำคำเดียวแต่มีความหมายหลากหลาย

ส่วนการเล่นคำของนิวกลมนั้นมีตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่น่าสนใจเพราะนอกจากจะเป็นการสร้างอารมณ์ขันให้กับผู้อ่านแล้วยังช่วยเสนอทรรคนะเกี่ยวกับโลกและชีวิตได้อย่างลึกซึ้งอีกด้วย ด้วยการทำให้ผู้อ่านนึกถึงความหมายของคำหรือข้อความนั้นในลักษณะหนึ่งก่อนที่นิวกลมจะเสนอว่าแท้จริงแล้วนิวกลมใช้คำหรือข้อความนั้นในอีกความหมายหนึ่งที่มีความเป็นไปได้และเป็นความหมายที่ผู้อ่านอาจคาดไม่ถึงมาก่อน ผู้อ่านจะพบว่าตนเองถูกลวงให้ตีความผิดตั้งแต่แรกและจะรู้สึกขบขันกับอีกความหมายหนึ่งของคำที่ผู้เขียนเสนอ จากนั้นหากผู้อ่านตีความอย่างลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่ามิตรรคนะเกี่ยวกับโลกและชีวิตซ่อนอยู่ภายใต้ความขบขันนั้น ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ชื่อตอน *เวสป่า* จากหนังสือ *ลอนดอนไดอารี่*

ในตอนแรกผู้อ่านจะเข้าใจว่าชื่อตอนนี้นิวกลมต้องการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์ชนิดหนึ่งที่คนทั่วไปรู้จักกันในชื่อว่า *เวสป่า* แต่เมื่ออ่านเนื้อเรื่องในตอนนี้แล้วผู้อ่านจะเข้าใจได้ว่า แท้จริงแล้วนิวกลมได้แฝงทรรคนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง *ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง* ซึ่งในที่นี้เป็นเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมเอาไว้ที่น่าสนใจ

เนื้อหาในตอนนี้เกี่ยวกับการที่เขาและเพื่อนได้พูดคุยกับคุณบ๊าท่านหนึ่งที่มาจากอเมริกา ผู้อ่านจะเข้าใจได้ว่าการเดินทางได้ทำให้บุคคลสองฝ่ายที่มาจากคนละซีกโลก และต่างคนต่างมีวัฒนธรรมของตนเองได้ใช้เวลาสั้นๆ ในช่วงชีวิตของแต่ละคนเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวและมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้พวกเขาต่างไม่กล้าที่จะหันหน้ามาคุยกัน แต่

เมื่อได้มาคุยกันแล้วก็ได้พบว่าความแตกต่างทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมนั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคของการทำความเข้าใจหากพวกเขาเปิดใจกว้างรับความแตกต่างเหล่านั้น นีวกลมกล่าวว่

“ก่อนนี้สองวัน ป้าอยู่ตะวันตก ผมอยู่ตะวันออก
วันนี้เรามาตั้งตรงข้ามกัน

West + East = WE

ป้ายิ้มมา ผมยิ้มกลับ

เราดูเชิงกันเหมือนนักมวยใจเสาะ ไม่กล้าพุ่งเข้าหา
กัน แต่พออีกฝ่ายเปิดการ์ด เราจึงได้พูดคุย

[...]

ป้าถามพวกเรวว่าจะอยู่อีกนานไหม ตอบไปว่าหก
เดือน ป้าบอกว่าดีจริง เดียวป้าเที่ยวเสร็จก็กลับอเมริกาแล้ว
แต่แค่สามสัปดาห์ก็พอใจ เราบอกป้าว่า-นั่นมันก็มากแล้ว
นะครับ ป้ายิ้ม ไม่รู้เหมือนกันว่าป้าจะอยู่ลอนดอนอีกกี่วัน
แล้วป้าจะไปไหนบ้างในวันถัดไป

แต่ระหว่างสามสัปดาห์นั้น ป้าได้มานั่งคุยกับ
เด็กไทยอยู่สิบนาทึ่”

(ลอนดอนไดอารี่ หน้า ๑๑๘)

ดังนั้น คำว่าเวสป้า ในที่นี้แท้จริงแล้วจึงเป็นการรวมกันระหว่างคำว่า เวส ที่มา
จากคำว่า west ภาษาอังกฤษที่หมายถึงทิศตะวันตก กับคำว่าป้า ดังนั้นเวสป้า ในที่นี้จึง
หมายถึง ป้าที่มาจากทิศตะวันตก นั่นเอง ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับยานพาหนะแต่อย่างใด

สิ่งที่น่าสนใจจากการเล่นคำในตัวอย่างนี้อีกประการหนึ่งคือข้อความที่ว่า West +
East = WE นั้นเป็นการที่นีวกลมชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าคำว่าตะวันตก (west) และคำว่าตะวันออก
(east) นั้น เป็นเพียงคำที่บ่งบอกทิศทางที่ทั้งสองฝ่ายเดินทางมาเท่านั้น เพราะหากมองให้ดีแล้ว
จะเห็นว่าเมื่อนำตัวอักษรตัวแรกของแต่ละคำมารวมกันจะกลายเป็นคำว่า WE ซึ่งหมายถึงพวก
เรา นั่นเอง จึงอาจตีความได้ว่าแท้จริงแล้วมนุษย์ทุกคนต่างเป็นพวกเดียวกัน ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

อาจทำให้พวกเขาที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจนยากจะเปิดใจรับอีกฝ่ายหนึ่ง แต่เมื่อใดก็ตามที่ทั้งสองฝ่ายเปิดใจและใช้เวลาพูดคุยกันย่อมจะทำให้พวกเขาเข้าใจกันมากขึ้น

ดังนั้น ในตัวอย่างนี้นอกจากผู้อ่านจะเกิดความขบขันจากการเล่นคำทั้งเสียงและความหมายของนิวกلمที่ทำให้ผู้อ่านคาดไม่ถึงแล้วยังจะเข้าใจได้ด้วยว่า การตั้งชื่อเวลานั้นยังสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตเรื่องความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้อีกด้วย

ตัวอย่างที่ ๒ ชื่อตอน *ท่าไม้ตาย* จากหนังสือ *นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน*

เมื่อผู้อ่านได้เห็นชื่อตอนนี้ในตอนแรกมักจะคิดถึงความหมายโดยทั่วไปของชื่อนี้ นั่นคือ นึกถึงความหมายที่หมายถึง *ท่าสำหรับการต่อสู้ที่ใช้พิชิตศัตรู* แต่เมื่ออ่านเนื้อหาแล้วจะเข้าใจได้ทันทีว่าความคิดของตนนั้นผิดไป เพราะแท้จริงแล้วนิวกلمใช้ชื่อ *ท่าไม้ตาย* ในความหมายที่ตรงตามรูปศัพท์ นั่นคือ เขาเล่าถึงพื้นที่ที่มีท่อนซุงวางไว้มากมายจนดูเหมือนเป็นทะเลท่อนซุง ทั้งนี้ส่วนที่ส่วนที่พวกเขาเ็นอยู่จึงคล้ายกับการเ็นอยู่บน *ท่าเรือ* แต่ไม่ได้เป็นท่าเรือที่ข้างล่างมีน้ำทะเลแต่เป็นท่าเรือที่ข้างล่างเต็มไปด้วยท่อนซุงจึงกลายเป็นที่มาของชื่อ *ท่าไม้ตาย* นั่นเอง การตั้งชื่อนี้สอดคล้องกับเนื้อหาในเรื่องที่กล่าวถึงความแปรปรวนของธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ นำไปสู่การเสนอทฤษฎีเรื่อง *โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์* ดังที่ในตอนต้นของเนื้อหาตอนนี้ที่ว่า

“หากระหว่างทางที่เราผ่านมาเป็นทะเลป่าไม้ ที่เราเห็นอยู่
คงเป็น ‘ท่าเรือ’

เป็นท่าจอดเรือที่ขนมาท่อนไม้ที่ตัดมาจากต้นจนเหลือแต่
ตอ นำมาเรียงต่อกันเป็นป่าอีกผืน พื้นที่ส่วนนี้เป็นผืนดินโล่ง แต่
มีท่อนไม้วางเรียงรายอยู่เป็นภูเขา”

(*นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน* หน้า ๒๔๗)

ชื่อตอนในตัวอย่างนี้จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขันจากการที่ตนคาดไม่ถึงว่านิวกلمจะใช้คำว่า *ท่าไม้ตาย* ในความหมายตรงตามรูปศัพท์

ตัวอย่างที่ ๓ การเล่นคำว่า *มัน*

ตัวอย่างนี้นำมาจากเรื่อง ลอนดอนไดอารี่ฯ ในตอนนี้นี้วงกลมต้องการเล่าให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาของอาหารที่มีชื่อว่า fish and chips โดยการนำความหมายลักษณะต่างๆ ของคำว่า *มัน* มาใช้ ทำให้ผู้อ่านทั้งสับสนและขบขันในความหมายอันหลากหลายของคำว่า *มัน* แต่เมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วจะเข้าใจได้ว่าความขบขันนี้แฝงพรรณนะเรื่อง *ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง* ซึ่งในที่นี้เป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมเช่นกัน ดังนี้

“มันคือโปเตโต้

โปเตโต้คือมันนั่นเอง

ชิพส์คือมันทอด

แต่ชิพส์ไม่ใช่ทอดมัน

ชิพส์คือโปเตโต้ทอด

อยากให้ชิพส์กรอบต้องทอดมัน

ทอดมันทำจากปลากราย

แต่ปลาที่กินกับชิพส์ไม่ใช่ปลากราย

กลับกลายเป็นปลาคอด (Cod) และปลาแฮดดอค (Haddock)

เอามันไปทอด (มันในบรรทัดนี้หมายถึงปลา)

เมื่อทอดมันทั้งสองเสร็จ

ทั้งโปเตโต้และปลา

เสร็จออกมาเป็นฟิชแอนด์ชิพส์ (Fish & Chips)”

(ลอนดอนไดอารี่ฯ หน้า ๑๙๒)

นอกจากผู้อ่านจะรู้สึกขบขันกับการเล่นกับความหมายอันหลากหลายของคำว่า *มัน* แล้ว ผู้อ่านจะขบขันและพบความพิเศษบางประการในภาษานั้นคือ ความแตกต่างของความหมายในคำว่า “ทอดมัน” ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ที่ต่างกันมาก เพราะ *ทอดมัน* ในภาษาไทย กลับกลายเป็นอาหารที่ทำด้วยปลากรายนำไปทอด หากจะให้เทียบกับคำว่า chips กลับต้องเรียกว่า *มันทอด* แทน ผู้อ่านจึงมองเห็นความช่างสังเกตของนักวงกลมและพบว่าสิ่งเหล่านี้กลายเป็นความสนุกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละภาษาด้วย และอาจตีความได้ว่านักวงกลม

บอกกับผู้อ่านผ่านเรื่องราวนี้ว่า หากมองให้ดีแล้วการเล่นกับภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม นั้นทำให้แต่ละสังคมมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ แต่ละวัฒนธรรมจึงมี คุณค่าและประโยชน์ต่อคนในสังคมนั้นๆ เราจึงไม่ควรนำเอาวัฒนธรรมของเราไปตัดสินวัฒนธรรม อื่นๆ ที่ต่างออกไป

ทั้งนี้ นีวกลมได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความพิเศษของภาษาลักษณะนี้ไว้อย่าง น่าสนใจและชวนให้ขบขัน เพราะเขาได้เล่นกับความหมายของคำว่า มัน อีกครั้งหนึ่ง ไว้ดังนี้

ไม่เพียงแต่ชื่อเรียกของมันทอด อังกฤษยังใช้หน่วย
วัดต่างๆ ตามแบบของตัวเอง 'ไม่ค่อยตามสากลโลก (...)
ดูเหมือนดี๊ แต่มองอีกมุม มันก็คือความภูมิใจในสิ่ง
ที่ตัวเองมี
เหมือนที่ผมภูมิใจในภาษาไทย แต่ยังขบขันใจว่าทำไม
เราเรียก 'ทอดปลา' ว่า 'ทอดมัน' แล้วถ้าเรา 'ทอดมัน
(สำปะหลัง)' เรากลับเรียกว่า 'มันทอด' แล้ว 'มัน' เป็นใคร
ใครเป็นคนทอด 'มัน' ผมว่าภาษาบ้านเรานี่แหละ 'มัน'
ที่สุดแล้ว"

(ลอนดอนไดอารี่ หน้า ๑๙๓)

ตัวอย่างที่ ๔ การเล่นคำว่า เขา

ตัวอย่างนี้เป็นตอนหนึ่งจากหนังสือ **กัมพูชาปริศนาเดียว** ในตอนนี้ นีวกลม ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อ่านเห็นความเหงาและโดดเดี่ยวของเขาเมื่อครั้งไปเที่ยวประเทศกัมพูชา ซึ่ง ในตอนนั้นเขารู้สึกเหงามากจนกระทั่งมองเห็นขวดซอสยี่ห้อหนึ่งเป็นเพื่อน เขาจึงใช้การเล่นกับคำ ว่า เขา ซึ่งเป็นคำพ้องรูปพ้องเสียงเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกขบขันและในขณะเดียวกันก็สอดแทรกทรรณะ เรื่องมนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เอาไว้อย่างน่าสนใจ

นีวกลมได้ถ่ายทอดความรู้สึกในตอนนั้นผ่านการเล่นกับความหมายอัน หลากหลายของคำว่า เขา โดยลงให้ผู้อ่านเข้าใจในตอนแรกว่า คำว่า เขา ในที่นี้เป็นคำสรรพนาม แต่เมื่อผู้อ่านอ่านมาจนถึงบรรทัดสุดท้ายแล้วจะพบว่าแท้จริงแล้วนีวกลมหมายถึง เขา ที่เป็นคำนาม จากชื่อเต็มว่า ภูเขาทอง ของซอสยี่ห้อหนึ่งนั่นเอง ดังนี้

“กลางคืน, ในร้านอาหารไทย
ชื่อ เชียงใหม่ไทยฟู้ดเรสเตอรองต์
ผมนั่งคุยกับเขา

...

เขานิ่งฟังอย่างตั้งใจ

โต๊ะข้างๆ เราเป็นฝรั่งชาย – หญิง หุ่นหนึ่งอิงแอบ
โต๊ะหลังเป็นคนไทยกลุ่มใหญ่ เฮฮาสนุกสนาน
ผมบอกเขาว่า

“ผมคงไม่ไปพนมเปญแล้ว มันใช้เวลานานเกินไป”

เขาไม่ว่าไร ได้แต่นิ่งเงียบ

ผมบอกกับเขาก่อนว่า

“การเดินทางครั้งนี้ มีรสชาติแตกต่างไปจากครั้งก่อนๆ”
และเช่นเคย

“ผมอยากกลับขณะที่ยังรู้สึกสนุก”

เขาไม่ออกความเห็น อาจเพราะผมไม่ได้ถาม

ผมพูด – เขาฟัง

ผมพูด – เขาฟัง

ผมพูด – เขาฟัง

สำหรับมือค่านี, ผมรู้สึกดีที่มีเขา

อย่างน้อย ‘เขา’ ก็มีภาษาไทยพูดคุยกับผม

‘เขา’ พูดกับผมว่า

“ซอสปรุงรส”

อย่างน้อย, วันนี้ผมก็มี ‘เขา’ เป็นเพื่อน

‘เขา’ สืบทองข้างขวดซอส

-ภูเขาทอง-”

(กัมพูชาปริบตาเดียว หน้า ๒๐๗)

จะเห็นได้ว่า กลวิธีการเล่นคำที่นักกลมาใช้ บางครั้งไม่ได้ส่งผลเพียงสร้างความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังสามารถตีความไปได้ว่าเขาใช้กลวิธีดังกล่าวเพื่อสอดแทรกทฤษฎีเกี่ยวกับโลกและชีวิตบางประการที่ผู้อ่านจะต้องพิจารณาอย่างลึกซึ้งซึ่งก่อนจึงจะเข้าใจ ซึ่งวิธีนี้ทำให้อ่านเกิดความประทับใจได้มากกว่าการอ่านทฤษฎีที่กล่าวออกมาโดยตรง

๔.๑.๓ การละเมิดการเกิดคู่กัน

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหนังสือของนักกลเป็นสิ่งหนึ่งที่สร้างความโดดเด่นให้กับงานเขียนของเขา โดยเฉพาะการตั้งชื่อโดยใช้คำที่โดยปกติแล้วเราจะไม่นำคำเหล่านั้นมาใช้ร่วมกัน แต่เมื่อนำมาใช้แล้วก็ช่วยเร้าความสนใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี และกระตุ้นให้อยากติดตามอ่านเนื้อหาไปโดยที่ไม่ทิ้งหน้าที่หลักคือการเสนอเสนอทฤษฎีของผู้เขียน กลวิธีนี้ผู้วิจัยจัดเป็นการละเมิดการเกิดคู่กัน

การละเมิดการเกิดคู่กัน ในที่นี้ผู้วิจัยใช้อธิบายกลวิธีทางภาษาที่เกิดจาก “การเลือกใช้คำผิดคำแต่ไม่ผิดความหมายและไม่ผิดไวยากรณ์” (ปราณี กุลละวณิชย์, ๒๕๔๔ : ๓๑๘) กล่าวคือ ในการเรียบเรียงคำมาเป็นประโยคนั้นโดยปกติเราจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องทางไวยากรณ์และทางความหมายของประโยคนั้นๆ แต่ในบางกรณีเราก็จำเป็นต้องละเมิดกฎดังกล่าวเพื่อให้ประโยคนั้นมีความหมายเชิงอารมณ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ปราณี กุลละวณิชย์ (๒๕๔๔ : ๓๑๘) ได้ยกตัวอย่างประโยคในลักษณะที่ใช้คำผิดคำแต่ไม่ผิดความหมายและไม่ผิดไวยากรณ์นี้ ๒ ประโยคคือ

- ๑) ผมมีลูกสาวเสียตั้ง ๑๒ ตัว
- ๒) ตัวเขาขาวปี่ไปเลย

จะเห็นได้ว่า ประโยคในตัวอย่างทั้ง ๒ ตัวอย่างนั้นเรียบเรียงโดยผิดไวยากรณ์แต่ผู้ฟังยังสามารถเข้าใจความหมายของประโยคได้และทราบว่าผู้ที่กล่าวประโยคดังกล่าวนั้นมีอารมณ์เช่นใดด้วย นั่นคือ ในตัวอย่างที่ ๑ คำว่า “ลูกสาว” จะใช้ร่วมกับลักษณนาม “คน” ไม่ใช้ร่วมกับคำลักษณนาม “ตัว” ซึ่งใช้กับสัตว์ แต่การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ก็มีความเป็นไปได้เช่นกันว่าเขาหมายความว่าเขามีสัตว์เลี้ยงที่เขารักและเอ็นดูเหมือนกับลูกสาวของตนจริงๆ ถึง ๑๒ ตัว ส่วนในตัวอย่างข้อที่ ๒ นั้นจะเห็นว่า คำว่า “ขาว” มักจะใช้ร่วมกับคำว่า “จืด” หรือ “ผ่อง” หรือ “ใส” ซึ่งเป็นคำที่ให้ความหมายในด้านบวกแต่ผู้พูดใช้คำว่าขาว ร่วมกับคำว่า “ปี่” ซึ่งเป็นคำที่ปกติใช้ร่วมกับคำว่า “ดำ” การพูดว่า “ขาวปี่” จึงเป็นการกล่าวที่ผู้พูดหมายความว่าตรงกันข้าม

นั่นคือผู้พูดต้องการเสียดสีผู้ที่เป่าหมายว่าเขาผิดคล้ำมากนั่นเอง ตัวอย่างการตั้งชื่อเรื่องทีละเม็ดการเกิดคู่กันมีดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ชื่อหนังสือ **โตเกียวไม่มีขา**

การตั้งชื่อหนังสือ**โตเกียวไม่มีขา** นั้นมีความน่าสนใจ เพราะเป็นการตั้งชื่อหนังสือที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจวรรณคดีเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง**มนุษย์มีความฝันและความหวัง**ได้อย่างแยบยล ในเบื้องต้นการตั้งชื่อหนังสือว่า **โตเกียวไม่มีขา** นั้นชวนให้ผู้อ่านสงสัยเพราะโดยทั่วไปแล้วเราต่างทราบกันดีว่า เมืองโตเกียวเป็นเมืองหลวงของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งไม่อาจมีขาได้อย่างแน่นอน การนำค่านามระบุดานที่ชื่อ “โตเกียว” มาใช้กับค่านามเรียกอวัยวะคือ “ขา” ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยในความหมาย กลวิธีที่ผู้เขียนใช้นี้อาจกล่าวได้ว่ามีหลายกลวิธีระคนกัน ได้แก่การละเม็ดการเกิดคู่กันและการใช้ความเปรียบที่ซับซ้อน ในที่นี้ผู้วิจยจะขอกกล่าวถึงกลวิธีแรกก่อน ส่วนกลวิธีการใช้ความเปรียบนั้นจะอธิบายในหัวข้อ ๔.๑.๔ ที่อยู่ถัดไป

ในคำว่า **โตเกียวไม่มีขา** จัดเป็นการละเม็ดการเกิดคู่กันเนื่องจากผู้เขียนใช้คำว่า “โตเกียว” ร่วมกับคำว่า “ขา” ซึ่งปกติแล้วทั้งสองคำนี้ไม่น่าจะนำมาใช้ร่วมกันได้เนื่องจากผู้พูดจะเข้าใจดีว่า สถานที่ต่างๆ นั้นไม่สามารถเดินหรือเคลื่อนที่ไปเองได้ จึงไม่น่าจะนำมากล่าวถึงร่วมกับคำว่า “ขา” แต่เมื่อนี้วกกลมนำมาใช้ นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมองว่าทั้งสองคำนี้มีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน นั่นคือ นีวกกลมนำคำทั้งสองมาใช้ร่วมกันเพื่อจะเสนอพรรณนาเกี่ยวกับความฝันว่าเป็นสิ่งที่เราต้องทำมันให้เป็นจริงด้วยตนเอง เพราะมันไม่มีขา ไม่สามารถเดินมาหาเราได้ ผู้อ่านจะเข้าใจความหมายของชื่อหนังสือนี้ได้หลังจากอ่านข้อความจากตอน**โตเกียวไม่มีขา** ซึ่งอยู่ท้ายเล่ม ในตอนนี้นีวกกลมได้กล่าวถึงที่มาของชื่อหนังสืออันน่าสงสัยนี้ว่า

วันที่ผมเริ่มพิมพ์เลข 1 และคำว่า ‘จุดเริ่มต้น’ ลงบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ มันไม่ห่างจากวันนี้สักเท่าไร ผมได้เดินทางมาถึงความฝันของผมในหน้านี้ ทั้งที่ตอนเริ่มผมรู้สึก ว่ามันช่างไกลเหลือเกิน

ไม่ต่างจากโตเกียว

ตอนที่เรายังไม่เก็บกระเป๋า มันก็เหมือนอยู่ไกลโพ้น แต่พอตัดสินใจว่าจะไป ก็ไม่ได้ไกลอย่างที่คิด

ระยะทางที่ผ่านมามากหลายวัน หลายเดือน และหลายปี
 ปีที่ผมเดินทางตามความฝันของตัวเองจนได้เจอกับมัน
 ในวันนี้ ผมพอจะยืนยันกับคุณได้เป็นอย่างดีว่า

ความฝัน ก็เหมือนกันกับโตเกียว

มันไม่มีขา

ถ้าอยากไปถึง ต้องเดินไปหาเอง!

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๓๗๕)

ตัวอย่างที่ ๒ ชื่อหนังสือ **สมองไหวในฮ่องกง**

ชื่อหนังสือ**สมองไหวในฮ่องกง**นี้เป็นการตั้งชื่อเพื่อเสนอพรรณณะเกี่ยวกับชีวิตว่า
 มนุษย์ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่มนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวเขา
 เมื่อมนุษย์คิดและรู้สึกกับสิ่งเหล่านั้นมากๆ จึงเกิดสิ่งที่น่าสนใจเรียกว่า “สมองไหว” หรือสมองสั้น
 ไหวจากสิ่งที่มากระทบ ดังที่ผู้วิจัยกล่าวถึงไว้ในหัวข้อ **มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น**

สมองไหวในฮ่องกง เป็นการละเมิดการเกิดคู่กัน เนื่องจากคำกริยา **ไหว** มัก
 ใช้ร่วมกับสิ่งของที่สามารถเคลื่อนไหวได้ แต่สมองเป็นอวัยวะที่เคลื่อนไหวไม่ได้ การใช้ประโยคนี้นี้
 จึงผิดไวยากรณ์ แต่จะเพิ่มความสงสัยให้กับผู้อ่านว่า สมองไหว นั้นคืออาการอย่างไร เป็นไปได้
 อย่างไร และอยากติดตามอ่านงานของนักกลมต่อไปจนจบเพื่อหาคำตอบนั้น

ดังนั้น การละเมิดการเกิดคู่กันจึงเป็นกลวิธีที่สร้างความสนใจของผู้อ่านให้อยาก
 ติดตามงานเขียนและในขณะที่เดียวกันยังสามารถเสนอพรรณณะได้อย่างแยบยลอีกด้วย

๔.๑.๔ การใช้ความเปรียบ

เรื่องราวที่นักกลมต้องการจะถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่านในบางครั้งนั้นอาจเป็นเรื่องที่
 เข้าใจยาก นักกลมจึงถ่ายทอดพรรณณะของเขาด้วยการใช้**ความเปรียบ** กลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่าน
 มองเห็นภาพและเข้าใจพรรณณะของเขาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยพบว่า การใช้ความเปรียบเป็น
 กลวิธีเด่นเนื่องจากเป็นกลวิธีที่ปรากฏเป็นจำนวนมากและหลากหลายเมื่อเปรียบเทียบกับกลวิธี
 ทางภาษาอื่นๆ การใช้ความเปรียบเพื่อแสดงพรรณณะของนักกลมมีทั้งที่เป็นการเปรียบเทียบใน
 ส่วนเนื้อหาและในการตั้งชื่อหนังสือและชื่อตอน อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจที่สุดในการใช้ความ

เปรียบเทียบที่จัดว่าเป็นเอกลักษณ์ของนิวกลมไม่ได้อยู่เพียงการเปรียบเทียบว่าสิ่งใดเหมือนกับสิ่งใดเท่านั้น แต่อยู่ที่การใช้ความเปรียบอันซับซ้อนที่ซ่อนพรรณนะเอาไว้ได้อย่างแยบยล แสดงให้เห็นความสามารถทางภาษาของเขา

การใช้ความเปรียบ ในที่นี้เป็นกรอธิบายอย่างกว้างๆถึงกลวิธีที่นิวกลมใช้กล่าวเปรียบเทียบคุณสมบัติที่เหมือนกันของสิ่งของ ๒ สิ่งเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจความคิดของเขาชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากพรรณนะหรือความคิดเห็นของผู้เขียนคือสิ่งที่ป็นนามธรรม จึงจำเป็นต้องใช้การกล่าวเปรียบเทียบพรรณนะนั้นว่ามีคุณสมบัติเหมือนกับสิ่งของที่เป็นรูปธรรมในประการใด การใช้ความเปรียบในงานวิจัยนี้จะปรากฏสิ่งที่เป็นแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบ ทั้งนี้ คำแสดงการเปรียบเทียบเช่น เป็น เหมือน คล้าย คือ อาจปรากฏร่วมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้

การใช้ความเปรียบของนิวกลมอาจมีลักษณะที่น่าสังเกต ๓ ประการคือ

- ๑) การใช้ความเปรียบเชิงสร้างสรรค์
- ๒) การใช้ความเปรียบที่ทำให้เข้าใจพรรณนะชัดเจน
- ๓) การใช้ความเปรียบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางกับการดำเนิน

ชีวิต

รายละเอียดของการใช้ความเปรียบแต่ละประเภทมีดังต่อไปนี้

๑) การใช้ความเปรียบเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยสังเกตว่าชื่อหนังสือและชื่อตอนบางตอนที่นิวกลมตั้งขึ้นมานั้นมีความน่าสนใจอย่างยิ่งเพราะชื่อเหล่านั้นสร้างความสงสัยและกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจใคร่รู้ถึงที่มาของชื่อเหล่านั้น ซึ่งเมื่อผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อหาในเรื่องหรือตอนนั้นๆ จนจบแล้วจะสามารถเข้าใจได้ว่าชื่อเหล่านั้นไม่เพียงแต่ตั้งขึ้นด้วยกลวิธีทางภาษาที่น่าสนใจ แต่แท้จริงแล้วยังแฝงพรรณนะเกี่ยวกับโลกและชีวิตเอาไว้อีกด้วย ในที่นี้ผู้วิจัยจัดว่าเป็น**ความเปรียบเชิงสร้างสรรค์** กล่าวคือ เป็นการเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งมีคุณสมบัติบางประการคล้ายกับอีกสิ่งหนึ่งและยังสามารถเทียบได้กับอีกสิ่งหนึ่งด้วย สิ่งที่น่ามาเป็นแบบเปรียบมักจะเป็นสิ่งที่ผู้อ่านทั่วไปคาดไม่ถึง จึงเกิดความสงสัยเกี่ยวกับที่มาของแบบเปรียบเหล่านี้ กลวิธีนี้จะช่วยเร้าความสนใจของผู้อ่านให้อยากติดตามอ่านเนื้อหาในเรื่องเพื่อค้นหาที่มาของชื่อเหล่านี้ และต้องขบคิดหรือตีความแบบเปรียบอันซับซ้อนนี้จึงจะเข้าใจความคิดที่นิวกลมต้องการเสนอ ดังเช่นการตั้งชื่อหนังสือเรื่อง **โตเกียวไม่มีขา กัมพูชาพริบตาเดียว และเนปาลประมาณสะดือ** และชื่อตอน **หนอนไซโลก** จากหนังสือ**นั่งรถไฟไปตุ๋น**

ตัวอย่างที่ ๑ ชื่อหนังสือ **โตเกียวไม่มีขา**

ตั้งที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อการละเมิดการเกิดคู่กันว่าชื่อหนังสือ **โตเกียวไม่มีขา** เป็นการใช้ความเปรียบที่ซับซ้อนอีกประการหนึ่งไปแล้วนั้น ผู้วิจัยจะขออธิบายให้ชัดเจนขึ้นในหัวข้อนี้ว่าชื่อหนังสือดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบอันซับซ้อนที่เกิดจากการเปรียบเทียบคุณสมบัติของ **เมืองโตเกียว** เข้ากับคุณสมบัติของ **คน** และสามารถโยงไปถึง **ความฝันของคน** ว่าคุณสมบัติประการหนึ่งของคนคือคนมีขา จึงสามารถเดินทางไปที่ได้ก็ได้ ตรงกันข้ามกับเมืองโตเกียวและความฝันที่ทั้งสองสิ่งนั้นไม่มีขา ดังนั้น เมื่อเราต้องการไปเมืองโตเกียวหรือไปพิชิตฝัน เราจึงต้องเดินทางไปหาสิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง เช่นเดียวกับหนังสือ **โตเกียวไม่มีขา** เล่มนี้ ซึ่งนับว่าเป็นฝันของนิวกลมและเป็นตัวอย่างอันชัดเจนที่สนับสนุนว่า **ความฝันเป็นสิ่งที่เราต้องเดินเข้าไปหา** ดังข้อความที่นิวกลมกล่าวถึงในตอนท้ายของหนังสือ**โตเกียวไม่มีขา**ที่ผู้วิจัยกล่าวถึงไปแล้วในหัวข้อกลวิธีการละเมิดการเกิดคู่กัน

ตัวอย่างที่ ๒ ชื่อหนังสือ **กัมพูชาพริบตาเดียว**

ชื่อหนังสือนี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสงสัยว่าการไปเที่ยวกัมพูชาเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับ **พริบตาเดียว** จึงกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านเรื่องนี้จนจบเพื่อจะไปพบกับคำเฉลยในตอนท้ายของหนังสือว่าชื่อนี้เกิดจากการเปรียบเทียบอันซับซ้อนเพื่อเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตว่า **ชีวิตมนุษย์นั้นไม่ยืนยาว นั่นคือ**

๑) การไปเที่ยวครั้งนี้ ทำให้เขาค้นพบความไม่จีรังของชีวิตมนุษย์ ซึ่งเวลาที่มนุษย์มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ยคือ ๒๐,๐๐๐ วันซึ่งหากเปรียบเทียบกับอายุของจักรวาลนี้นับว่าเป็นเวลาที่สั้นมากคือเป็นเวลาเพียงพริบตาเดียว

๒) เวลาที่สั้นเพียงพริบตาเดียว เป็นการเปรียบเทียบระยะเวลาเข้ากับกริยาของคน เพราะการกะพริบตาของคน ๑ ครั้งเป็นระยะเวลาที่สั้นมากเมื่อเทียบกับการทำกริยาอื่นๆ นำไปสู่การคิดใคร่ครวญว่า ชีวิตมนุษย์นั้นแสนสั้นนัก หน้าที่ของเราคือการกำหนดว่าจะใช้เวลาที่มีจำกัดนี้อย่างไร ใช้ไปเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือใช้ไปเพื่อทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น ดังนี้

“และหากจะคิดไป ชีวิตมนุษย์อันแสนสั้นนั้นก็เพียงแค่
เสี้ยวกะพริบตาเดียวเท่านั้นเอง เมื่อนำไปเทียบเคียงกับอายุนับ
หลายล้านล้านปีของจักรวาล

ในพริบตาเดียวนั้น, ใครจะมีความสุขกว่ากัน

ในพริบตาเดียวนั้น, ใครจะดูแลคนใกล้ชิดได้ดีกว่ากัน
 ในพริบตาเดียวนั้น, ใครจะแบ่งปันให้เพื่อนบ้านได้
 มากกว่ากัน

ในพริบตาเดียวนั้น, ใครจะยิ้มได้กว้างกว่า ได้บ่อยกว่า
 กัน

ในพริบตาเดียวเท่านั้น

(...)

ในความชั่วครวชของชีวิต, ในเพียงแค่ชั่ววอกะพริบตาของ
 จักรวาล

คงไม่ใช่เรื่องผิดแปลกอะไร หากใครสักคนจะเกณฑ์ไพบร
 พล หรือใช้เวลาทั้งชีวิตเพื่อสร้างความยิ่งใหญ่ให้ตัวเอง

แต่ก็ยังมีคนอื่นอีกจำพวกหนึ่ง ที่อุทิศชีวิตเพื่อคนอื่นสร้าง
 ความสุขให้แก่พวกเขา

และแน่นอนว่า, เราอาจไม่จำเป็นต้องเป็นคนทั้งสอง
 ประเภทข้างบน

เพราะต่างคน ก็ต่างมีชีวิต และวิถีคิดของตัวเอง

จะดำเนินชีวิตอย่างไร ก็เชิญกันตามสะดวกเถิดครับ

แต่อย่างไรเสีย, ก็อย่าลืมแล้วกันว่า

เรามีเวลากันแค่คนละพริบตาเดียว."

(กัมพูชาพริบตาเดียว หน้า ๓๐๖ และ ๓๐๗)

ตัวอย่างที่ ๓ ชื่อหนังสือ เนปาลประมาณสะตือ

ชื่อหนังสือเล่มนี้ แม้จะมีคำว่า *ประมาณ* ซึ่งแสดงให้เห็นนัยของการเปรียบเทียบ
 อยู่ด้วย แต่แล้วผู้อ่านจะสะดุดใจและเกิดความสงสัยว่า เหตุใดนักวกลมจึงเปรียบเทียบประเทศ
 เนปาลกับสะตือ กล่าวคือเป็นการเปรียบเทียบที่แปลกและดูไม่น่าจะเข้ากัน ความสงสัยนี้จะ
 กระตุ้นให้ผู้อ่านอยากอ่านงานของเขาเพื่อจะค้นหาสาเหตุของการเปรียบเทียบที่แปลกแหวกแนว
 เช่นนี้ และในตอนท้ายเล่มก็จะพบว่านักวกลมใช้การเปรียบเทียบเพื่อเสนอทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตว่า

ความสุขเกิดขึ้นได้จากการที่มนุษย์มีมิตรภาพต่อกันและตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวและคนรัก นั่นคือ

- ๑) นีวกลมเปรียบเทียบเนपालกับสะดือในด้านความกว้างและความสูง
- ๒) นีวกลมเปรียบเทียบเนपालกับสะดือในด้านการพิชิตฝัน กับ ความสำคัญ
ของครอบครัว

การเปรียบเทียบเนपालด้านความกว้างและความสูง นีวกลมกล่าวว่า

“ในทุกมิติ เราอยู่แค่สะดือของเนपाल

ในด้านความกว้าง: เราเดินทางวนเวียนอยู่ในเขตเมือง
ท่องเที่ยว กาฐมาณฑุ – ปาทาน – บักตาปัวร์ – โปคารา จุดศูนย์กลาง
ของประเทศที่ร่ำรวยวัฒนธรรมและล้ำชาวัฒนธรรมชาติแห่งนี้

ในด้านความสูง: เราขึ้นไปสูงแค่สามพันสองร้อยสิบ
เมตรหากเทียบกับยอดที่สูงที่สุด ก็น่าจะอยู่แถวๆ รุสะดือของเนपाल
หากเรายกส่วนศีรษะให้กับยอดเอเวอร์เรสต์ (แปดพันแปดร้อยสี่สิบ
แปดเมตร) เราจึงวนเวียนอยู่ที่เนपालในระดับ ‘ประมาณสะดือ’
เท่านั้น”

(เนपालประมาณสะดือ หน้า ๓๘๗)

การเปรียบเทียบนี้ นำไปสู่การเปรียบเทียบอีกชั้นหนึ่ง นั่นคือ เปรียบเทียบเนपाल
เป็นการเดินทางไปพิชิตความสำเร็จที่เราตั้งจุดหมายเอาไว้ และเปรียบเทียบสะดือเป็นความสำคัญ
ของครอบครัวของเรา เนื่องจากสะดือเป็นอวัยวะที่เรามักจะมองข้ามความสำคัญไป ทั้งๆ ที่ใน
ตอนที่เรายืนในท้องของแม่ สะดือเป็นอวัยวะเดียวที่เชื่อมระหว่างแม่กับเรา เช่นเดียวกับครอบครัว
ของเรา ที่ในบางครั้งเราก็หลงลืมความสำคัญของพวกเขาในระหว่างที่สร้างชีวิตตนเองให้ประสบ
ความสำเร็จ เขากล่าวว่า

“เราอาจปฏิเสธไม่ได้ว่า เราต้องข้ามฝ่าภูเขาสูงแล้วลูก
เล่า แม่น้ำลำธารสายแล้วสายเล่า เพื่อก้าวเข้าไปเหยียบยังฝั่ง

ฝัน แต่จะมีประโยชน์อะไรถ้าเราก้าวไปถึงจุดหมาย แต่กลับพบว่าตัวเองยืนตระหง่านอยู่เพียงลำพัง

ไม่มีเพื่อน , ไม่มีพี่น้อง , ไม่มีคนรัก และไม่มี 'คนที่บ้าน' ร่วมยินดี

จะมีประโยชน์อะไร หากเราพิชิตภูเขาใหญ่ลงได้ แต่ไม่มีใครเหลือร่วมดีใจเมื่อเรากลับลงมาถึง 'บ้าน'

และเราก็ไม่สามารถเรียกตามเวลากลับคืนมาเพื่อจะแก้ตัวอีกครั้ง

...

หรือเราควรให้ความสำคัญกับ 'ภูเขา' เท่าๆ กับ 'สะดือ'"

(เนปาลประมาณสะดือ หน้า ๓๙๕)

ผู้วิจัยสังเกตว่า ในเบื้องต้นกลวิธีนี้จะไม่ทำให้ผู้อ่านคิดว่าชื่อตอนนั้นๆ เป็นการเปรียบเทียบ แต่ผู้อ่านจะมองเห็นความไม่น่าเป็นไปได้แล้วเกิดความสงสัยใคร่จะรู้ว่าเนื้อหาในเล่มหรือตอนนั้นกล่าวถึงอะไร ต่อเมื่อได้มาอ่านเนื้อหาในตอนนั้นจนจบแล้วจึงจะได้คำตอบว่า แท้จริงแล้วการตั้งชื่อที่ชวนสงสัยนั้นเป็นการกล่าวเปรียบเทียบในสิ่งที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง ทั้งนี้การเปรียบเทียบดังกล่าวยังมีความซับซ้อน แสดงให้เห็นความคิดอันลุ่มลึกของนิวกลมด้วย

สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ นิวกลมมักจะเปรียบเทียบสถานที่เข้ากับอวัยวะในร่างกายมนุษย์ เช่น "สะดือ" นับเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับอวัยวะเหล่านั้น อันอาจตีความได้ว่านิวกลมมองว่าการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ คล้ายกับการเดินทางไปรู้จักและทำความเข้าใจกับตัวตนของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของนิวกลมจากหนังสือเนปาลประมาณสะดือที่กล่าวว่า "บางครั้งเราจึงพบว่าเราได้ค้นเจอความคิดที่ซ่อนอยู่ลึกๆ ในตัวเราเองระหว่างเดินทางต่างแดน"

ตัวอย่างที่ ๔ ชื่อตอนหนอนไซโลก จากหนังสือ *นั่งรถไฟไปตุ๋เย็น*

หนอนไซโลก เป็นชื่อตอนที่เกิดจากการใช้ความเปรียบเทียบซับซ้อน ผู้วิจัยได้กล่าวถึงเนื้อหาของตัวอย่างนี้ไว้แล้วในทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง *ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของ*

ตนเอง ในตัวอย่างดังกล่าวนี้วิกลมได้ใช้ความเปรียบซับซ้อนเพื่อจะอธิบายความคิดของเขาว่า มุมมองที่เรามีต่อชีวิตในแต่ละช่วงเป็นสิ่งสำคัญ เช่นในช่วงที่มีปัญหาที่ไม่อาจตั้งรับได้ทันเกิดขึ้น เราก็ควรมองว่าเราเป็นเพียงสิ่งมีชีวิตธรรมดาๆ ตัวเล็กๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขสิ่งใดได้ตามใจตน ส่วนช่วงปกติเราก็ควรมองว่าตัวเรานั้นมีความสำคัญและยิ่งใหญ่ต่อความรู้สึกของบุคคลที่รักและห่วงใยเรา มุมมองเช่นนี้จะทำให้เรามีกำลังใจที่จะมีชีวิตต่อไป ดังที่วิกลมกล่าวไว้ว่า

“จริงๆ แล้ว เราคงตัวโตและตัวเล็กสลับไปมาตาม เวลาและสถานการณ์

ขณะที่เราเป็นแบคทีเรียของโลก ดูเหมือนไม่มีความสำคัญอะไรกับภูเขาใหญ่ท้องฟ้ากว้าง แต่อีกด้านเราก็มีความสำคัญมากมายกับคนที่เขาห่วงใยและมีสายสัมพันธ์ เชื่อมกันด้วยความหมายต่างๆ

สำหรับคนเหล่านั้น เราไม่ใช่แบคทีเรีย แต่เป็นโลก ทั้งใบ

และนั่นอาจเป็นความหมายของการดำรงอยู่”

(นั่งรถไฟไปตู้เย็น หน้า ๒๔๕)

จะเห็นว่า ในตอนแรกผู้อ่านจะสงสัยว่าเหตุใดวิกลมจึงตั้งชื่อตอนว่า หนอนไซ โลกแล้วเมื่ออ่านเนื้อหาจนจบจะเข้าใจได้ว่าชื่อตอนนี้มาจากการเปรียบเทียบอันซับซ้อนเพื่ออธิบายพรรณานะ ดังนี้

รถไฟที่วิกลมและเพื่อนโดยสาร แบบเปรียบเทียบคือ หนอนไซกำลังขอนไซผลไม้ โลกที่เราอาศัยอยู่ แบบเปรียบเทียบคือ ผลไม้ มนุษย์ที่ไร้ค่าและไม่มีความสำคัญต่อสิ่งใด แบบเปรียบเทียบคือ แบคทีเรียในตัวของหนอน และมนุษย์ตัวเล็ก

มนุษย์ที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อบุคคลอื่นๆ แบบเปรียบเทียบคือ มนุษย์ตัวโต การเปรียบเทียบเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนขึ้นว่า หากเทียบกับธรรมชาติ แล้วเราเป็นเพียงสิ่งเล็กๆ ที่ดูเหมือนจะไม่มีค่าอะไรกับธรรมชาติเลย เราจึงไม่ควรทะนงตน และยังสามารถตีความต่อไปได้ว่า การมองว่าตนเองเป็นหนอนหรือสิ่งมีชีวิตเล็กๆ นี้ช่วยให้เรา

เข้าใจได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตเราเป็นเพียงสิ่งเล็กๆ เท่านั้น แต่การคิดในลักษณะนี้บางครั้งก็ทำให้เรารู้สึกว่าชีวิตตนไร้คุณค่า นีวกลมจึงเสนอว่า แท้จริงแล้วเราควรคิดว่าตนเองมีความสำคัญ ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเวลาและสถานการณ์

๒) การใช้ความเปรียบเทียบที่ทำให้เข้าใจทฤษฎีชัดเจน

อาจกล่าวได้ว่าการทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของความเปรียบเทียบ เนื่องจากความเปรียบเทียบเป็นกลวิธีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่ามีคุณสมบัติเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งอย่างไร จึงทำให้การถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่านมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในการถ่ายทอดภาพหรือความคิดเห็นบางประการที่อาจจะเข้าใจได้ยากปรากฏเป็นภาพชัดเจนขึ้นในความคิดและความรู้สึกของผู้อ่าน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างจินตภาพให้กับผู้อ่านนั่นเอง สุวัฒน์ วรรณรังษี (๒๕๔๐ : ๗๗) และเทวีญานันต์ มุ่งปั้นกลาง (๒๕๔๕ : ๑๒๘) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้ความเปรียบเทียบตรงกันว่า วิธีการดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้ง่ายขึ้น เพราะเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมเข้ากับสิ่งที่เป็นรูปธรรม และจินตภาพยังเป็นพลังที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจ จึงสามารถเข้าใจในเรื่องราวและสารที่ผู้เขียนต้องการนำเสนออย่างลึกซึ้ง ข้อสรุปดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การใช้ความเปรียบเทียบของนีวกลม ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่นีวกลมจะเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งมีคุณสมบัติบางประการเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งในด้านใด ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพตามที่เขาเสนอและเข้าใจทฤษฎีของเขาได้อย่างรวดเร็ว และเป็นที่น่าสนใจว่าแบบเปรียบเทียบที่นีวกลมเลือกใช้มักจะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ โดยเฉพาะการเปรียบเทียบกับธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ทั้งพืช สัตว์ ภูเขา และกระทั่งการเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์เอง ซึ่งการเลือกใช้แบบเปรียบเทียบเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้อ่านเข้าใจทฤษฎีของเขาได้รวดเร็ว ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมานี้เป็นการใช้แบบเปรียบเทียบที่ใช้แบบเปรียบเทียบเป็นสัตว์ เพื่อสื่อทฤษฎีเกี่ยวกับโลกว่าการเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ จากตอนหนึ่งในหนังสือเนปาลประมาณสะดีอ นีวกลมกล่าวว่า

“ยิ่งเที่ยวเยอะยิ่งรู้สึกว่านาน ความเนิบช้าของเนปาลทำให้ความนานที่ว่าดูนานกว่าที่เป็น สิ่งหนึ่งที่ผมมองเห็นที่ปาทาน นอกจากถั่วถั่งกะละมั่งหม้อทองเหลืองที่ตั้งขายเรียงรายกันเกลื่อนกลาด คือความกลมกลืนของชีวิต

ใหม่ในเมืองเก่า เราจะพบเห็นผู้คนออกมานั่งตากแดดตาก –
ลม ตา – กลม โดยไม่ทำอะไรบนชั้นบันไดวังเก่า วัดเก่า
กระทิงนอนแอ้งแม้งสบายอารมณ์บนเจดีย์โบราณ พ่อค้าแม่
ขายขายของเรียงรายในบริเวณนั้น สระน้ำโบราณที่เจาะลึก
ลงไปจากพื้นดิน บางสระเคยเป็นที่ส่งน้ำของกษัตริย์ก็ยังมี
คนไปรองน้ำใช้ บ้างก็สระผสมอาบน้ำกันตรงนั้นเลยก็มี

ชีวิตใหม่เหล่านี้เอง ที่ทำให้เมืองเก่าไม่ถูกสตัฟฟ์
เอาไว้

หากเทียบเมืองเก่าที่ล้อมรั้วอนุรักษ์กับเมืองเก่าที่มี
ชีวิตลงไปคลุกเคล้าแบบนี้ ผมรู้สึกว่แบบหลังมีสีสันกว่ากัน
เยอะ

อยู่ที่ใครมองว่า ‘สวย’ คืออะไร?

ระหว่างผีเสื้อที่กระพือปีกกระริกในสวนดอกไม้ กับ
ผีเสื้อสีสวยที่ถูกสตัฟฟ์ใส่กรอบติดข้างฝาผนัง
สวยทั้งคู่

ต่างกันแค่, หนึ่งนั้นมีลมหายใจ

อีกหนึ่ง, ‘ไม่มี’

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๑๔๓ – ๑๔๔)

ตัวอย่างข้างต้นนี้วิกลมต้องการเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เขามองว่าความ
สวยงามที่แท้จริงของเมืองเก่าคือการที่มีผู้คนเข้าไปใช้ชีวิตได้ มิใช่เมืองที่อนุรักษ์ไว้ด้วยการปิดกั้น
เขาจึงเลือกใช้ผีเสื้อมาเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดดังกล่าวว่า

เมืองเก่าที่มีผู้คนเข้าไปอาศัยอยู่ เปรียบกับ ผีเสื้อที่กระพือปีกกระริก เมืองเก่าที่
เป็นเช่นนั้นจึงสวยงามและมีชีวิตชีวา

เมืองเก่าที่ปิดกั้นไม่ให้ใครเข้าไปใช้ประโยชน์ เปรียบกับ ผีเสื้อสตัฟฟ์ เมืองเก่าที่
เป็นเช่นนั้นจึงดูสวยงาม ‘ไม่มีรอยตำหนิ แต่ไร้ชีวิตชีวา

จะเห็นว่า การใช้แบบเปรียบเทียบผีเสื้อ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีความสวยงามนี้ทำให้อ่าน
เห็นภาพชัดเจนและเข้าใจการเสนอทรรศนะเรื่องความสวยงามของเมืองเก่าได้เป็นอย่างดี และ

ผู้วิจัยยังเห็นว่า การใช้แบบเปรียบเทียบนี้ยังปรากฏในชื่อตอนของตอนนี้ด้วย นั่นคือในตอนนี้มีชื่อตอนว่า *ปาทาน : วัตวังยังกระพือปีก* อันแสดงให้เห็นว่าความสวยงามของเมืองเก่าปาทานนี้เป็นความสวยงามที่มีชีวิตชีวาเทียบได้กับผีเสื้อที่ยังคงบินและกระพือปีกอันสวยงามอวดต่อสายตาสีงมีชีวิตอื่นๆ ได้

แบบเปรียบเทียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ปรากฏอีกดังในตัวอย่างในการเสนอพรรณนาที่ผู้วิจัยกล่าวถึงไว้ในบทที่ ๓ เช่น ตัวอย่างจากหัวข้อเรื่อง *การเดินทางทำให้เห็นความเป็นนิรันดร์* นั้น นีวกลมได้กล่าวเปรียบเทียบความสวยงามของสิ่งที่เข้าไปใกล้ภาวะสูญสลายกับใบไม้สีน้ำตาลแห้งที่ปลิวลงมาจากต้น หรือการเปรียบเทียบความฝันว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องทุ่มเทฟันฝ่าว่ามีลักษณะคล้ายกับภูเขาที่เราต้องอาศัยพลังกำลังมากมายเพื่อปีนขึ้นไป สูดอากาศอันสดชื่นคล่องกับการเสนอพรรณนาว่า *มนุษย์มีความฝันและความหวัง* และการเปรียบเทียบอุปสรรคและปัญหาในชีวิตกับฝนตกเพื่อเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าหากเรายืนหยัดไม่หวงหนีทั้งฝนและปัญหาทำยที่สุดแล้วทั้งสองสิ่งก็จะผ่านไปแล้วเราจะเกิดความสุขจากการต่อสู้อุปสรรค และตัวอย่างการเปรียบเทียบความสุขรอบตัวมนุษย์กับดอกไม้ที่มองเห็นได้ทั่วไป ในการเสนอพรรณนาที่ว่า *ความสุขอยู่รอบตัวเรา* เป็นต้น

ส่วนการเชื่อมโยงสิ่งที่นีวกลมพบเห็นเข้ากับมนุษย์นั้น ในที่นี้จะต่างจากการเปรียบเทียบในหัวข้อแรกในประเด็นเรื่องความซับซ้อนของแบบเปรียบเทียบ เพราะแบบเปรียบเทียบที่เกี่ยวกับมนุษย์ในกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นแบบเปรียบเทียบที่ซับซ้อนจนสร้างความสงสัยให้กับผู้อ่าน ตรงกันข้ามแบบเปรียบเทียบในที่นี้กลับเป็นแบบเปรียบเทียบที่เข้าใจได้ง่าย ดังเช่นตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้ เช่น ตัวอย่างในบทนำที่นีวกลมกล่าวเปรียบเทียบเมืองกับคน เพื่อเสนอพรรณนาเรื่อง *ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน* หรือในการเสนอพรรณนาว่า *โลกคือแหล่งความรู้* นีวกลมกล่าวการเปรียบเทียบว่าการที่เราได้อาศัยในเมืองที่อนุรักษ์ของเก่าเอาไว้ให้เราศึกษานั้นเปรียบได้กับการสนทนากับผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์มากมาย ในตัวอย่างนี้ยังเสนอการเปรียบเทียบผสมกันระหว่างมนุษย์และพืชอีกด้วยว่าหากเราไม่อนุรักษ์สิ่งเหล่านี้เอาไว้ก็เทียบได้กับเราเป็นต้นไม้ที่ไร้รากยึดเกาะดิน จึงเจริญเติบโตได้ไม่ดี เป็นต้น

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงการเปรียบเทียบอีกลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างการเดินทางกับการดำเนินชีวิต ซึ่งนับว่าเป็นการเปรียบเทียบโดยการมองภาพรวมของการเสนอพรรณนาของนีวกลม

๓) การใช้ความเปรียบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางกับการดำเนินชีวิต

เมื่อผู้วิจัยประมวลสิ่งที่ถูกเปรียบและแบบเปรียบในวรรณคดีของนิวกลมพบว่า มีวรรณคดีเกี่ยวกับชีวิตอยู่กลุ่มหนึ่งที่นิวกลมใช้ความเปรียบสำหรับเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ ทำให้เห็นว่าการเดินทางมีองค์ประกอบบางประการที่คล้ายคลึงกับการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับคำกล่าวของหนุ่มเมืองจันท์ที่ว่าเขาได้รับมุมมองใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือแต่ละเล่มของนิวกลมและมุมมองเหล่านั้นทำให้เขาเข้าใจความหมายและความรู้สึกของการเดินทางได้อย่างครบถ้วน ที่ผู้วิจัยกล่าวไปแล้วในบทที่ ๓

วรรณคดีในส่วนนี้เมื่อนำมารวมกันจะสามารถมองเห็นความคิดอันเป็นระบบของนิวกลม แต่นิวกลมไม่เพียงแต่กล่าวเปรียบเทียบว่าการเดินทางมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตอย่างไร เขายังได้ใช้การเปรียบเทียบนี้เพื่อทำให้ผู้อ่านเข้าใจไปอีกชั้นหนึ่งว่า เมื่อเราเข้าใจว่าการเดินทางมีความสัมพันธ์กับแง่มุมบางประการของการดำเนินชีวิตแล้ว ประสบการณ์ที่เราได้รับจากการเดินทางย่อมนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้ กล่าวในข้างขึ้นไปอีกคือ ประสบการณ์ในการเดินทางสอนเรื่องการดำเนินชีวิตให้กับเราได้นั่นเอง เช่น การเปรียบเทียบระหว่างการกำหนดเป้าหมายในการเดินทางกับเป้าหมายในการดำเนินชีวิต การเปรียบเทียบระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางกับปัญหาชีวิต การวางแผนในการเดินทางกับการวางแผนชีวิต ข้อจำกัดในการเดินทางกับข้อจำกัดในชีวิต เป็นต้น การใช้ความเปรียบในลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจวรรณคดีเกี่ยวกับชีวิตของนิวกลมมากขึ้น ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างการใช้ความเปรียบที่เปรียบเทียบการเดินทางกับการดำเนินชีวิตว่านิวกลมได้กล่าวถึงไว้ในลักษณะใดบ้าง และจะสรุปในตอนท้ายว่าวรรณคดีเหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาในงานเขียนของเขาอย่างไร ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ เปรียบเทียบจุดหมายในการเดินทางกับจุดหมายในการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างนี้เป็นการเสนอวรรณคดีเกี่ยวกับชีวิตเรื่องความสุขอยู่รอบตัวเราด้วยการใช้ความเปรียบกล่าวถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างจุดหมายในการเดินทางกับจุดหมายในการดำเนินชีวิต นำมาจากหนังสือ *นั่งรถไฟไปตู้เย็น* ตอนหนึ่งว่า

“จริงๆ แล้วชีวิตกับการเดินทางก็มีส่วนคล้ายกันอยู่
มากเรากำหนดจุดหมายไว้ล่อใจให้ตัวเองอยาก ‘เดินหน้า’
ต่อไป เรามีจุดหมายในชีวิตจะได้มีคำตอบให้ตัวเองว่าจะ

หายใจไปทำไม แต่จริงๆ แล้วจุดหมายแท้จริงที่ใครๆ ก็รู้
และใครๆ ก็อยากทำให้สำเร็จ ก็คือการมีความสุขกับทุก
วันของชีวิต

เป็นจุดหมายที่อยู่ในวิถีทาง

เป็นการเดินทางกับความสุข ซึ่งต่างกันอย่างมาก
กับการเดินทางมุ่งหน้าสู่ความสุข เพราะแบบหลังนั้นเรา
ต้องรอให้ถึงวันที่ไปถึงจุดหมายจึงจะมีความสุขครั้งใหญ่ๆ
ได้หนึ่งหน

ใครที่ยังเดินหน้าหาความสุขย่อมพบว่าความสุขนั้น
อยู่อีกไกล กระทั่งอาจหาไม่เจอ

ผู้ที่ไม่ตามหาต่างหากที่จะค้นพบ

หากดวงตาของเราเอาแต่จับจ้องไปยังยอดเขาสูง
ใหญ่แล้วจะเหลืออะไรไว้มองดอกไม้ที่สวยงามตรงหน้า”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๑๕)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่า นีวกลมมองว่าความคล้ายคลึงกันประการหนึ่ง
ระหว่างการเดินทางกับการดำเนินชีวิตคือ ในการเดินทางเราจะกำหนดจุดมุ่งหมายไว้เพื่อที่จะ
เดินทางไปให้ถึงจุดนั้น เช่นเดียวกันกับการดำเนินชีวิตที่เราจะตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ว่าเราจะมีชีวิต
อยู่เพื่อทำสิ่งใดบ้าง ทั้งนี้ นีวกลมได้กล่าวถึงรายละเอียดของจุดหมายดังกล่าวนี้ว่า ระหว่างที่เรา
เดินทางไปหาจุดหมายที่ตั้งใจเอาไว้ก็ไม่ควรลืมความสวยงามของสิ่งต่างๆ ที่รอคอยเราระหว่าง
ทาง เช่นเดียวกันกับชีวิตที่เราควรจะใช้เวลาเพื่อมีความสุขกับทุกๆ วันที่ผ่านไป มิใช่มุ่งแสวงหา
แต่ความสุขที่อยู่ปลายทางเท่านั้น

ในตัวอย่างนี้ นีวกลมได้เปรียบเทียบ *ความสุขที่อยู่ระหว่างเดินทาง* ด้วยแบบเปรียบเทียบ
ดอกไม้ ส่วนความสุขอันยิ่งใหญ่ที่มนุษย์มักมุ่งมองและใฝ่หา ด้วยแบบเปรียบเทียบ *ภูเขาสูงใหญ่* ซึ่ง
การเปรียบเทียบในลักษณะนี้สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าความสุขอยู่รอบตัวเราและเราสามารถมี
ความสุขได้ในทุกๆ วัน เช่นเดียวกับดอกไม้ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปเรามองเห็นได้ในทุกที่ ต่างกันกับภูเขาสูง
ใหญ่ที่มีอยู่เพียงไม่กี่แห่ง เทียบไม่ได้กับปริมาณของดอกไม้ ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์ว่าจะ
มองเห็นความสุขหรือดอกไม้ที่อยู่ตรงหน้าของเราหรือไม่

ผู้อ่านจึงไม่เพียงมองเห็นความลึกซึ้งในการเปรียบเทียบของนั้วกลม แต่ยังจะได้ สะดุดใจคิดว่า ขณะนี้ตนเองได้มุ่งมองไปแต่ภูเขาใหญ่ที่อยู่แสนไกลจนหลงลืมดอกไม้ ที่อยู่ตรงหน้าเช่นที่นั้วกลมกล่าวเปรียบเทียบด้วยหรือไม่

ตัวอย่างที่ ๒ เปรียบเทียบการวางแผนในการเดินทางกับการวางแผนชีวิต

นั้วกลมเป็นนักเดินทางสะพายเป้ที่มักจะวางแผนการเดินทางไว้หลวมๆ กล่าวคือ หากมีสถานที่หรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจกว่าแผนที่วางไว้ก็จะปรับแผนการที่เคยวางไว้นั้น จุดนี้เอง ทำให้เขาค้นพบว่า จุดหมายปลายทางที่นักเดินทางกำหนดไว้ว่าจะไปเยือนนั้น ในบางครั้งก็ไม่มี ความสำคัญเท่ากับเรื่องราวต่างๆ ที่พวกเขาพบเจอระหว่างทาง โดยเฉพาะบรรดาผู้คนที่เขาได้ พบเจอและพูดคุยตลอดการเดินทาง เขาจึงเสนอพรรณนาเกี่ยวกับชีวิตเรื่องความสุขเกิดจากการมี มิตรภาพต่อกันไว้ในหนังสือโตเกียวไม่มีซา ตอนที่เขาจะต้องเลือกว่าจะท่องเที่ยวตามแผนที่ วางไว้หรือจะเดินทางไปดูคอนเสิร์ตกับเพื่อนใหม่คือกนกวรรณและจุงโกะ โดยที่สุดแล้วเขาเลือก ทำตามประการหลัง อันทำให้เขาได้พบกับมิตรภาพอันน่าประทับใจ ดังนี้

“แต่อีกหนึ่งวินาทีข้างหน้า เราก็ไม่อาจรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น

- 1 -

การเดินทางที่มีการวางแผนอย่างถ่วงถี้ มีเส้นทางและ จุดหมายที่ชัดเจนนั้นเป็นสิ่งที่ดี หากแต่เราก็ไม่อาจปฏิเสธว่า ระหว่างทางที่เดินผ่านนั้น มีอะไรอีกมากมายที่อยู่นอกเหนือ แผนการที่วางไว้ บางครั้งสิ่งที่เกิดขึ้นสามารถเปลี่ยนเส้นทาง และจุดหมายเดิมๆ บางครั้งจุดสิ้นสุดในการเดินทางอาจไม่ใช่ จุดเดียวกันกับที่ตั้งใจไว้ในตอนแรก ไม่มีใครรู้ล่วงหน้าว่าการ เดินออกนอกเส้นทางหรือมุ่งหน้าไปตามทางที่วางไว้ อย่างไร จะให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า

ไม่ต่างอะไรกับชีวิต เมื่อดำเนินมาถึงทางแยก เรามี โอกาสรู้ผลลัพธ์แค่หนึ่งทางที่เลือกเดินเท่านั้น”

(โตเกียวไม่มีซา หน้า ๑๔๙ - ๑๕๐)

ทหรศนะข้างต้นนี้ นีวกลมเสนอกับผู้อ่านว่า การวางแผนการเดินทางนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางหรือการดำเนินชีวิต การมีแผนการที่ดีย่อมทำให้เราเกิดความมั่นใจและไม่เดินหลงทาง แต่ในโลกใบนี้ มนุษย์ย่อมรู้ว่าการเดินทางและการดำเนินชีวิต เราจะต้องพบเจอกับสถานการณ์ต่างๆ ที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่นในเหตุการณ์ข้างต้นนี้ คือการที่เราได้เดินไปพบกับอีกเส้นทางหนึ่งที่น่าสนใจไม่แพ้เส้นทางเดิมที่เราเคยกำหนด เมื่อเจอทางแยกเช่นนี้ เราจึงต้องตัดสินใจเลือกให้ดีว่าจะเลือกเดินตามเส้นทางเดิมหรือเลือกเส้นทางใหม่ การพิจารณาเลือกเส้นทางทั้งสองเส้นจึงควรกระทำอย่างรอบคอบเพราะเราไม่รู้ว่าเส้นทางใดที่ดีกว่า สิ่งเหล่านี้เป็นความจริงที่เราควรเรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม การตัดสินใจเลือกเส้นทางในการเดินทางจึงไม่ต่างกับการเลือกเส้นทางดำเนินชีวิต

ตัวอย่างที่ ๓ เปรียบเทียบระหว่างการเดินทางกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตัวอย่างนี้เป็นการแสดงทหรศนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่องความไม่แน่นอนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างไปแล้วส่วนหนึ่งในหัวข้อ ๑.๒) มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาวนั้น ผู้วิจัยเห็นว่านิวกลมได้ใช้การเปรียบเทียบเพื่อแสดงทหรศนะดังกล่าวให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจน นิวกลมกล่าวว่า

ก่อนที่จะล่ำลาหมู่บ้านเปยจีซ้วน พวกเราไปแวะที่ทำการไปรษณีย์ที่เหนือที่สุดของประเทศจีน ชื่อโปสการ์ด แล้วทุกคนก็เซ็นชื่อพร้อมให้อีเมล เบอร์โทรศัพท์ใส่ไว้ในโปสการ์ด เพื่อเป็นที่ระลึกว่าครั้งหนึ่งเราได้มาเจอกัน ณ จุดเหนือสุดบนแผนที่หงอนไก่

เจอ แล้วก็จาก

การเดินทางเป็นแบบจำลองของความสัมพันธ์ มันจำลองให้เราได้ว่าในชีวิตนี้จะมีคนจำนวนหนึ่งผ่านเข้ามาในชีวิต และได้ใช้สอยแบ่งปันช่วงเวลาดีๆ ร่วมกันก่อนที่จะแยกย้ายกันไป บ้างก็เจอกันใหม่ บ้างก็ไม่เจอกันอีกเลย

(นั่งรถไฟไปตู้เย็น หน้า ๓๑๗)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเรื่องการเปรียบเทียบการเดินทางกับความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ที่มนุษย์พบเจอในชีวิต นีวกลมได้เปรียบเทียบการเดินทางว่าเป็นแบบจำลองความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ว่าในการเดินทางนั้นนักเดินทางจะได้พบเจอกับบุคคลต่างๆ ตลอดการเดินทาง และสุดท้ายแล้วทุกคนต่างจะต้องแยกจากกันไป เช่นเดียวกับกับการดำเนินชีวิต

ดังนั้น ในตัวอย่างนี้สรุปได้ว่านีวกลมได้เสนอให้ผู้อ่านเห็นความคล้ายคลึงกันระหว่างความไม่ยั่งยืนในความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ที่นักเดินทางได้พบเจอ เข้ากับความไม่แน่นอนในความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ที่มนุษย์ต้องพบเจอในชีวิต การเปรียบเทียบจึงชี้ให้ผู้อ่านเห็นความเหมือนของทั้งสองสิ่ง จึงเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งขึ้นว่า ความเป็นอนิจจังเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องพบเจอ ไม่เพียงแต่ความเป็นอนิจจังในด้านที่ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนต้องตายเท่านั้น แต่ยังพบในความสัมพันธ์ที่เรามีต่อบุคคลต่างๆ ในชีวิตนั้นอีกด้วย

นอกจากนี้ นีวกลมยังเสนอต่อผู้อ่านว่า แผนการเดินทางที่ไม่รัดกุม นอกจากจะเอื้อให้เราเปลี่ยนแปลงเส้นทางการท่องเที่ยวให้ไปเจอสิ่งใหม่ๆ แล้วยังเป็นแบบทดสอบที่ดีต่อเราในแง่ที่ว่า เมื่อเราพบกับปัญหาที่ไม่อาจคาดเดาได้ สัญชาตญาณการเอาชีวิตรอดของเราจะทำให้เราพยายามหาทางแก้ปัญหาก็ตาม เมื่อผ่านไปเราได้เราจะมั่นใจที่จะเผชิญกับปัญหาอื่นๆ ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงตัวอย่างนี้ไปแล้วในหัวข้อพรรณนาเกี่ยวกับชีวิตเรื่องมนุษย์ต้องพบอุปสรรคว่าการเดินทางในแต่ละครั้งของนีวกลมทำให้เขาได้พบกับปัญหาและอุปสรรคนับครั้งไม่ถ้วน แต่เขาก็สามารถผ่านพ้นสิ่งเหล่านั้นมาได้ทุกครั้ง นีวกลมจึงคิดว่า ความยากลำบากต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และทำให้มนุษย์แข็งแกร่งขึ้นเมื่อเอาชนะสิ่งเหล่านั้นได้ในที่สุด ซึ่งปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ นี้เทียบได้กับปัญหาและข้อจำกัดในชีวิตที่เราทุกคนจะต้องประสบ ตัวอย่างนี้จึงเป็นการเปรียบเทียบปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางกับปัญหาและข้อจำกัดในชีวิต

เพื่อให้มองเห็นว่านีวกลมใช้ความเปรียบเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางและการดำเนินชีวิตได้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยขอสรุปพรรณนาข้างต้นนี้เป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางและการดำเนินชีวิต
ตามทฤษฎีของนีวกลม

การเดินทาง	การดำเนินชีวิต
<p>จุดหมายในการเดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> -การกำหนดที่หมายในการเดินทาง -การมีความสุขกับสิ่งต่างๆ ที่ตนพบเห็นระหว่างทางที่จะไปถึงที่หมาย 	<p>จุดหมายในการดำเนินชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> -การกำหนดจุดหมายในชีวิต -การมีความสุขกับทุกวันที่ชีวิตจนกว่าจะถึงวาระสุดท้าย
<p>ความสัมพันธ์ต่อบุคคลที่ได้พบระหว่างที่เดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> -นักเดินทางต้องลาจากจากบุคคลต่างๆ ที่เขาได้พบระหว่างทาง 	<p>ความสัมพันธ์ต่อบุคคลที่ได้พบเจอในชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> -มนุษย์จะต้องลาจากจากบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตของเขา
<p>ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการเดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางเป็นเรื่องที่นักเดินทางจะต้องพบเจอ 	<p>ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องพบเจอ
<p>การวางแผนการเดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> -การตัดสินใจเลือกเส้นทางที่จะใช้ในการเดินทางที่ตนคิดว่าเหมาะสม 	<p>การวางแผนชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> -การตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตที่ตนคิดว่าเหมาะสม

ตารางข้างต้นนี้แสดงการเปรียบเทียบให้เห็นความคล้ายคลึงกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของการดำเนินชีวิตและการเดินทางที่นีวกลมกล่าวถึงในสารคดีท่องเที่ยวของนีวกลม นั่นคือ ชีวิตมนุษย์มีจุดเริ่มต้นและจุดมุ่งหมายสุดท้าย มนุษย์แต่ละคนจึงมักจะกำหนดจุดหมายของชีวิตของตนว่าจะต้องดำเนินไปและสิ้นสุดลงที่ใด เช่นเดียวกับการที่นักเดินทางจะต้องกำหนดจุดหมายปลายทาง มิใช่เดินทางไปอย่างไร้ทิศทาง ทั้งนี้นีวกลมเสนอว่า จุดหมายที่มนุษย์ทุกคนล้วนต้องการนั้นคือ การมีความสุขกับทุกวันที่เรามีชีวิตอยู่ เช่นเดียวกันกับการเดินทางที่เราควรให้ความสำคัญกับการชื่นชมสิ่งต่างๆ ที่เราพบเจอระหว่างทาง มากกว่าการมุ่งแต่จะไปพบกับความสวยงามที่จุดหมายปลายทางเพียงอย่างเดียว ซึ่งในระหว่างที่ชีวิตดำเนินไปนั้นย่อมจะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ทั้งที่ดีและไม่ดี แต่อย่างไรก็ตาม มนุษย์ก็

จะต้องเข้าใจว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ไม่ยั่งยืน อีกทั้งมนุษย์จะต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่นเดียวกับการที่นักเดินทางต้องเผชิญ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรู้จักการวางแผนเส้นทางเดินชีวิตของตนเองให้เหมาะสม

ผู้วิจัยเห็นว่าความเปรียบชูดนี้ทำให้การเสนอทฤษฎะเกี่ยวกับชีวิต เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้อ่านจะเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางและการดำเนินชีวิตได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องประโยชน์ของการเดินทางอย่างที่สารคดีเรื่องอื่นๆ ไม่ได้กล่าวถึง

นอกจากนี้ หากนำวิธีการเปรียบเทียบไปพิจารณาทฤษฎะเกี่ยวกับโลกและชีวิต ในภาพรวมทั้งหมดออกมาอาจกล่าวได้ว่า แท้จริงแล้วการที่นักกลมได้พยายามเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เขาได้รับจากการเดินทางเข้ากับการดำเนินชีวิตมนุษย์นั้นเป็นความพยายามที่จะสื่อให้เห็นความคล้ายคลึงกันระหว่างการเดินทางและการเติบโต ซึ่งมีใช่เป็นการเติบโตทางร่างกาย แต่เป็นการเติบโตทางความคิด อันเกิดจากความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการเดินทางและชีวิต แล้วนำเอาข้อคิดที่ได้รับจากการเดินทางไปในสถานที่ต่างๆ มาปรับใช้กับชีวิต การเดินทางของนักกลมจึงสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งต่างๆ ที่นักเดินทางได้พบเห็นนั้นอาจนำมาคิดเปรียบเทียบกับการดำเนินชีวิตของเขาได้และหากให้เวลาตนเองใคร่ครวญกับสิ่งเหล่านั้น ย่อมทำให้เกิดคติสอนใจหรือความคิดที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิดและจิตใจของนักเดินทางได้

จะเห็นได้ว่า การใช้ความเปรียบของนักกลมเป็นการเปรียบเทียบคุณสมบัติที่เหมือนกันของสิ่งของต่างกลุ่มกัน เขาได้ใช้ความเปรียบอันซับซ้อนเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อหาเพื่อค้นหาว่าผู้เขียนได้ซ่อนทฤษฎะอันลึกซึ้งไว้ภายใต้การเปรียบเทียบเหล่านั้นอย่างไร แต่ในบางครั้งนักกลมก็ได้ใช้แบบเปรียบเทียบง่ายๆ จากธรรมชาติและตัวมนุษย์เองอันทำให้ผู้อ่านเข้าใจทฤษฎะที่อาจเข้าใจยากและได้เปรียบเทียบการเดินทางเข้ากับการดำเนินชีวิต ผู้อ่านจึงมองเห็นความคิดอันเป็นระบบ และอาจตีความได้ว่าการเปรียบเทียบเหล่านี้นำไปสู่การเสนอว่าการเดินทางทำให้นักเดินทางได้ข้อคิดดีๆ จึงเจริญเติบโตทางความคิดและจิตใจ

ต่อไปผู้วิจัยจะขอกกล่าวถึงกลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ซึ่งเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่นำเสนอใจเช่นกัน

๔.๑.๕ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

ผู้วิจัยพบว่า นีวกลมใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ หรือคำถามเชิงวาทศิลป์ไว้ประกอบการเสนอทฤษฎีของเขาเป็นจำนวนไม่น้อย พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๕:๓๖๖) อธิบายความหมายของคำถามเชิงวาทศิลป์ไว้ว่า คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ผู้ถามไม่ต้องการคำตอบ เนื่องจากผู้ถามรู้คำตอบชัดเจนอยู่แล้ว วัตถุประสงค์ในการใช้รูปประโยคคำถามเพื่อเป็นการเน้นให้ข้อความมีน้ำหนักดึงดูดความสนใจหรือให้ข้อคิด ส่วนสกาวัตต์น ฮาญกาญจนวัฒน์ (๒๕๔๔:๑๘๒) กล่าวว่า กลวิธีการใช้ภาษาที่ตรงและชัดเจนที่สุดที่กระตุ้นให้ผู้อ่านพิจารณาขบคิดคือการตั้งคำถาม การถามมีทั้งการตั้งคำถามแล้วปล่อยให้ผู้อ่านตอบโดยไม่มีการตอบ และคำถามที่ตั้งไว้ในลักษณะถามให้คิดต่อไป ผู้เขียนอาจตั้งคำถามถามตนเอง ถามตัวละครในวรรณกรรมนั้นๆ หรือถามผู้อ่านโดยตรงก็ได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นการถามแบบใดแท้จริงแล้วเป็นการที่ผู้เขียนถามคำถามให้ผู้อ่านพิจารณาขบคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เขียนถาม ผลของคำถามที่สกาวัตต์นกล่าวถึงนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์การใช้คำถามในการเสนอทฤษฎีของนีวกลมเช่นกัน นั่นคือ ผู้วิจัยพบว่านีวกลมใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ที่เป็นคำถามชี้นำเป็นส่วนใหญ่ กลวิธีทางภาษาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับผลในด้านความคิด โดยเฉพาะการกระตุ้นให้ผู้อ่านนำคำถามของนีวกลมไปใคร่ครวญและขบคิด ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้เป็น ๒ ประการ คือ

- ๑) เพื่อให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญทฤษฎีที่เสนอและยอมรับด้วยใจ
- ๒) เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านนำทฤษฎีของนีวกลมไปขบคิด

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละประเด็น

๑) เพื่อให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญทฤษฎีที่เสนอและยอมรับด้วยใจ

การเสนอทฤษฎีด้วยวัตถุประสงค์เช่นนี้ นีวกลมจะใช้คำถามที่ประกอบด้วยเหตุผลทำให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามว่าควรนำความคิดนี้ไปปฏิบัติ เช่น

ตัวอย่างที่ ๑

ตัวอย่างนี้นำมาจากตอนหนึ่งของเรื่อง **กัมพูชาปริศนาเดียว** ในตอนที่นีวกลมพบกับเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความความแล้งน้ำใจของหญิงต่างชาติคนหนึ่งซึ่งแสดงต่อเด็กชายชาวเขมร นีวกลมแสดงทฤษฎีต่อภาพนั้นว่า น้ำใจเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ควรมอบให้กัน ซึ่งแสดงให้เห็นทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตประการหนึ่งที่ว่า *ความสุขในชีวิตเกิดจากการเอื้อเพื่อแบ่งปันกัน* แต่

นี้วกลมไม่ได้กล่าวเช่นนั้นออกมาโดยตรงแต่เขาได้ใช้การตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์ถามผู้อ่านในตอนท้ายข้อความว่า ใช่หรือไม่ ที่เราควรเอื้อเพื่อแบ่งปันกัน ดังนี้

“เมื่อผมไม่ชอบแวตาทายมเหยียดที่เธอทอดมอง
มายังเด็กชายชาวเขมร รวากับกำลังจับจองมนุษย์ผู้ไม่ศิวิไลซ์
ไร้อารยธรรม ผมเองก็ไม่ควรเหมารวมว่าชาวตะวันตกหัวทอง
ทุกคนจะมีหัวใจแข็งกร้าวเช่นเดียวกันหมด

แต่สำหรับแหม่มผู้นี้, ผมพบว่าเธอมีบางอย่าง
เหมือนปราสาทตาแก้ว

ตัวใหญ่ แต่ไร้หัวใจ

หากไม่เป็นการรบกวนกันเกินไป

ใช่หรือไม่?

เราควรแบ่งปันให้กันและกัน”

(กัมพูชาปริบทาเดียว หน้า ๑๔๑)

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นลักษณะของการถามที่ไม่ต้องการคำตอบได้ชัดเจนมากขึ้นว่า นีวกลมใช้คำแสดงการถาม ใช่หรือไม่ ทำให้ผู้อ่านได้สะกดคิดกับคำถามและเหตุผลที่นีวกลมเสนอ และจะเห็นด้วยว่า การแบ่งปันสิ่งต่างๆ ให้แก่กันเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ผู้วิจัยเห็นว่าการสนทนาดังกล่าวมีเหตุผลตรงกับความคิดของผู้อ่านก็จะทำให้ผู้อ่านคล้อยตามทรรศนะนั้นได้โดยง่าย

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้ผู้วิจัยนำมาจากตอนหนึ่งในหนังสือ โตเกียวไม่มีขา เป็นทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตที่กล่าวถึง ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งเป็นความแตกต่างทางความคิด เนื้อหาในตอนนี้กล่าวถึงตอนที่นีวกลมและน้ำไปท่องเที่ยวที่ฮาราจูกุเพื่อดูการแต่งตัวหลุดโลกของวัยรุ่นชาวญี่ปุ่นที่มารวมตัวกันที่นั่น นีวกลมกล่าวว่าในตอนแรกเขาและเพื่อนต้องถ่ายภาพอยู่ไกลๆ เพราะรู้สึกว่าการแต่งตัวและข่าวลือเรื่องลัทธิแปลกๆ ของวัยรุ่นเหล่านั้นน่ากลัว

แต่เมื่อเห็นชาวต่างชาติตะวันตกเข้าไปถ่ายรูปลูกๆ จึงเข้าไปขอถ่ายรูปบ้าง ซึ่งเมื่อได้เข้าไปดู
 ใกล้เคียง เขาก็พบว่าแท้จริงแล้วเด็กเหล่านี้ก็เป็นเด็กธรรมดาที่ต้องการแสดงออกในสิ่งที่ตนชื่นชอบ
 การมองดูอยู่ไกลๆ แล้วตัดสินว่าสิ่งที่พวกเขากระทำนั้นไร้สาระเป็นสิ่งที่โหดร้าย นีวกลมจึงเกิด
 ความคิดว่า การยอมรับความแตกต่างทางความคิดและปล่อยให้วัยรุ่นเหล่านี้ได้แสดงความเป็น
 ตัวของตัวเองน่าจะดีกว่าบังคับให้พวกเขาเดินไปตามทางที่ควรจะเป็น ซึ่งทางดังกล่าวอาจไม่
 เหมาะสมและใช้ได้กับคนทุกคนเสมอไป ในตอนท้ายของทฤษฎีนี้ นีวกลมได้เสนอทฤษฎีต่อ
 ผู้อ่านว่า น่าจะเป็นการดีหากเราเข้าใจถึงความคิดอันแตกต่างและปล่อยให้ทุกคนได้มีพื้นที่
 สำหรับทำในสิ่งที่ตนเองเชื่อ ดังนี้

“พอได้เข้าไปดูใกล้ๆ เราก็ได้เห็นความเป็นเด็กธรรมดาๆ ที่
 อยากรแสดงออกในแนวของพวกเขาและเขา มันก็แค่ความสุขที่
 ได้ทำในสิ่งที่อยากทำ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม หากใครจะพิพากษา
 ว่าเป็นการกระทำที่ไร้สาระก็ดูจะโหดร้ายเกินไปเสียหน่อย

เพราะการปล่อยให้แต่ละคนได้เป็นตัวของตัวเองนั้น
 น่าจะเป็นสาระสำคัญของการดำรงอยู่ ความเพี้ยนหลุดโลกและ
 บ้าบออาจนำมาซึ่งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ไม่มีใครคิด ง่าย
 ที่สุดก็แฟชั่นคอลเล็กชั่นใหม่ มันน่าจะดีกว่าการที่ทุกคนต้องเดิน
 ตามครรลองของสิ่งที่ควรจะทำ ซึ่งไม่รู้ว่ ‘ควร’ ของใคร

มันน่าจะเป็นการดีมิใช่หรือ ถ้าทุกคนมีพื้นที่สำหรับทำ
 ในสิ่งที่ตัวเองเชื่อ

และมันน่าจะเป็นการดีมิใช่หรือ ถ้าทุกคนเชื่อสัตย์กับความเชื่อ
 ความชอบของตัวเอง”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๓๕๒)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ นีวกลมได้กล่าวถึงข้อดีต่างๆ ของการให้คนได้เป็นตัวของ
 ตัวเอง ว่าน่าจะเป็นสาระสำคัญหรือสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะมันอาจเป็น
 ต้นเหตุของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา จากนั้นนีวกลมใช้คำถามถามผู้อ่านซ้ำถึงสองครั้งว่า
 “มันน่าจะเป็นการดีมิใช่หรือ?” ถ้าหากทุกคนมีพื้นที่สำหรับทำในสิ่งที่ตัวเองเชื่อและเชื่อสัตย์กับสิ่ง

ที่ตนเองเชื่อมั่นนั้น คำถามทั้งสองคำถามอาจจะทำให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามว่าเหตุผลที่นี้วกกลมเสนอก่อนหน้านี้น่าจะเป็นจริง อีกทั้งข้อดีของคำถามในลักษณะนี้คือ เป็นการถามที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้คิดว่าตนจะเห็นด้วยกับผู้เขียนหรือไม่ก็ได้

อย่างไรก็ตาม มีทฤษฎีอีกประเภทหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นทฤษฎีที่ยังไม่อาจหาข้อสรุปได้ชัดเจนว่าควรเห็นคล้อยตามด้วยหรือไม่ ทฤษฎีเหล่านี้ อาจจะเป็นประเด็นปัญหาสังคมหรือเรื่องความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์กับทฤษฎีเหล่านี้จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านนำทฤษฎีไปคิดต่อ ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไป

๒) ต้องการกระตุ้นให้ผู้อ่านนำทฤษฎีของนี้วกกลมไปคิดต่อ

นี้วกกลมจะใช้กลวิธีนี้กับการเสนอทฤษฎีที่อาจยังหาข้อสรุปไม่ได้ เพื่อให้ผู้อ่านสะดุดใจกับความคิดของเขาและนำไปคิดต่อ ซึ่งไม่จำเป็นว่าผู้อ่านจะเห็นคล้อยตามเขาหรือไม่ เช่น

ตัวอย่างที่ ๑

ดังที่ผู้วิจัยกล่าวไปแล้วว่านี้วกกลมมักจะแสดงทฤษฎีเกี่ยวกับความสวยงามของสถานที่ต่างๆ ที่เขาเดินทางไปพบเห็น เขาจึงได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะความสวยงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในบทที่ ๓ นั้น ในบทนี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างทฤษฎีเกี่ยวกับความสวยงามของโลกอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นการสวยงามของสถานที่ทางธรรมชาติ ตัวอย่างนี้มาจากเรื่อง **นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน** ดังที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างข้อความบางส่วนไปแล้วในบทที่ ๓ หัวข้อ “สิ่งที่นักเดินทางควรคำนึงถึง” ผู้วิจัยพบว่าในการเสนอทฤษฎีที่ปรากฏในตัวอย่างที่ ๓ นั้น นี้วกกลมได้ใช้คำถามที่สะดุดความคิดผู้อ่านให้ลองพิจารณาทฤษฎีข้อนี้ของเขาว่า “ใครกันเป็นคนบอกว่าโลกควรจะสวยแบบไหน” และ “ความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลงมีใช่หรือ คือความงาม” ดังนี้

“พื้นที่ส่วนใหญ่ของโลกมักมี ‘เดือนที่ดีที่สุด’
สำหรับการไปเยือน และสำหรับพื้นที่ที่เรากำลังนั่งรถไฟผ่าน
ข้อมูลข่าวสารบอกกับเราว่า ‘เดือนที่ดีที่สุด’ นั่นคือเดือน
ตุลาคม

ใครกันเป็นคนบอกว่าโลกควรจะสวยแบบไหน

ถ้าไม่มีใครสมควรได้รับตำแหน่งนั้น ก็ไม่น่าจะมี
ใครอาจหาญมากำหนดว่านักเดินทางควรเก็บกระเป๋าออก
จากบ้านในเดือนไหน และควรจะเซยชมทิวทัศน์แบบไหน สี่
ได้อีกหนึ่งเท่านี้

โลกมีความงามต่างไป

ความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลงมิใช่หรือ คือ
ความงาม

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๖๑)

ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้คำถามถามผู้อ่านในประเด็นที่ยังไม่มีข้อสรุปว่า “ใครกันเป็น
คนบอกว่าโลกควรจะสวยแบบไหน” นั้นเป็นคำถามสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านได้สะอึกใจคิดตามทีนี้
กลมถาม และเมื่อได้อ่านเหตุผลที่นักกลมเสนอว่าความงามของโลกนั้นอยู่ที่ความเปลี่ยนแปลง
แล้วย่อมจะ กระตุ้นให้ผู้อ่านนำความคิดของเขาไปพิจารณาต่อว่าควรจะเห็นคล้อยตามหรือไม่
อย่างไร

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้นำมาจากเรื่อง **กัมพูชาพริบตาเดียว** นักกลมเสนอพรรณณะเกี่ยวกับ
ชีวิตดั่งที่ผู้วิจัยกล่าวไว้แล้วในหัวข้อ ๑.๑ เรื่อง **มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น** นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า
กลวิธีทางภาษาที่เห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างดังกล่าวนี้คือการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เนื่องจากนัก
กลมไม่ได้เขียนอธิบายความรู้สึกและพรรณณะต่อเรื่องนี้ออกมาโดยตรงแต่ใช้วิธีการตั้งคำถามถาม
ตัวเองเป็นจำนวนมาก คำถามเหล่านี้ขึ้นต้นว่า “ทำไม” เพื่อถามถึงสาเหตุที่ทำให้ความสัมพันธ์
ของผู้คนในสังคมของเขาห่างเหินกันต่างกับภาพที่เขาเห็นที่กัมพูชาโดยสิ้นเชิงว่าเป็นไปได้หรือไม่ว่า
เกิดจากคนในสังคมเมืองได้สร้างรั้วขึ้นมาเพื่อปิดกั้นตนเองออกจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น ไม่
ว่าจะเป็นรั้วบ้านหรือรั้วของความคิดตนเอง

ผู้อ่านจะเห็นว่า แม้ว่านักกลมจะบอกว่าเขาตั้งคำถามกับตัวเองแต่ก็จะกระตุ้นให้
ผู้อ่านนำความคิดของเขาไปคิดต่อ นั่นคือ การให้ผู้อ่านร่วมกันค้นหาสาเหตุว่า เพราะเหตุใดคนใน
ปัจจุบันสนใจผู้คนรอบข้างน้อยลงเรื่อยๆ ด้วยการกั้นรั้วบ้านและรั้วในความคิดของตน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่านิวกลมยังตั้งชื่อหนังสือและชื่อตอนบางตอนด้วย คำถามซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งที่น่าสนใจมาก เพราะนอกจากจะช่วยดึงดูดให้ผู้อ่านสนใจอ่านวรรณคดีแล้วยังทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัย เพราะคำถามจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยใคร่รู้ว่าเหตุใดนิวกลมจึงตั้งคำถามไว้เช่นนั้น และเนื้อหาในตอนดังกล่าว ช้อนคำตอบอะไรเอาไว้ ดังในตัวอย่างที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ชื่อหนังสือ **ลอนดอนไดอารี่ ๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม”**

ผู้วิจัยพบว่า ชื่อหนังสือเล่มนี้เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนตัวอย่างหนึ่งว่า นิวกลมได้ใช้การตั้งชื่อหนังสือเพื่อแสดงวรรณคดีของเขาไปสู่ผู้อ่านด้วย ซึ่งในตัวอย่างนี้เป็นการแสดงวรรณคดีเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง *ความสุขอยู่รอบตัวเรา* ผ่านคำถามเชิงวาทศิลป์ว่า “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม” ผู้อ่านจะสะดุดใจกับคำถามข้อนี้ของนิวกลมและจะเข้าไปอ่านเนื้อหาเพื่อค้นหาสาเหตุที่ทำให้นิวกลมถามคำถามนี้ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่านิวกลมได้ใช้คำถามนี้เพื่อชี้ให้ผู้อ่านตระหนักว่า แท้จริงแล้วความสุขนั้นมีอยู่รอบตัวเรา ขึ้นอยู่กับเราว่าจะสนใจหรือมีเวลาให้กับมันหรือไม่ ดังที่นิวกลมเขียนไว้ในตอนต้นของหนังสือเล่มนี้ว่า

“ถ้าเป็นไปได้เราคงอยากสุขมากกว่าทุกซีในขณะนี้เวลา
เดินไป

หากรู้ว่าความสุขอยู่ที่ไหน เราจะเดินไปหามันไหม

ระหว่างที่กำลังตอบคำถามนี้ในใจ ได้ยินเสียงนั้นไหม

เสียงเดินของเข็มนาฬิกาเรือนนั้น

มันไม่เคยหยุดเดิน”

(ลอนดอนไดอารี่ฯ หน้า ๑๗)

ตัวอย่างที่ ๒ ชื่อตอน **ทาเมด : หรือเราอยู่กับ ‘ข้าวสาร’ นานเกินไป?** จากหนังสือ **เนปาลประมาณสะตือ**

เนื้อหาในตอนนี้อยู่เกี่ยวกับการเสนอพรรณานะเกี่ยวกับชีวิตในเรื่อง *ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง* อีกทั้งชื่อตอนนี้นำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่า การมาเที่ยวทามาเล ประเทศเนปาล ของนิวกลมทำให้เขาพบเจอกับสิ่งใดกันแน่ จึงทำให้เขาตั้งคำถามที่มีเนื้อหาพาดพิงไปถึง ถนนข้าวสาร ของประเทศไทยว่า “หรือเราอยู่กับ ‘ข้าวสาร’ นานเกินไป?” ความสงสัยนี้จะทำให้ผู้อ่านต้องการอ่านเนื้อหาในตอนเพื่อหาคำตอบ ซึ่งที่สุดแล้วอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณานะบางประการที่นิวกลมกำลังเสนอทางอ้อม

นิวกลมเล่าถึงบรรยากาศของตลาดเมืองทามาเลว่าบรรยากาศที่ตลาดนี้อาจเทียบได้กับบรรยากาศอันคึกคักมีสีสันที่ถนนข้าวสาร ประเทศไทย แต่ที่ทามาเลมีขนาดใหญ่กว่า เขาและเพื่อนจึงรู้สึกตื่นเต้นและรู้สึกว่าการมาเที่ยวดีกว่าถนนข้าวสาร แต่เมื่อพิจารณาให้ดีเขาก็พบว่าแท้จริงแล้วความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเองอาจเกิดจาก *ความเคยชิน* กับบรรยากาศที่ถนนข้าวสารเสียแล้ว จนเมื่อได้มาเจอสถานที่ใหม่ๆ จึงรู้สึกตื่นเต้นและชอบใจกับสถานที่ใหม่มากกว่า เขาจึงได้ข้อสรุปว่า การตัดสินใจแตกต่างระหว่างสิ่งที่เราค้นชินกับสิ่งใหม่ที่เราไม่เคยพบมาก่อนนั้นต้องใช้หัวใจที่เป็นกลางอย่างมาก ดังต่อไปนี้

“ความรู้สึกตื่นเต้นกับอะไรใหม่ๆ มักจืดและจางไป
เสมอเมื่อเวลาผ่านไป

ความเคยชินทำให้เรามองสิ่งที่เคยตื่นเต้นกลายเป็น
ธรรมดา นั่นอาจเป็นเพราะว่าเราใช้เวลาอยู่กับมันนาน
เกินไป การตัดสินใจระหว่างของ ‘ใหม่’ กับ ‘เก่า’ จึง
จำเป็นต้องใช้หัวใจที่เป็นกลางอย่างมาก

เหมือนวันนี้,

ที่ผมหันกลับไปมองถนนข้าวสารบ้านเราแล้วรู้สึกว่า
มันจืดกว่าทามาเลอยู่หลายขุม

ซึ่งหากว่ากันตามจริง ก็ยากที่จะตัดสินใจ

เพราะเราค้นชินกับมันเสียแล้ว”

(เนปาลประมาณสะดือ หน้า ๗๕ และ ๗๗)

กล่าวโดยสรุป การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ในการเสนอพรรณนะมีทั้งการใช้คำถามแทรกในเนื้อเรื่องเพื่อทำให้ผู้อ่านสะดุดใจ และกระตุ้นผู้อ่านให้ขบคิดกับคำถามนั้น รวมไปถึงใช้คำถามในการตั้งชื่อหนังสือและชื่อตอนซึ่งเป็นการเสนอพรรณนะที่ซับซ้อน และคำถามยังช่วยเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านเนื่องจากทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่าเหตุใดผู้เขียนจึงตั้งชื่อเช่นนั้น และจะคิดใคร่ครวญทบทวน สุดท้ายก็อาจเข้าใจพรรณนะบางประการที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ อย่างไรก็ตาม คำตอบของผู้อ่านนั้นย่อมมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน

๔.๑.๖ การสรุปด้วยคำคม

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๕ : ๑๕๖) ให้ความหมายของคำคมว่า “คำคม คือ คำกล่าวที่เป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง มักมีขนาดสั้นและมีการเรียบเรียงให้สะดุดใจหรือให้ขบคิด ขวนคิด แสดงให้เห็นความคิดอันคมคายของผู้กล่าว ทั้งนี้อาจกล่าวเป็นการเินยอ การเสียดสี หรือเป็นคำพังเพยก็ได้”

กลวิธีสรุปด้วยคำคมนี้เป็นกลวิธีหนึ่งที่นักกลมใช้ประกอบกับความคิดเห็นที่เสนอต่อผู้อ่าน ด้วยการสรุปความคิดของตนด้วยภาษาที่สะดุดใจ และส่วนใหญ่จะเป็นข้อความที่มีขนาดสั้น จึงทำให้ผู้อ่านจดจำได้ง่าย คำคมเหล่านี้มักแทรกอยู่ในการอธิบายความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่นักกลมทำให้ข้อความนั้นแตกต่างและโดดเด่นขึ้นมาจากข้อความที่อยู่แวดล้อมโดยการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) มากำกับ หรือใช้การกล่าวถึงข้อความนั้นด้วยบรรทัดเดียว เพื่อให้ผู้อ่านสะดุดตาไปกับข้อความที่จัดเป็นคำคมเหล่านั้นมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากคำคมจะแสดงให้เห็นความคิดอันเฉียบแหลมแล้ว การเรียบเรียงคำคมมาแทรกอยู่ในการอธิบายพรรณนะของตนยังช่วยเน้นย้ำให้ความคิดเห็นเหล่านั้นมีความชัดเจนมากขึ้นด้วย อีกทั้งยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณนะของผู้เขียนชัดเจนขึ้นโดยไม่ต้องอธิบายด้วยข้อความขนาดยาว ดังในตัวอย่างต่อไปนี้ (ข้อความที่ขีดเส้นใต้คือส่วนที่ผู้วิจัยจัดเป็นคำคม)

ตัวอย่างที่ ๑

ตัวอย่างนี้นำมาจากเรื่อง **โตเกียวไม่มีขา** ที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงอย่างละเอียดไว้แล้วในพรรณนะเกี่ยวกับชีวิตหัวข้อ๒.๗) *ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค* เนื้อหาในตอนนี้นักกลมได้เน้นข้อความที่เขาระบุว่าเป็นข้อคิดให้ผู้อ่านเห็นชัดเจนโดยการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) แต่ผู้วิจัยจะยกมากล่าวถึงเพียงข้อคิดบางประการที่จัดเป็นคำคม นั่นคือ คำคมที่กล่าวว่า “ระหว่างทางที่โหดร้าย ทำให้จุดหมายมีค่า” ดังนี้

“[...]”

ผมเขียนไว้ตอนเดินผ่านดงดอกไม้สีสวยข้างทาง

“ระหว่างทางที่โหดร้าย ทำให้จุดหมายมีค่า”

เขียนไว้ตอนที่เราหยุดนั่งดื่ม น้ำ และเหนื่อยล้าเต็มที่”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๑๓๐)

ข้อคิดนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถจัดเป็นคำคมได้เพราะข้อความนี้โน้มน้าวให้เรามองอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับชีวิตมนุษย์ในด้านบวกว่าอุปสรรคเหล่านั้นทำให้จุดหมายที่เราบรรลุมีค่าและมีความหมายต่อชีวิตมากขึ้น ต่างกับการได้รับสิ่งที่สามารถหาได้ง่ายไร้ความลำบากเนื่องจากเราย่อมเห็นว่าสิ่งนั้นมีค่าน้อยกว่า อีกทั้งการคิดในลักษณะนี้ช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้อ่านและนักวลมยังแสดงมุมมองต่ออุปสรรคได้อย่างคมคายด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากคำคมในตัวอย่างนี้จะแสดงให้เห็นความคิดอันคมคายลึกซึ้งของผู้เขียนแล้วยังแสดงให้เห็นลักษณะเด่นด้านการเรียบเรียงข้อความที่ส่งสัมผัสคล้องจองกันระหว่างวรรคแรกและวรรคที่สอง นั่นคือ ในคำว่า *ร้าย* และคำว่า *หมาย* ทำให้คำคมนี้เรียบเรียงอย่างสละสลวย ตัวอย่างต่อไปจะกล่าวถึงการเรียบเรียงคำคมแบบที่มีการใช้ *ปฏิพจน์* (oxymoron)

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้นำมาจากเรื่อง **เนปาลประมาณสะตือ** เหตุการณ์ในตอนนี้เสนอพรรณนาเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง *ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค* อีกเช่นกัน เนื้อหาในตอนนี้กล่าวถึงความคิดของนักวลมในขณะที่อ่านแผนการเดินทางขึ้นยอดเขาปุนฮิลล์ของเขาและเพื่อนๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเขาพอใจมากและต่างก็ไม่ได้คาดคิดเลยว่าต่อมาพวกเขาจะต้องทิ้งมันไปและต้องเดินทางด้วยแผนใหม่ ซึ่งเต็มไปด้วยความท้าทายเพราะเป็นการเดินทางที่ยากลำบากกว่าที่พวกเขาคาดไว้มากมายนัก แต่จากเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิงเช่นนี้เองกลับทำให้เขาและเพื่อนได้รับประสบการณ์อันมีค่า เขาจึงได้ข้อสรุปที่จัดเป็นคำคมอันลึกซึ้ง ดังนี้

“ในระหว่างที่นั่งอ่านแผนกำหนดการในแผ่นกระดาษ
สีชมพูใบนั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า พวกเราไม่รู้เลยว่าอีกสามวันหลังจาก
นี้แผ่นในแผ่นสีชมพูจะถูกฉีกทิ้งแล้วปล่อยให้ลอยคว้างไปกลาง
อากาศ ด้วยเหตุผลพิสดารบางประการทำให้เราได้เดินทาง
มากกว่าที่ตั้งใจเอาไว้หลายเท่าตัว

โชคดีที่โชคร้าย

หากเราล่องรู้เส้นทางข้างหน้าทั้งหมดทะเลอุปสรรคแล้ว
ยังจะเหลือสิ่งใดไว้ให้ใจหวนหวี

...

บางครั้ง การเดินทางโดยฉีกตารางโยนทิ้งไป

มันส่งผลให้หัวใจเต้นแรงกว่าเดิม”

(เนปาลประมาณสะดีอ หน้า ๖๙ – ๗๐)

ข้อความที่ผู้วิจัยจัดเป็นคำคมคือข้อความที่กล่าวว่า “โชคดีที่โชคร้าย” นั่นคือ สิ่ง
ที่พวกเขาคิดในตอนแรกว่าเป็นความโชคร้ายที่ต้องเปลี่ยนแผนการที่วางเอาไว้แท้จริงแล้วกลับเป็น
ความโชคดีที่ทำให้เขาได้พบกับประสบการณ์อันล้ำค่า ผู้วิจัยเห็นว่า คำคมนี้น่าสนใจที่
แตกต่างจากคำคมในตัวอย่างที่ ๑ ในประเด็นที่ว่า คำในตัวอย่างที่หนึ่งเป็นการเรียบเรียงคำให้มี
สัมผัสคล้องจองสละสลวย ส่วนในตัวอย่างนี้นับเป็นการเรียบเรียงข้อความด้วยการใช้ปฏิพจน์
(oxymoron)

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๒ : ๒๙๔ – ๒๙๕) กล่าวถึงปฏิพจน์ว่า ปฏิพจน์เป็น
ภาพพจน์รูปแบบหนึ่ง เกิดจากการนำคำหรือวลีแสดงความคิดที่ขัดกันโดยตรงกันข้ามในตัวมา
วางไว้ด้วยกัน เพื่อให้มีความหมายใหม่ และมีผลพิเศษทางอารมณ์ ตัวอย่างคำกล่าวที่เป็น
ปฏิพจน์เช่นคำกล่าวที่ว่า สงครามเย็น , ไฟเย็น , รีบทำช้าๆ , สวยบาดใจ , ซ้ำเพราะรัก , ความ
อ่อนหวานที่ขมขื่น , ซ้ำด้วยความกรุณา (การุณฆาต) , ความเจ็บปวดอันหวานขื่น , สันติภาพ
บนกองหัวกะโหลก เป็นต้น

คำคมในตัวอย่างข้างต้นนี้นับว่าเป็นการเรียบเรียงคำโดยใช้ปฏิพจน์เนื่องจากนี้
กลมได้นำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน นั่นคือ คำว่า “โชคดี” และ “โชคร้าย” มาวางไว้
ด้วยกัน ในเบื้องต้นดูเหมือนว่าคำกล่าวข้างต้นจะเป็นไปไม่ได้ แต่หากพิจารณาจากเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้นกับนิวกลมและเพื่อนแล้วผู้อ่านจะเห็นได้ว่า ความโชคร้ายกลายเป็นความโชคดีได้หาก

เรามองว่าความโชคร้ายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นบททดสอบที่จะทำให้เราได้เข้มแข็งจากการผ่านเหตุการณ์ที่เลวร้าย เช่นเดียวกับนิวกลมที่จะต้องเดินทางภายใต้ความกดดันจากตนเองและจากเวลาที่กระชั้นชิด แต่นั่นก็ทำให้เขาได้พบกับประสบการณ์ใหม่ๆ โดยเฉพาะมิตรภาพอันน่าจดจำจากการเดินทางครั้งนี้

ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้ปฏิพจน์เป็นกลวิธีการใช้ภาษาสื่อทรรศนะที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจทรรศนะที่ซับซ้อนของผู้เขียนได้ง่ายและรวดเร็ว และอาจรู้สึกพอใจกับศิลปะทางภาษาประเภทนี้ด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า คำคมในข้อนี้มีความสอดคล้องกับแก่นเรื่องเรื่อง การมองโลกในด้านบวกเช่นเดียวกับในตัวอย่างที ๑ อีกด้วย

๔.๑.๗ การกล่าวอ้างข้อความ (quotation)

การกล่าวอ้างข้อความ(quotation) ในงานวิจัยนี้หมายถึง การกล่าวถึง หรือการนำข้อความจากแหล่งอื่นๆ มาใช้ประกอบในงานเขียนของตนโดยที่ไม่มีการดัดแปลงข้อความจากแหล่งเดิมนั้น

ผู้วิจัยสังเกตว่า *นิวกลมมักใช้การกล่าวอ้างข้อความต่างๆ เพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งการเสนอทรรศนะของตน ช่วยเสริมให้ทรรศนะนั้นๆ มีน้ำหนักมากขึ้น* อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การกล่าวอ้างข้อความไม่เพียงแต่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจทรรศนะของนิวกลมได้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้นเท่านั้น การกล่าวอ้างข้อความหากแต่ยังใช้การกล่าวอ้างข้อความเพื่อทำให้ผู้อ่านเข้าใจทรรศนะโดยที่ไม่ต้องอธิบายด้วยข้อความ เช่นในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ผู้วิจัยนำตัวอย่างนี้มาจากตอนหนึ่งของเรื่อง **เนปาลประมาณสะตือ** เป็นการเสนอทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตที่ว่า *ความสุขอยู่รอบตัวเรา* ดังที่ผู้วิจัยกล่าวถึงไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๘ ของทรรศนะหัวข้อมนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

นิวกลมพบกับความคิดนี้หลังจากที่เขาและเพื่อนกลับจากปีนเขาที่เนปาล ข้อคิดที่เขาได้รับมีมากมายหนึ่งในนั้นคือทรรศนะเกี่ยวกับ *ความสุขอยู่รอบตัวเรา* นิวกลมเสนอว่าความสุขไม่ได้เกิดจากการได้พิชิตภูเขาสูง แต่เกิดจากการได้ใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายบนพื้นดินต่างหาก ด้วยการนำข้อความของจอห์น คราเคาเออร์ ในหนังสือ Into Thin Air ที่ตรงกับทรรศนะของนิวกลมมากกล่าวถึงเพื่อสนับสนุนให้ทรรศนะนี้มีน้ำหนักมากขึ้น (Jon Krakauer คือผู้รอดชีวิตจากพายุหิมะบนยอดเขาเอเวอเรสต์ในปี ๑๙๙๖ ต่อมาเขานำประสบการณ์ชีวิตของตน

มาเขียนสารคดีขายดีเรื่อง Into Thin Air: A Personal Account of the Mt. Everest Disaster)
ดังนี้

“ผมนึกถึงคณะนักปีนเขาที่ขึ้นมาเสียชีวิตบนนี้คน
แล้วคนเล่า พร้อมทั้งคิดถึงสิ่งที่จอห์น คราเคาเออร์ เขียน
ไว้ในหน้าท้ายๆ ของหนังสือ Into Thin Air หลังจากที่
เขารอดตายมาได้จากพายุบนยอดเอเวอเรสต์

...ชีวิตอื่นๆ ที่บ้านไม่ว่าการนั่งรับประทานอาหาร
เข้ากับภรรยา การนั่งดูพระอาทิตย์ตกเหนือภูเขาเกิดชาวน
การสามารถเดินเท้าเปล่าไปเข้าห้องน้ำกลางดึก
กลายเป็นความน่ายินดีของชีวิต...

หลายครั้ง- คนเราปีนขึ้นสู่ ‘ที่สูง’ เพื่อที่จะได้รู้ว่า
ความสุขอยู่ ณ พื้นดินที่เราพยายามก้าวออกห่างจาก
มัน”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๓๙๓)

จะเห็นว่า นีวกลมนำเอาข้อเขียนของจอห์น คราเคาเออร์ ที่กล่าวถึงความสุขมา
ประกอบกับการเสนอพรรณนาของเขาในตอนท้ายที่ว่า “หลายครั้ง- คนเราปีนขึ้นสู่ ‘ที่สูง’
เพื่อที่จะได้รู้ว่าความสุขอยู่ ณ พื้นดินที่เราพยายามก้าวออกห่างจากมัน” นั้น ทำให้พรรณนาของ
เขามีน้ำหนักมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพรรณนาที่นีวกลมนำเสนอสอดคล้องกับมุมมองความคิดของ
นักเขียนที่เป็นเจ้าของหนังสือที่มีชื่อเสียง พรรณนาที่เสนอจึงอาจเป็นที่ยอมรับจากผู้อ่านได้ง่าย

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้ นำมาจากเรื่องเนปาลประมาณสะตือ เป็นพรรณนาเกี่ยวกับผลเสีย
ของการตามตื้อขายสินค้าหรือเสนอสิ่งต่างๆ ให้กับใครจนมากเกินไป หลังจากที่เขาและเพื่อนถูก
คนขายปีตามตื้อขายสินค้าให้ดังที่ผู้วิจัยอธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๓) ความสุขเกิดจากการเห็น
คุณค่าของตนเอง ตัวอย่างนี้ นีวกลมได้ยกข้อความสำนวน “ตื้อเท่านั้นที่ครองโลก” และกล่าวถึง

ชื่อของบทละครเรื่อง Death of a Salesman มาประกอบกับการเสนอพรรณนะ ดังที่นักกลมเสนอว่า

“บางครั้งการรุกราก็ทำให้เราหมดคุณค่า ไม่ว่าจะ
เป็นเรื่องขายของ หรือกระทั่งการหิบบิ้นหัวใจให้ใครซัก
คน

ผิดละ – ที่ว่า “ดีต่อเท่านั้นที่ครองโลก”

ผมว่าการดีแบบไร้ขอบเขต

เป็นเหตุของ เดท ออฟ อะ เซลส์แมน

อย่างแท้จริง”

(เนपालประมาณสะตือ หน้า ๘๘)

ในตัวอย่างนี้ นักกลมได้กล่าวถึงสำนวน ดีต่อเท่านั้นที่ครองโลก มาเพื่อจะเสนอความเห็นของตนแย้งว่า ตนเห็นว่าสำนวนนี้ไม่ถูกต้องนัก เพราะการรุกราก็หรือดีต่อใครมากไปย่อมทำให้เราดูไร้คุณค่า การกล่าวอ้างข้อความสำนวนทำให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณนะที่นักกลมโต้แย้งกับสำนวน “ดีต่อเท่านั้นที่ครองโลก” ที่ยกข้อความมานี้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น เนื่องจากคนทั่วไปอาจคุ้นชินกับความคิดที่ปรากฏในสำนวนดังกล่าว ผู้เขียนจึงไม่จำเป็นต้องเขียนอธิบายมาก

นอกจากนี้ นักกลมยังได้กล่าวถึงชื่อของบทละครเรื่อง Death of a salesman ของ Arthur Miller เพื่อจะเน้นให้ผู้อ่านตระหนักด้วยว่า การตามดีต่อขายของดังกล่าวยังอาจส่งผลร้ายต่อผู้ขายคนนั้นดังเช่นบทในละครเรื่องนี้ เนื่องจากเรื่อง Death of a salesman กล่าวถึงชีวิตอันน่าเศร้าของเซลส์แมนชื่อวิลลี โดแมน เขาทำทุกอย่างแม้กระทั่งการโกหกเพื่อให้ได้ลูกค้าอันจะทำให้การงานของตนเองก้าวหน้า แต่ในที่สุดเขาก็ต้องยอมพ่ายแพ้ต่อโชคชะตาและต้องยอมฆ่าตัวตายเพื่อให้ลูกและภรรยาอมรับตนเอง

ตัวอย่างที่ ๓

ตัวอย่างนี้นำมาจากเรื่อง กัมพูชาปริศนาเดียว ในตอนที่เขาไปเที่ยวทะเลสาบโตนเลสาบและพบกับวิถีชีวิตอันเรียบง่ายแต่มีความสุขของชาวประมงที่อาศัยอยู่ที่นั่น ดังที่ผู้วิจัย

กล่าวถึงไปแล้วในทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตในหัวข้อที่ ๒.๕) *ความสุขเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี* จะเห็นได้ว่าในตัวอย่างนี้นักกลุมไม่ได้เขียนบอกเล่าทฤษฎีของเขาโดยตรงแต่เขาเลือกใช้การกล่าวอ้างข้อความเนื้อเพลงและข้อความจากอีเมลล์ส่งต่อ (forward e-mail) ยอดนิยมเรื่องหนึ่ง มาเสนอกับผู้อ่าน

จะเห็นว่า นักกลุมใช้การกล่าวอ้างข้อความที่เป็นเนื้อเพลงและอีเมลล์ส่งต่อโดยที่ไม่ได้อธิบายความเพิ่มเติมต่อผู้อ่านว่าเขาต้องการเสนอทฤษฎีอะไร แต่ผู้อ่านจะรับรู้ทฤษฎีของเขาได้จากการตีความข้อความที่เขายกมานั้น การที่นักกลุมกล่าวถึงเนื้อเพลงเพลงหนึ่งของมหาสมุทร ปุณยรักษ์ ในตอนต้นเพื่อจะบอกไว้กับผู้อ่านว่าสิ่งที่เขาจะกล่าวถึงต่อจากนี้คือการเล่าเรื่องราวของชาวประมงที่โดนเลสาบซึ่งมีชีวิตเรียบง่ายแต่มีความสุข ความสุขดังกล่าวไม่ได้อยู่ที่การมีเงินทองแต่อยู่ที่การได้ใช้ชีวิตริมทะเลอันทำให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติส่งผลให้จิตใจเบิกบาน และแจ่มใส ตลอดจนการมีเวลาว่างทำสิ่งต่างๆ อีกมากมาย จากนั้นเขาได้ยกข้อความที่เป็นอีเมลล์ส่งต่อฉบับหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวประมงที่ค้นพบว่าความสุขของตนอยู่ที่การพอใจในสิ่งที่ตนมี การกล่าวถึงสิ่งเหล่านี้เป็นการเสนอทฤษฎีอีกแบบหนึ่งที่ทำให้การเสนอทฤษฎีน่าสนใจกว่าการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่า *ผมเห็นว่าชีวิตของชาวโดนเลสาบมีความสุขเพราะพวกเขาได้ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายริมทะเลสาบ* ตัวอย่างนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ผลของการกล่าวอ้างข้อความอีกประการหนึ่งคือการแสดงให้เห็นความคิดอันลึกซึ้งของผู้เขียนซึ่งผู้อ่านจะต้องตีความให้ได้จากสิ่งที่นำมากล่าวอ้าง การกล่าวอ้างข้อความจึงกระตุ้นผู้อ่านให้ค้นหาว่านักกลุมแฝงทฤษฎีอะไรเอาไว้ในข้อความที่ยกมานั้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่าการเลือกข้อความมาประกอบนั้นทำได้อย่างเหมาะสมยิ่ง เนื่องจากบรรยากาศที่ปรากฏในเนื้อเพลงและในอีเมลล์ส่งต่อนั้นเหมาะสมกับบรรยากาศและภาพการดำรงชีวิตของชาวบ้านที่โดนเลสาบ

๔.๑.๘ การใช้บทสนทนา (dialogue)

ในงานสารคดีของนักกลุม เขาไม่เพียงแต่เขียนแสดงทฤษฎีต่างๆ ด้วยการบรรยายหรืออธิบายเท่านั้น ในบางครั้งเขาก็นำบทสนทนายาระหว่างเขากับผู้ร่วมเดินทาง หรือคำพูดบางส่วนของบุคคลที่เขาร่วมสนทนาด้วยมาเสนอต่อผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้ร่วมรับรู้ทฤษฎีของเขาสนทนาด้วย หลังจากเสนอทฤษฎีของคู่สนทนาแล้วนักกลุมอาจแสดงความคิดเห็นต่อทฤษฎีดังกล่าวเพิ่มเติม

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๕) กล่าวถึงคุณค่าของบทสนทนาไว้หลายประการ หนึ่งในนั้นคือ *บทสนทนาช่วยสะท้อนความ*

คิดเห็นและบุคลิกภาพของบุคคลที่สนทนากัน (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕ : ๑๓๑) ส่วน รุ่งฤดี ดวงดาว ผู้ศึกษาลีลาในงานเขียนสารคดีของสมศรี สุกุลนันทน์ พบว่า การใช้บทสนทนามีทั้งในการเขียนความนำ เนื้อเรื่อง และสรุปเรื่อง ในการเขียนความนำ บทสนทนาช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้อยากทราบว่าเรื่องราวที่สนทนากันเป็นอย่างไร และกระตุ้นให้ติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไปจนจบ ส่วนในการเขียนเนื้อเรื่อง บทสนทนาใช้เพื่อแทรกในการเล่าเรื่องต่างๆ (รุ่งฤดี, ๒๕๔๐ : ๒๘๒, ๓๐๑, ๓๑๑)

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า บทสนทนาและคำพูดของบุคคลต่างๆ ในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนัวกลมนั้นนอกจากจะเป็นการแสดงให้เห็นความคิดและบุคลิกของคู่สนทนาของเขาแล้วยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านเพราะผู้อ่านจะสนใจใคร่รู้ว่าแต่ละบุคคลจะแสดงความคิดและมุมมองต่อเหตุการณ์ที่กำลังสนทนาอยู่อย่างไร ซึ่งความสนใจนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านนำเอามุมมองและความคิดของบุคคลเหล่านั้นไปคิดใคร่ครวญเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการเห็นคล้อยตาม เห็นขัดแย้ง หรือเกิดความคิดใหม่ๆ ต่อยอดจากการรับรู้เรื่องราวในบทสนทนามีเป็นได้ บทสนทนาที่ดีจึงช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านนำเอาข้อคิดที่ได้รับในบทสนทนาไปคิดเพิ่มเติมนั่นเอง การใช้บทสนทนาจึงทำให้การเสนอพรรณนาที่มีความน่าสนใจมากกว่าการเขียนบรรยายธรรมดาอีกด้วย ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ตัวอย่างนี้นำมาจากหนังสือ **โตเกียวไม่มีขา** ที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงอย่างละเอียดไปแล้วในพรรณนาเกี่ยวกับชีวิตหัวข้อ๒.๑) *ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง* ผู้อ่านจะเข้าใจพรรณนาในตอนนี้ด้วยการพิจารณาบทสนทนายาวระหว่างนัวกลมและโอโตซัง ดังนี้

“ด้วยความที่ชอบฟังทัศนะของคนอื่น จะเชื่อหรือไม่
เชื่อไม่เป็นไร ผมว่าการได้รู้ว่าคนอื่นคิดยังไง สำคัญกว่าการได้
รู้ว่าเขาคิดเหมือนเราหรือไม่ เพราะมุมมองที่แตกต่างน่าจะมี
ประโยชน์กว่าการพยักหน้าเห็นด้วย

ผมถามโอโตซังต่อว่า

“ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกประเทศในโลกกำลังจะ
เหมือนกันไปหมด มีคนบอกว่าถ้าทุกคนเหมือนกันหมดไม่มี
ความแตกต่างโลกจะดี ถ้าให้เลือกระหว่างโลกที่เหมือนกันทั้ง

โลกกับโลกที่เต็มไปด้วยความแตกต่าง จะเลือกแบบไหน?”

คำถามเริ่มไต่ระดับเฉียดๆ ปรัชญาเข้าไปทุกที

“โลกที่ทุกคนเหมือนกันหมดไม่มีหรอก การที่คนเข้าใจถึงความแตกต่างของแต่ละคนได้สำคัญที่สุด แต่ละที่ก็มีความงามในแบบของตัวเองใช้มั้ย ไม่อย่างงั้นพวกเธอจะเดินทางมาญี่ปุ่นทำไม”

ผมขยับปากกา โอดาชังแซวอีกยก เสียงหัวเราะแทรกเหมือนตลกชั้นรายการ”

(โตเกียวไม่มีซา หน้า ๓๔๐)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นว่า บทสนทนาช่วยแสดงให้เห็นบุคลิกของโอดาชังและนิวกลม คำถามของนิวกลมแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่ให้ความสนใจต่อความเปลี่ยนแปลงเรื่องวิถีชีวิตคนในโลกและเห็นว่าคำถามของตนน่าจะเป็นคำถามที่ยาก จากการที่เขากล่าวว่ “คำถามเริ่มไต่ระดับเฉียดๆ ปรัชญาเข้าไปทุกที” ส่วนคำตอบของโอดาชังแสดงให้เห็นว่าโอดาชังเป็นคนที่เข้าใจธรรมชาติของโลกว่าโลกเต็มไปด้วยความแตกต่าง การที่เกิดปัญหาความขัดแย้งกันไม่ใช่เพราะมนุษย์ยังไม่มีวิถีชีวิตเหมือนกัน แต่เกิดจากพวกเราไม่เข้าใจความแตกต่างของคนอื่นๆ ที่อาศัยร่วมโลกกับเรานั้นเอง ดังที่เขาตอบว่า “โลกที่ทุกคนเหมือนกันหมดไม่มีหรอก การที่คนเข้าใจถึงความแตกต่างของแต่ละคนได้สำคัญที่สุด” คำตอบของโอดาชังนี้เองที่แสดงให้เห็นทรรณะอันคมคายที่ผู้อ่านน่าจะรับรู้และน่าจะนำไปคิดต่อยอดว่าคำพูดของโอดาชังนั้นเป็นอย่างไร ผู้อ่านเห็นด้วยหรือไม่ ถึงแม้ว่าผู้อ่านจะไม่เห็นด้วยก็น่าจะเป็นการดีหากได้รับฟังทรรณะของผู้อื่นดังที่นิวกลมเสนอว่า “การได้รู้ว่าคนอื่นคิดยังไง สำคัญกว่าการได้รู้ว่าเขาคิดเหมือนเราหรือไม่ เพราะมุมมองที่แตกต่างน่าจะมีประโยชน์กว่าการพยักหน้าเห็นด้วย”

ตัวอย่างต่อไปจะเป็นตัวอย่างที่นิวกลมนำเสนอทรรณะของชูซึเพื่อนร่วมเดินทางของนิวกลมเกี่ยวกับชีวิตเรื่องมนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ แต่ทรรณะในตัวอย่างที่ ๒ นี้เป็นตัวอย่างทรรณะที่นิวกลมแสดงความคิดเห็นของตนลงไปประกอบเพิ่มเติม

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างนี้นำมาจากตอนหนึ่งของเรื่อง **นั่งรถไฟไปตุ๋น** ในตอนนี้นี้วลมกับเพื่อนร่วมงานที่ชื่อซุซึสนทนากันเรื่องสิ่งนี้วลมไม่เคยรู้มาก่อน ดังที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในทรศนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่องมนุษย์ควรเข้าใจชีวิตในหัวข้อ ๑.๕) *มนุษย์มีชีวิตรอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ* นั่นคือ นีวลมถ่ายทอดคำพูดของซุซึ เพื่อนร่วมเดินทางไปที่เยวเมืองจินของเขาที่ว่า “มันเป็นกฎของมนุษย์ เราจะรู้ก็ต่อเมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว เรามักจะทำสิ่งนั้นไปแล้ว เวลาผ่านไปแล้วจึงจะรู้เสมอ นั่นแหละคือมนุษย์ ถ้ารู้ทุกอย่างล่วงหน้าก็ไม่ต้องทำอะไรแล้ว” มาเสนอต่อผู้อ่านว่าเขาเห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว ต่อจากนั้นจึงสรุปเป็นทรศนะว่า “เราอาจจะมีชีวิตรอยู่เพื่อรอรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน” ในตอนท้าย

ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้บทสนทนาโต้ตอบกันในตัวอย่างนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าบทสนทนาช่วยสร้างความน่าสนใจให้การเสนอทรศนะ เพราะการใช้บทสนทนาจะช่วยให้อ่านเห็นความจริง ความเป็นธรรมชาติและจะคิดวิเคราะห์บุคคลิกและความคิดของบุคคลที่กำลังสนทนากันอยู่ ตามไปด้วย ทั้งนี้ผู้อ่านอาจจะนำความคิดของซุซึไปคิดเพิ่มเติม

อีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่ผู้อ่านน่าจะได้รับเพิ่มเติมไปจากทรศนะที่นี้วลมสรุปว่า “เราอาจจะมีชีวิตรอยู่เพื่อรอรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน” คือ ผู้อ่านจะเห็นความสำคัญของการยอมรับฟังทรศนะของบุคคลอื่นโดยไม่เกี่ยงงอนว่าเขามีฐานะเช่นใดกับเรา แต่มุ่งไปที่การคิดว่าทรศนะนั้นมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่ แล้วสรุปเป็นความคิดของตนเช่นที่นี้วลมกระทำ ดังนั้น การใช้บทสนทนาจึงช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับการเสนอทรศนะและช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านนำทรศนะที่ได้รับรู้ไปคิดต่อยอด

กลวิธีทางภาษาต่างๆ ที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแสดงทรศนะของนีวลมเท่านั้น เนื่องจากผู้วิจัยพบว่ากลวิธีที่นี้วลมใช้มากที่สุดคือการนำแต่ละกลวิธีที่กล่าวมานี้มาใช้ร่วมกัน ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะขอเรียกว่าการใช้หลายกลวิธีร่วมกันซึ่งมีตัวอย่างการใช้หลากหลาย แต่ผู้วิจัยจะนำตัวอย่างกลวิธีที่ปรากฏร่วมกันเป็นจำนวนมากมาเสนอ ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ + การใช้ความเปรียบ

ในตัวอย่างนี้นี้วลมกล่าวถึงทรศนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง*ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง* ตัวอย่างนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่เสนอ “มุมมองต่อความสวยงาม” ที่ทำให้ผู้อ่านได้สะดุดใจคิดถึงความงามของคนในแง่มุมที่คนทั่วไปอาจไม่ได้นึกถึง ผู้วิจัยพบว่านีวลมได้

ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์และการใช้ความเปรียบเพื่อทำให้การเสนอพรรณนะเรื่องความงามของเขา น่าสนใจ ดังนี้

“ผมว่าความงามมีหลายรูปแบบ และความเอื้อ
อาหาร จิตใจที่ดีงาม ก็เป็นความงามแบบหนึ่ง รอยยิ้มจริงใจ
แบบไม่ห่วงสวຍ อวดตีนกาห้าตัวที่มาเกาะที่หางตา นั่นก็คือ
ความงามมิใช่หรือ

ใครบอกว่ามีแต่สิ่งใหม่เท่านั้นที่จะงาม ความงาม
ตามกาลเวลาที่จดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ใบบนใบหน้า แหวตา
และผิวพรรณ นั่นก็คือความงามในแบบของมัน ในวันวัยที่
เปลี่ยนไป เหมือนใบไม้สีน้ำตาลสวยงามไม่แพ้ใบไม้สีเขียว
เข้ม ดอกไม้แห้งที่ถูกทับไว้ในสมุดบันทึกก็สวยงามไปอีกแบบ
ไม่ใช่ความสดใส ทว่าเป็นความอบอุ่น”

(นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน หน้า ๒๑๗)

จะเห็นได้ว่าในตอนต้นของข้อความ นี้่วกลมยกตัวอย่างความงามลักษณะต่างๆ
มาเสนอกับผู้อ่านแล้วใช้กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อทำให้ผู้อ่านสะดุดใจคิดพิจารณา
ตามทีนี้่วกลมถามไว้ว่า ความงามหลายรูปแบบที่นี้่วกลมยกตัวอย่างเอาไว้ นั่นคือความงามมิใช่
หรือไม่?

ส่วนในบรรทัดต่อมานี้่วกลมก็ได้ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์อีกครั้ง เพื่อที่จะชี้แจงกับ
ผู้อ่านต่อมาว่าเขาคิดว่าแท้จริงแล้วความงามของคนในวัยชรา ก็เป็นความงามอย่างหนึ่ง แล้วจึง
ใช้กลวิธีการใช้ความเปรียบเพื่อให้อ่านเห็นภาพชัดเจนขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ความงามของคนในวัยหนุ่มสาว เปรียบกับ ใบไม้สีเขียว

*ความงามของคนวัยชรา เปรียบกับ ใบไม้สีน้ำตาลกับดอกไม้แห้งที่ถูกทับไว้ใน
สมุดบันทึก*

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นว่า การนำคำถามเชิงวาทศิลป์และการใช้ความ
เปรียบมาช่วยกันจะช่วยให้ผู้อ่านสะดุดใจคิดและติดตามพรรณนะที่ผู้เขียนจะเสนอต่อมา ส่วน
การใช้ความเปรียบจะทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจพรรณนะของผู้เขียนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ ๒ การใช้ความเปรียบ + การสรุปด้วยคำคม

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงรายละเอียดของตัวอย่างนี้ไปแล้วในหัวข้อ ๑.๔) *มนุษย์ต้องพบอุปสรรค* ผู้วิจัยพบว่านิวกลมเสนอข้อคิดที่ได้รับจากประสบการณ์นี้แก่ผู้อ่านด้วยกลวิธีการใช้ความเปรียบและการสรุปด้วยคำคม นิวกลมได้กล่าวถึงการที่มนุษย์ได้เจอกับฝนตกโดยคาดไม่ถึง แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวอาจนำมาเปรียบเข้ากับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้

กลวิธีการใช้ความเปรียบได้แก่การเปรียบเทียบที่ปรากฏในตอนต้นของข้อความ นั่นคือ

ปัญหาและอุปสรรคในชีวิต เปรียบกับ เมฆสีเทาและฝน

การหยัดเย็น เปรียบกับ การสู้กับปัญหา

การที่เราผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้ เปรียบกับ ฝนหยุดตกและฟ้าสว่าง

ต่อมานิวกลมได้กล่าวต่อผู้อ่านอย่างน่าประทับใจว่า แม้ว่าเขาจะไม่เข้าใจเนื้อเพลงในคอนเสิร์ตแม้แต่บ่อย แต่ภาพการกระทำของศิลปินผู้นั้นตรงหน้าเขาก็ทำให้เข้าใจถึงสิ่งที่สำคัญกว่านั้น นั่นคือ เราไม่ควรยอมแพ้ต่ออุปสรรคและปัญหาที่เข้ามาในชีวิต จากนั้นนิวกลมก็นำข้อคิดที่ได้รับนี้ไปสรุปเป็นคำคมในตอนท้ายว่า *ในช่วงเวลาที่ฟ้าเป็นสีเทา เราไม่ควรยอมแพ้*

ตัวอย่างที่ ๓ การกล่าวอ้างข้อความ (quotation) + การใช้ความเปรียบ + การสรุปด้วยคำคม

ตัวอย่างพรรณานี้เกี่ยวกับ*ความสุขที่เกิดจากการเห็นคุณค่าในชีวิต*ที่ผู้วิจัยกล่าวถึงไปแล้วในพรรณานี้เกี่ยวกับชีวิตหัวข้อ๒.๓) *ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง* นั่นเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่นิวกลมใช้กลวิธีหลายกลวิธีเสนอพรรณานี้ไปสู่ผู้อ่าน นั่นคือ ใช้การกล่าวอ้างข้อความ ร่วมกับการใช้ความเปรียบและการสรุปด้วยคำคม กล่าวคือ นิวกลมได้ใช้การกล่าวอ้างข้อความที่เป็นคำพูดในหนังสือเกี่ยวกับลักษณะการยิ้มของรูปแกะสลักที่ปราสาทบายอนรวมไปถึงคำพูดของอาร์โนลด์ ทอยนบี ผู้กล่าววาจาอมตะที่แสดงให้เห็นความงามของปราสาทหินนครวัด นครธมเพื่อจะนำมาชี้แจงว่าเขากลับมีความเห็นที่ต่างออกไป เพราะสำหรับเขาแล้วการมาเที่ยว

กัมพูชานั้นทำให้เขาค้นพบว่าวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของผู้คนที่นี่มีความงามมีไม่แพ้ความงามของปราสาทหิน ความงดงามนี้เองที่ทำให้เขามีกำลังใจที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป

นอกจากการกล่าวอ้างข้อความแล้วนักกลมยังได้ใช้การเปรียบเทียบอีกด้วยสังเกตได้จากการที่นักกลมกล่าวว่าเรื่องราวที่เขาพบเจอระหว่างทางได้ “บอกใบ้” ข้อคิดนี้กับเขาซึ่งปกติแล้วมีเพียงมนุษย์เท่านั้นที่สามารถทำกริยาเช่นนี้ได้ การกล่าวเช่นนี้แสดงให้เห็นว่านักกลมมองว่า *เรื่องราว* เหล่านั้นเปรียบเทียบกับ *มนุษย์* คนหนึ่ง นอกจากนี้ การที่นักกลมใช้คำว่า “บอกใบ้” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายของการบอก มีความเหมาะสมกับเนื้อหาเป็นอย่างดีเนื่องจากประสบการณ์ในการเดินทางไม่ได้ให้ข้อคิดกับเราโดยตรง แต่เราต้องค้นหาเอง ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความคิดอันลึกซึ้งของนักกลม นั่นคือ เขาได้ให้ความสำคัญและใส่ใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างทาง มากจนกระทั่งรับรู้ได้ว่าทุกอย่างที่เขาพบเจอพยายามจะสื่อสารอะไรบางอย่างกับเขานั่นเอง

ในตอนท้ายเขาก็ได้ใช้การสรุปความคิดเห็นออกมาเป็นคำคมที่ว่า “สำหรับการเดินทางบางครั้ง, ‘จุดหมาย’ จึงเป็นเพียงข้ออ้าง เพื่อให้เราได้มาพบเจอ ‘ระหว่างทาง’ เท่านั้น” ซึ่งคำคมนี้จะเน้นให้ผู้อ่านจดจำทรรศนะของเขาได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ ๔ การเน้นซ้ำคำ + การกล่าวอ้างข้อความ (quotation) + การใช้ภาวะแย้ง (antithesis)

ในตัวอย่างนี้เป็นการเสนอทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตเรื่อง *ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน* ด้วยการชี้ให้เห็นความสำคัญของ *เพื่อนร่วมเดินทาง* นักกลมเสนอทรรศนะนี้ด้วยการใช้กลวิธีการเน้นซ้ำคำ การกล่าวอ้างข้อความ รวมทั้งการใช้ภาวะแย้ง (antithesis) หรือการเรียบเรียงประโยคที่มีการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันมาวางไว้ใกล้กัน ดังนี้

“ทุกการเดินทาง ทั้งในแง่นามธรรมและรูปธรรมล้วนต้องการคนที่เดินเคียงข้าง นอกจากภาระหน้าที่หลักคือ การช่วยกันประคับประคองให้ไปถึงฝั่ง (บางครั้งถึงฝั่ง) แล้วยังมีสิ่งต่างๆ อีกมากมายที่คู่หูจะกระทำต่อกัน

เขาอาจมองเห็นในสิ่งที่เรามองข้าม

เขาอาจมีจุดแข็งในจุดที่เราด้อย

เขาอาจมีประสบการณ์ในสิ่งที่เราไร้ประสบการณ์

เขาอาจสนุกในตอนที่เราทุกข์

ในภาวะคับขัน หัวที่สองจะปรากฏความสำคัญออกมา
อย่างที่เราไม่ทันตั้งตัว

เคยมีคำคล้องจองของพรานป่าประจำคณะสมัยเขียนว่า
ไว้ว่า ‘ป่าสาม น้ำสี่’

ไม่ใช่การสั่งกำยแต่อย่างใด หากหมายถึงเวลาเข้า
ป่าให้ไปเป็นเลขสี่ ถ้าได้สามคนจะเหมาะสมยิ่ง ส่วนถ้าจะล่องน้ำ
บุกทะเล ให้ไปแหกломกันสักสี่คน ถ้าไม่ได้ก็ควรให้เข้าคู่จะเป็น
มงคลกว่า”

(โตเกียวไม่มีขา หน้า ๒๙ – ๓๐)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นว่า นีวกลมใช้การกล่าวเน้นซ้ำคำ “เขาอาจ...” ใน
ต้นข้อความของแต่ละประโยคในย่อหน้าที่ ๒ เพื่อจะทำให้ผู้อ่านสังเกตเห็นและเข้าใจได้ชัดเจนว่า
เขาต้องการเน้นเรื่องความสำคัญของเพื่อนร่วมเดินทางเป็นพิเศษ เพราะคำว่า “เขา” ในที่นี้
หมายถึง เพื่อนร่วมเดินทาง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในแต่ละประโยคดังกล่าวข้างต้นยังมีความ
น่าสนใจอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ นีวกลมยังใช้กลวิธีการเขียนแบบภาวะแย้ง (antithesis) ทำให้
ผู้อ่านเข้าใจทฤษฎีของนีวกลมชัดเจนมากขึ้น พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ – ไทย
(๒๕๔๕ : ๓๐ – ๓๑) กล่าวถึงความหมายของภาวะแย้งสรุปได้ว่า การใช้ภาวะแย้งคือ การที่
ผู้เขียนใช้คำหรือข้อความที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือแตกต่างกันมาเทียบกัน ทำให้ข้อความ
นั้นมีความหมายคมชัดขึ้น ในตัวอย่างข้างต้นนี้ นีวกลมใช้ภาวะแย้งในลักษณะที่เป็นการเรียบ
เรียงประโยคโดยนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันมาวางไว้ด้วยกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้
ข้อความมีความหมายคมชัดขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ผู้อ่านเห็นว่านีวกลมต้องการขยายลักษณะ
คุณสมบัติของ เพื่อนร่วมทาง และ ตัวเรา ว่าทั้งสองฝ่ายต่างสำคัญต่อกันและกันในลักษณะใด
นั่นคือ การเรียบเรียงประโยคในลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านมองเห็นความแตกต่างและเข้าใจชัดเจนขึ้น
ว่าในยามที่เราอ่อนแอ เพื่อนร่วมเดินทางคือผู้ที่จะช่วยเหลือเราได้เสมอ เช่น ในประโยคแรก

กล่าวว่า “เขาอาจมองเห็นในสิ่งที่เรามองข้าม” นั้น คำขยายที่มีความหมายตรงกันข้ามกันคือ มองเห็น และ มองข้าม เป็นต้น

อีกกลวิธีหนึ่งในตัวอย่างนี้คือการกล่าวอ้างข้อความที่เป็นคำพูดของบุคคลในข้อความที่กล่าวว่า “เคยมีคำคล้องจองของพรานป่าประจำคณะสมัยเรียนว่าไว้ว่า ‘ป่าสาม น้ำสี่’” ซึ่งนี่วกลมนำมาขยายความต่อว่าข้อความที่เขาขมานี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการสังกวยเดี่ยว ทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขัน แต่ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านก็จะเห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมเดินทาง ได้ชัดเจนมากขึ้น การกล่าวอ้างข้อความจึงนับเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้การกล่าวถึงความสำคัญของเพื่อนร่วมเดินทางมีน้ำหนักมากขึ้น

ตัวอย่างที่ ๕ การใช้ความเปรียบ+ การเน้นซ้ำคำ + การใช้ปฏิพจน์ (Oxymoron)

ตัวอย่างนี้มาจากหนังสือเนปาลประมาณสะตือ ในตอนที่นักวกลมต้องการให้ผู้อ่านเห็นภาพและเกิดความขบขันกับพฤติกรรมการถุยน้ำลายที่ดูเป็นเรื่องธรรมดาของชาวเนปาล และสภาพบ้านเมืองที่ไร้ระบบระเบียบ ด้วยการใช้ความเปรียบ การเน้นซ้ำคำ และการใช้ปฏิพจน์ (Oxymoron) เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความขบขันในพฤติกรรมของชาวเนปาลแต่ในขณะที่เดียวกันก็เสนอพรรณนาเรื่องความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่างซึ่งในที่นี้เป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนี้

“วัฒนธรรมถุยของชาวเมืองที่นี่เป็นธรรมชาติเท่ากับการทิ้ง

ขยะแยกถังของคนญี่ปุ่น คือทำไปด้วยจิตใต้สำนึก ไม่ต้องหยุด
ตรึกไตร่ตรอง เมื่อของมันเอ่อขึ้นมาจุกคอ ไม่ต้องรอ ถุยเลย ถุย!

นั่น ... อย่างนั่น

ระหว่างย่างเท้าเดินเข้าสู่อดีตกาลผ่านด่านดงน้ำลายกลาง
อากาศที่เราต้องหลบหลีกให้ดี ถุย! เหมือนคินูริฟิในหนังสือ
เมทริกซ์ หลบท่ากระสุนปืนยังงัยงั้น ถุย! เรายังได้เดินผ่านเทพ
เจ้าที่เรียงรายอยู่ระหว่างทางเกลื่อนกลาดไปหมด ถุย! แรกเลย
ผมหยิบกล้องขึ้นถ่ายรูปเทพเจ้าข้างทางแบบไม่หยุดหย่อน ถุย!
ทั้งเทพเจ้าข้างกองขยะ, เทพเจ้าข้างร้านผัก, เทพเจ้าข้างซาก
ปรักหักพัง, เทพเจ้าในซุ้ม, เทพเจ้าในวัด แต่สุดท้ายก็เลิกถ่ายไป

เอง **อุย!** เทพเจ้าที่นี้ปรากฏกายอยู่ทุกซอกทุกมุมของเมือง **อุย!**
 เหมือนที่หนังสือหลายเล่มบอกเอาไว้ว่า “ในกาฐมาณฑุมีจำนวน
 เทพเจ้ามากกว่าพลเมืองเสียอีก” ณ ที่นี้ฉันเชื่อสนิท **อุย!**
 ก่อนนี้ เคยดื่มน้ำไปไม่กี่เซนติเมตร

มันคือความมัวที่เป็นเอกภาพ คือความไร้ระเบียบที่เป็น
 ระบบ คือความรกที่เป็นหนึ่ง”

(เนปาลประมาณสะตือ หน้า ๘๑)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นว่านี่วกลมได้ใช้กลวิธีการใช้ความเปรียบที่ทำให้
 ผู้อ่านเข้าใจภาพชัดเจนจากแบบเปรียบเทียบที่ไม่เข้ากันและน่าขบขัน นั่นคือ การเปรียบเทียบ
 พฤติกรรมการดื่มน้ำลาย เข้ากับ การแยกขยะของชาวญี่ปุ่น ซึ่งความคล้ายคลึงกันของสองสิ่งนี้
 คือ ทั้งการดื่มน้ำลายและการแยกขยะนั้นชาวเมืองทั้งสองประเทศกระทำจนเป็นเรื่องของสามัญ
 สำนึก แต่จริงๆ แล้วการดื่มน้ำลายนั้นเป็นการกระทำที่ดูเหมือนจะทำให้บ้านเมืองสกปรก ส่วน
 การแยกขยะของชาวญี่ปุ่นนั้นถือเป็นการช่วยให้การกำจัดขยะทำได้ง่ายและบ้านเมืองก็สะอาด
 จะเห็นว่าหากมองเช่นนี้การกระทำทั้งสองประการนี้ดูตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง จึงทำให้อ่านเกิด
 ความขบขันจากการเปรียบเทียบสิ่งที่ไม่เข้ากัน

อีกตัวอย่างหนึ่งคือการที่นี่วกลมเปรียบเทียบท่าทางการหลบหลีกกลุ่มน้ำลายกับ
 ท่าทางการหลบกระสุนของตัวเอกในภาพยนตร์เรื่อง *เดอะ เมทริกซ์* ซึ่งการเปรียบเทียบดังกล่าว
 เป็นการเปรียบเทียบที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนมากกว่าน้ำลายมีปริมาณมากเพียงใดและน้ำลาย
 เหล่านั้นก็เข้ามาเฉียดใกล้กับร่างกายของนี่วกลมและเพื่อนมากเพียงใด นอกจากนี้หากคิดดูให้ดี
 แล้วจะพบว่าการเปรียบเทียบนั้นยังมีความขบขันอีกประการหนึ่ง นั่นคือ การหลบกระสุนปืนนั้น
 ทำไปเพื่อรักษาชีวิต นับเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่การหลบกระสุนน้ำลายนี้ดูจะเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยมี
 ความสำคัญเท่าใดนักแต่นี่วกลมกลับยกให้เป็นเรื่องสำคัญในระดับเดียวกับการรักษาชีวิตของพวกเขา
 ตน แสดงว่าพวกเขากลัวน้ำลายกันมาก ผู้อ่านจึงรู้สึกขบขันกับความไม่เข้ากันดังกล่าวนี้มากขึ้น
 ด้วย

อีกกลวิธีหนึ่งคือการเน้นซ้ำคำว่า “อุย” ตลอดข้อความ ซึ่งไม่ใช่กลวิธีที่ทำให้
 ขบขันโดยตรงแต่เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนว่า น้ำลายที่ออกมานั้นมีปริมาณมาก

เพียงใดซึ่งอาจจะทำให้จินตนาการได้อีกด้วยว่านี่วกลมและเพื่อนต้องใช้ความพยายามหลบหลีกมากเพียงใด ทำให้ขบขันกับภาพนั้น

นอกจากนี้ยังมีการใช้ปฏิพจน์(Oxymoron) ในข้อความว่า “ความมืดที่เป็นเอกภาพ , ความไร้ระเบียบที่เป็นระบบ , ความรกที่เป็นหนึ่ง” การใช้ปฏิพจน์ในย่อหน้าสุดท้ายจึงทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพความขัดแย้งอย่างสิ้นเชิงที่ชวนให้เกิดอารมณ์ขัน นั่นคือ บ้านเมืองของเนปาลเต็มไปด้วยความสับสน - ไม่เป็นระเบียบและรกรุงรังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นเอกภาพ (ผู้คนต่างร่วมมือร่วมใจกันกระทำ) มีระบบและกระทำจนเป็นความโดดเด่นที่เห็นได้เป็นประการแรก

จะเห็นว่า นีวกลมได้ใช้กลวิธีทางภาษาลักษณะต่างๆที่ทำให้ภาพ *ดงน้ำลายและความสกปรกของบ้านเมือง ในความคิดของผู้่านลดน้อยลงไป* ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่นีวกลมพยายามสื่อไปยังผู้อ่านว่า วิถีชีวิตของคนสังคมต่างๆ ล้วนเหมาะสมกับชีวิตของพวกเขา เราจึงไม่ควรนำมาตรฐานหรือค่านิยมของเราไปตัดสินว่าสังคมเหล่านั้นถูกหรือผิด แต่เราควรเปิดตาและเปิดใจยอมรับความแตกต่างระหว่างเราและคนอื่นๆ เช่นเดียวกับการมอง *ภาพอุยถี* เป็นเรื่องเบาๆ น่าขบขันและเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวสรุปเพื่อให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า กลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีที่ผู้วิจัยกล่าวมาทั้งหมดนั้นส่งผลต่อผู้อ่านอย่างไรบ้าง

๔.๒ สรุปกลวิธีทางภาษากับวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏข้างต้นทั้งหมดเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เขียนสามารถสื่อสารความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่านได้ตรงตามที่ต้องการ กลวิธีทางภาษาต่างๆ ที่นีวกลมใช้ในการเสนอพรรณาส่งผลต่อผู้อ่านหลายประการ ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์มาสรุปเป็นตาราง ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔ สรุปลักษณะทางภาษากับวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

กลวิธีทางภาษา	ตัวอย่างทฤษฎีเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่สัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษา	วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร
<p>การเน้น (emphasis)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเน้นซ้ำคำ (anaphora) - การใช้เครื่องหมายบวก(+) คั่นระหว่างคำในคำซ้อนหรือ คำประสม - การเปรียบเทียบ ความหมายของคำที่มี ความหมายใกล้เคียงกัน - การใช้ดัชนีปริศนา "ใช่" 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของ ตนเอง - การเดินทางทำให้เห็นความเป็น อนิจจังของสิ่งต่างๆ - การเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและ ความสวยงามของโบราณสถานและ โบราณวัตถุ - ความสุขเกิดจากการมีความหวังและ ศรัทธา - ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน - โลกคือแหล่งเรียนรู้ - โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วย น้ำมือมนุษย์ - มนุษย์มีความฝันและความหวัง - ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าผู้เขียนต้องการ เน้นย้ำในเรื่องใดมากเป็นพิเศษ - เพื่อช่วยขยายความคิดของผู้เขียนให้ ชัดเจนขึ้น - ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียน ใช้คำใดที่สื่อความหมายที่ ผู้เขียนต้องการได้ชัดเจน ที่สุด - ช่วยเน้นย้ำความคิดของผู้เขียน
<p>การเล่นคำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความสุขเกิดจากการยอมรับความ แตกต่าง - โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วย น้ำมือมนุษย์ - ความสุขเกิดจากการยอมรับความ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันก่อนที่จะ มองเห็นทฤษฎีที่ผู้เขียนแฝงไว้ซึ่งจะ ให้ผู้อ่านเกิด ความประทับใจได้ มากกว่าการอ่านทฤษฎีที่กล่าว ออกมาโดยตรง

	<p>แตกต่างกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยลดภาพความเคร่งเครียดของพรรณนาบางพรรณนา
การละเมิดการเกิดคู่กัน	<ul style="list-style-type: none"> - มนุษย์มีความฝันและความหวัง - มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เราความสนใจของผู้อ่านให้อยากติดตามงานเขียน - สามารถเสนอพรรณนาของเรื่องหรือตอนนั้นๆได้อย่างแยบยล
การใช้ความเปรียบ	<ul style="list-style-type: none"> - มนุษย์มีความฝันและความหวัง - มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว - ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน - ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง - การเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ - การเดินทางทำให้เห็นความเป็นอนิจจัง - ความสุขเกิดจากการต่อสู้อุปสรรค - ความสุขอยู่รอบตัวเรา - โลกคือแหล่งเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านเนื้อหา - เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ตีความและขบคิดถึงพรรณนาที่แฝงอยู่ในความเปรียบนั้น - เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณนาของผู้เขียนได้ชัดเจนขึ้น - เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความคิดอันเป็นระบบที่สื่อให้เห็นว่าการเดินทางนำไปสู่การพัฒนาความคิดและจิตใจของนักเดินทาง
การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์	<ul style="list-style-type: none"> - ความสุขในชีวิตเกิดจากการเอื้อเพื่อแบ่งปันกัน - ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง - การเดินทางทำให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ - มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น - ความสุขอยู่รอบตัวเรา 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญพรรณนาที่เสนอและยอมรับด้วยใจ - เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านนำพรรณนาของผู้เขียนไปคิดต่อ - เพื่อสร้างความสงสัยใคร่รู้แก่ผู้อ่าน
การสรุปด้วยคำคม	<ul style="list-style-type: none"> - ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณนาของผู้เขียนชัดเจนขึ้นโดยไม่ต้องอธิบายด้วย

		ข้อความขนาดยาว
การกล่าวอ้างข้อความ (quotation)	<ul style="list-style-type: none"> - ความสุขอยู่รอบตัวเรา - ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง - ความสุขเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจวรรณคดีชัดเจนขึ้น - เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าวรรณคดีของผู้เขียนมีน้ำหนักมากขึ้นเพราะมีการกล่าวถึงหลักฐานที่มาสนับสนุน - เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจค้นหาวรรณคดีที่แฝงอยู่ในข้อความที่ยกมานั้น
การใช้บทสนทนา (dialogue)	<ul style="list-style-type: none"> - ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง - มนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความคิดและบุคลิกของคู่สนทนาของเขา - ทำให้การเสนอพรรณามีความน่าสนใจมากกว่าการบอกเล่าธรรมดา - เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านนำวรรณคดีที่ได้รับรู้ไปคิดต่อ - ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกันได้เข้าไปร่วมอยู่ในการสนทนานั้น

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า กลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจวรรณคดีชัดเจน ร่องลงมาคือการดึงดูความสนใจจากผู้อ่านด้วยการเล่นกับภาษาช่วยสร้างความสงสัยใคร่รู้และกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามงานเขียนของเขา นั่นคือในการเสนอพรรณานี้วาทกรรมจะไม่ใช่เพียงการบอกเล่าความคิดอย่างธรรมดาแต่จะเป็นการบอกเล่าอย่างมีชั้นเชิงและทำให้ความคิดซึ่งเป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรมขึ้นมา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าวิธีการเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่สำคัญคือการทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกไปได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่เป็นเรื่องของการบอกเล่า สิ่งต่างๆ ที่ผู้เขียนพบ คิดและรู้สึกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวไปยังผู้อ่าน นักเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่ดีคือผู้ที่สามารถใช้ภาษาทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ ได้รับความรู้และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับภาพและเรื่องราวต่างๆ ได้

๔.๓ สรุป

นิวกลมใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงพรรณนาที่หลากหลายและน่าสนใจ ได้แก่ การเน้นซ้ำคำ, การเน้นความหมายของคำด้วยการใช้เครื่องหมาย (+) คั่นระหว่างคำนำขึ้นหรือคำประสมบางคำ การกล่าวเปรียบเทียบกับความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน รวมถึงการใช้ดัชนีปริศนา “ไซ้”

นอกจากนี้ นิวกลมยังใช้การละเมิดการเกิดคู่กัน เพื่อให้การตั้งชื่อหนังสือมีความน่าสนใจและสามารถสื่อให้เห็นพรรณนาของผู้เขียนได้อย่างแยบยล นิวกลมยังใช้ความเปรียบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพของสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน เข้าใจความคิดของเขาได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งการตั้งชื่อหนังสือและชื่อตอนโดยใช้ความเปรียบที่ซับซ้อนและมีแบบเปรียบเทียบแนวที่สามารถสื่อถึงพรรณนาในตอนนั้นๆ ได้อย่างแยบยลยังกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจใคร่รู้และอยากติดตามเนื้อหา รวมไปถึงการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ถามตนเองและผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสะดุดใจและนำเอาคำถามนั้นไปคิดต่อ และยังใช้คำถามในการตั้งชื่อหนังสือหรือชื่อตอนซึ่งทำให้อ่านเกิดความสงสัยใคร่รู้สำหรับพรรณนาบางประการที่เขาต้องการให้ผู้อ่านจดจำได้ดีก็ใช้การสรุปพรรณนานั้นออกมาเป็นคำคม และยังใช้การกล่าวอ้างข้อความที่เป็นคำกล่าวของบุคคล สำนวน เพลง ฯลฯ มาประกอบการเสนอพรรณนาให้มีความน่าเชื่อถือ สิ่งที่น่ามากกว่าถึงบางครั้งเป็นการทำให้อ่านได้ดีความพรรณนาที่แอบแฝงอยู่ รวมไปถึงการใช้บทสนทนาระหว่างบุคคลในเรื่อง ช่วยให้การเสนอพรรณนามีความน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้อ่านคิดใคร่ครวญตามพรรณนานั้น และทำให้อ่านรู้สึกเหมือนกับได้เข้าไปร่วมอยู่ในการสนทนานั้น

อย่างไรก็ตามกลวิธีทางภาษาต่างๆ มักไม่ค่อยปรากฏอยู่อย่างโดดเดี่ยว หากแต่ มักปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่นๆ ในการเสนอพรรณนาแต่ละครั้ง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลสรุปของการศึกษาวิจัยเรื่อง เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม และเสนอการอภิปรายผลการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะว่าควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยนี้อย่างไร

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม ในส่วนแรกผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของเขาว่าประกอบด้วยเนื้อหาในด้านใดบ้าง จากนั้นจึงศึกษากลวิธีทางภาษาที่นั้วกลมใช้ในการเขียนเสนอพรรณนา และวิเคราะห์ว่ากลวิธีทางภาษาเหล่านั้นส่งผลอย่างไรต่อผู้อ่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากงานเขียนที่เป็นสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม ทั้งหมดจำนวน ๖ เล่ม ได้แก่ โตเกียวไม่มีขา, กัมพูชาพริบตาเดียว, เนปาลประมาณ สะดือ, สมองไหวในช่องกง, นั่งรถไฟไปตุ๋เยิน และลอนดอนไดอารี่ ๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม” พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์นั้วกลมเกี่ยวกับวิธีการเสนอเนื้อหาและมุมมองที่เขา มีต่องานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม

ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลมประกอบด้วยข้อมูลหลัก ๒ ประการคือ ส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและส่วนที่เป็นพรรณนาของผู้เขียน ทั้งนี้นั้วกลมได้เน้นการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นพรรณนาของผู้เขียนมากกว่าการเสนอข้อมูลประการแรก พรรณนาเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพรรณนาที่ผู้เขียนมีต่อโลกและชีวิตมนุษย์

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว กล่าวถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ สถานที่ตั้ง ข้อมูลประการต่อมาคือคำแนะนำสำหรับนักเดินทาง ไม่ว่าจะเป็น วิธีการเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง เช่น การขอวีซ่า การจัดเตรียมเสื้อผ้าและของใช้ เนื่องจากในการเดินทางแต่ละครั้งนั้วกลมจะเดินทางแบบนักท่องเที่ยวสะพายเป้

และใช้งบประมาณจำกัด เขาจึงจำเป็นต้องจัดเตรียมสิ่งของและหาข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวให้พร้อม ผู้อ่านจึงจะได้รับทราบข้อมูลส่วนนี้จากเขาพอสมควร นอกจากนี้นี้วกลมยังได้กล่าวถึงวิธีการแก้ไขปัญหบางประการที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างที่เดินทางด้วย เช่น การหาวิธีการจัดการกับกรณีที่มีคนขับรถโดยสารหลายคนเข้ามาล้อมซักชวนให้เราเดินทางไปกับเขา

ข้อมูลอีกประการหนึ่งคือ ข้อมูลที่ผู้วิจัยจัดให้เป็นสิ่งที่นักเดินทางควรคำนึงถึง นั่นคือ ข้อมูลที่นี้วกลมเสนอต่อผู้อ่านว่าเป็นสิ่งที่นักเดินทางควรนำมาพิจารณาเพื่อนำไปปฏิบัติให้การเดินทางครั้งนั้นๆ ราบรื่นมากขึ้น เช่น การที่นี้วกลมเสนอว่าเราควรจดบันทึกความคิดของเราที่เกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เนื่องจากในช่วงนั้นเราจะมีเวลาหยุดทบทวนสิ่งต่างๆ มากกว่าในเวลาปกติ และในช่วงเวลานี้เองที่เราจะมีความคิดดีๆ เกิดขึ้น เราจึงควรจดบันทึกความคิดนี้ไว้ หรือการที่นี้วกลมเสนอว่าการท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่ควรเร่งรีบเพื่อให้ได้ไปหลายแห่ง แต่ควรเที่ยวแต่ละแห่งช้าๆ ให้ตัวเราสัมผัสกับสถานที่แต่ละแห่งจนเต็มอิ่มแล้วจึงเดินทางไปยังสถานที่แห่งใหม่

ข้อมูลอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้วิจัยพบคือ เกร็ดเสริม คือ ข้อมูลความรู้ที่นอกเหนือไปจากข้อมูลทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยว กล่าวคือเป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดปลีกย่อยต่างๆ ที่นี้วกลมกล่าวถึงไว้และอาจมีประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น วิธีการสังเกตว่าร้านขายราเม็งร้านใดอร่อย หรือเรื่องประเภทของโยคีที่อาศัยอยู่ในเนปาล เป็นต้น

ส่วนเนื้อหาด้านทฤษฎี ซึ่งเป็นส่วนที่นี้วกลมเสนอความคิดเห็นของเขาที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่เขาได้พบเจอระหว่างทางนั้น เป็นการเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่า การเดินทางทำให้เราได้พบกับสิ่งแปลกใหม่ที่เราไม่เคยพบเห็น ไม่ว่าจะเป็น การพบเจอผู้คนระหว่างทาง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานที่ต่างๆ ในโลก ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งดีและไม่ดีที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง อันส่งผลให้เราเข้าใจว่าโลกและชีวิตมีความเป็นไปอย่างไร และยอมรับสิ่งต่างๆ เหล่านั้นอีกด้วย ทฤษฎีเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเสนอให้ผู้อ่านมองการเดินทางในแง่มุมใหม่ที่เราอาจนึกไม่ถึง

ผู้วิจัยสังเกตว่า นี้วกลมมักจะเน้นให้ผู้อ่านมองเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ ที่นักเดินทางพบเจอระหว่างทาง เช่นผู้คน สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่างๆ มากกว่าการมุ่งไปที่จุดหมายปลายทางแต่เพียงอย่างเดียว จากการทำนี้วกลมมักจะเสนอเรื่องราวของบุคคลและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เขาได้พบเจอระหว่างทางมากกว่าการเล่าถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทาง หนังสือของเขาจึงเต็มไปด้วยการบอกเล่ากับผู้อ่านว่า ระหว่างทางนั้นเขาไปพบเจอสิ่งใดมาบ้าง และเขาคิดกับสิ่งนั้นๆ อย่างไร ทั้งนี้ ทฤษฎีที่นี้วกลมกล่าวถึงเป็นปริมาณมากได้แก่ทฤษฎีเกี่ยวกับโลกและชีวิต

ทรรคนะเกี่ยวกับโลก คือ ทรรคนะที่กล่าวถึงโลกกายภาพ นั่นคือลักษณะตามธรรมชาติของโลก เช่น ธรรมชาติของดิน บรรยากาศ พืชและสัตว์ สิ่งของ รวมไปถึงสภาพบ้านเรือนและสถานที่ต่างๆ ที่ผู้เขียนเดินทางผ่านไป อย่างไรก็ตามทรรคนะเหล่านี้มีปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับทรรคนะเกี่ยวกับชีวิต ผู้วิจัยพบว่า ทรรคนะส่วนใหญ่กล่าวถึงความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กันระหว่างโลกกับชีวิตมนุษย์ ได้แก่

๑) *โลกคือแหล่งเรียนรู้* เป็นทรรคนะที่เสนอว่าโลกไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ที่มนุษย์มาอาศัยอยู่เท่านั้น เพราะสำหรับนักเดินทางเช่นนี้วงกลมโลกคือแหล่งเรียนรู้อันกว้างใหญ่

๒) *โลกและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน* เป็นทรรคนะที่เสนอว่าสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลกไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ต่างก็มีคุณค่าในตัวเองและต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้

๓) *โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์* เป็นทรรคนะที่เสนอว่าธรรมชาติมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก แต่มนุษย์นั้นกลับเป็นตัวการสำคัญที่บั่นทอนและทำลายธรรมชาติที่เกื้อกูลพวกเขาอยู่

๔) *โลกเป็นของหนุ่มสาว* เป็นทรรคนะที่เสนอว่าหนุ่มสาวนั้นเป็นเจ้าของโลก เพราะวัยนี้เป็นวัยที่มีพลังในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ

ส่วนทรรคนะเกี่ยวกับชีวิต เป็นทรรคนะที่นักกลมกล่าวถึงชีวิตมนุษย์ในด้านต่างๆ ว่าการเดินทางทำให้เขาเกิดความเข้าใจในชีวิตของเขาเองและชีวิตของบุคคลอื่นๆ อย่างไรก็ตามจัดเป็นทรรคนะที่นักกลมกล่าวถึงมากที่สุด ทรรคนะเกี่ยวกับชีวิตแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือทรรคนะเรื่องมนุษย์ควรเข้าใจชีวิต และทรรคนะเรื่องมนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ทรรคนะเรื่อง *มนุษย์ควรเข้าใจชีวิต* นั้นเป็นการเสนอว่า การเดินทางของนักกลมทำให้เขาเข้าใจชีวิตของเขาและของบุคคลอื่นๆ ในด้านต่างๆ ได้แก่ ๑) *ความเข้าใจชีวิตว่ามนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น* ๒) *มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว* ๓) *มนุษย์มีความฝันและความหวัง* ๔) *มนุษย์ต้องพบอุปสรรค* และ ๕) *มนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ*

ส่วนทรรคนะเรื่อง *มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข* นั้น เป็นทรรคนะที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลจากทรรคนะเรื่องมนุษย์ควรเข้าใจชีวิต เพราะหากเข้าใจว่าชีวิตมีความเป็นไปอย่างไรแล้วเราจะยอมรับและเข้าใจว่าจะต้องทำอะไรจึงจะมีความสุข การเดินทางทำให้นักกลมพบว่าความสุขในชีวิตเกิดจากสิ่งต่างๆ ได้แก่ ๑) *ความสุขเกิดจากการยอมรับความแตกต่าง* ๒) *ความสุขเกิดจากการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน* ๓) *ความสุขเกิดจากการเห็นคุณค่าของตนเอง* ๔) *ความสุขเกิดจากการมีมิตรภาพต่อกัน* ๕) *ความสุขเกิดจากความพอใจในสิ่งที่ตนมี* ๖) *ความสุขเกิดจาก*

การมีความหวังและศรัทธา ๗) ความสุขเกิดจากการต่อสู้กับอุปสรรค และประการสุดท้ายคือ ๘) ความสุขอยู่รอบตัวเรา

ทฤษฎีเหล่านี้แสดงให้เห็นประโยชน์ของการเดินทางท่องเที่ยวในแง่มุมที่น่าสนใจ นั่นคือ การมองว่าการเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่นำพาเราไปพบกับประสบการณ์ดีๆ ที่ให้ข้อคิดกับชีวิต ส่งผลให้เรามีทั้งสายตาก็กว้างไกล และหัวใจที่เปิดกว้าง ซึ่งเกิดจากความเข้าใจตนเอง บุคคลอื่น ตลอดจนโลกและสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นในการเสนอเนื้อหา คือการเสนอทฤษฎีของผู้เขียนต่อสิ่งที่เขาพบระหว่างเดินทางซึ่งทฤษฎีดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าประโยชน์ต่อการเรียนรู้และเข้าใจชีวิตและพัฒนาชีวิตมนุษย์ได้ในที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยพบว่านิวกลุมมักจะเสนอทฤษฎีต่อสิ่งที่เขาพบในระหว่างที่เดินทางอย่างสม่ำเสมอ แม้กระทั่งในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางบางประการก็ยังมีทฤษฎีของผู้เขียนแทรกอยู่อย่างกลมกลืนชี้ให้เห็นว่านิวกลุมได้ใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ของสารคดีท่องเที่ยวเพื่อเสนอทฤษฎีของเขาโดยให้สถานที่ท่องเที่ยวเป็นฉากหลัง

ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงกลวิธีทางภาษาที่นิวกลุมใช้ในการเสนอทฤษฎีดังกล่าว

๕.๑.๒ กลวิธีทางภาษาในการเสนอทฤษฎีของนิวกลุม

ผู้วิจัยพบว่า นิวกลุมใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจในการเสนอทฤษฎีต่อผู้อ่าน กลวิธีทางภาษาที่นิวกลุมใช้เสนอทฤษฎีประกอบไปด้วย

๑) การเน้น (emphasis) กลวิธีนี้ประกอบไปด้วยกลวิธีย่อยๆ คือ ๑.๑) การเน้นซ้ำคำ (anaphora) ๑.๒) การใช้เครื่องหมายบวก (+) คั่นระหว่างคำในคำซ้อนหรือคำประสม ๑.๓) การเปรียบเทียบความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และ ๑.๔) การใช้ดัชนีปริศนา “ใช่”

การเน้นจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนต้องการเน้นย้ำในทฤษฎีเรื่องใด อีกทั้งยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เขียนได้ชัดเจนขึ้น ตลอดจนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนใช้คำใดที่สื่อความหมายที่ผู้เขียนต้องการได้ชัดเจนที่สุดอีกด้วย

๒) การเล่นคำ เรื่องราวขบขันที่นิวกลุมนำมาบอกเล่ากับผู้อ่านใช้กลวิธีการเล่นคำมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยพบว่าตัวอย่างกลวิธีการเล่นคำบางตัวอย่างได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับโลกและชีวิตไว้อย่างแยบยลซึ่งเมื่อผู้อ่านตีความได้ว่าผู้เขียนซ่อนทฤษฎีใดเอาไว้ได้แล้วจะเกิดความประทับใจต่อทฤษฎีนั้น

๓) การละเมิดการเกิดคู่กัน เป็นกลวิธีที่พบในการตั้งชื่อหนังสือและชื่อตอนบางชื่อ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสนอทฤษฎีที่แยบยลแล้ว ยังเป็นการทำให้ผู้อ่านรู้สึกสงสัยกับ

ความหมายของชื่อเหล่านั้น และกระตุ้นให้ติดตามอ่านเนื้อหา ทำให้การเสนอพรรณาน่าสนใจมากขึ้น

๔) *การใช้ความเปรียบ* กลวิธีนี้เป็นกลวิธีที่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อ นีวกลมได้ใช้ความเปรียบเชิงสร้างสรรค์อันเกิดจากการเปรียบเทียบที่ซับซ้อนในการตั้งชื่อหนังสือและชื่อตอน ทำให้ผู้อ่านสงสัยใคร่รู้และอยากติดตามอ่านเพื่อหาคำตอบว่าผู้เขียนได้เสนอพรรณานัน้อย่างไรภายใต้การเปรียบเทียบเหล่านั้นอย่างไรบ้าง ซึ่งเมื่ออ่านไปจนจบแล้วจะพบว่าความเปรียบดังกล่าวช่วยสื่อพรรณานะเกี่ยวกับโลกและชีวิตไว้อย่างแยบยล โดยเฉพาะการใช้แบบเปรียบเทียบที่เป็นอวัยวะในร่างกายมนุษย์นั้น นับเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับอวัยวะนั้น และยังอาจตีความได้ว่าการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เปรียบดังการเดินทางไปในชีวิตของนักเดินทางเอง จึงมิใช่เรื่องแปลกที่นิวกลมจะเสนอว่าการเดินทางนั้นทำให้เราเข้าใจบุคคลอื่นๆ หรือโลกมากขึ้น นำไปสู่ความเข้าใจตัวเราเองในท้ายที่สุดและยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเสนอได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้นิวกลมยังใช้แบบเปรียบเทียบง่าย ๆ เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่ผู้เขียนเห็นและรู้สึกกับสิ่งที่ผู้อ่านคุ้นเคยเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพตามช่วยสื่อพรรณานะบางประการที่อาจเข้าใจได้ยาก และยังทำให้ผู้อ่านเห็นความคิดอันเป็นระบบของเขาด้วย

๕) *การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์* กลวิธีนี้ทำให้พรรณานะของนิวกลมสะดุดใจผู้อ่าน ยิ่งหากเป็นพรรณานะที่น่าสนใจด้วยแล้วกลวิธีนี้จะโน้มน้าวให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามผู้เขียนได้โดยไม่รู้ตัว นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านนำพรรณานะเหล่านั้นไปคิดต่อ นอกจากนี้การตั้งชื่อหนังสือด้วยคำถามยังทำให้ผู้อ่านสงสัยและต้องการติดตามอ่านเนื้อหามากขึ้น คำถามจึงช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านด้วย

๖) *การสรุปด้วยคำคม* คำคมเป็นการสรุปพรรณานะของผู้เขียนออกมาด้วยภาษาที่ทำให้ผู้อ่านประทับใจและมักจะเห็นคล้อยตาม กลวิธีนี้จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณานะของผู้เขียนชัดเจนขึ้นโดยไม่ต้องอธิบายด้วยข้อความขนาดยาว

๗) *การกล่าวอ้างข้อความ (quotation)* การยกข้อความช่วยให้ผู้อ่านเห็นว่าพรรณานะของผู้เขียนมีน้ำหนักมากขึ้นเพราะมีการอ้างถึงหลักฐานที่มาสนับสนุน และช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านค้นหาพรรณานะที่ผู้เขียนแฝงไว้ในสิ่งที่นำมาอ้างถึงนั้นอีกด้วย

๘) *การใช้บทสนทนา* บางพรรณานะนิวกลมถ่ายทอดออกมาผ่านบทสนทนาของเขาและคู่สนทนา กลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นความคิดและบุคลิกของคู่สนทนาของเขา ทำให้การเสนอพรรณานะมีความน่าสนใจมากกว่าการเขียนบอกเล่าธรรมดา ตลอดจนทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ามีส่วนร่วมอยู่ในบทสนทนานั้น

กลวิธีทางภาษาเหล่านี้โดยมากแล้วไม่ได้ปรากฏอยู่อย่างโดดๆ หากแต่มักปรากฏร่วมกัน เช่น นีวกลมอาจใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ และการใช้ความเปรียบ หรือใช้การอ้างถึง ร่วมกับการใช้ความเปรียบและการสรุปด้วยคำคม ในการเสนอพรรณนะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงพรรณนะของนีวกลมนั้นช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าพรรณนะในเรื่องใดเป็นเรื่องที่นีวกลมเน้นย้ำเป็นพิเศษ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพรรณนะของนีวกลมชัดเจน ตลอดจนช่วยให้พรรณนะมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ และช่วยให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามพรรณนะดังกล่าว อีกทั้งยังทำให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เขียนและรู้สึกว่าตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเดินทางนั้น

เมื่อนีวกลมเสนอเนื้อหาสารคดีท่องเที่ยวที่เน้นการเสนอพรรณนะเกี่ยวกับการเดินทาง โลกและชีวิต ด้วยกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจเช่นนี้ งานเขียนของนีวกลมจึงเป็นงานเขียนที่แสดงให้เห็นพัฒนาการอีกประการหนึ่งของการเขียนสารคดีท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ตามที่ผู้วิจัยกล่าวไปในตอนต้นของบทนำว่า นีวกลมยังมีการนำเสนอเนื้อหาให้ผู้อ่านได้น่าสนใจ นั่นคือ หนังสือแต่ละเล่มของเขาจะมีแก่นเรื่องที่เป็นข้อคิดบางอย่างปรากฏอยู่ และแก่นเรื่องนี้มักจะสอดคล้องกับคำโปรยและชื่อของหนังสือเล่มนั้น เช่นในเรื่อง **โตเกียวไม่มีขา**ที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรนำข้อมูลของหนังสือเล่มอื่นๆ ที่เหลือมากล่าวถึงเพิ่มเติม ดังนี้

๑. กัมพูชาปริศนาเดียว

กัมพูชาปริศนาเดียวเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่มีแก่นเรื่องสอดคล้องกับชื่อเรื่องและคำโปรย นั่นคือการเสนอว่าสรรพสิ่งต่างๆ ล้วนไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับชื่อเรื่องอันเป็นการเปรียบเทียบเวลาในชีวิตกับอายุของจักรวาลว่าหากนำเวลาในชีวิตมนุษย์ไปเทียบกับเวลาในจักรวาลแล้วจะพบว่าเวลาในชีวิตมนุษย์นั้นสั้นมากเทียบได้กับเวลาที่จักรวาลจะปริศนาเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น เวลาแสนสั้นเช่นนี้จะมีค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดการชีวิตของเรา และยัง สอดคล้องกันกับคำโปรยที่นีวกลมนำมาจากคำกล่าวของกลุ่มนักร้องวง the Beatles ที่ผู้วิจัยถอดความได้ว่า *ชีวิตนี้แสนสั้นและเราไม่ควรใช้เวลาไปกับการสร้างความวุ่นวายและวิวาทกันหรอก เพื่อนเอ๋ย*

๒. เนपालประมาณสะดีอ

แก่นเรื่องของหนังสือเล่มนี้คือข้อคิดที่ว่า การไปถึงจุดหมายที่วางไว้แต่กลับต้องทิ้งเพื่อนและครอบครัวนั้น *ความสำเร็จที่ได้มากลับไร้ความหมาย*

หนังสือเล่มนี้เป็นอีกเล่มหนึ่งที่มีชื่อเรื่องและคำโปรยสอดคล้องกันกับแก่นเรื่อง กล่าวคือ ชื่อเรื่องนี้เป็นกรเปรียบเทียบอันซับซ้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของ “ประเทศเนपाल” และคำว่า “สะดีอ” ว่าหากเปรียบเทียบประเทศเนपालเป็นมนุษย์คนหนึ่งแล้ว เมืองต่างๆ ที่พวกเขาเดินทางมานี้เทียบได้กับบริเวณสะดีอของมนุษย์ที่นอนราบกับพื้น และความสูงของภูเขาปุนฮิลล์ที่พวกเขาปีนป่ายขึ้นไปก็เทียบได้กับความสูงระดับสะดีอของมนุษย์ที่ยืนอยู่ และนี่ก็คล้ายยังเปรียบเทียบ *สะดีอ* กับ *ครอบครัว* อีกด้วยว่า “สะดีอ” เป็นอวัยวะที่มีความสำคัญกับเรามากในตอนที่อยู่ใครรภมารดา แต่เมื่อเราลืมตาออกมาดูโลก เรากลับไม่ค่อยได้ใส่ใจอวัยวะนี้เลย เช่นเดียวกับในชีวิตเราที่มักจะมุ่งหาความก้าวหน้าและความสำเร็จให้กับตนเองจนบางครั้งเราอาจลืมครอบครัวที่อยู่เบื้องหลังเรานั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแก่นเรื่องที่ชี้ให้เห็นว่าเราควรให้ความสำคัญกับทั้งเป้าหมายในชีวิตและครอบครัวของเรา

ส่วนคำโปรยในหนังสือเล่มนี้ นำมาจากคำพูดตอนหนึ่งที่นักลมนำไปกล่าวกับเพื่อนสนิทสองคนเพื่อจะโน้มน้าวให้พวกเขาตกลงมาเที่ยวประเทศเนपालด้วยกันกับนักลมน คำโปรยนี้กล่าวว่า “เงินทองเก็บเมื่อไหร่ก็ได้ แต่ประสบการณ์บางอย่างต้องเก็บตอนมีแรง”

๓. สมองไหวในฮ่องกง

สมองไหวในฮ่องกง นับว่ามีเนื้อหาและการเรียบเรียงฉีกแนวไปจากหนังสือก่อนหน้าทั้งสามเล่ม นั่นคือ นักลมนเสนอว่า การไปเที่ยวฮ่องกงคนเดียวของเขาในครั้งนั้นเกิดความคิดต่างๆ เทียบได้กับอาการที่สมองสั้นไหวเพื่อรับรู้ความคิดและความรู้สึกเหล่านั้น เขาจึงตั้งชื่อหนังสือนี้ว่า **สมองไหวในฮ่องกง** และเรื่องราวส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึงฮ่องกงมากนักแต่นั่นที่การบอกเล่าความคิดความรู้สึกของเขาแบบละเอียด ทรรศนะที่เป็นแก่นเรื่องของหนังสือเล่มนี้คือ *ความสำคัญของสิ่งต่างๆ ที่เราพบเจอในชีวิต* เขาเสนอต่อผู้อ่านว่า สิ่งต่างๆ ที่เราได้พบมันกลายเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนของเราไป *ทั้งโดยที่เรารู้ตัวและไม่รู้ตัว และฝังลึกลงในสมอง*

หนังสือเล่มนี้เป็นอีกเล่มหนึ่งที่มีแก่นเรื่องและคำโปรยสอดคล้องกับชื่อหนังสือด้วย คำโปรยในหนังสือเล่มนี้เป็นคำกล่าวของ ไอโซ ผู้เป็นนักคิด นักปรัชญาอนุकरणที่มีชื่อเสียงโด่งดังในยุโรป อเมริกา และอินเดียกล่าวว่า “การที่ทวนใจต่อความรู้สึกนั้น มันทำให้ใบหญ้าเล็กๆ นี้มีความสำคัญพอๆ กับดวงดาวที่ยิ่งใหญ่ได้เลย”

๔. นังรถไฟไปตู้เย็น

แก่นเรื่องของเรื่องนี้ไม่ได้สอดคล้องกับชื่อเรื่องเช่นในหนังสือสามเล่มแรก แต่สอดคล้องกับคำโปรยและพรรณนะของนิวกลม เกี่ยวกับความคิดที่ว่า “เจ้าของโลกใบนี้คือหนุ่มสาว” เนื่องจากเขาสะดุดกับภาพของคนในวัยหนุ่มสาวที่โดยสารรถไฟขบวนเดียวกันกับพวกเขา แล้วเขาก็ได้ถามตนเองว่าความหนุ่มสาวมีประโยชน์ต่อชีวิตของเราในด้านใดบ้าง คำตอบก็คือความหนุ่มสาวทำให้เกิดความคิดที่ว่าทุกสิ่งเป็นไปได้ เช่นเดียวกับการที่เขาและเพื่อนตัดสินใจมาเที่ยวต่างๆ ที่ไม่ได้วางแผนมาก่อน ซึ่งการคิดในลักษณะนี้ก็ได้ให้บทเรียนอันมีค่ากับเขาและเพื่อนร่วมทาง ดังในคำโปรยที่นำมาจากท่อนหนึ่งของเนื้อเพลง Penny on the train track ของ Ben Kweller ที่ผู้วิจัยถอดความได้ว่า ถ้าหากคุณไม่อาจควบคุมเส้นทางชีวิตได้ ก็จงหันมาควบคุมพวงมาลัยรถ และขับเคลื่อนมันไป แค่นั้นออกไป ... เพื่อจะได้ค้นพบสถานที่ใหม่ๆ ที่คุณไม่เคยรู้จัก

๕. ลอนดอนไดอารี่ ๑.๑ “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม”

หนังสือเล่มนี้ยังคงมีลักษณะการนำเสนอที่มีแก่นเรื่องสอดคล้องกับชื่อหนังสือและคำโปรยด้วยแก่นเรื่องคือการเสนอว่าความสุขนั้นมิได้อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับชื่อหนังสือเล่มนี้ที่ว่า “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม” นั่นคือเราจะสามารถใช้เวลาในชีวิตที่มีเพื่อมีความสุขกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราหรือไม่ อีกทั้งยังสอดคล้องกันกับคำโปรยซึ่งนิวกลมยกคำกล่าวของ Joe. E. Lewis นักแสดงตลกและนักร้องชาวอเมริกันมาเป็นคำโปรย ผู้วิจัยถอดความได้ว่า คุณอาจเกิดมาใช้ชีวิตได้เพียงครั้งเดียว แต่หากคุณใช้มันอย่างเหมาะสม เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่า งานวิจัยนี้มีข้อสังเกตที่ควรนำมากล่าวถึงในการอภิปรายผลการวิจัย ๒ ประเด็นดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

๕.๒.๑ พัฒนาการของสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ

การศึกษางานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสารคดีท่องเที่ยว ทำให้เห็นข้อสังเกตบางประการในด้านการพัฒนาการของสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านเนื้อหา กล่าวคือ ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อหาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลมมีความแตกต่างบางประการเมื่อเทียบกับเนื้อหาของสาร

คดีท่องเที่ยวในยุคก่อนหน้ามีความแตกต่างดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นพัฒนาการอีกขั้นในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศของไทย

ผลการศึกษาศึกษาของสรตี ใจสะอาด (๒๕๔๒) วรรณศิริ ตั้งพงษ์ศิริ (๒๕๔๔) และดวงเนตร์ มีแยม (๒๕๔๔) ซึ่งให้เห็นว่า ระยะเวลา สาระคดีท่องเที่ยวเป็นบันทึกการเดินทาง ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสาระความรู้ จึงส่งผลให้เนื้อหาสาระละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเทศที่ได้เดินทางไปเยือนเป็น รวมไปถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น พระราชนิพนธ์ประเภทจดหมายเหตुरายวัน ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ระยะเวลา เป็นระยะที่สารคดีท่องเที่ยวมีรูปแบบ เนื้อหา ที่เน้นการบอกเล่าประสบการณ์การเดินทางและใช้วิธีการนำเสนอที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและเพลิดเพลินตามที่ดวงเนตร์ มีแยม (๒๕๔๔: ๒๔๙) พบว่าโดยภาพรวมแล้วสารคดีท่องเที่ยวทุกเรื่องมีเนื้อหา กล่าวถึง ๑) เส้นทางท่องเที่ยว ๒) ความรู้เกี่ยวกับประเทศที่เดินทาง ๓) ประสบการณ์ท่องเที่ยว ๔) ทรรศนะของผู้เขียน แต่สัดส่วนของเนื้อหาแต่ละประเภทนั้นจะแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ ช่วง พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๐๐ สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่มีเนื้อหาให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้และข้อเท็จจริงของประเทศที่เดินทางเป็นหลัก และมีสัดส่วนน้อยลงในระยะต่อมา ส่วนสารคดีท่องเที่ยวที่ผู้เขียนบอกเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ กลับมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ (ในช่วง พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๐๐ พบ ๒ เรื่อง ต่อมาช่วง พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๑๙ พบ ๑๖ เรื่อง และช่วง พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๔๐ พบ ๓๗ เรื่อง)

ผู้วิจัยเห็นว่า จากผลการศึกษาที่ผ่านมามีความเป็นไปได้สูงที่เนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวในระยะหลัง พ.ศ. ๒๕๔๐ จะเน้นการเสนอประสบการณ์การเดินทางของผู้เขียนแต่ละคน ทั้งนี้อาจเกิดจากความเจริญด้านเทคโนโลยี ทำให้ผู้ที่ต้องการค้นหาข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทำได้ง่ายและสะดวกมากกว่าเดิม ผู้เขียนสารคดีท่องเที่ยวจึงพยายามเสนอสารคดีท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่นในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนักร้องนักร้อง นอกจากเขาจะมีวิธีการตั้งชื่อที่แปลกแหวกแนวจนกลายเป็นเอกลักษณ์แล้ว ผู้วิจัยพบว่าเขาเสนอเนื้อหาสาระคดีท่องเที่ยวที่เน้นไปที่การเสนอทรรศนะของผู้เขียนมากกว่าเสนอความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ผู้อ่านเห็นการเดินทางท่องเที่ยวในมุมมองใหม่ที่น่าสนใจ นั่นคือการมองการท่องเที่ยวเป็นการเรียนรู้เพื่อเข้าใจโลกและชีวิต

อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงข้อสังเกตเบื้องต้นของผู้วิจัยเท่านั้น การศึกษาพัฒนาการของสารคดีท่องเที่ยวในช่วงหลัง พ.ศ. ๒๕๔๐ จนถึงปัจจุบันจะทำให้ได้

คำตอบที่ชัดเจนขึ้นว่าสารคดีท่องเที่ยวของนิตกมลเป็นตัวอย่างพัฒนาการใหม่ของสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศหรือเป็นเพียงการพยายามฉีกแนวการเขียนของนักเขียนผู้นี้เท่านั้น

๕.๒.๒ มุมมองใหม่ที่ผู้เขียนมีต่อสารคดีท่องเที่ยว

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งจากการศึกษางานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนิตกมลคือการที่นิตกมลเน้นเสนอพรรณนาของผู้เขียนมากกว่าให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเสนอพรรณนาเรื่องความเข้าใจชีวิต และวิธีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขที่ผู้วิจัยกล่าวถึงไปแล้วนั้น ทำให้งานเขียนของเขามีเนื้อหาคล้ายกับหนังสือฮาวทูแนะนำเรื่องการใช้ชีวิต หนังสือกลุ่มดังกล่าวมักเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตนในลักษณะต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อชีวิตประสบผลสำเร็จและเกิดความสุข เช่น หนังสือ ๓๐ **วิถีเอาชนะโชคชะตา** (ผู้แต่ง : บัณฑิต อึ้งรังษี), ๗๐ **อุปนิสัยเพื่อชีวิตใหม่ในโลกใบเก่า** (ผู้แต่ง : ทินภัทร ธนบุรณ) **เข้มทิศชีวิต** (ผู้แต่ง : ลิตินาถ ณ พัทลุง) **พูด คิด อ่านทำ กำลังใจเพื่อวันใหม่ที่ดีกว่า** (ผู้แต่ง : สุทธิ สกุลเรืองฉาย) **ทำอย่างไรชีวิตคู่จึงจะยืนยาวและมีความสุข** (ผู้แต่ง : มานพ เชื้อไทย) **วิถีคิดให้ชีวิตเป็นสุข** (ผู้แต่ง : ศ.ดร. วิทยา นาควัชระ) เป็นต้น ลักษณะเด่นของหนังสือเหล่านี้คือจะเป็นการกล่าวแนะนำหรือเสนอวิธีปฏิบัติตนออกมาโดยตรงและเป็นขั้นตอน เช่น หนังสือ ๓๐ **วิถีเอาชนะโชคชะตา** ผู้เขียนเสนอกฎต่างๆ เช่น กฎที่ว่าคนผู้นั้นควรรู้ว่า “โชค” สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และอย่าพูดว่าคู่แข่งหรือคนที่เราไม่ชอบนั้น “โชคดี” รวมถึงให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เป็นต้น หนังสือ**วิถีคิดให้ชีวิตเป็นสุข**นั้น ผู้เขียนกล่าวถึงวิถีคิดเกี่ยวกับเรื่องความสุขในชีวิตว่าเกิดจากการเปลี่ยนมุมมองหรือวิถีคิด และจากการช่วยผู้ที่มีความทุกข์ รวมถึงจากการมองหาความสุขง่ายๆ จากเหตุการณ์ที่เราพบในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม งานเขียนของนิตกมลนับว่ามีความแตกต่างออกไปบ้าง กล่าวคือนิตกมลได้ใช้การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบอกเล่าสิ่งที่เขาได้รับและนำไปปรับใช้เป็นวิธีการดำเนินชีวิต ในขณะที่หนังสือดังกล่าวอาจใช้เหตุการณ์ หรือการอ้างถึงหลักฐาน มาประกอบ อีกประการหนึ่งคือเรื่องภาษา ภาษาที่ใช้ในหนังสือเหล่านี้มักจะเป็นการเขียนบรรยายตรงไปตรงมาให้อ่านเข้าใจได้ง่ายและยกตัวอย่างประกอบให้เนื้อหาน่าสนใจ ส่วนภาษาในงานของนิตกมลจะเห็นว่าเขามักจะมีกลวิธีทางภาษาที่เสนอความคิดอย่างอ้อมๆ เป็นการเปิดพื้นที่ให้อ่านเข้ามามีส่วนร่วมในการขบคิดกับสิ่งที่เขาเสนอ ไม่จำเป็นว่าผู้อ่านจะต้องปฏิบัติตามสิ่งที่เขาเสนอ เช่น การใช้ความเปรียบที่ซับซ้อน การใช้คำถามที่กระตุ้นให้อ่านนำความคิดของเขาไปคิดต่อ เป็น

ต้น อาจกล่าวได้ว่า การใช้เรื่องราวการเดินทางเสนอพรรณณะเกี่ยวกับการใช้ชีวิตนี้ เป็นการเสนอ สาระคดีท่องเที่ยวในมุมมองใหม่อีกมุมหนึ่งที่น่าสนใจยิ่ง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๑. ผลการศึกษาเรื่องการเขียนสาระคดีท่องเที่ยวของนิวกลมที่เน้นการเสนอ พรรณณะของผู้เขียนมากกว่าการให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวนี้อาจนำไปสู่การศึกษาภาพรวม เรื่อง พัฒนาการของการเขียนสาระคดีท่องเที่ยวของไทยต่อยอดจากงานวิจัยของดวงเนตร์ มีแย้ม ทั้งนี้ น่าจะได้ข้อสรุปเพิ่มเติมว่าผลงานของนิวกลมอาจเป็นพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของการเขียนสาร คดีท่องเที่ยวต่างประเทศของไทย โดยผู้สนใจอาจสำรวจงานเขียนสาระคดีท่องเที่ยวของนักเขียน คนอื่นๆ ในปัจจุบันว่ามีความคล้ายคลึงกับงานของนิวกลมในแง่ที่ให้ความสำคัญกับการเสนอ พรรณณะเท่ากับหรือมากกว่าข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวหรือไม่ ถ้าผลการสำรวจแสดงว่างานเขียน สาระคดีท่องเที่ยวจำนวนมากในปัจจุบันมีลักษณะเช่นเดียวกับงานของนิวกลม ก็อาจกล่าวได้ว่า สาระคดีท่องเที่ยวที่ผู้เขียนเน้นเสนอพรรณณะเท่ากับหรือมากกว่าข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวเป็น พัฒนาการอีกขั้นของสาระคดีท่องเที่ยวของไทย

๒. ผลงานของนิวกลมไม่ได้มีเฉพาะงานเขียนสาระคดีท่องเที่ยวเท่านั้น หากแต่ยังมี ผลงานเขียนรูปแบบอื่นๆ ที่เป็นความเรียง, รวมบทความ, การถาม – ตอบ อีกด้วย งานเขียน เหล่านี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีการใช้ภาษาแสดงพรรณณะที่น่าสนใจเช่นกัน ผู้ที่สนใจอาจศึกษากรณี เหล่านี้ว่าเหมือนหรือต่างไปจากกรณีทางภาษาในการเขียนสาระคดีท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกศราพร มากจันทร์. การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีน พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.
- ไกล่รุ่ง อามระดิษ. ร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๗. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณกรรมไทย. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๙.
- จุฬารัตน์ เตชะโชควิวัฒน์, นพวรรณ บุญสม, ประภา แสงทองสุข, วันชัย สीलพัทธ์กุล, วิภา งามฉันทกร และสร้อยสุดา ณ ระนอง. พจนานุกรมญี่ปุ่น – ไทย. กรุงเทพฯ : ภาษาและวัฒนธรรม, ๒๕๔๘.
- ชลดา สุจิตจันทร์. การวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๔๒. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. มองคัทลียาจะจำจากมุมนักภาษา: เนื้อหาและกลวิธี. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- ดวงเนตร มีแย้ม. การศึกษาพัฒนาการของการเขียนสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๔๗๕ จนถึงพุทธศักราช ๒๕๔๐. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๔.
- ถวัลย์ มาศจรัส. สารคดีและการเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ: มิติใหม่, ๒๕๓๘.
- เทวีญานต์ มุ่งปั้นกลาง. กามนิต : กลวิธีการนำเสนอกับแนวคิดทางพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ธนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๗ (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒.

- นฤมล อินทรลักษณ์. วัจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรจน์พร
ชาวงาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- นวิกุลม (นามแฝง). กัมพูชาพริบตาเดียว. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: อະນຶກ, ๒๕๕๑.
- นวิกุลม (นามแฝง). เนปาลประมาณสะตือ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: อະນຶກ, ๒๕๕๙.
- นวิกุลม (นามแฝง). สมองไหวในฮองกง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สุดสัปดาห์สำนักพิมพ์,
๒๕๕๐.
- นวิกุลม (นามแฝง). นั่งรถไฟไปตุ๋น. กรุงเทพฯ: อະນຶກ, ๒๕๕๑.
- บัณฑิต อึ้งรังษี. ๓๐ วิถีเอาชนะโชคชะตา. พิมพ์ครั้งที่ ๒๑. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, ๒๕๕๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์,
๒๕๕๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๒.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๓.
- วิทยา นาควัชระ. วิธีคิดให้ชีวิตเป็นสุข. กรุงเทพฯ: Goodbook, ๒๕๕๘.
- วรรณพร พงษ์เพ็ง. ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- วรรณศิริ ตังพงษ์ศิริ. พระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สگارรัตน์ หาญกาญจน์วัฒน์. วรรณกรรมของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ : กลวิธีทางวรรณศิลป์กับการ
ตีความ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สรตี ใจสอาด. จดหมายเหตุรายวัน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว: ต้นเค้าการเขียนสารคดีท่องเที่ยวยุคแรกของไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๒.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง,
๒๕๓๙.

สุวัฒนา วรรณรังษี. ภาษาในวรรณกรรมของสุพรรณิ สุคนธา: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับ
จินตภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

เสริมแสง พันธุ์มสุต, หม่อมหลวง. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๖ (การเขียนสำหรับครู).
พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓.

อนูมานราชธน, พระยา. การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน,
๒๕๓๓.

ภาษาอังกฤษ

Schiffrin, D. Discourse markers. Cambridge: Cambridge University Press,
๑๙๘๗.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสัมภาษณ์นักวม

ผู้วิจัย: การท่องเที่ยวต่างประเทศครั้งแรกคุณไปอินเดียแต่ทำไมถึงเลือกเรื่องโตเกียวไม่มี
 ขามาเขียนพ็อกเก็ตบุ๊กเล่มแรกคะ?

จริงๆ แล้วเราไม่ได้เลือกนะ เพราะว่าตอนก่อนไปอินเดียก็ยังไม่เคยทำพ็อกเก็ตบุ๊กเล่มไหนเลย? และก็ไม่ได้มีความคิดว่าจะเขียนพ็อกเก็ตบุ๊กการเดินทางอยู่ในหัวเลย และก็เป็นคนที่ไม่ได้อ่านบันทึกการเดินทางหรือว่าไม่ได้ชอบอ่านเลยก็ว่าได้ เพราะไม่ได้ชอบอ่านพวกหนังสือสารคดีท่องเที่ยว ไม่ได้สนใจการท่องเที่ยวด้วย...แต่มีหนังสือเล่มหนึ่งที่เคยอ่านแล้วชอบเลยคือ **ข้างหลังโปสการ์ด** ของคุณหลานเสวีไทย อ่านแล้วก็ชอบแต่แล้วก็ไม่ได้สนใจบันทึกการเดินทางอะไรแบบนั้น แต่ตอนที่อยู่จุฬาฯ ตอนนั้น ปี5 พอกปี4 ปี5 เข้าห้องสมุดบ่อยมาก ก็เลยได้อ่านหนังสือเยอะ แล้วก็เลยอยากเขียนหนังสือ

ก่อนที่จะเป็นโตเกียวไม่มีขานี้ ตอนนั้นก็แค่คอลัมนิสต์ ที่เขียนคอลัมน์ $E = iq^2$ ที่มันเป็น **อิฐ** (หนังสือรวมบทความคอลัมนิสต์ $E = iq^2$ ที่นักวมเขียนในนิตยสารอะเดย์ - ผู้วิจัย) ใน **อะเดย์** ตั้งใจไว้ว่าจะรวมคอลัมน์นี้มาเป็นหนังสือให้ได้ ก็ตั้งใจ ... มุ่งมั่นไว้ว่า จะให้เป็นหนังสือเล่มแรกของเรา คือมีความใฝ่ฝันว่าอยากมีพ็อกเก็ตบุ๊กเป็นของตัวเอง แต่ก็ยังหาทางไม่เจอไม่รู้ว่าจะเขียนอะไรดี ก็กะว่าจะเอา **อิฐ** หรือ $E = iq^2$ เนี่ยแหละ มารวมเป็นเล่ม แล้วก็พอดีว่าได้ไปญี่ปุ่น

ที่นี้พอไปถึง พอเริ่มเขียน ก็เริ่มรู้สึกว่าจะอยากบันทึก แล้วก็จากที่ไปอินเดียมาตอนนั้นก็แค่ได้ถ่ายรูป ได้ไปชิตินียอีกทีหนึ่งแล้วก็ได้รู้สึกว่ามันก็มีเรื่องต่างๆ เล็กๆ เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ได้บันทึกไว้ ก็เลยคิดว่าไปโตเกียวครั้งนี้เอาสมุดบันทึกไปด้วยแล้วกัน พอไปแล้วก็เริ่มจด ก็จดเหมือนกับไดอารี่แหละนะ แต่พอจดไปจดมาก็เริ่มรู้สึกว่ามันมีข้อคิดมากมายระหว่างการเดินทางในเวลาเจออะไรต่างๆ พอไปเจอแล้วคิดออก มันเหมือนกับเราสอนตัวเองไปเรื่อยๆ ระหว่างทางด้วย ทั้งๆ ที่เราไม่เคยไปแบ็คแพ็ค ไม่เคยเดินทางไกลบ้านด้วย พอไปแล้วมันได้คิดเยอะเหมือนกันเพราะได้มีเวลา

วันแรกๆ ไปลงสถานีรถไฟที่อุเอโนะ เจอคนญี่ปุ่นกำลังเตะตระกร้อด้วย ก็ไปเล่นกับเขาก็รู้สึกว่ามันง่ายจัง ไม่เคยคิดเลยว่ามีตราบพระหว่างทางทำไมมันง่ายแบบนี้ ... แค่เตะกร้อ

ลูกเดียว และเขาก็น่ารักมากมาขอถ่ายรูไปด้วยก็เลยจดบันทึกไว้ว่า ถ้าเราอยากเจอใครก็เดินเข้าไปหาเลย เจอแบบนี้ทุกวันบ่อยๆ ก็เลยเริ่มสนุกที่จะจดด้วย พอสนุกที่จะจดก็เลยมีวินัยกับตนเอง ไม่อยากให้มันปล่อยไปเฉยๆก็จดทุกวัน พอจดทุกวันเสร็จ กลับมาก็รู้สึกว่ายากแล้วเรื่องนี้... เป็นความรู้สึกที่เราอยากเล่า ก็เลยเริ่มเขียนมันขึ้นมาเรียงเป็นที่ละตอนๆ จากบันทึกที่เราจดไว้แล้วก็เอามาให้พี่โหม่งอ่าน พอดีพี่เขาก็ทำพ็อกเก็ตบุ๊ก ซึ่งก่อนหน้านี้อะเดย์เขาก็ยังไม่มีอะบุ๊ก เขาเริ่มตั้งอะบุ๊ก เขาบอกว่าจะทำโครงการ The first hand คือเอาคนที่ไม่เคยออกหนังสือมาออก เขาเลยบอกว่า “เอาก็เข้ากลุ่มนี้เลยละกัน ไปเขียนมาให้เสร็จเดี๋ยวพี่พิมพ์ให้” พี่เขาอ่านแล้วบอกว่าสนุกดี ก็เลยเขียนต่อ พอเขียนต่อแล้วก็เลยจบออกมาเป็นเล่มได้ ซึ่งมันก็เลยเกิดหุุดอันหนึ่งที่ปักลงไปว่าการไปเดินทางก็เอามาเขียนเป็นหนังสือเล่มหนึ่งได้ ก็ไม่ได้วางแผนอะไรไกลเพราะว่ามันก็เป็นแค่หนังสือเล่มหนึ่ง แต่เรารู้สึกกับมันมาก พอได้จับแล้วรู้สึกว๊ว โห ... เป็นความฝัน อย่างที่เราบอกว่าฝันอยากมีพ็อกเก็ตบุ๊ก พอได้เขียนเรื่องนี้ก็รู้สึกดีมาก แต่ไม่ได้คิดว่าจะต้องไปเที่ยวต้องเขียนต่อ มันเป็นจุดเริ่มต้นอันหนึ่ง

ผู้วิจัย: แต่เห็นคุณเขียนในบทสุดท้ายของโตเกียวไม่มีคำว่า “การเดินทางครั้งต่อไป” มันเป็นการทิ้งท้ายให้ผู้อ่านเข้าใจว่าจะมีเล่มต่อไปหรือเปล่าคะ?

ตอนนั้นไม่ได้เขียนเพราะว่าคิดว่าจะมีหนังสือเล่มหน้า แต่คิดว่าต้องมีทริปหน้าแน่ๆ เรารู้สึกว่ามันเป็นการเริ่มต้น มันไม่จบนะ แล้วหลังจากกลับจากโตเกียวเราก็ตอบตัวเองได้เลยว่าอย่าอยู่บ้าน คือมีโอกาสต้องออกไปข้างนอกอะไรอย่างนี้ มันต้องมีครั้งต่อไปแน่ๆ ก็เลยเขียนไปอย่างนั้น ก็อยากให้คนอ่านรู้สึกด้วยแหละว่ามันเป็นจุดเริ่มต้นของเรา มันเป็นแค่จุดเริ่มต้นยังไม่จบ จะสังเกตเห็นว่า 3 เล่มแรกจะเขียนทุกครั้ง ก็เลยเริ่มรู้สึกว่าถ้าเขียนทุกครั้ง จะบ้าหรือเปล่า เขารู้แล้วว่า (หัวเราะ) ก็พอแล้วละมัง เราบอกเขาไปแล้วละว่าเราจะเดินต่อไปเรื่อยๆ

ผู้วิจัย: คุณนี้วลมคิดว่าบันทึกการเดินทางของคุณมันแตกต่างจากบันทึกการเดินทางของคนอื่นๆ อย่างไรบ้าง ?

เราได้อ่านน้อยนะ ต้องออกตัวก่อน แต่จากที่เคยได้อ่านมา เราว่ามันไม่สามารถจัดได้ว่างานเขียนสารคดีท่องเที่ยวหรือบันทึกการเดินทางมันมีเกณฑ์สากลยังไง มันไม่มีความชัดเจน มันมีความหลากหลายอยู่ในหมวดนี้ ยิ่งเดี๋ยวนี้มันยิ่งหลากหลาย ยิ่งคละกัน

เรารู้สึกว่าบันทึกการเดินทางมันพอจะบอกได้ว่ามันมีลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่ง มันแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ แบบแรก มันจะเป็นงานเขียนเชิงสาระมาก ๆ คือให้ความรู้ ให้ข้อมูล อย่าง *คุณธีรภาพ* (นีวกุลหมายถึงธีรภาพ โลหิตกุล นักเขียนสารคดีที่มีชื่อเสียง – ผู้วิจัย) เรารู้สึกว่าเขาจะบันทึกความรู้สึกตัวเองไม่เยอะมากไม่ปนมากแต่ว่าเขาจะให้ข้อมูล สถานที่ สถาปัตยกรรมค่อนข้างดี ซึ่งอันนี้จะเป็นพวกนี้ อีกพวกหนึ่งก็ให้ข้อมูลอาจจะไม่ได้ลึกมากแต่ก็อ่านแล้วรู้สึกสนุกเหมือนว่าได้ไปด้วยกันกับเขา คือ เขาอาจจะบอกความรู้สึกว่า สถานที่นี้สวยมากเลยนะ เรารู้สึกดีกับตรงนี้ เขาได้ไปเจอ เจอนั่นเจอนี้แล้วรู้สึกว่าเป็นการเขียนบอกเล่าความรู้สึกบอกเล่ารายละเอียดระหว่างทางก็เป็นประเภทหนึ่งก่อนที่เราจะออก แต่ถ้าถามว่างานของเรามันแตกต่างยังไงกับ 2 ประเภทนี้ เรารู้สึกว่า สิ่งหนึ่งที่รู้สึกได้ เอาความรู้สึก เรารู้สึกว่าเขาน่าจะรู้สึกได้ว่าเราไปด้วยกัน คือ เรารู้สึกว่าเราเขียนละเอียดมาก เรารู้สึกว่าเราอยากให้เขาไปด้วยกันกับเราจริงๆ เพราะว่าเวลาไปด้วยกัน มันจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในทริป ไม่ใช่คนที่มองอยู่ข้างนอก มองอยู่ไกลๆ ถ้าเปรียบเทียบก็เหมือนดูละครเวที ดูไอ้คนนี่เล่น แต่ว่าเราอยากให้เค้าเดินอยู่ข้างๆ เราเลยเราอยากให้คนอ่านเหมือนเดินอยู่ข้างหลังเรา เดินไปด้วยกัน ถูกต้อง เราอยากให้มันเกิดความรู้สึกนั้น

แต่ว่า ... ความไปด้วยกันมันจะไม่จบลงแค่ว่า เก็บรายละเอียดต่างๆ เจอเหตุการณ์ต่างๆ ได้แทบจะเหมือนที่เราเจอ แทบจะไม่ขาดตกบกพร่องเลย บางคนเขาบอกว่าจะบารีเปล่าไป 3 วัน ทำไมเขียนหนังสือได้ขนาดนี้ คือว่าเราเก็บรายละเอียดมาฝากเยอะ แต่มันก็ไม่ได้จบแค่ว่าไปเจออะไรมาบ้าง เราว่ามันดำเนินไปถึงว่าเราคิดอะไรกับมันด้วย แล้วซึ่งตรงนี้เราไม่ได้คาดหวังให้คนที่ไปด้วยกันต้องคิดเหมือนกัน แต่เราอยากจะทำบอกว่าเราคิดแบบนี้ และเราเชื่อว่า การบอกความคิดจะทำให้ความคิดของคนที่ฟังเกิดขึ้นเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าต้องคิดเหมือนกันแต่เขาก็จะคิดว่าแล้วเขาจะคิดยังไง ซึ่งตรงนี้เราว่าอาจจะจะเป็นข้อแตกต่างเมื่อเทียบกับงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวเล่มอื่น เพราะเราว่างานของเรามันไม่ได้ไปเที่ยวสถานที่นั้น มันเที่ยวข้างในหัวเรา ซึ่งตรงนี้แหละเป็นเหตุผลที่เราเขียนหนังสือ เราไม่ได้เขียนหนังสือเพื่อพรรณนา

ว่าโตเกียวยังดียังไง สวยงามยังไง เราอยากเขียนเพื่อบอกความคิดเรามากกว่า เพราะการเขียนหนังสือคือการสื่อสารความคิด ทุกวันนี้เราชอบอ่านอีเมลล์ ชอบเปิดเว็บบอร์ดให้คนเข้ามาสนทนา การโต้ตอบ 2 ทางมันสนุกกว่า เราเชื่อว่าการเขียนมันเป็นการสื่อสาร ไม่ใช่แค่พ่นความคิดตัวเองเข้าไป แต่มีความคิดว่าอยากจะบอกกับแฟน ๆ ก็เลยคิดว่าส่วนที่ต่างก็น่าจะเป็นสิ่งนี้

สาเหตุที่ทำให้ต่างเพราะว่าเราอาจจะไม่ใช่คนชอบเที่ยว เราไม่ได้เขียนสารคดีท่องเที่ยวเพราะความที่เป็นคนชอบเที่ยว เราไม่ได้เขียนเพราะเราอ่านสารคดีท่องเที่ยวเยอะ เราไม่ได้สนใจสถานที่ท่องเที่ยวขนาดนั้นด้วย แต่เราเขียนหนังสือเพราะอยากรนำเสนอความคิด และหนังสือที่อ่านก็เป็นหนังสือเสริมความคิดมากกว่า

เคยมีพี่คนหนึ่งบอกว่า เวลาเขาอ่านหนังสือเราเหมือนกับว่าเขียนถึงเรื่องข้างในมากกว่าเรื่องข้างนอกที่ไปเจอ เหมือนว่าเดินทางก็เจอตัวเอง เจอสิ่งที่อยู่กับตัวเอง เจอความคิดที่มันอยู่ในตัวอยู่แล้วเพียงแต่ว่ามีเหตุการณ์ มีสถานที่ ผู้คน มาสะกิดให้มันพุ่งขึ้นมา ... เราฟังก็ว่าจริงนะว่าทุกคนมีความคิดแต่มันยังไม่ตกตะกอนดีซะทีเดียว ถ้ามีเวลาได้นิ่งๆ เวลาที่มีเหตุการณ์บางอย่างมากระทบ มันก็ทำให้ความคิดตกตะกอน แล้วก็สรุปความคิดออกมาได้ ประมาณนั้นมั้ง (หัวเราะ)

ผู้วิจัย: แล้วคุณคิดอย่างไรกับการที่มีคนแย้งว่าสารคดีท่องเที่ยวต้องมีข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว ?

เรารู้สึกอีกอย่างนึงว่าหมวดหมู่มานานก็หลอกเราเหมือนกัน มันก็เหมือนคำสมมติเราบอกว่าแก้วก็ต้องทำจากแก้ว แล้วมันจะต้องมีรูปทรงแบบนี้ แต่ถ้าเราลองเรียกสิ่งเดียวกันนี้ว่า อะบริย ละ ? เราก็แค่บอกว่านี่คืออะบริยเอาไว้ใส่กาแพ อะไรอย่างนี้ มันเป็นไปได้เยอะเยอะ บางทีมันอาจจะใหญ่เท่าโต๊ะก็ได้ ดังนั้นคำว่าสารคดีท่องเที่ยว มันก็เซ่หัวขึ้นมาว่า อ้อ ... มันจะต้องเป็นแบบนี้ หรือจะบอกว่าเป็นบทความหรือความเรียง เป็นงานเชิงปรัชญา ก็เหมือนต้องเป็นแบบนี้ แต่จริงๆ มันมีเส้นแบ่งที่เลือนได้ มีส่วนที่อินเตอร์เซคกันได้ มันหลอมเข้าหากันได้ เราคิดว่าไม่ต้องไปแบ่งมันก็ได้

คือเราอยากเขียนให้เป็นการเขียนเชิงความคิดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นฉากหลัง ตอนที่เขียนแรกๆไม่ได้มีความคิดขนาดนี้หรอกนะ แต่พอเขียนไปก็เริ่มเข้าใจตัวเองมากขึ้นว่าจริงๆ

แล้วสิ่งที่เขียนอยากจะบอกอะไรกันแน่ ก็เลยเริ่มเข้าใจตนเอง ถ้าเกิดอ่านมาจะเห็นว่า จะมีความเปลี่ยนแปลงและความอยากทดลองของเราว่า ตกลงมึงจะเอาอย่างไร จะเห็นว่าโตเกียวนี่เขียนแบบไม่ได้คิดอะไรเลย เพราะว่าอยากเขียนอะไรก็เขียน พอมาถึงกัมพูชาก็เริ่มคิดแล้วว่า หรือคนอ่านเขาจะอยากได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่มากขึ้น จะเห็นว่ากัมพูชาให้ข้อมูลเยอะมาก ซึ่งคนที่เค้าอ่านโตเกียวก็น่าจะบอกว่า “เฮ้ย มันเยอะเกินไปจนมันล้น ไม่ได้อยากอ่าน ไม่ได้อยากรู้เรื่องปราสาทเยอะขนาดนั้น” พอมาถึงเนปาลก็จะเห็นว่ามันเริ่มโอเคๆ ให้บ้างไม่ให้บ้าง บอกความรู้สึกข้างในบ้างอะไรอย่างนี้ พอมาถึงฮ่องกงนี่อยากลองอีกแบบหนึ่ง ... คือไม่ให้เลย (หัวเราะ) กระจ่างไปฮ่องกงไม่ต้องมีเรื่องฮ่องกง คือตั้งใจอย่างนั้น เราเขียนหนังสือโดยที่ไม่อยากยุ่งอยู่กับที่ อยากหาคำตอบว่ามันเป็นอย่างนี้ได้มั๊ย เราต้องการทดลองว่ามันสนุกกว่าการที่ทำอะไรที่มันแน่นอนทดลองไปเรื่อยๆ มันทำทายกว่า

ผู้วิจัย: ทำไมหนังสือของคุณเน้นเรื่องความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งต่างๆมากกว่าข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวล่ะคะ?

เราว่าสิ่งที่เขียนมันออกมาจากสิ่งที่ชอบแหละ จริงๆ แล้วคนเราจะผลิตสิ่งที่ชอบคนที่ทำดนตรีแบบนี้เพราะเขาชอบเพลงแบบนี้ มันดีมากเลยนะ สมมติเราเขียนแบบนี้เพราะเราอยากอ่านแบบนี้ แต่ไม่มีให้อ่าน เลยรู้สึกว่าคุณมันถึงต้องมีสิ่งใหม่ๆ เออ อยากฟังเพลงแบบนี้แต่ไม่มีให้ฟัง โลกมันถึงมีเพลงใหม่ๆเกิดขึ้น นี่ก็เหมือนกัน คือเราเขียนในสิ่งที่เราอยาก เราเขียนในสิ่งที่เราเป็น เราเขียนหนังสือเหมือนเราคุยกะคน เราไม่ได้อยากคุยว่าร้านนี้ว่ามันกว้างก็เมตรสร้างตั้งแต่สมัยไหน พอสนใจตรงนั้นน้อยกว่าคนตรงหน้า หรือว่าเหตุการณ์กับความรู้สึกตรงหน้าทำไมสี่เหลี่ยมกระทบกับความรู้สึกเรา สี่เทาบอกอะไร เราชอบแบบนี้มากกว่าและรู้สึกว่า สำหรับเรา ... เราว่าความจริงที่มันอยู่นานจริงๆ มันไม่ใช่ตัวเลข คือ ข้อมูลพวกนั้นวันหนึ่งมันจะหายไป ปราสาทที่มันกว้างคุณยาว ขนาดเท่านี้มันก็จะหายไป และมันก็ไม่ได้บอกอะไรกับเรา สมมติเรามองว่ามันสร้างสมัยไหนกับสมมติมองนครวัดว่ามันเคยยิ่งใหญ่แล้วมันก็ปรักหักพังเราว่ามันบอกอะไรกับเรามากกว่านะ ... คือ เวลาเรามองของต่างๆ รู้สึกว่าเราอยากจะหาความคิดที่มันบอกเรา คือ ปรัชญาที่มันสื่อมาถึงเรา เพราะสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์กับชีวิตเรามากกว่า มันทำให้เราเข้าใจชีวิต

เอาจริงๆนะ การที่เราจะอยู่บนโลกนี้ได้เป็นอย่างดี มีความสุข เราต้องอาศัยความเข้าใจเยอะมาก ซึ่งสิ่งที่จะเข้าใจก่อนและมีความสุขก็คือตัวเอง ถ้าเข้าใจตัวเองจะมีความสุขง่ายขึ้นมาก พอเข้าใจตัวเองปุ๊บก็ต้องเข้าใจคนอื่น ถ้าเข้าใจเราเข้าใจเค้าอยู่บนโลกง่ายแล้ว ซึ่งความรู้ทั้งหลายมันก็มีประโยชน์ แต่มีประโยชน์น้อยกว่าความเข้าใจอันนี้เยอะเลย เวลาเราออกไปเที่ยวก็รู้สึกที่เราอยากทำความเข้าใจทั้งเราทั้งคนอื่นและอาจจะเป็นสิ่งอื่นที่เราอยากรู้ข้อมูล ก็เลยเขียนเรื่องพวกนี้มากกว่า จะเห็นว่าพยายามมองหาคติหรือว่าคำสอนจากหลายๆอย่างว่ามันจะบอกอะไรเรา ซึ่งตรงนี้เราสนใจอย่างที่ว่าอาจารย์เสกสรร ประเสริฐกุล เคยบอกว่า ถ้าเกิดคุณมีวิหารในใจ คุณมองอะไรก็เห็นวิหาร คือคุณไม่ต้องไปมองวัด คุณก็เก็บความเที่ยงแท้ของชีวิตได้ คือเราว่ามันอยู่ที่ข้างใน มันอยู่ที่แว่นที่ใครมอง อย่างแก้วกาแฟแก้วนี้ มันอยู่ที่ว่าใครเป็นคนมองมันมากกว่า

สมมติว่าเราเห็นใบไม้ร่วงหล่น คนที่สนใจต้นไม้อาจจะถามว่ามันเป็นใบไม้อะไร เกษตรกรอาจจะบอกว่ามันทำปุ๋ยได้ แต่เรามองว่ามันใหญ่กว่านั้น มันโคตรธรรมชาติเลย นั่นคือสุดท้ายทุกอย่างก็ตาย ซึ่งจริงๆ มองอะไรมันก็ตอบได้หมดแหละ ไฟดวงนี้ก็ต้องดับ เดี่ยวร้านนี้มันก็ต้องปิด ทุกอย่างมันก็คือประโยชน์ แต่ว่าการสะสมอะไรเยอะๆ ก็ทำให้เรามองสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น นอกจากจะมองว่ามันจะตายหมด แต่อันนี้เที่ยงแท้สุดแล้ว เราว่ามันเป็นประโยชน์ที่ใหญ่ มันครอบคลุมความเป็นธรรมชาติของทุกอย่าง ... เกิด ตั้งอยู่ ดับไป ทุกอย่างมันมองได้อย่างนี้หมด เรา รู้สึกว่ามนุษย์นั้นธรรมชาติมาก มนุษย์ไม่ใช่ไม้บรรทัด สิ่งเหล่านี้เรารู้สึกกับตัวเอง เราเห็นใบไม้เรารู้สึกว่า เฮ้ยมันตาย มันเป็นความตายที่สวยงาม เรารู้สึกกับมันมาก แต่ถ้าเราเขียนได้ เขียนให้คนอื่นเขารู้สึก เขาก็น่าจะรู้สึกเหมือนเรา สิ่งที่มีมันจะตะแถมธรรมชาติได้ดีที่สุดก็คือธรรมชาติมันแหละ

ผู้วิจัย: คุณได้อ่านงานเขียนเชิงปรัชญาเรื่องใดมาก่อนหรือเปล่า ?

เราชอบอ่านความคิดคน เราเพิ่งรู้ว่าทำไมเราชอบ แต่ก่อนอย่างแรกเราแค่รู้สึก ว่าอ่านแล้วสนุก เริ่มแรกเลยอ่านโลกของไซไฟ (วรรณกรรมเชิงปรัชญาของโยสไตน์ กอเดอร์ – ผู้วิจัย) อย่างที่สองเราเอามาไว้ใช้ในงาน เพื่อว่าคิดได้เยอะๆ หลายมุมมันคงเก่งมั้ง แต่พอโตขึ้นจริงๆ ก็เลยได้รู้ว่า ข้อดีที่สุดของการได้รู้ความคิดของนักปรัชญาหรือนักคิดไม่ว่าแขนงไหน เรารู้สึกว่าข้อดีที่สุดคือทำให้เราได้เข้าใจคนอื่น ทำให้ไม่มองว่าตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางของโลกแล้วก็

รู้สึกว่ามันคิดได้แบบฉันท่านนั้น เข้าใจยิ่งเยอะยิ่งดีเพราะเราจะตกใจน้อยลง เช่น เวลาเป็นเด็กเราจะตกใจเวลาเจอคนที่คิดไม่เหมือนกัน แต่พอโตขึ้นมันเริ่มรู้สึกแล้วว่ามันไม่มีอะไรผิด เขาคงมีเหตุผลของเขา

ผู้วิจัย: มีคนบอกคุณมั๊ยคะว่าคุณเป็นคนที่มองโลกในแง่ดีมาก?

ชอบมีคนบอกอย่างนั้น เราว่าเราก็มองในแง่ดีแต่ว่าอาจจะไม่ดีมาก (หัวเราะ) คือมองโลกในแง่ดี บางทีมันแปลว่ามองที่มันแยกลายเป็นดี แต่เราว่าจริงๆ แล้วฐานความคิดเรามันคือการยอมรับมากกว่า คำใหญ่ที่สุดเลยสำหรับเรามันคือคำว่า เข้าใจเราอยากเข้าใจเขา

เราเห็นว่า ชั้นแรกเลย ถ้าเราเข้าใจคนอื่นได้จะดีมาก เพราะถ้าเข้าใจเราก็จะสบายใจ แล้วเขาก็น่าจะสบายใจด้วยเพราะเราก็จะได้ไม่ต้องไปถามเขา ไม่ต้องไปเถียงเขาด้วย แต่บางอย่างในชีวิตก็เข้าใจไม่ได้จริงๆ พอเข้าใจไม่ได้ก็... โอเค ยอมรับมันไปละกัน

การยอมรับกับเข้าใจมันมีสองฐานคิด อันที่หนึ่ง คือ ถ้ามันเข้าใจไม่ได้ก็ปล่อยมันไป กับอีกอันหนึ่ง ถ้าสมมติว่าเราเจอคนที่มันทำอะไรเราโดยที่เราไม่เข้าใจเขาจริงๆ เช่น “ทำไมมันต้องบีบแตรแรงๆ ใส่กูด้วยวะ” ก็คิดไปซะว่า เขาคงมีอะไรสำคัญ อย่างในเพลง **อื่นๆ อีกมากมาย** ที่เราชอบ เพลงนี้ก็บอกว่า ก่อนที่มันจะมาเป็นอันนี้ มันมีเหตุสืบเนื่องมาก่อนที่จะมาเป็นแบบนี้ นี่คือหลักพุทธเหมือนกัน คือ **หลักอิทัปปัจจยตา** (ชื่อหนังสือรวมธรรมบรรยายของท่านพุทธทาสภิกขุ – ผู้วิจัย) หรือการมีเหตุสืบเนื่องมาสู่ผล เราเพิ่งเจอแค่ผลเองเราไม่รู้หรอกว่าเหตุคืออะไร มันอาจจะเป็นเรื่องที่เราควรจะเข้าใจเขามากๆ เราคิดว่าสองคำนี้สำคัญ

ผู้วิจัย: มันเป็นการคิดบวกใช้มั๊ยคะ ?

เราว่าคำว่าคิดบวกนี่ดูดีนะ แต่จริงๆ คือ ยอมรับ ถ้ายอมรับได้จะอยู่บนโลกนี้ได้ อย่างมีความสุขมาก บางคนก็เขียนว่าเวลาไปเจออะไรแย่ๆ ทำไมเขียนแล้วมันดูดีจริงๆ แล้วมันไม่ได้ดูดีมาก แต่เพราะเราเข้าใจมันนะ เพราะเราอยากเข้าใจ อยากยอมรับ มันสนุกกว่า แต่มันไม่ถึงขั้นที่รอดตกเขาแล้วใช้ ดีใจจังเลย (หัวเราะ) แต่เข้าใจได้ว่า “อ้อ ... เออ ทำไม”

ผู้วิจัย: ทำไมคุณเน้นเรื่อง การท่องเที่ยวทำให้เราเข้าใจคนอื่นแต่สุดท้ายเราจะเข้าใจตนเอง และเรื่องจุดหมายไม่สำคัญเท่าเรื่องราวระหว่างทาง สองประเด็นนี้มันมีที่มาจากอะไรคะ ?

เราว่า อย่างประโยคแรก การเดินทางทำให้เราเข้าใจคนอื่น คือ คนเรามีโลกคนละใบ เราารู้สึกว่าเราเดินเล่นอยู่บนโลกเราตลอด จริงๆแล้วตัวตนของเราเริ่มพุ่มพักตั้งแต่เรารู้สึกถึงตัวเอง ว่านี่ตัวฉัน นี่ตัวเธอ และตั้งแต่เด็กเรารู้สึกว่าตัวเองเป็นศูนย์กลาง หิวนมแม่ก็ต้องป้อนนม เริ่มถูกลูกฝัง นี่เสื้อของฉัน ฉันแต่งตัวแบบนี้เสื้อสีขาว ฉันๆๆ เยอะมาก แล้วเราก็เริ่มสร้างโลกของเราขึ้นมา เราเคยชินกับการอยู่แบบนี้ตลอด ฟังเพลงแบบนี้ตลอด นี่คือโลกของเรา เราเริ่มรู้สึกว่า “โลกมันก็ต้องแบบนี้แหละ” และเราก็ออกไปจากโลกของเราน้อยมาก โดยเฉพาะตอนหนุ่มสาวที่ตัวตนเราเต็มที่แล้วและคิดเองว่า “กูนี่แหละโลก” แต่จริงๆ มันไม่ใช่เลย พอเราออกไปจากโลกใบนี้ โอ้โฮ ... มันยังมีอย่างอื่น มีคนอื่นที่เขาไม่เหมือนเราเลย มีความสุขแบบอื่น มีชีวิตรูปแบบอื่น

ครั้งแรกที่ไปอินเดีย ได้ไปเจอจันทาล จันทาลนี่ไม่รู้เรียกว่าชีวิตดีมั๊ย คือ เขายิ่งกว่าชอทาน นอนแล้วแมงวันตอม เขาอยู่ได้ยังไง และที่อินเดียหรือเนปาลนี้จะเจอคนที่ทั้งวันนั่งอยู่หน้าบ้านไม่ทำอะไรเยอะมาก มันก็อยู่กันได้เนอะ เขาก็สามารถอยู่ได้ในเมืองที่สกปรก ช้าง ม้า วัว ควาย เดินกันเต็มถนน เราจึงรู้สึกว่าชีวิตมันมีรูปแบบอื่น หรืออย่างคนญี่ปุ่นที่ทำงานหนักมาก แล้วก็มาปลดปล่อย

แต่ว่าก่อนที่เราจะเอาโลกเราไปตัดสินเขาถือไม้บรรทัดไปเที่ยว เราคิดว่าไปดูเฉยๆ ดีกว่า ไปหยิบไม้บรรทัดเขากลับบ้านมาดีกว่า เราจะได้มีไม้บรรทัดหลายๆแบบ แทนที่จะไปดูแล้วตัดสิน เราว่าไปดูเพื่อรู้สึกว่าการได้ไปเที่ยวไม่กี่วันไม่ทำให้เข้าใจชีวิต วัฒนธรรมของเขาเท่าไรหรอก แต่มันทำให้ตาและใจเรากว้างขึ้น เปิดพื้นที่ให้กับความคิด และเปิดวิธีการอย่างอื่นในการใช้ชีวิตของคนมากขึ้น

เราเลยรู้สึกว่า การเดินทางไปมันทำให้เราเข้าใจเขา ในขณะที่เดียวกัน เราเห็นเขาก็กลับมามองตัวเองว่าที่เราเป็น มีดีหรือไม่ดีอะไร? สมมติเราไปญี่ปุ่นครั้งแรก โห ... เมืองสะอาด เป็นระเบียบมากเลย แล้วกลับมามอง กทม. แว็บแรก น้ำไม่ใส รถก็ติด รถไฟฟ้าไม่ได้วางแผนอะไรเลย ยากขึ้นก็ขึ้น สายไฟฟ้างก็หงิกงอ ไปดูนิวยอร์กแท้ก็ทุกคันมันสีเหลืองทำไมไทยสีลูกกวาด

ความรู้สึกแรกมันพิพากษา คนเราโดยปกติอยู่แล้วจะถือไม้บรรทัด ถ้าไม่เอาโลกเราไปตัดสินคนอื่น ก็เอาโลกคนอื่นมาตัดสินเรา แต่พอมองอีกทีก็จะเข้าใจว่า มันก็เป็นเรานี่แหละ ทำไมเราถึงอยู่กับสายไฟฟ้าที่มันพันกันรุงรังได้ วันนั้นมีเพื่อนที่เป็นแฟนเพื่อนอีกคนที่เป็นคนฝรั่งเศส เขาเดินชี้สายไฟฟ้าทุกอันที่เขาเห็น แล้วถามว่า “พวกคุณอยู่กันได้อย่างไร มันจะรู้ได้อย่างไรว่าสายไหนเป็นของบ้านไหน มันเป็นเรื่องที่บอกเหมือนกันว่าเราโคตรไร้ระเบียบเลย” แต่ในความไร้ระเบียบก็อยู่กันมาได้ นั่นแหละ มันเป็นการสนทนาระหว่างโลกหลายๆ โลก ซึ่งมันทำให้พื้นที่ในใจเรามันใหญ่ขึ้น พื้นที่ตาในการยอมรับมันเยอะขึ้น ฉะนั้นทุกก้าวที่เราเดินทางออกจากโลกของเรา ทำให้เราขยายเส้นรอบวงของความเป็นไปได้อีกด้วย เราเลยรู้ว่าโลกมันกว้างนะ ความคิดมันกว้าง ชีวิตมันกว้าง คนเรามีผิดถูกได้อีกเยอะ หลายอย่าง อย่าหลงเดินอยู่แต่ในโลกของตัวเอง

ส่วนประโยคที่สอง จุดหมายไม่สำคัญเท่าเรื่องราวระหว่างทาง เป็นประโยคเซยมาก แต่มันจริง เราว่าสุดท้ายทุกคนจะแก้มันเอง แต่คนไปเดินทางจะแก้มันได้ง่ายหน่อย คนที่ไปเดินทางนะ ไม่ใช่คนที่ไปเที่ยวกับทัวร์ คนที่ไปกับทัวร์เค้าจะอยากไปจุดนั้นแล้วเขาจะไม่เห็นอะไร มันจะไม่มีเรื่องราวอะไรนอกจากคำพูดของไกด์บนรถทัวร์ เขาตื่นอีกทีก็มาถึงที่ทัชมาฮาลแล้ว (หัวเราะ) แต่ว่า ... ก่อนไปถึงทัชมาฮาล มันผ่านอะไรหลายอย่าง อย่างทริปของเรา เราตั้งเป้าไว้ว่าเริ่มต้นที่เบตง จบที่แม่สาย แต่แม่สายมันขึ้นปีศาจมากของทริป (นี้วลคมหมายถึงการเดินทางแบบโบกรถจาก อ.เบตง จ.ยะลา ไปที่ อ.แม่สาย จ.เชียงราย การเดินทางท่องเที่ยวครั้งล่าสุดของเขาก่อนที่จะมาให้สัมภาษณ์)

เหมือนชีวิตของเราเลยนะ สมมติว่าเรามีอายุเจ็ดสิบปี จุดหมายของเราอยากเป็นซีอีโอ สักกี่ปี? อย่างมากก็ห้าปีสิบปี เทียบกับเส้นทางขนาดยาวของชีวิต ถ้าเรามุ่งไปที่ซีอีโอ มันไม่สนุก จริงๆ แล้วระหว่างทางมีอะไรให้เจอเยอะแยะเลย ไซม์บี้? เราควรสนุกตั้งแต่เราเป็นจูเนียร์ เป็นหัวหน้า เป็นผู้จัดการ ทุกขั้นตอนมันมีทางเรียนรู้ ซึ่งไม่ใช่เฉพาะในออฟฟิศ มีชีวิตรูปแบบอื่นอีก จะเล่นอะไร คบเพื่อนแบบไหน ชีวิตยังมีอะไรอีกเยอะ ซึ่งก็เหมือนกับการเดินทาง จุดหมายก็เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่เราควรมี(หัวเราะ) เราถึงเคยเขียนว่าเรามีจุดหมายเพื่อเป็นข้ออ้างของการเดินทาง เพราะถ้าไม่มีจุดหมายก็ไม่ได้ออกเดินทาง ก่อนถึงจุดหมาย การเดินทางทุกครั้งเต็มไปด้วยเรื่องราวและสิ่งเหล่านั้นเป็นความทรงจำ ...จุดหมายด้วย แต่เรื่องราวระหว่างทางนี่มันเยอะกว่า

ผู้วิจัย: แล้วคุณเคยเปลี่ยนจุดหมายระหว่างทางบ้างไหม ?

ก็มีนะ ... อย่างตอนที่เขียนทริปนั่งรถไฟไปตุ๋น ตอนแรกตั้งใจไปเป่ย์จี้ชว่นนี้แหละ แต่ไม่ตั้งใจว่าต้องไปถึงหรือเปล่า คิดว่าถ้าไปถึงฮาร์บินก็โอเค พอไปเจอคนบนรถไฟ เขาชวนไปต่อก็คิดว่าไป ทริปโบกรถเราก็เปลี่ยนเส้นทางเยอะ เพราะพี่เขาจะไปทางนี้ก็ไปกับเขาแล้ว ค่อยวกกลับมา คือยิ่งนานวัน ยิ่งติดกับจุดหมายน้อยลง ก็เหมือนกับชีวิตเราเหมือนกัน เราต้อง fix กับมันน้อยลงนะ อยากออกนอกเส้นทางบ้างก็ไปเถอะ คนเราออกนอกทางบ้างก็ดี เพราะบางที่ทางที่ไปก็นำไปสู่ทางอื่นอีก เราไม่ค่อยปฏิเสธโอกาสหรือทางแยกที่เข้ามา

คือเราจะไม่ค่อยมีตารางว่าวันนี้ต้องไปตรงนี้เท่านั้น บางทีเห็นว่าตรงนั้นสวยดีแวะไปเลยก็ได้ แต่มันก็มีแหละ เช่น สมมติไปฝรั่งเศสไม่ไปดูหอไอเฟลเลยเหรอ? อย่างนี้อาจจะมีคนบอกว่า “มึงบ้ารึเปล่าไปฝรั่งเศสไม่เห็นหอไอเฟล อย่างนี้มึงไม่ใช่คนปกติ” คือยังไงเราก็ต้องไป แต่ไปวันไหนอีกเรื่องนึง เราไม่ถึงขั้นเป็นเด็กแนวขนาดไม่เอาแลนด์มาร์ก เราก็อยากเก็บแลนด์มาร์กที่สำคัญทุกอัน (หัวเราะ) มีนะพวกที่คิดว่า “ที่นี่แม่ง กูไม่ไป” อีกคนมาพูดว่า “ใช้บ้าดังมึงก็ต้องไปดิ ของดังต้องมีอะไรดี” เราเชื่อตลอด กอล์ฟ - ไมเคิลบอกว่าเขาปัญญาอ่อน ต้องมีดี फिल्มต้องมีดี (หัวเราะ)

ผู้วิจัย: คุณคิดว่าคนอ่านจะได้รับประโยชน์จากเรื่องที่คุณเขียนยังไงบ้าง ?

โห..ไม่เคยคิดเลย แต่จะบอกว่าไม่คิดเลยก็คงไม่ได้ คือจะบอกว่าไม่ได้คิดถึงเพราะเราเขียนสิ่งที่อยากเขียนก่อน แต่ถ้ามานั่งคิดเราก็คงอยากให้คนอ่านรู้สึก ... แบบตื่นๆ คืออยากไปเที่ยวบ้าง เพราะมันน่าจะเป็นธรรมชาติของหนังสือบันทึกการเดินทางที่สนุก เล่มไหนสนุกก็ไปเดินทางมั่งดีกว่า น่าจะมีเรื่องราวเกิดขึ้นระหว่างการเดินทางบ้างเหมือนกัน สิ่งที่มีมากกว่านั้นคือ เรื่องราวของแก่นในแต่ละเรื่อง เนื้อเรื่องที่ เราจะส่งออกไป อย่างโตเกียวอาจจะสร้างแรงบันดาลใจ อยากให้เขาทำอะไรก็ลุกขึ้นมาทำเถอะ กัมพูชาก็จะบอกว่า เวลามันน้อยนะชีวิตมันสั้น ยิ้มไว้กันดีกว่า อย่าไปสร้างสิ่งที่มันยิ่งใหญ่หนักเลย มีชีวิตไว้สร้างสิ่งเล็กๆ ที่มันสวยงามดีกว่า แก่นของเนปาลก็คือระหว่างที่คุณมุ่งหน้าไปสู่จุดหมายก็ไม่ควรลืมครอบครัวที่บ้าน คนใกล้ตัว ฮ้องกงพูดถึงเรื่องความรัก ว่าเรามีโอกาสไปเจอคนเยอะแยะ เราตั้งคำถามโดยยังไม่ดู

คำตอบ อย่างแผ่นดินที่มันอบอุ่นตลอดกาลมีจริงหรือเปล่า คนเราตอนคบกันใหม่ๆ คือช่วงเวลาที่อบอุ่น แต่สุดท้ายก็ต้องมีฤดูหนาว จริงมั๊ย ชีวิตก็มีฤดู พอมีฤดูหนาวเราจะละทิ้งแผ่นดินนั้นไปหาแผ่นดินที่อบอุ่นต่อไปหรือ? แล้วแผ่นดินนั้นก็ยังมีฤดูหนาวอีก แผ่นดินที่อบอุ่นตลอดกาลมีจริงหรือนอกจากว่าคุณจะอยู่กับแผ่นดินในฤดูหนาวบนแผ่นดินนั้นให้ได้ ส่วนนั่งรถไฟไปตู้เย็นก็บอกว่าคุณตัดสินใจอะไรไปก็จงทำ เดี่ยววันเวลาจะพาไปทำอย่างอื่นได้ อะไรประมาณนี้

เราคิดว่าในหนังสือมันก็มีเนื้อหาที่อยากจะบอก ถ้าสรุปรวมๆแล้ว เราคิดว่าทุกครั้งที่เขียนหนังสือการเดินทาง เหมือนกับเป็นความคิดของเราไปแล้วว่าการเดินทางคือชีวิต - ชีวิตคือการเดินทาง มันถูกวางเทียบเคียงกันตลอด เมื่อถูกวางเทียบเคียงอย่างนี้ ผู้อ่านจะรู้สึกว่าการเดินทางที่ได้อ่านบันทึกการเดินทางของเราก็ได้ครุ่นคิดกับชีวิตไปด้วย คือ เราครุ่นคิดอยู่แล้วก็เหมือนชวนคนอ่านครุ่นคิดไปด้วยกัน บางเรื่องเขาอาจจะเห็นด้วย บางเรื่องอาจจะไม่เห็นด้วย

เราว่าจริงๆ แล้วคนเราไม่มีเวลานั่งนิ่งๆ คิดจริงๆ บ่อยนักหรอก คนบางกลุ่มก็ไม่ได้ให้ความสนใจหนังสือเชิงความคิด - ปรัชญาอะไรมากมายเพราะรู้สึกว่ามันหนัก เรารู้สึกว่าหนังสือของเรามันก็สอดแทรกอะไรพวกนี้ลงไปอยู่เหมือนกัน กับกลุ่มเด็กวัยรุ่นน่าจะทำให้เขาได้คิด ได้ตั้งคำถามกับชีวิตมากขึ้น ไม่ได้ไหลไปเรื่อยๆ ตามที่เขาเป็นกัน เหมือนเวลาเดินทางเราได้นั่งนิ่งๆ หยุดคิด เราก็คาดหวังว่าคนอ่านก็คงได้นั่งนิ่งๆ หยุดคิดในหัวข้อเดียวกัน ส่วนจะคิดคำตอบเดียวกันหรือเปล่านั้นก็ตามสบาย

ผู้วิจัย: คุณพูดถึงความงามของสิ่งต่างๆ ไว้เยอะมาก เช่น ตอนเดินทางไปจีนแล้วชมคุณยายที่ร้านอาหารว่านั่นคือความงามแห่งวัย อยากรู้ว่าทำไมจึงเน้นเรื่องนี้?

คล้ายกันนะกับการยอมรับ คือ ถ้าเราเห็นโลกสวยได้ ชีวิตก็มีความสุขง่ายมาก ถ้าเอาแต่วิพากษ์วิจารณ์ว่ามันไม่สวย มันก็ไม่มีความสุข เราว่าการมองไปทางไหนก็สวย มันมีความสุขมากนะ สมัยเรียนถ่ายรูปรูปตอนเรียนสถาปัตย์ฯ อาจารย์บอกว่า “คนที่ตาสวย มองชยะมันก็สวย” เราก็ไม่เข้าใจหรอก พอโตขึ้นก็เลยรู้ว่ามันอยู่ที่ฐานความคิดว่าเรายอมรับความสวยในแบบนั้นหรือเปล่า ตอนเรียนออกแบบเคยหยิบหนังสือเพื่อนมาดู ตอนนั้นไปเดินที่ไอเดียน เป็นหนังสือเกี่ยวกับการเกษตร หน้าปกเขยๆ พูดได้เลยว่าเสียวเรื่องสี่เสอ เราบอกกับเพื่อนว่า

“ออกแบบมาได้ไงวะ น่าเกลียดจริง” เพื่อนบอกว่า “เนี่ยถ้าเอามาให้พวกเราทำนะ ปรับนิดนึงนะ หนังสือจะดูดีขึ้นเยอะเลย” เราก็เลยคิดแล้วบอกเพื่อนว่า “เฮ้ย แต่พวกคุณลุงคุณป้าที่เขาปลูกข้าวเขาเห็นแบบนี้สวยป่าววะ?” ก็คุยก็ถกกันกับเพื่อน เลยรู้สึกถึงความงามมีหลายแบบ

จากฐานความคิดนี้ เวลาไปเจออะไรที่คนเขาบอกว่าไม่สวย ก็ลองดูอีกทีว่าจริงหรือ? ไม่มีใครมองว่ามันสวยเลยหรือบนโลกนี้? สมมติการบอกว่าคุณแม่ของเจ้าของร้านอาหารที่ฮาร์บินเขาสวย ก็คือมันสวยจริงๆ เพราะเรารู้สึกได้ว่าเขาจริงใจ ความจริงใจมันสวย เราชอบความเป็นธรรมชาติ ผมขาก็ขาวสวย อย่างแม่เราเราก็บอกว่าสวยอย่างที่เรเขียนไว้จริงๆ นะ เราว่าทุกอย่างมีดี ถ้าเราให้เวลากับมันมากพอ เวลาเราคุยกับคนเยอะขึ้นเรื่อยๆ เราโคตรเชื่อเลยประโยคนี้ “ถ้าเราให้เวลานานพอ ทุกคนทำให้เรา surprise ได้” มันมีความพิเศษในตัว เราไปทริปปลูกป่าได้คุยกับน้องๆเรียนมหา'ลัย (รายละเอียดอยู่ในหนังสือเรื่อง **หน่อไม้** ซึ่งเป็นหนังสือที่นักกลมและนักเขียนอื่นๆ อีกสองคนเขียนบันทึกประสบการณ์การเดินทางไปปลูกต้นไม้ร่วมกับบุคคลที่ได้รับคัดเลือกอีก ๔๔ คนที่ จ.เชียงราย – ผู้วิจัย) ทุกคนมีดีเขาพูดอะไรที่ทำให้เราซึ่งได้ เราแค่ให้เวลากับเขานานพอ

เราไม่ใช่คนมองโลกแง่บวกจริงๆ แล้วเราทำตัวขวางโลก เราขวางทุกคนที่มีทัศนคติลบ ถ้าเขาบอกไม่สวย เราหยุดทันทีว่าต้องหาที่สวยให้ได้ เขาบอกว่าห่วย เราก็บอกว่า “เดี๋ยวหาดีให้มึงดู” (ห่วยวะ) เพราะเราคิดว่ามองอย่างนี้มันดีกว่า ทำให้เรามีความสุขกว่า

ผู้วิจัย: เรื่องที่คุณเรียนมา มีผลต่องานของคุณด้วยใช่ไหม?

มีผลนะ สถาปัตยกรรมสอนให้คนทำสิ่งสวยงาม ถ้าสอนไม่ดีก็เหมือนกับการบอกว่าให้อยู่ในโลกของตัวเอง มันจะสอนว่าคุณต้องมองแบบโมเดิร์นเท่านั้น ความงามแบบโมเดิร์นคือความงามสากล แต่ถ้าสอนดีก็จะเข้าใจเหมือนสอนปรัชญา ว่าความงามมีหลายแบบ ยุคสมัยมันเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ความงามแบบคลาสสิกกลับมาตอนนี้ก็ยังงามอยู่ได้ พอได้กลับไปย้อนอ่านดูก็รู้สึกว่ามันสวยเนอะ เวลาเดินดูภาพในมิวเซียม เห็นความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยว่าเทียบกับแต่ก่อนเราเปลี่ยนแปลงไปเยอะเลยนะเนี่ย แต่ก่อนพอเราดูงานปีกัสโซ รู้สึกว่า “บารีเปลา่ แจ็คสัน พอลล็อก นี่ห่วยคลาสสิก โห โมรีเปลา่ โฆษณารีเปลา่ ช่วยกันบี๊วทีให้มันดูมีคุณค่าหรือเปลา่? แต่พอดูจริงๆ มันสวยวะ แล้วสิ่งที่ทำให้มันดัง เพราะเขาทำคนแรกต่างหาก”

เราก็เลยหาดูดีกว่าว่าการเปลี่ยนแปลงของความงามแต่ละจุดเป็นยังไง “แต่ก่อน ใจงู ขอบงานป๊อบๆ พอดูอิมเพรสชั่นนิสม์แล้วคิดว่าลายเส้นเซย ยิ่งพวงงานสมัยเรอเนสซองส์ เราารู้สึกว่าเซยมาก ต้องป๊อบสิ สีแจ่มๆ หน่อย เราใจแคบนะ พื้นที่ในโลกเราก็น้อย เราก็ไม่สนุกกับมัน พอดูว่าอันนี้สวยมันก็สวยก็จริงนะ ไม่ได้ฝืนตัวเอง ก็รู้สึกอย่างนั้นจริงๆ แต่ก็มีที่สวยมาก สวยน้อย ใช่มั้ย? ของมันจะเริ่มมีมากมีน้อยก็เมื่อบางรูปแบบนี้แหละ แต่ถ้าบางเดี่ยวๆ มันจะสวย

ผู้วิจัย: คุณมีวิธีการเขียนหนังสือบันทึกการเดินทางอย่างไร ?

กระบวนการเขียนของบันทึกการเดินทาง มันเริ่มจากศูนย์ เหมือนวิธีจุดสมุดบันทึกเลยแหละ เริ่มจากสมุดเปล่าแล้วเดินออกไปเพื่อหาเรื่อง ถ้าพูดถึงกระบวนการจะคล้ายๆ กับการทำหน้าที่ไม่มีพล็อต คือเดินไปเก็บฟุตเทจ ถ่ายๆ มาให้หมด โดยที่เราก็กังไม่รู้ว่าเราจะไปเจออะไรบ้าง เราชอบแบบนี้ เราไม่ชอบกำหนดว่าต้องไปเจอคนนี่ต้องไปเจอวันนี้ เทียบกับชีวิต รั้วชีวิตเราก็เดาไม่ได้ ในมุมคนอ่านเขาก็สนุกไปด้วยกัน เพราะเขาไม่รู้เหมือนกันว่าเขาจะไปเจออะไร ที่เราชอบเขียนว่าต้องพลิกหน้าต่อไปเราก็อยากจะรู้ว่าการเดินทางเป็นแบบนี้เหมือนกัน เริ่มต้นจากความไม่รู้อะไร แล้วค่อยๆ เรียนรู้ เหมือนกับตัวละครค่อยๆ เติบโตถ้าพูดในแง่ของวรรณกรรม

ผู้วิจัย: เห็นด้วยค่ะว่า งานเขียนของคุณอ่านจากคำนำแล้วเราเดาตอนจบไม่ได้

เราเองก็รู้สึกอย่างนั้น และอยากให้คนอ่านรู้สึกอย่างนั้น พอเริ่มเขียนเริ่มเก็บ เราจะค่อยๆ คิด ประมวลผลความคิดไปเรื่อยๆ เก็บๆ พอสุดท้าย ถึงวันท้ายๆ แปลกนะมันอาจจะเกิดจากเรื่องบังเอิญส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเริ่มจากเราจับแก่นของการเดินทางครั้งนั้น คือ ... บางทีสภาพภูมิประเทศหรือสถานที่ที่มีผลกับความคิดเราเหมือนกัน สมมติว่าเราไปเห็นแต่ปราสาท แก่นนั้นคือปราสาทนั่นแหละ ปราสาทกระทำกับเราตลอด พอเห็นเยอะๆ เข้า ก็ยังไม่ปึ้งนะ แต่พอเดินทางคู่ไปกับ อีกเส้นหนึ่งคือ เกิดจากน้ำลายบุตร เหงา ไม่มีคนคุยด้วยเพราะไปคนเดียว ก็เลยรู้สึกว่าคุยกับคนเยอะโดยไม่รู้ตัว ปราสาทๆ คุยกับคนเยอะๆ จนไปปึ้งตอนไปถึงโตนเลสาบ พอไปเห็นเขาอยู่บ้านหอมช่อ บ้านบนเรือนแพที่พร้อมจะผุพังตลอด แต่ได้เห็นเขานั่งอยู่กับครอบครัว เส้นเลยมาบรรจบกันก็ “อ้อ คนเราไม่ต้องสร้างปราสาท แต่อยู่กับครอบครัว” เลยย้อนถึงการกลับมา

เขียนว่าปราสาทมันกระทำกับเราอยู่แล้วแต่ยังไม่ชัดว่ากระทำอะไรกับเรา หลังจากนั้นก็ค่อยๆ ฟู รายละเอียดมาเรื่อยๆ เหมือนกับหนัง เพื่อที่จะมาจบกับสิ่งสุดท้ายที่เราอยากจะทำจริงๆ เราเริ่มบอกมาตลอดว่านครวัดเริ่มหายไปแล้วนะ เหมือนยางลบพอใช้มันก็จะสึก ที่ปราสาทตาพรหมมีป้ายเขียนไว้ว่า danger ให้ระวังหินหล่นลงมาใส่ แต่จริงๆ เราก็ต้องระวังชีวิตเราเหมือนกัน เหมือนไปเนปาลก็เห็นแต่ภูเขาๆๆ สุดท้าย “อ้อ พอขึ้นไปถึงแล้วมันเหมือนชีวิตเลยวะ” เหมือนเราไปเนปาลไปเรื่อยๆ แล้วสุดท้ายก็เจอ พอไปยืนตรงนั้นจริงๆ เราก็อยาก让别人มาด้วย เลยนำมาซึ่งแก่นของเรื่อง วิธีการก็คล้ายๆ อย่างนี้ ออกไปเจอ - สะสมๆ ยังไม่รู้ว่าจะออกมาเป็นอะไร สุดท้ายเลยตกผลึก แล้วเอาผลึกที่ว่ามาเก็บรายละเอียดเพื่อที่จะเขียนมาสู่ผลึกอีกที

ผู้วิจัย: ความคิดที่คุณเสนอส่วนใหญ่เป็นความคิดแนวปรัชญาใช่หรือไม่ ?

ไม่ละ เรามีหนังสือเล่มหนึ่งกำลังเขียนอยู่ชื่อว่า “คนระดับสูงของ” เราตั้งใจเขียนอยากเขียนมาก นั่งมองสิ่งของแล้วเขียน มองมิดเขียนมิด อันนี้ปรัชญาเยอะแต่อ่านง่ายนะ หนังสือเราไม่เคยอ่านยากอยู่แล้ว (หัวเราะ)

ผู้วิจัย: คุณมีวิธีการตั้งชื่อหนังสือ และชื่อตอนอย่างไร ?

เราว่าเรื่องนี้ นิสัยมันมาจากการทำโฆษณา เพราะว่าโฆษณามันมีหลักว่าต้องทำยังไงก็ได้เพื่อให้คนหันมาดู เพราะโฆษณาต้องการการดึงดูดสูงมาก เนื่องจากมันต้องแข่งกับสิ่งต่างๆ และคนไม่ได้สนใจมันเลย มันต่างจากเพลงหรือหนังสือ คนยังสนใจนะ ยังหยิบมันขึ้นมาเพื่อที่จะอ่าน แต่โฆษณาเป็นส่วนเกินของชีวิต หนังสือเราเล่มแรกอาจจะเป็นส่วนเกินของชีวิตคนอื่นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องทำด้วยหน้าที่ของมันคือถ้าไม่ได้ด้วยภาพต้องได้ด้วยถ้อยคำใช่มั๊ย?

หนังสือเป็นถ้อยคำ เพราะฉะนั้นชื่อเป็นสิ่งสำคัญมาก เราไม่รู้จักอะไรเลย ชื่อมันต้องบอกอะไรหลายๆ อย่าง ต้องบอกว่าคาแรคเตอร์ของหนังสือเล่มนี้เป็นยังไง มันต้องบอกว่ามันคืออะไร และถ้ามันสามารถแฉ่ๆ ได้สักหน่อยว่า theme คืออะไร แก่นของหนังสือคืออะไร ก็คงจะดี ฉะนั้นทุกครั้งองค์ประกอบในการคิดก็คล้ายๆ อย่างนี้ เช่นชื่อ “โตเกียวไม่มีขา” เราต้องตั้งชื่อว่าโตเกียวมันแหละเพราะไปโตเกียวมา แต่เราจะบอกว่าการไปโตเกียวมันเป็นความฝันนะ ตอน

แรกเลื้อยอยู่ระหว่างสองชื่อ คือ “คนละโตเกี่ยวเดียวกัน” เราคิดว่าก็เป็นมุมหนึ่งของหนังสือเหมือนกันแต่ theme ใหญ่กว่านั้นคือ*ความฝันไม่มีขา* ใช้มัยดั่งนั้น อีกชื่อที่ตั้งไว้คือ “โตเกี่ยวไม่มีขา เธอต้องเดินไปหาตัวเอง” ตอนแรกไม่แคร์นะ ยาวก็ไม่เห็นเป็นไร แต่พอตัดไปตัดมา ห้วนๆ มันดูงกว่า เราว่าความงบางที่มีเสน่ห์ เพราะคนอ่านจะคิดว่า “อะไรวะ” มันก็เลยกลายเป็นว่าพอมีอวัยวะแล้วสนุกดี เล่มแรกๆ ก็เลยออกมาเป็นอวัยวะซึ่งไม่ได้เป็นอวัยวะที่ตั้งขึ้นมาใหม่ๆ แต่เป็นอวัยวะที่คิดว่าผูกกับแก่นของเรื่องแล้ว

วิธีตั้งชื่อก็มีหลายแบบนะ มันมีวิธีคิดหลายๆ อย่าง เราคิดว่าคนเราไม่ควรยึดติดกับความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นตัวของตัวเองไม่มีจริง คนที่เป็นแบบนี้เรียกว่ามีอัตตา เราเลยคิดว่าไม่ควรตั้งชื่อเกี่ยวกับอวัยวะไปตลอดชีวิต นึกกลมไม่ต้องมีอวัยวะ เราก็เลยพอแล้ว จะตั้งชื่อที่เกี่ยวกับอวัยวะให้ครบเลยหรือ? มีวิธีอื่นที่จะตั้งให้มันสะดุดได้เหมือนกัน เลยคิดว่าชื่อหนังสือ **นั่งรถไฟไปตู้เย็น** มันก็ “อะไรวะ” ได้เหมือนกันแหละไม่เห็นต้องพึ่งอวัยวะ ใช้มัย?

พอเล่มต่อไปอยากลองอีกแบบว่าชื่อไม่สะดุดเลย **ลอนดอนไดอารี่** ชื่อดูเงิบๆ แต่ว่าอยากจะให้มันสะดุดด้วยคำโปรย เลยโปรยว่า**พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม** ซึ่งจริงๆ อันนั้นคือชื่อหนังสือ แต่ก็อยากลอง อาจเพราะเรียนสถาปัตย์ด้วยและเราทำโฆษณาด้วย เราเลยอยากลองนะ บางอย่างที่ออกไปเรารู้ว่าอาจจะขายไม่ได้ คนเขาจะชอบหรือเปล่านั้นเราก็อยากลองอยู่ดี **นวนิยายมีมือ** (ชื่อหนังสือ - ผู้วิจัย) ก็เกิดจากเราอยากลองว่ามันจะเป็นยังไง “ชีวิตมันนิดเดียวเองนะ จะไปเกร็งทำไม มีคนพิมพ์ให้ก็พิมพ์ไป ไม่ใช่เงินกูนี้หว่า” (หัวเราะเสียงดัง) การตั้งชื่อมีหลายแบบ จะพยายามออกแบบให้อย่างน้อยบนหน้าปกต้องมีถ้อยคำหรือว่าอะไรที่ดึงดูดปกให้ได้ ตั้งตามคาแรคเตอร์ที่เราเป็น อย่าพยายามเป็นอย่างอื่น ถ้าเป็นคนขี้เล่นทะเล่ ก็เป็นอย่างนั้นแหละไม่ต้องเร็ดหู เทห์ นิ่ง คุณ เราเป็นคนแบบนี้ก็ตั้งแบบนี้

ผู้วิจัย: ทำไมจึงมักจะแบ่งเนื้อหาหนังสือออกเป็นตอนสั้นๆ บางตอนสั้นเพียงหนึ่งหน้าเท่านั้น?

เป็นวิธีเขียนที่เราว่า บางทีดูเหมือนเป็นคนสมาธิสั้น - มีปัญหา (หัวเราะ) แต่เราว่ามันเป็นความเชื่อหนึ่งที่ว่า ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมวรรณกรรมคลาสสิกมันต้องหนา หรือของดีมักจะยาว ความเชื่อพวกนี้เราว่ามันเป็นสิ่งที่ทางภาษาเรียกว่าอะไรนะ ... *วาทกรรม* (หัวเราะ) เป็น

ความเชื่อหนึ่ง ซึ่งแบบของเราก็อย่างที่บอกว่ามันออกมาจากความชอบของเรา เราทำงานโฆษณา เราจึงชอบอะไรที่สั้น กระชับ แต่สื่อสารได้รู้เรื่อง เราเคยอ่านหนังสือที่มันแบ่งตอนสั้นๆ เราชู้สึกว่าเราพลิกเร็วมาก กระตุ้นให้เราอยากอ่านบทต่อไป ถึงมันหนาแต่ถ้ามันแบ่งตอนสั้นเราจะอ่านสนุกมาก เราไม่ได้คิดถึงมันนะตอนเขียน แต่พอเขียนแล้วมันก็ออกมาเอง มันเลยออกมาเป็นอะไรสั้นๆ

ถ้าคิดย้อนวิเคราะห์กลับไป คงบอกได้ว่าเราคิดระหว่างทางเยอะมาก มีความคิดไหลระหว่างทางเยอะ เลยถูกหั่นออกมาเป็นความคิด บันที่การเดินทางมันไม่ได้แบ่งเป็นไตรมาสสมมตินะ ... บางคนเขาอาจจะไปถึงชิบูย่า อาจจะแบ่งตอนไปว่าชิบูย่าแล้วก็เขียนไปยี่สิบหน้า แต่ของเราชิบูย่าเนี่ย มีอยู่สิบห้าตอน (หัวเราะ) พอเจอหมาก็เล่าเรื่องหมา เจอผู้หญิงก็เล่าเรื่องผู้หญิง เราคิดว่าเพราะทุกอย่างมันบอกเรา เราเลยแบ่งตอนตามความคิดมากกว่าไหม แล้วเราเห็นว่าการคิดของคนเราแต่ละหัวงไม่ได้ยาวหรอก

ผู้วิจัย: คำถามสุดท้ายที่จะถามคือ อาชีพของคุณมีผลต่อการเขียนหนังสืออย่างไรคะ ?

อันนี้ขอตอบสั้นๆ นะ เราว่าการทำโฆษณาและการเรียนออกแบบ ทำให้คิดก่อนเขียน คือไม่คิดแค่นเนื้อหาแต่คิดวิธีการนำเสนอ นอกจากคิดแล้วยังสนุกกับการนำเสนอด้วย จะเห็นได้ชัดที่สุดจากเล่ม **อิลลู** วิธีการนำเสนอมันดูธรรมดาแต่จริงๆ มันก็ถูกคิดมาแล้วเหมือนกันว่าจะเล่ามายังไง อยากรู้ให้มันง่ายก็เลยเล่าให้มันง่าย วิธีคิดมันเหมือนการออกแบบ ก็คือ ... ดูเนื้อหาก่อนว่าเนื้อหานี้จะเล่ามายังไงดี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกันยารัตน์ ผ่องสุข เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๗ ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๙ และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๕๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย